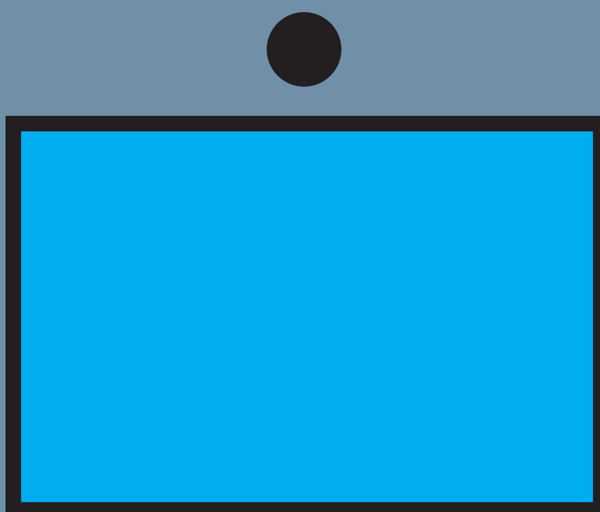
FÖRSVARSMAKTEN

Handbok
Markstrid - Grupp

2016

HANDBOK

Handbok
Markstrid - Grupp

MSH Grp 2016

HANDBOK

Bilder på omslaget: MSS och Grafisk Produktion, FSV
Grafisk bearbetning: MSS. Omslag: Grafisk Produktion, FSV
Produktionsid: 160419-015
Produktionsformat: Word
Publikationsområde: ARMÉ
Tryck: Trycks (kopieras) av OrgE vid behov.

VIDAR-handling: **FM2016-6313:3**

Beslut om fastställande av Handbok Markstrid – Grupp 2016

Handbok Markstrid - Grupp (MSH Grp 2016) fastställs att gälla från och med 2016-07-01. Publikationen har inget registrerat M-nr.

Följande upphävs 2016-07-01:
MSR 3 Grupp FU 2013, MSS skrivelse 2013-04-24 13902.90325 gällande från 2013-04-24.

Publikationen tillgängliggörs genom publicering på intranätet Emilia.

Detta beslut är fattat av generallöjtnant Anders Silwer. I den slutliga handläggningen har som föredragande deltagit generalmajor Karl L E Engelbrektson.

Anders Silwer
C PROD

Karl L E Engelbrektson
Arméchef

REVIDERING - ÄNDRINGSLOGG

Nr	Sida	Omfattning	Datum föredragning Beslut av	VIDAR-handling nr
0		Ursprunglig fastställelse.	2016-06-16 C PROD	FM2016-6313:3

Sida avser sidnummer i den rättade versionen.
Ändringar i texten framgår av ändringsmarkör.

Kom ihåg!

Om du läser denna publikation i pappersform – kontrollera att du har den senaste utgåvan. Fastställd och gällande utgåva finns alltid publicerad på Försvarsmaktens intranät.

Avvikelserapportering, förslag och behov att förtydliga, ändringar och dylikt sammanställs publikationsområdesvis och sänds till Markstridsskolan (MSS). Inkommande avvikelser följs upp och återkopplas till berörda.

Förord

Striden präglas av fysiska och psykiska påfrestningar, osäkerheter och en aktiv motståndare. Därför bygger ledningen på uppdragstaktik som medger att vi kan ta initiativ på alla nivåer, hålla ett högt tempo, snabbt utnyttja motståndarens svagheter och därmed komma innanför dennes beslutscykel. Ledningen ska utgå från en gemensam målbild vilket ger möjlighet att fatta beslut på den nivå där behov och möjligheter uppstår. Detta leder till att friktioner och händelseutvecklingar kan hanteras utan onödiga tidsförluster, vilket gör att vi kan ta initiativet och agera.

Arméchefen ansvarar, med stöd av MSS och övriga organisationsenheter inom eget ansvarsområde, för Försvarsmaktens publikationer som rör ledning, genomförande av verksamhet eller förhållningssätt i övrigt inom arméstridskrafterna och inom markstrid samt även för övriga stridskrafter avseende generell art.

Arméreglemente Taktik (AR Taktik) utgör grunden och anger det förhållningssätt som ska tillämpas. *AR Taktik* beskriver de taktiska grunderna för svenska markstridskrafter och genomförandet av markoperationer på taktisk nivå.

Taktik, stridsteknik och grunder för ledning samt övriga funktioner vid förband beskrivs i *Arméhandböckerna (AH), Markstridshandböckerna (MSH)* och *Förbandshandböckerna (FH),* vilka kravställs av *AR Taktik*. Dessa handböcker utvecklar och kompletterar vad som anges i *AR Taktik,* i syfte att skapa en ökad tydlighet, ett samordnat uppträdande, effektivt resursutnyttjande samt att underlätta ledning och kontroll före, under och efter strid eller övrig insats, oavsett konfliktnivå.

Markstridshandboken består av ett antal publikationer som innehåller grunder och som ger anvisningar, riktlinjer, råd och rekommendationer för tillämpning av regler, bestämmelser och förhållningssätt inom markstridsområdet. Markstridshandboken riktar sig till samtliga stridskrafter i Försvarsmakten och främst till chefer, stabsmedlemmar och förband. Ansvaret för tillämpning åligger samtliga chefer och övrig personal som utbildar, tränar, genomför insatser eller utvecklar på alla nivåer.

Markstridshandboken bygger till stor del på den tradition och det arv armén har från tidigare verksamhet, publikationer och anvisningar. Markstridshandboken ska användas i utbildning samt vid lösande av uppgifter nationellt och internationellt i syfte att säkerställa att våra soldater, chefer och förband motsvarar de krav som statsmakterna och rikets försvar kräver. Markstridshandboken utgör även grunden för fortsatt utveckling.

De råd, riktlinjer och rekommendationer som anges handboken bör alltid följas om inte särskilda skäl föreligger för att genomföra verksamheten på ett annat sätt.

De begrepp, kommandon och tecken som beskrivs i Markstridshandboken får inte ges annan innebörd.

Innehållet i denna publikation omfattas inte av sekretess.

Inledning

Markstridshandbok Grupp (MSH Grp) utgår från *Arméreglemente Taktik (AR Taktik)* och *Markstridshandbok Pluton (MSH Plut)*. Handboken beskriver metoder som kan användas vid såväl nationella som internationella operationer.

MSH Grupp vänder sig till chefer, utbildare, tränare och utvecklare i nivå grupp, pluton och kompani. Handboken vänder sig också till lärare och elever vid FM skolor.

Handboken kan användas som grund av samtliga manövergrupper och av övriga grupper i tillämpliga delar.

Grunder i taktik och stridsteknik beskrivs i *AR Taktik och MSH Taktiska och fältmässiga Grunder.* Motståndaren beskrivs i *MSH Motståndaren*. För strid mot irreguljär motståndare kan huvuddelen av innehållet i *MSH Grupp* nyttjas, därutöver finns *Handbok Strid mot irreguljär motståndare*.

Stridsuppgifter, övriga uppgifter, funktionsuppgifter samt elduppgifter definieras i *AH Ledning*. Övriga definitioner och förkortningar hänvisas till *AH Begrepp.*

Vapenprestanda och skydd kommer att beskrivas i *MSH Vapenprestanda* och operationsmiljön i *MSH Operationsmiljön.*

Särskilda fördjupningar och tillämpningar för olika nivåer av förband återfinns i respektive del av *Markstridshandboken (MSH).* Förbandstypvisa tillämpningar återfinns i respektive *Förbandshandbok (FH).*

Uppträdande i

- vintermiljö beskrivs i *MSH Vintersoldat,*
- djungelmiljö beskrivs i *MSH Djungelsoldat,*
- ökenmiljö beskrivs i *MSH Ökensoldat.*

Materielvisa tillämpningar återfinns bland annat i publikationer avseende materiel och vapentjänst.

Publikationen beskriver metoder och stridsteknik som främst tillämpas vid stridshandling i samband med insats och under förberedelser för stridshandling vid insats. Säkerhetsbestämmelser återfinns i gällande publikationer.

Sammanställning av de folkrättsliga anvisningar som all personal ska känna till och följa, finns i *Svensk Soldat*, *MSH Taktiska och fältmässiga grunder* och *MSH SoldF*.

Kommandon markeras med ***fet kursiv*** stil. I en del fall görs ett uppehåll, som i tid motsvarar två stegs marsch, mellan lystringsordet och verkställighetsordet i kommandot. Detta uppehåll betecknas med ett tankstreck, exempelvis ”***Språng – marsch!***”

Innehåll

1. GRUNDER

1.1. Inledning

Gruppen strider i första hand inom plutonens ram, men ska även kunna uppträda enskilt. Då gruppen strider i plutonens ram anpassar gruppen eget uppträdande till plutonchefens stridsplan avseende taktiska metoder och medel samt krigföringens grundprinciper.

När gruppen uppträder självständigt ska gruppchefen i lösandet av uppgifter själv förhålla sig till de beskrivna metoder och medel samt till krigföringens grundprinciper.

Inom ramen för kompaniets uppgift och val av stridssätt, nyttjar plutonen främst stridssätten anfall och försvar. Plutonen använder därutöver metoder som ligger inom stridssättet fördröjningsstrid och stabiliserande metoder. Gruppen löser stridsuppgifter främst med anfall och försvar.

Plutonens medel för att lösa stridsuppgifterna är grupperna och dess beväpning. Beväpningen är direkt avgörande för hur metoderna för främst eld och rörelse tillämpas. Stridsuppgifterna löses eller understöds också genom observation, måluttag och samband till högre chef varvid exempelvis indirekt eld kan nyttjas.

Gruppen har beroende på organisationstyp olika förutsättningar för eld, rörelse, ledning, underrättelser, skydd och uthållighet vilket framgår av respektive förbandshandbok (FH).

Gruppen ska kunna strida vid alla tider på dygnet, under olika årstider och väderförhållanden och utnyttjar då i huvudsak samma taktik och stridsteknik.

Bild 1.1 Gruppchefen leder och är ansvarig för gruppens lösande av uppgifter.
Försvarsmakten, Jimmy Crona.

De förberedelser för strid i nedsatt sikt och mörker som ska ske, skiljer sig beroende på organisation och utrustning. Detta beskrivs i publikationer för materiel och i förbandshandbok (FH) för respektive typkompani och typpluton.

Då väder eller mörker försvårar ögonsamband och egen identifikation, minskas vanligtvis förbandets luckor och avstånd.

Enheter som skiljs åt under strid och som inte kan förenas med egna förband eller fortsätta striden enligt den högre chefens stridsplan, ska till det yttersta fortsätta att strida aktivt. Striden vid dessa förband samordnas om möjligt av chef för förband som avdelats för strid på djupet av motståndarens gruppering.

Om sådan samordning inte kan ske, övergår de splittrade förbanden till *fria kriget*. Det innebär att chefen för en sådan enhet själv väljer mål och syfte med striden. Folkrätten med Soldatreglerna gäller även under fria kriget.

Om gruppchefen inte har fått någon uppgift, ska denne ta sig en inom ramen för närmast högre chefs beslut i stort. Högre chef orienteras snarast om tagen uppgift.

1.2. Gruppens uppgifter

Gruppen ingår normalt i en pluton. Plutonen är en *stridsenhet*, vilket innebär att den normalt löser en *stridsuppgift,* vanligen inom ramen för kompaniets strid.

Gruppen är eldenhet, det vill säga den avger eld mot ett och samma mål eller grupp av mål. Gruppen tilldelas stridsuppgift vanligen kompletterad med elduppgift.

Plutonen är stridsenhet, det vill säga den löser en och samma stridsuppgift varvid dess eldenheter samordnas för att medge samtidig eld och rörelse.

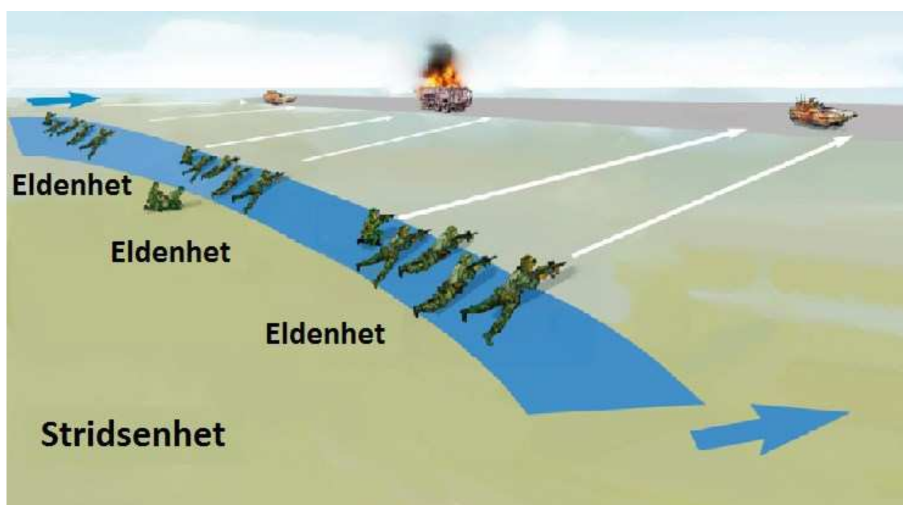

Bild 1.2 Plutonen är stridsenhet och gruppen eldenhet. Wolfgang Bartsch

Syftet med stridsuppgift och elduppgift framgår normalt av plutonchefens order eller beslut i stort.

Gruppen ges främst

- Elduppgifterna att
  - nedkämpa eller nedhålla personal och stridsfordon,
  - avskärma eller förblinda personal och stridsfordon med rök eller
  - belysa terräng med lysammunition.
- Stridsuppgifterna att
  - ta och rensa terräng,
  - understödja övriga gruppers framryckning eller försvar,
  - försvara terräng,
  - skydda förband, terräng eller objekt eller
  - bevaka terräng eller objekt.
- Fnktionsuppgifterna att
  - minera (minbryta)
  - spana eller
  - patrullera.

Avdelas understödsgrupp, ges den normalt stridsuppgift att understödja eller försvara.

Syftet som ska uppnås genom att lösa uppgiften är viktigare än uppgiften i sig. Kan syftet uppnås med mindre förbrukning av resurser med en annan uppgift än den man erhållit ska detta påtalas och övervägas.

Situationer kan förekomma där chefen själv ändrar tilldelad uppgift för att bättre nå högre chefs syfte, dock ska detta skyndsamt rapporteras till högre chef.

Uppgifter och dess innebörd framgår av *AH Ledning*.

1.3. Organisation och materiel

Som grund för MSH Grupp används en generell plutons- och grupporganisation vilken beskrivs nedan. Denna generella organisation syftar till att ge en grund för beskrivning av gruppens uppträdande.

Plutonen i MSH Grupp består av

Chefsgrupp (plutonsledning) med:
- plutonchef,
- ställföreträdande plutonchef,
- plutonsbefäl,
- signalist,
- fordonsförare samt,
- tolk (vid internationella operationer).

Tre till fyra grupper (varav en kan utgöra understödgrupp) vardera med:
- gruppchef,
- ställföreträdande gruppchef,
- två soldater tillika kulspruteskyttar,
- två soldater tillika granatgevärsskyttar och fordonsförare,
- en soldat tillika skarpskytt,
- en soldat tillika stridssjukvårdare.

Samtliga ska kunna hantera pansarskott (lätt pansarvärnsrobot). Särskild fältarbetssoldat kan vara utsedd och vara en tillikabefattning.

Grupperna är indelade i två omgångar där gruppchefen vanligen leder första omgången och ställföreträdande gruppchef leder andra omgången.

Bild 1.3 Exempel på gruppens organisation och utrustning. Wolfgang Bartsch och Russel Lindqvist

Gruppen utrustas vid tjänst till fots enligt fastställda bäralternativ med vapen anpassade för uppgiften. Indelning ska vara utklarad i förväg så att pansarvärnsvapen eller understödsvapen omedelbart kan hämtas och betjänas.

Gruppchefen reglerar vilken eldberedskap gruppen ska ha med olika vapensystem beroende på gruppens uppgift, typ av förväntad motståndare, terräng och siktförhållanden och risk för stridskontakt. Förmågan att under framryckning snabbt växla eldberedskap mellan olika vapen bygger på gruppchefens förtänksamhet, förmåga att läsa terrängen och soldaternas personliga färdighet.

Tyngre utrustning kan medföras i gruppens eller plutonens fordon och fördelas enligt plutonchefens bestämmande.

Materiel

Utrustning

Gruppens materiel och utrustning beror på förbandets organisation och uppgifter och framgår av utrustningslistor, förbandspublikationer eller förbandschefens anvisningar.

Utrustning är normalt kopplad till:
- personlig utrustning,
- befattningsutrustning,
- grupputrustning inklusive fordon.

Särskild utrustning kan därutöver tillföras utöver reglementerad tilldelning.

Innehåll i stridsutrustning, stridspackning och trosspackning finns beskrivet i *MSH Taktiska och fältmässiga grunder* och publikationer för materiel och utrustning. Därutöver regleras tilldelad utrustning i materielkort vid respektive förbandstyp. Respektive förbandschef kan dessutom reglera vilken utrustning som bärs eller medförs vid förbandet beroende på situation och uppgift.

Med hänsyn till bland annat säkerhet, stridsvärde och vikt på medförd utrustning och materiel, är det lägst gruppchef som beslutar vilken egen utrustning utöver beordrad som får medföras buren eller i fordon.

Stridsutrustning

Stridsutrustning bärs vid stridsberedskap 1 av all personal. Hjälmen ska vara påtagen. Undantag beordras av lägst plutonchef.

Stridspackning

Stridspackning innehåller normalt förstärkningsplagg, utrustning, livsmedel och kök för ett antal dygn. Stridspackningen medförs lastad i plutonens fordon. Om plutonen disponerar fordon av olika typer, medförs stridspackningen normalt i de fordon som har möjlighet att framrycka med plutonen då den löser stridsuppgift. Kan plutonen inte medföra fordon under exempelvis anfall, kan plutonchef besluta om att stridspackning medförs buren.

Om fordon med stridspackning tillfälligt används för särskilt ändamål, exempelvis evakuering av skadade och sjuka, bör viktigare utrustning ur stridspackning lastas av vid

plutonen eller på en annan plats så att materielen är tillgänglig för plutonen. Materiel som lastas av kan exempelvis medföras i uppdragsryggsäck om sådan finns.

Trosspackning

Trosspackning innehåller ombyten och andra klädesplagg samt utrustning utöver det som medförs i stridspackningen. Trosspackningen medförs lastad på kompaniets eller bataljonens trossfordon. Trosspackningen görs normalt tillgänglig vid kompaniförläggning och återhämtning.

Grupputrustning

Respektive grupp disponerar bland annat sambandsurustning, understödsvapen, observationsutrustning, ammunition och fordon vilket framgår av aktuell grupputrustningslista.

Understödsvapen och ammunition fördelas och medförs buren eller på fordon beroende bland annat på uppgiften och motståndare.

Plutonchefen och gruppchefen ger order om vilket utrustningsalternativ som gäller.

Bärning och körning av utrustningsalternativ

Vid order: **"Tjänst till fots, bärning!"** medförs utrustning buren vid grupperna. Detaljer framgår av förbandhandböcker och förbandets stående order (motsvarande).

Vid order: **"Körning!"** lastas tyngre materiel, exempelvis granatgevär med ammunition i fordon som medföljer plutonen.

Del av den till kompaniet tillförda ammunitionen och annan materiel, exempelvis minor, medförs enligt särskild order.

Kartor och navigationsutrustning, exempelvis GPS (globalt positioneringssystem), fördelas och medförs enligt plutonchefs bestämmande. Saknas tillräckligt antal kartor tillverkas skisser. Geografisk information läggs in och samlas in i GPS.

1.4. Personalens uppgifter

Gruppchefen är odelat ansvarig för att förelagda uppgifter löses. Gruppchefen mottar normalt order från plutonchef och omsätter dessa till order, eller kommandon på gruppnivån. Under strid ska gruppchefen samordna gruppens eld och rörelse.

Gruppchefen leder personligen gruppen med order, kommandon, tecken och signaler. Gruppchefen leder vanligen också 1. omgång.

Gruppchefen ger order efter hand utgående från:
- tilldelad uppgift och högre chefs syfte med striden,
- motståndaren,
- terrängen,
- tiden samt
- gruppens stridsvärde.

Gruppchefen omsätter, värderar och delger sin grupp fortlöpande orienteringar som rör eller kan påverka gruppens verksamhet.

Gruppchefen ska vara väl insatt i utrustningens skick och personalens egenskaper och följer upp gruppens stridsvärde. Stridsvärdet vidmakthålls genom bland annat utbildning, förövning och vård av såväl personal som fordon och materiel.

Gruppchefs ställföreträdare är normalt också chef för 2. omgång. Gruppchefs ställföreträdare biträder vid stridsledning och svarar för att upprätthålla stridsvärdet genom att leda underhållstjänsten. Gruppchefs ställföreträdare ges också självständiga uppgifter, exempelvis att leda strid med del av gruppen, att rekognosera eller att vara orderuttagare. Gruppchefs ställföreträdare ska vara insatt i läget för att snabbt kunna ta över ledningen av gruppen.

Gruppchefs ställföreträdare ansvarar också för att förbereda och leda förläggningstjänst, underhållstjänst, hälso- och sjukvård samt materiel- och fordonstjänsten vid gruppen.

Stridssjukvårdare är en tillikabefattning inom gruppen. Stridssjukvårdaren svarar för det akuta omhändertagandet på skadeplats. Stridssjukvårdaren biträder gruppchefen med preventiv medicin inom gruppen.

Skarpskytten i gruppen ges främst till uppgift att – inom gruppens och plutonens ram och inom dess huvudsakliga stridsavstånd och beroende på skarpskyttesystemets prestanda, med precision - nedkämpa olika typer av nyckelpersonal, exempelvis personal i stridsfordonstorn, eldledare, fordonsförare och personal vid understödsvapen.

Kulspruteskyttarna svarar för största delen av gruppens finkalibriga eldkraft. De ges främst uppgift att nedkämpa och nedhålla ytmål och punktmål som motståndarens skyttetrupp och andra mjuka mål som opansrade fordon.

Pansarvärnskyttarna (pansarskottskyttarna alternativt pansarvärnrobotskyttarna) i skyttegrupperna ges främst till uppgift att
- nedkämpa stridsfordon eller
- nedkämpa mål i befästningar eller byggnader.

Granatgevärsskyttarna ges främst uppgift att
- nedkämpa stridsfordon med pansarspränggranat,
- nedkämpa opansrade mål med spränggranat,
- avskärma eller förblinda mål med rökgranat eller
- belysa mål med lysgranat.

Skytt med granattillsats – grenadjär – ges främst uppgift att
- nedkämpa opansrade yt- och punktmål med spränggranat.

Fordonsförarna ansvarar för sina fordon avseende vård och underhåll samt för personal och last i dessa under framryckning.

Fältarbetssoldaten ansvarar för tillförd fältarbetsmateriel, minor samt spräng- och tändmedel.

Ytterligare befattningshavare eller ansvarsområden kan finns vid gruppen.

1.5. Elduppgifter

Grunder

Gruppen är *eldenhet,* det vill säga den avger eld mot ett och samma mål eller grupp av mål inom tilldelat eldområde. Gruppen ges en ordinarie elduppgift och kan få en till två alternativa elduppgifter.

Som observatör för direkt eld tjänstgör gruppchefen, ställföreträdaren eller utsedd observatör. Gruppchef och ställföreträdande gruppchef ska kunna eldobservera indirekt eld.

Elduppgifter för direkt och indirekt eld

Elduppgifter ges till eldenhet eller eldledare.

Elduppgift	Innebörd
Nedkämpa	Bryta motståndarens motståndskraft och stridsvilja på en viss plats, eller förstöra fordon, utrustning eller anläggning.
Nedhålla	Tvinga motståndaren att under viss tid avbryta pågående verksamhet och ta skydd.
Belysa	Underlätta verksamhet i mörker genom att med olika former av stridsfältsbelysning göra motståndaren, viss terräng eller objekt synligt för egna förband.
Förblinda	Begränsa motståndarens möjligheter att observera.
Avskärma	Begränsa motståndarens eller annan parts möjligheter till insyn i vår verksamhet.

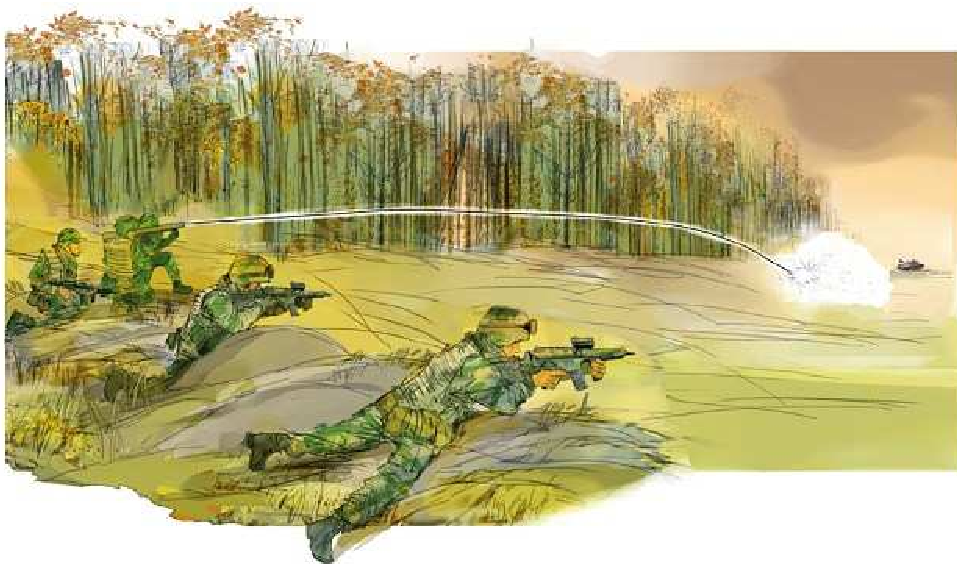

Bild 1:4 Avskärma. Rök läggs mellan oss och motståndaren. Wolfgang Bartsch

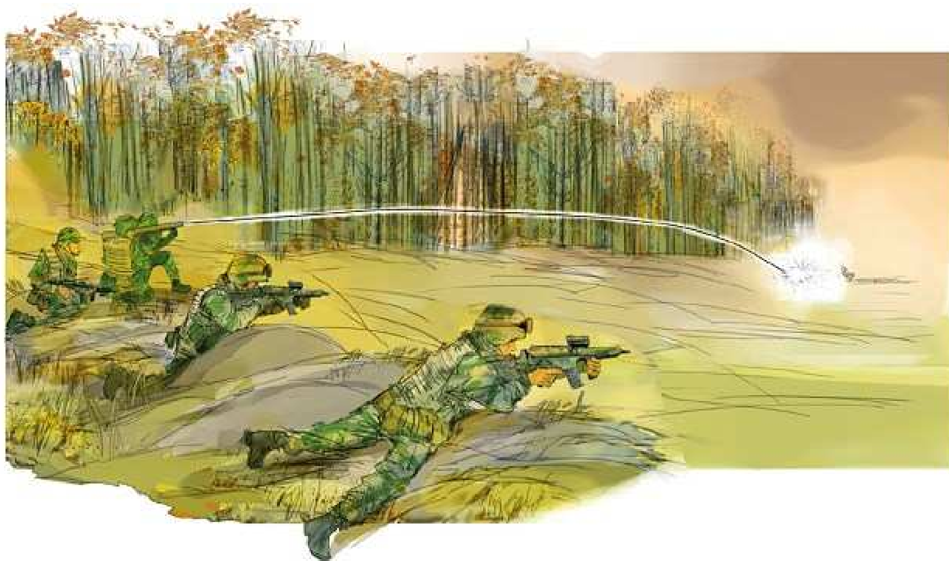

Bild 1:5 Förblinda. Rök läggs på motståndaren. Wolfgang Bartsch

Kompletteringar av elduppgift

Elduppgift för direkt och indirekt eld kompletteras med de bestämmelser som behövs för:

- eldöppnande,
- eldens utsträckning,
- den tid under vilken elduppgift ska lösas,
- varifrån elden ska avges,
- vilken ammunitionsmängd som får förbrukas,
- alternativ elduppgift samt
- eldens inställande.

Samordning av direkt eld

Begrepp	Innebörd
Eldområde	Område inom vilket vapen eller förband ska kunna avge eld.
Eld mellan … och…	Anger område där elden ska kunna avges mot upptäckta eller förväntade mål och platser där motståndaren bedöms vara grupperad.
Eld mot …	Eld avges i angiven riktning mot upptäckta mål och platser där motståndaren bedöms vara grupperad.
Skjutgräns	Anger säkerhetsmässiga gränser för elden med hänsyn till egna förband och civila.
Eldförbud…	Förbud att avge eld med angivna vapensystem. Kan kompletteras med att ange mot plats eller mot objekt.

”Eldområde..”, ”Eld mellan...och...” och ”Eld mot..” anger inte skjutgränser.

Elduppgifter för direkt eldgivning ges enligt följande exempel.

Elduppgift angivet till område

Elduppgift	Innebär
"Eldområde A-B-C-D" **eller** ***"Eldområde gården, radie500 m"***	Eld ska kunna avges mot mål inom angiven yta mot upptäckta mål och platser där motståndaren bedöms vara grupperad.
"Eld mellan ... och ... "	Eld ska kunna avges mellan angivna riktningar inom egna vapens räckvidd mot upptäckta mål och platser där motståndaren bedöms vara grupperad.
"Eld mot ... "	Eld avges i angiven riktning inom egna vapens räckvidd mot upptäckta mål och platser där motståndaren bedöms vara grupperad.
"Fast eld mot ... " **eller** ***"Fast eld mellan ... och ... "***	Eld förbereds i angiven riktning eller mellan angivna riktningar, så att den kan utlösas snabbt i mörker eller vid nedsatt sikt. Fast eld ska kunna avges omedelbart framför stridsställningen.
"Eld framför ... (näste l, 0. pluton)"	Flankerande eld avges mot upptäckta mål framför angiven stridsställning eller terräng. Eld öppnas normalt tidigast då motståndaren når 100 m framför den angivna stridsställningen och inställs när säkerheten så kräver.

Elduppgift angivet med syfte

Elduppgift	Innebär
"Nedkämpa pansarskyttefordonet vid…"	Pansarskyttefordonet ska försättas ur stridbart skick.
"Nedhåll motståndaren vid…" ***"…när 2. grupp passerar BJÖRKEN till dess att…"*** ***"…under plutonens framryckning mellan …och…"***	Eld avges kontinuerligt mot eldområdet så att motståndaren tvingas avbryta pågående verksamhet och ta skydd eller omgruppera. Motståndaren som nedhålls ska inte kunna påverka vår verksamhet.
"Avskärma pansarskyttefordonet vid…"	Rök läggs mellan målet och våra förband.
"Förblinda kulsprutan vid…"	Rök läggs på målet.
"Belys motståndarens stridsställning vid…"	Målet belyses med ljus.
Anmärkning: ***"Understöd 1. grupps framryckning mot…"***	Stridsuppgift som innebär att eld avges mot upptäckta mål som påverkar eller kan påverka 1. grupps framryckning. Stridsuppgiften kan lösas med elduppgiften nedkämpa, nedhåll, avskärma eller förblinda.

Elduppgift styrd till tid

Elduppgift	Innebär
"Nedkämpa motståndaren vid…. före kl..."	Elden avges så att verkan har uppnåtts före angivet klockslag.
"Förblinda stridsvagnarna vid ... till kl ... "	Rökgranater skjuts mot stridsvagnarna och elden inställs så att röken har försvunnit vid angivet klockslag.
"Belys motståndaren bortom ... mellan kl ... och kl ... "	Lysgranater eller lyspatroner skjuts så att målet är belyst av ljus mellan angivna klockslag.

Elduppgift med skjutgränser
Elduppgift kompletteras vid behov med skjutgränser.

Skjutgränser	Innebär
”Skjutgräns vänster…höger… hitre…bortre…övre…undre..”	Eld får endast avges inom angivna gränser med hänsyn till säkerhet för våra förband eller till civila (tredje part). Om missförstånd och fara för egen personal eller tredje person inte kan uppstå kan det räcka med att endast en skjutgräns (exempelvis höger skjutgräns anges men inte vänster) anges.

Beredduppgifter

Stridsuppgift	Innebär
"Beredd understödja ... mellan ... och ... "	Eldöppnande förbereds inom angivet eldområde. Gruppering och eldöppnande sker på order.

Övriga uppgifter

Övrig uppgift	Innebär
Målbelysa	Syftar till att vapensensor ska hitta målet (t ex laserbelysa mål vid flygunderstöd.
Målutpeka	Syftar till att få uppmärksamhet mot målet (t ex laserpeka med IR).
Exempel: ***”Målutpeka byggnaden vid…i syfte att nedkämpa motståndaren på taket”.***	Målet belyses med laser för att peka ut det för exempelvis attackflyg.

1.6. Operationsmiljön

1.6.1. Grunder

Operationsmiljön består bland annat av:

- civilbefolkning och samhällsfunktioner,
- motståndaren,
- terräng, väder och sikt.

Hänsyn till civilbefolkningen kommer alltid att påverka våra förbands planering och genomförande av striden, särskilt i eller i anslutning till bebyggelse.

Operationsmiljön med civilbefolkning och samhällsfunktioner och terrängen beskrivs i *MSH Operationsmiljön.*

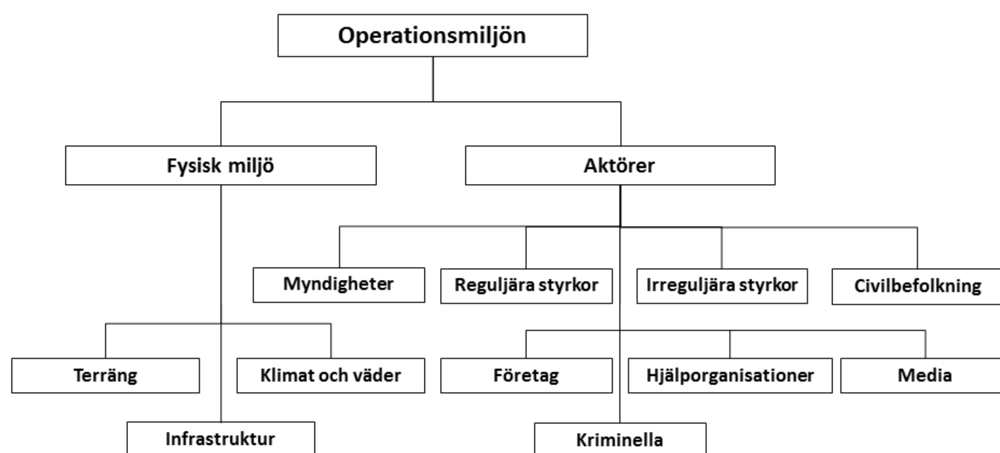

Bild 1.6 Operationsmiljön. Försvarsmakten

1.6.2. Motståndaren

Motståndaren beskrivs i *MSH Motståndaren*. Exempel på andra publikationer som ska användas för att lära och bedöma motståndaren är *Handbok strid mot irreguljär motståndare* och *Fiktiv motståndare*.

Dessa publikationer ger både en generell och ibland mer detaljerad beskrivning vilken måste uppdateras med aktuellt läge för de uppgifter våra förband ska lösa. Exempel på våra och motståndarens vapensystem med prestanda finns beskrivet i *MSH Vapenprestanda* samt *MSH Motståndaren*.

Oavsett vilken uppgift som gruppen eller plutonen ska lösa måste en bedömning av motståndaren genomföras. Denna bedömning ska sträva efter att svara på frågorna:

- Hur är motståndaren organiserad?
- Vilken utrustning såsom vapensystem och fordon har motståndaren?
- Vilka syften bedöms motståndaren ha med sin strid?
- Hur bedöms motståndaren uppträda?

En motståndarbedömning ges av högre chef men måste brytas ner utifrån aktuell uppgift och aktuellt område. Syftet med nedbrytningen av högre chefs bedömning är att kunna lösa ställd uppgift och bland annat kunna ställa lämpliga uppgifter till underställda, använda lämplig stridsteknik, och välja rätt vapen och terräng för verksamheten.

Bild 1.7. Möjligheter att upptäcka oss. Wolfgang Bartsch

Bild 1.8 Bekämpning som kan sättas in mot oss. Wolfgang Bartsch

2. LEDNING

2.1. Grunder

Uppdragstaktik är grunden för vår ledning. Ledningen ska präglas av strävan efter att ta och behålla initiativet. Det sker främst genom förtänksamhet i ett högt stridstempo där eld och rörelse är samordnade till tid och rum.

Ledning är den planering, det genomförande och den uppföljning som fortlöpande krävs för att nå uppställda mål.

Gruppen löser ofta uppgifter med ingen eller kort tid för planering. Den samordning som krävs för att i högt tempo uppnå eld och rörelse, innebär ofta att gruppens uppgifter måste lösas utan att ett längre bedömande hinns med. Strids- och elduppgifter till gruppen ges då av plutonchefen under stridsledning och ofta genom kommandostyrning. Det är då särskilt viktigt att syftet med striden är tydligt för att soldaterna i gruppen ska kunna möta oväntade händelseutvecklingar och ta initiativ där gruppchefen inte hinner reagera.

Gruppen kan också ges uppgifter som kan planeras i förväg, exempelvis uppgifter som ska lösas under längre tid eller som ska lösas självständigt.

2.2. Gruppchefen

Gruppchefen är ansvarig för att förelagda uppgifter löses. Gruppchefen ska leda sin grupp så att den presterar det som ställda uppgifter kräver.

Gruppchefen ska ha goda kunskaper om motståndaren, nyttjande av terräng och stridstekniken för sin grupp och pluton samt övriga faktorer som påverkar striden.

Gruppchefen ska:
- *förbereda* verksamheten genom att göra en plan mot bakgrund av uppgiftens innebörd och högre chefs syfte med striden,
- *göra en bedömning* av motståndaren och terrängen,
- *rapportera, orientera* och vid behov *samverka*,
- *leda gruppen* genom order, kommandon, tecken och signaler,
- fortlöpande *kontrollera* gruppens verksamhet,
- efterhand *utvärdera* verksamheten och vilken effekt den ger,
- *utbilda och träna* den egna personalen med stöd av plutonchefen.

Gruppchefen ska väl känna till gruppens utrustning och personalens egenskaper. Gruppchefen ska upprätthålla en sådan disciplin att de enskildas insatser i samverkan leder till att uppgiften löses. Självständigt handlande underlättas om underställda känner till inte bara stridsplanen, utan även chefens motiv för denna och dennes syn på hur striden ska föras i olika situationer.

Ett gott ledarskap grundas på ömsesidigt förtroende och öppen kommunikation mellan gruppchef och övriga i gruppen.

Gruppchefen ska:

- vara det föredöme som soldaterna förväntar sig – de förväntar sig att chefen kan sitt jobb och är professionell,
- ta ansvar, vara rättvis och ta hand om sina soldater
- ”gilla läget”, tro på uppgiften och kunna förklara den,
- ta beslut – även om de är svåra och ibland obehagliga,
- kunna gå i täten, framför allt när uppgiften är svår och farlig,
- visa mod utan att agera dumdristigt eller ta onödiga och omotiverade risker – det är främst genom sin kunnighet och sitt föredöme som chefen skapar förtroende hos sina soldater och chefer,
- känna sin personals förtjänster och begränsningar,
- visa att denne litar och tror på sina underställda samtidigt som att denne har förmåga att utöva kontroll för att stödja och kunna handleda,
- kunna berömma, kräva ansvar samt ge positiv och negativ kritik,
- vara trogen vår värdegrund och kunna handla utifrån vår yrkesetik.

Ställföreträdande gruppchef ska vara väl insatt i läget samt ska snabbt kunna överta ledningen. När gruppchefen inte kan göra sig hörd eller då gruppen uppträder med två omgångar, leder ställföreträdaren 2. omgångens strid.

Gruppchefen kan delegera uppgiften att ställföreträdande gruppchef fortlöpande ska vidta åtgärder för att hålla gruppens utrustning i gott skick.

Bild: 2.1 Gruppchefen. Wolfgang Bartsch

2.3. Planering

Grunder

Då gruppen ska lösa en uppgift under längre tid eller ska lösa en uppgift självständigt bör planering genomföras. Planering genomförs i den utsträckning som tiden medger. Vid planering är osäkert underlag och ont om tid normalt.

Gruppcheferna kan delta i plutonchefens planering. Gruppchefen måste i sin tur också värdera för- och nackdelar med att ta med underställda i planeringen. Planeringen kan ta längre tid men ordergivningar med tillhörande förklaringar och syften samt förståelse hos underställda kan underlättas, varvid risken för missförstånd och oklarheter i genomförandet minimeras.

Under strid är endast det enkla möjligt.

Planen

Genom planering får chefen underlag för stridsplanen. Planeringen genomförs i tillämpliga delar utifrån disponibel tid.

Det är viktigare att planera för olika händelseutvecklingar än att genomarbeta en enda tänkbar utveckling i alla detaljer.

Som grund för planeringen ska gruppchefen använda 1/3 av tiden till egen planering och ordergivning och lämna 2/3 av tiden till gruppens förberedelser. Rutiner, förtänksamhets och god omsorg om personal, materiel och fordon minskar ofta tiden som behövs till förberedelser.

Planeringsmetoden får aldrig hindra att nödvändiga beslut fattas i tid!

Se till att underställd personal får order i så god tid att de kan förbereda materiel och fordon och vidta de åtgärder som krävs.

Planeringsmetod – ont om tid

De utgångsvärden som man bedömer utifrån varierar, men följande är grundläggande för markstrid:

Uppgiften, tiden, terrängen och trupperna (U3T)

Uppgiften
Förstå uppgiften. Uppgiftens syfte, tidsförhållanden, begränsningar och behov av omedelbara åtgärder klarläggs. Klarlägg vad som ska uppnås för att uppgiften ska anses vara löst.

Tiden
Här klarläggs tillgänglig tid för förberedelser, genomförande samt när beredduppgifter ska kunna lösas.

Terrängen, (väder och sikt)
Terrängens möjligheter för gruppen klarläggs med utgångspunkt i vilken uppgift som ska lösas. Motståndarens möjligheter att framrycka, luftlandsätta gruppera understöd med mera bedöms. Fastställ vilken terräng som är viktig. Påverkan av väder och siktförhållanden bedöms.

Trupperna
Vårt läge och stridsvärde samt motståndarens läge och stridsvärde tas fram. Styrkejämförelser tas fram och bedöms. Motståndarens handlingsmöjligheter tas fram. Man värderar civilläget och vid behov andra parters förband.

Fakta som framkommer under bedömandet förfinas till innebörd för gruppen och därefter till slutsatser för gruppens agerande. Dessa slutsatser ligger sedan till grund för framtagande av stridsplanen.

Fler underlag att använda vid planering och som visar motståndarens uppträdande finns i *MSH Motståndaren*

Planeringsmetod – gott om tid

Se *bilaga 2* samt *AH Ledning*.

Stridsplan

En stridsplan är gruppchefens plan för hur striden ska föras och ligger till grund för genomförandet och dess ledning. Stridsplanen ligger till grund för beslutet i gruppchefens ordergivning.

Stridsplanen görs enkel, tydlig och ska klargöra hur gruppen ska lösa uppgiften. Exempel på det som ingår i planen är vilken framryckningsväg som ska nyttjas, metod för eld och rörelse, när eldöppnande ska ske och vilka stridsgrupperingsformer som ska nyttjas.

Stridsplanens utformning och innehåll kommer att variera från ett tillfälle till annat utifrån uppgiftens svårighetsgrad och tidsförhållanden.

2.4. Samordning

Grunder

Chef samordnar underställda genom order. Samordning kan också ske genom samverkan med sidoordnade eller civila då så krävs för att lösa uppgiften. I regel sker samverkan under plutonchefens ledning och i den aktuella terrängen.

Samverkan ska normalt rapporteras till chefen vilken vid behov dömer av frågor som inte kunnat lösas under samverkan.

Exempel på åtgärder vid samverkan framgår av *MSH Pluton*.

Order

Order är en tvingande befallning om att en uppgift eller en verksamhet ska genomföras. En order ska klart och tydligt ange:
- Vilken uppgift som ska lösas.
- Syftet med uppgiften.
- När uppgiften ska vara löst.
- Vilka resurser som disponeras.
- Befälsförhållanden.

Gruppchefen bär själv ansvaret för fattade beslut. Om tiden och läget gör det möjligt, begär gruppchefen förslag på hur uppgiften kan lösas. Beslutet meddelas genom order.

När uppgiften så kräver och förhållandena medger det, ger gruppchefen orientering och order till samlad grupp. Gruppchefens orientering och ordergivning sker under lystringsgraden ***"Manöver!" ("Order!").***

Ordergivning, stridsledning och rapportering förbereds genom att lämpligt belägna terrängföremål kan ses och benämns såsom utgångspunkter i terrängen (UPT) eller som utgångspunkter på kartan (UPK). Terrängbenämningar kompletterar övriga direkt angivbara terrängföremål, så att uppmärksamheten snabbt kan riktas mot punkter inom det aktuella området.

För att effektivt använda tiden och för att underlätta ordergivning samt vinna tid till förberedelser för underlydande, bör gruppchefen:
- fortlöpande hålla gruppen orienterade om läget,
- förbereda ordergivning med exempelvis skisser och oleat,
- ge förberedande order,
- ge order efter hand,
- ge muntlig order till flera samtidigt,
- använda vedertagna orderuttryck,

Gruppchefen får inte genom oklara uttryck lämna åt underställda att fatta beslut för vilka denne själv har att ta ansvaret.

Order utformas generellt utifrån följande fem punkter:

1. Orientering
2. Uppdrag
3. Genomförande
4. Logistik
5. Ledning

Order på plutons- och gruppnivå omfattar normalt:

Order - OBO

- Orientering (orientering och uppdrag - egen uppgift)
- Beslut (stridsplanen och dess genomförande) och
- Order (uppgift till underställda).

Orienteringen beskriver de grundvärden som gäller och den uppgift som plutonen ska lösa. Gruppchefen orienterar sin grupp om plutonens och gruppens uppgift såvida detta inte framgått vid ordergivning till samlat pluton. Orienteringen kan vid gott om tid vara fyllig.

Beslut beskriver på det sätt som gruppchefen har för avsikt att lösa tilldelad uppgift - stridsplanen. Beslutet syftar till att ge underställda förståelse för de uppgifter som sedan ges i ordern så att de kan handla i chefens anda, ta initiativ och improvisera då så krävs för att uppnå syftet med uppgiften. Beslutet bör ges i kronologisk ordning som verksamheten ska ske för att sammanhangen ska vara tydliga.

Order utformas som uppgifter främst rörande:

- indelning och gruppering,
- särskild utrustning,
- vapen och ammunition,
- fordon
- underhållstjänst och hälso- och sjukvård samt
- ledning och rapportering.

Av ordern ska framgå när uppgiften ska vara löst. Fastställda orderuttryck ska användas.

Gruppchefen bör efter ordergivningen och om tiden medger se till att alla uppfattat den riktigt genom att:

- ge tillfälle till frågor och
- ställa kontrollfrågor.

Gruppchefen kontrollerar fortlöpande gruppens förberedelser, materiel och fordon.

Ytterligare vägledning och ordermall för gruppchefen finns i *bilaga 1* och *AH Ledning*. Om gruppen ska planera för självständiga uppgifter och uppgifter under lång tid sker planering enligt *Planeringsmetod i bilaga 2* och *MSH Pluton.*

Kortfattad order

Då eld ska avges med gruppen ges kortfattad order i form av *oientering, beslut* och *kommando*.

Order med kommando - OBK
- Orientering
- Beslut
- Kommando

I snabba lägen används enbart kommandot.

Order för eldgivning

Då eld ska avges med gruppen ges order i form av orientering, skjutgränser och kommandot för eldöppnandet.

Order för eldgivning - OSK
- Orientering
- Skjutgränser
- Kommando

I snabba lägen används enbart kommandot. Metoden beskrivs ytterligare i avsnittet om *Gruppens eldunderstöd.*

2.5. Genomförande

Gruppchefen leder gruppens strid, främst genom att vara föregångsman samt med order, kommando, signaler och tecken. Gruppchefen kontrollerar att order, kommando, tecken och signaler omsätts på avsett sätt och rättar till om så behövs.

Gruppchefen leder ofta från en förutbestämd plats i gruppens grupperingsform. Gruppchefen kan dock välja att leda från en annan plats som då måste vara känd av dennes underställda.

I oklara och pressade stridssituationer är det viktigt att gruppchefen genom sitt goda föredöme visar vägen – ***”Följ mig!”***. Underställda kan då lätt följa chefen.

Bild 2.2 Gruppchef som framrycker i täten ”Följ mig”. Wolfgang Bartsch

Gruppchefens order kompletteras ofta och ersätts ibland av korta kommandon, tecken och signaler. Dessa ska repeteras inom gruppen i den omfattning som krävs och så tydligt att de uppfattas.

Grupp- eller plutonsradio används då det är svårt att nå fram till mottagaren med vanligt tal. Om ögonsamband finns kan radioordern kompletteras med tecken. I övriga fall används vanligt tal kombinerat med tecken. Röstnivån anpassas efter rådande situation för att inte röja sin enhet.

Gruppchefen ska kontrollera att underställda omsätter order på det avsedda viset så att syftet uppnås. Vid behov förflyttar sig gruppchefen eller ställföreträdaren till underlydande för att kontrollera så att order uppfattats och verkställs. Kontrollen syftar till stöd och styrning och är en viktig del av genomförandet. Endast genom uppföljning och kontroll kan chefen rätt bedöma personalens förmåga att lösa sina uppgifter.

Gruppchefen ska under striden vara uppmärksam och ha beredskap att agera utifrån oförutsedda händelser.

Obeslutsamhet och bristande handlingskraft får oftast allvarligare följder än misstag i val av tillvägagångssätt.

2.6. Uppföljning

Stridsledning får inte endast utgå från planen utan måste i första hand genomföras så att uppgifterna löses och högre chefs målbild uppnås. Detta är en av chefens viktigaste uppgift under genomförandet.

Genom uppföljning kontrollerar chefen att verksamheten bedrivs så att angivna mål kan nås samt att vid behov nya beslut kan fattas i tid. En fungerande uppföljning kräver att chefer, med stöd av planen, kontinuerligt följer upp händelseförloppet, analyserar och utvärderar situationen i förhållande till planen, samt vid behov fattar nya beslut.

Endast genom uppföljning och kontroll kan gruppchefen rätt bedöma personalens förmåga att lösa sina uppgifter.

Rapportering

Rapporter sänds fortlöpande till plutonchefen så att denne får underlag för att fatta beslut. När beordrad verksamhet har genomförts eller när problem uppstår som inte kan lösas, rapporteras detta till beordrande chef.

Gruppchefen ska också ge positiv rapportering, det vill säga även föreslå till plutonchefen hur uppkomna lägen kan utnyttjas för att lösa uppgiften ännu bättre.

Rapportering och rapportmallar framgår av *AH Ledning.*

2.7. Uppdragsutvärdering, utbildning och träning

Uppdragsutvärdering

Uppdragsutvärdering genomförs i regel efter all genomförd verksamhet. Denna genomförs i två steg; omedelbar och helhetsinriktad uppdragsutvärdering.

Omedelbar uppdragsutvärdering sker direkt efter varje uppdrag och i regel på lägsta organisatoriska nivå (normalt gruppen). Den syftar till att fånga upp omedelbara åtgärder och behov i gruppen innan man avslutar uppdraget för vila. Detta samtal genomförs regelbundet på initiativ av gruppchefen.

Helhetsinriktade uppdragsutvärdering genomförs vid lämplig tidpunkt upp till två dagar efter uppdraget beroende på stridsvärde. Normalt genomförs den först plutonsvis och sedan med kompaniledningen och plutoncheferna.

Fokus för den helhetsinriktade uppdragsutvärderingen är *uppgiften*, hur vi planerade att göra och hur det blev, hur vi upplevde händelsen och vilka lärdomar vi tar med oss.

Chef organiserar och genomför uppdragsutvärdering.

Bild 2.3 Exempel på uppdragsutvärdering. Försvarsmakten

Vid stressfyllda händelser kan tid avdelas för informationssamtal eller avlastande samtal. Dessa kan även integreras i uppdragsutvärdering om detta anses lämpligt. Sådana samtal leds av lämplig person inom plutonen eller kompaniet.

Om behov av ytterligare fördjupat avlastningssamtal och krishantering finns, behöver plutonen och gruppen understödjas av utomstående resurser.

Erfarenhetsrapportering

Plutonchefen ansvarar för att viktiga erfarenheter samlas in och rapporteras till chefen. Gruppchefen stödjer plutonchefen.

Vid behov genomförs taktikanpassning utifrån de erfarenheter som görs när uppgifterna löses. En taktikanpassning innebär att anpassning sker av den taktik och stridsteknik som används för att bättre lösa de uppgifter gruppen ges.

Utbildning och träning

Kontinuerlig repetitionsutbildning och träning är grunden för att kunna upprätthålla ett gott stridsvärde.

När tillfälle ges ska breddutbildning inom gruppen ske så att gruppmedlemmarna kan lösa varandras uppgifter. Särskild uppmärksamhet ägnas åt att breddutbilda på vapen, fordon och sjukvård.

Förövning av uppgifter, även om de inte genomförs i aktuell terräng, ska om möjligt genomföras som del i förberedelserna.

2.8. Beredskap

Grunder

Kompanichef eller plutonchef ger i regel order om vilken beredskap som gäller. Oavsett vilken beredskap kompanichefen eller plutonchefen anbefallt är gruppchefen skyldig att, då så behövs, anbefalla högre beredskap vid gruppen.

När beredskapen bestäms, anges vid behov den tidpunkt från vilken beredskapsgraden ska gälla, exempelvis ***"60 minuters marschberedskap från klockan 2130"***.

Stridsberedskap

Personalen ska – om inte chefen bestämmer annat - alltid ha eldhandvapen, och stridsutrustning till hands, även om utrustningen får tas av.

Personalen är stridsberedd när den är i sina stridsställningar eller vid annan anvisad grupperingsplats, beredd att omedelbart lösa stridsuppgift. Den personal som inte har någon observationsuppgift grupperas i skydd i anslutning till sitt stridsvärn eller sin eldställning.

Stridsberedskapen ökas på kommando: ***"Färdiga till strid!".*** I brådskande lägen kan signalen ***"Larm!"*** användas.

Följande stridsberedskapsgrader tillämpas.

Stridsberedskap	Innebörd	Anmärkning
1	Hela enheten stridsberedd. Passningsalternativ l vid radiostation	
2:00 min	Halva enheten med chef eller ställföreträdare stridsberedda.	Återstoden av förbandet ska vara stridsberett 00 min efter order.
3:00 min	Stridsberedda är härvid (l) chef eller ställföreträdare, (2) de poster och observatörer som behövs för bevakning och eventuell belysning av stridsfältet, (3) skytt och eventuell laddare vid understöds- och pansarvärnsvapen i viktiga riktningar, (4) personal för att avge fast eld med kulspruta.	Återstoden av förbandet ska vara stridsberett 00 min efter order.
4:00 min	Personal för bevakning stridsberedd. Övrig personalen ska – om inte chefen bestämmer annat - alltid ha eldhandvapen och stridsutrustning, även om utrustningen får tas av.	Återstoden av förbandet ska vara stridsberett 00 min efter order.

Personal i förläggning som ska vara stridsberedd:

- senast inom 15 min efter erhållen order, intar larmförläggning och får endast ta av stridsutrustning,
- senast inom 30 min efter erhållen order, får ta av stridsutrustning, ytterplagg, och skodon,
- senare än 30 min efter erhållen order får ta av all utrustning.

Chefen kontrollerar fortlöpande beredskapen. Kompanichefen eller chef för självständigt uppträdande mindre förband anger vid behov hur långt personalen får avlägsna sig från sin förläggning.

Marschberedskap

Marschberedskap	**Innebörd**	**Anmärkning**
Marschfärdiga	Förbandet är marschfärdigt, det vill säga: • den personliga utrustningen är ordnad och packad, • den övriga utrustningen är lastad och ordnad för marsch, • fordonen är körklara och provstart har skett, • maskering ska vara bruten. • personalen uppsutten (inklusive poster och varnare). • fordonschef kan, enligt chefs bestämmande, vara kvar ute för att kunna ge klartecken och leda upp fordonet på vägen.	Kommando: ***Marschfärdiga!***
00 min (h) marschberedskap.	Marschen ska kunna påbörjas senast inom angiven tid efter erhållen order	

När förband ska kunna anträda marsch

- senast inom 15 min efter erhållen order, ska all utrustning vara lastad eller ordnad för marsch, fordonen körklara, maskeringsnät eller annan maskering kvar över fordonen, förarna vid sina fordon och övrig personal utom poster i anslutning till fordonen.
- senast inom 30 min efter erhållen order, ska utrustningen så långt som möjligt vara lastad eller ordnad för marsch, bivack bruten (om den inte ska stå kvar) och personalen ordnad enligt anbefalld stridsberedskapsgrad.

3. TAKTIK OCH STRIDSTEKNIK

3.1. Grunder

Taktik och stridsteknik

***Taktik** är en sammanfattande benämning på de över tiden varierande **medel och metoder** som används för att i varje situation **nå ett bestämt syfte** med striden och övrig verksamhet.*

Taktik genomförs av alla förband som kan samordna medel och metoder. Taktikens *medel* är de förband, system och resurser som disponeras. Taktikens *metoder* utgörs av krigföringens grundprinciper, taktikens grunder, stridssätt och stabiliserande metoder.

Genomförandet av taktik präglas bland annat av att manövrera förband för att nå fördelar exempelvis i strid, utnyttja och samordna bekämpning samt bibehålla stridsvärdet.

Det är genom att förbanden, från grupp till brigad, tar initiativ vi når avgöranden på slagfältet och som högre taktiska och operativa mål kan uppnås.

***Stridsteknik** är den sammanfattande benämning på **metoder för eld och rörelse** som samordnas och används för att **nå ett bestämt** syfte med striden.*

Taktiska grunder beskrivs av *MSH Taktiska och fältmässiga grunder*. Taktik och stridsteknik för pluton framgår av *MSH Pluton*.

3.2. Taktikens grunder vid grupp

Grundprinciperna *målsättningar*, *kraftsamling*, *överraskning* och *handlingsfrihet* värderas högre än andra för planering och genomförande av markstrid. Detta med hänsyn till att dessa är direkt kopplade till *taktikens grunder* och skapandet av *lokal överlägsenhet* relativt en motståndare för att nå avgöranden.

- Lokal överlägsenhet – säkerställ verkan i tid och rum där avgöranden söks.
- Målsättningar - sätt upp och håll fast vid mål.
- Kraftsamling - koncentrera effekter till tid och rum.
- Överraskning - agera på ett sätt som är oväntat för motståndaren.
- Handlingsfrihet - säkerställ möjlighet att kunna hantera uppkomna möjligheter och begränsningar.

Andra principer som också är av betydelse är bland annat *initiativ, säkerhet, god anda, enkelhet, stridsekonomi, uthållighet* och *samordning*.

- Initiativ - Ta och uppmuntra initiativ som leder mot målet.
- Säkerhet – Identifiera och hantera risker och svagheter.
- God anda - Bygg upp och bibehåll en god anda! Var ett föredöme.
- Enkelhet - Sträva efter enkelhet och tydlighet i planering och ledning.
- Stridsekonomi – nyttja befintliga resurser på mest effektiva sätt. Prioritera vid behov.
- Uthållighet – var beredd på att lösa uppgiften under lång tid och under svåra förhållanden. Förbered dig och din grupp mentalt och fysiskt.
- Samordning – samordna befintliga resurser för att uppnå mesta möjliga effekt.

Grundprinciperna och taktiska metoder för pluton beskrivs närmare i *MSH Taktiska och Fältmässiga Grunder* och *MSH Pluton*. Gruppen är ett medel för att kunna tillämpa dessa metoder. Metoderna kan i tillämpliga delar omsättas och användas på gruppnivå.

3.3. Stridsteknik på grupp

Stridens grunder

Stridens grunder utgörs av eld och rörelse. Endast med eld och rörelse kan ett avgörande nås. Eld och rörelse ska genom ledning samordnas för att åstadkomma största möjliga verkan.

Eld är ofta en förutsättning för rörelse medan rörelse i sin tur kan vara en förutsättning för att kunna avge eld. Skydd är den främsta förutsättningen för att eld och rörelse ska kunna utvecklas i rätt tid och på rätt plats. Rörelsen kan utgöra ett skydd i sig. Gruppchefen säkerställer en lämplig avvägning mellan eld, rörelse och skydd för att kunna lösa uppgiften.

Andra förutsättningar för strid är ***ledning, underrättelser*** och ***stridsvärde***.

Bild 3.1 Eld och rörelse samt ledning. Wolfgang Bartsch

Gruppens strid

Gruppens strid genomförs med eld och rörelse. Plutonchefen samordnar plutonens strid så att gruppen normalt antingen är under rörelse med understöd från övriga grupper eller under eldgivning för att understödja annan grupps rörelse.

Gruppen ska samordna sin eld och rörelse i tid och rum. Gruppchefen ska kunna samordna eld och rörelse inom den egna gruppen när så krävs. Gruppens förmåga att kunna kraftsamla sin verkan och förmåga att växla tempo utgör grunden för plutonens stridsförmåga.

Gruppchefen är ansvarig för att nyttja rätt framrycknings- och grupperingsform, nyttja lämplig terräng och för att samla gruppens eld för att få avsedd verkan.

Gruppchefens förmåga att leda verksamheten är ofta avgörande för gruppens möjligheter att lösa uppgifter. Gruppchefen ska hålla sig underrättad om motståndaren och civilläge och kunna avpassa skyddet för att lösa uppgiften.

Plutonen strider i regel i kompaniförband men kan få självständiga uppgifter. Grupp ska endast i undantagsfall ges självständiga stridsuppgifter eftersom gruppen saknar grundläggande funktioner som understöd och underhållstjänst.

Terrängen påverkar gruppens stridsteknik. Grupp till fots eller med lättare fordon och med rätt utbildning är särskilt lämpad för strid i bebyggelse, betäckt och småbruten terräng. Gruppchefen ska därför sträva efter att föra striden i skydd av sådan terräng. Därigenom minskas också motståndarens rörlighet och dennes möjligheter att utnyttja eldkraften från pansarförband, artilleri och flyg.

Bebyggelse, betäckt och småbruten terräng ger också kortare stridsavstånd. Gruppen ska därför snabbt kunna ta upp strid på korta stridsavstånd samtidigt som den med tyngre vapen och precisionsvapen ska kunna genomföra strid på långa avstånd men då med lägre krav på snabbhet.

Vid förflyttningar ska gruppen utnyttja murar, byggnader, diken, svackor, buskrader och dungar, så att motståndarens spaning och bekämpning försvåras.

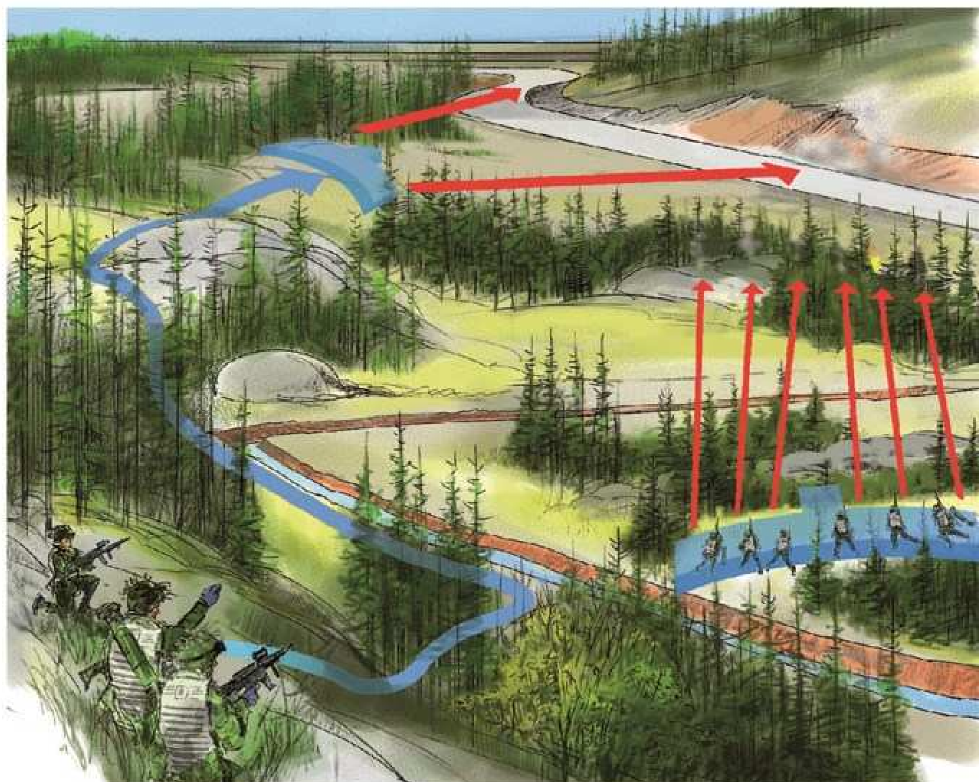

Bild 3.2 Stridsförflyttning. Eld och rörelse. Wolfgang Bartsch

Vid gruppering ska gruppen undvika fasader, skogsbryn och lätt angivbara terrängpartier samt sådan terräng som ökar splitterverkan från motståndarens eld (blockterräng, berghällar). Lätt grävbar mark eftersträvas.

Bebyggelse och tät skog underlättar maskeringen och ger ett visst skydd mot lätta splitter, exempelvis från multipelbomber och ammunition från granatsprutor.

Gruppen ska kunna strida under alla väderleksförhållanden och i mörker. Mörker och nedsatt sikt gynnar överraskning, men om motståndaren har tekniska hjälpmedel för mörkerstrid krävs att vi utnyttjar terrängens skyl och skydd som under dager.

Vid terrängvärdering - klarlägg var områden och stråk finns för:

- observation och eldgivning,
- skydd och skyl,
- hinder, både konstgjorda och naturliga,
- framryckning samt
- nyckelterräng utifrån uppgift och syfte med striden.

Elden från gruppens och plutonens tyngre vapen – exempelvis kulsprutor, granatgevär, granatsprutor, pansarvärnsvapen, kanon och minor – är det viktigaste egna stridsmedlet. Dessa vapen ger plutonen möjlighet att nedkämpa motståndaren på både nära och längre stridsavstånd. Den egna elden måste förstärkas med understödjande indirekt bekämpning med bland annat artilleri och granatkastare jämte flygunderstöd vilket ofta fäller avgörandet.

Bild 3.3 Elden samlas av gruppchefen mot motståndaren. Wolfgang Bartsch

Antalet vapen är inte det enda som avgör stridens utgång. Den som överraskande öppnar eld först och visar den minsta målytan (minimal exponering) når oftast framgång. Snabb och välriktad eld är av avgörande betydelse.

Eld från eldhandvapen ska främst möjliggöra eld med tyngre vapen och skydda de enheter som svarar för eldledning och bemanning av tyngre system. I bebyggelse kommer stridsavstånden minska varvid finkalibrig eld och handgranater är viktiga för att med precision nedkämpa motståndaren och samtidigt begränsa risken för förluster bland civilbefolkningen och minimera skador på egendom.

Personal nedkämpas om möjligt med indirekt eld kompletterad med eld från granatgevär, kulsprutor och eldhandvapen. Vid närstrid används även handgranater. Nedkämpning av luftfarkoster sker med eldhandvapen, kulsprutor och robotar.

Rörelsen ska utföras så att gruppen snabbt når sådan terräng, där eld kan ledas och avges mot motståndaren. Rörelsen utnyttjas även för att snabbt ta viktig terräng utan strid, för att möta förändringar i läget eller för att undandra plutonen verkan av motståndarens eld.

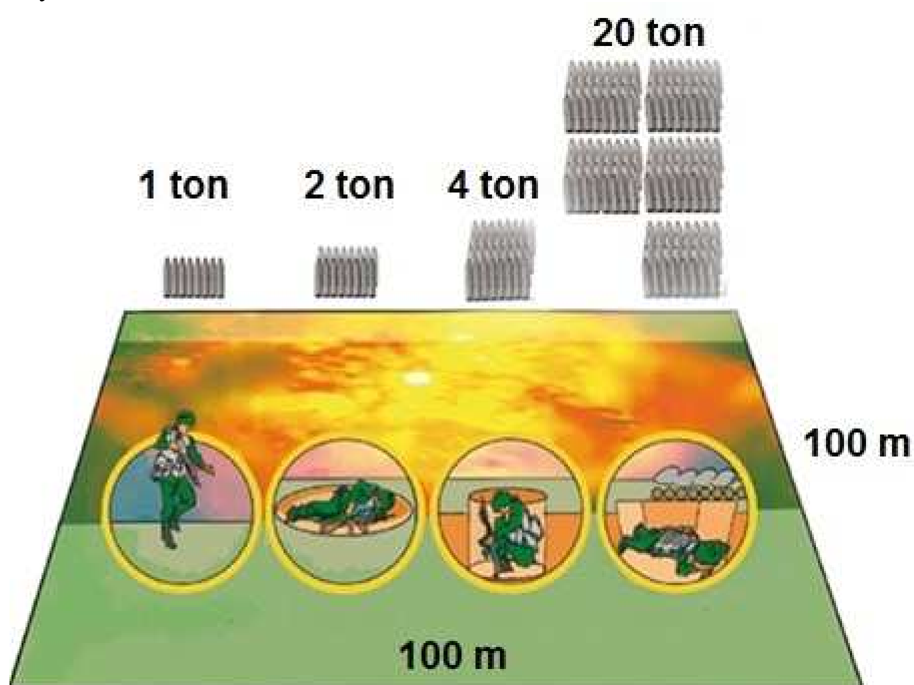
Rörelsen medger också ett offensivt uppträdande som syftar till att komma innanför motståndarens beslutscykel, skapa förluster hos motståndaren och minska egna förluster.

Terrängens alla möjligheter till dold och skyddad förflyttning ska utnyttjas. För att under den rörliga striden ge plutonchefen bästa underlag för utnyttjande av understöds- och pansarvärnsvapen krävs att alla chefer ger kompletterande underlag om stridsterrängens verkliga utseende.

Förflyttning och gruppering sker om möjligt i skydd av mörker eller nedsatt sikt. Röjande spår läggs igen och maskeras. När detta inte är möjligt utförs skenspårning (inte bara under vinterförhållanden).

Skyddet syftar till att möjliggöra eld och rörelse och är en förutsättning för att nå verkan med elden. Skyddet erhåller gruppen genom att undandra sig upptäckt eller genom att minska verkan av motståndarens eld. Skyddet åstadkoms bland annat genom att ett rörligt uppträdande samt genom maskering och befästningsarbeten. Gruppen kan också disponera splitterskyddade fordon eller stridsfordon.

Gruppchefen ska vidta åtgärder för skydd mot upptäckt och skydd mot motståndarens eld. Särskild uppmärksamhet ägnas skyddet mot splitter från artilleribeskjutning och flyganfall. Ståvärn, där så är möjligt, ska eftersträvas. Om grupperingen blir så kortvarig att man inte hinner gräva ståvärn, grävs liggvärn eller väljs terräng som ger ett naturligt skydd.

3.4 Olika skydd och åtgång på granateld för att försätta hälften av personalen ur stridbart skick (nedkämpa). Wolfgang Bartsch

Chefen ska också vidta åtgärder för skydd mot upptäckt. Chefen ska sträva efter dolda och skyddade grupperingar och ägna maskeringen särskild uppmärksamhet. Förflyttning och gruppering sker om möjligt i skydd av mörker eller nedsatt sikt.

Röjande spår efter fordon läggs igen och maskeras. När det är möjligt utförs skenspårning, exempelvis vintertid. Ett gott skydd är en förutsättning för att vi ska kunna försvåra motståndarens underrättelsetjänst och eldledning.

Ledning krävs för att samordna eld, rörelse och nyttjande av skydd. För att under den rörliga striden ge plutonchefen bästa underlag för utnyttjande av plutonen krävs att alla gruppchefer efterhand ger rapporter om motståndaren, egen grupp, civilläge och terrängen.

Gruppchefens främsta uppgift är att leda den egna gruppen, hålla igång rörelsen och kraftsamla elden till där den ger mest effekt. I andra hand deltar gruppchefen i eldgivningen som soldat.

Gruppchefen går oftast i täten för att upprätthålla högt tempo i striden och för att därigenom utnyttja tillfällen att utmanövrera motståndaren. Detta kräver samtränade förband och ett ledarskap som åtnjuter plutonchefens och soldaternas förtroende.

Vid vissa tillfällen kan striden gynnas av att samordning och samverkan sker på lägre nivåer. Gruppchefen kan också vid vissa lägen få svårt att samordna eld och rörelse inom gruppen, exempelvis vid närstrid.

Väljer gruppchefen att inte längre samordna eld och rörelse ges kommando ***”Gå på marsch!”*** varvid de enskilda soldaterna fullföljer striden enskilt eller i samverkan med stridsparskamrat.
Kommando: ***”1. grupp - Gå på marsch!”***
Kommandot upprepas av samtliga.

Gruppchefen återtar samordningen genom ny order eller nytt kommando, exempelvis
”1. grupp – Följ mig!”
eller
”1. grupp – Eldställningar!”.

Stridsindelningen ska vara enkel och befälsförhållandena klara. Den ordinarie indelningen bör behållas så långt som möjligt. För att lösa uppgifter under särskilda förhållanden, exempelvis vid insats i bebyggelse, krävs ibland att förbanden organiseras i *stridsgrupper* där olika förmågor på låg nivå ska komplettera varandra.

Grupp med mörkerhjälpmedel (exempelvis bildförstärkare) ska fullt ut kunna lösa stridsuppgifter i mörker. Saknas mörkerhjälpmedel bör gruppen endast ges begränsade stridsuppgifter främst i terräng som kunnat rekognoseras under dager. Vid mörkerstrid kan också stridsfältbelysning nyttjas.

Det krävs mycket korta skjutavstånd om man i mörker utan mörkerhjälpmedel eller belysning av stridsfältet ska kunna identifiera motståndaren och vill få verkan mot oskyddad trupp med eldhandvapen och kulsprutor.

Eldberedskap

Gruppchefen reglerar vilken eldberedskap gruppen ska ha med olika vapensystem beroende på gruppens uppgift, terräng och siktförhållanden och risk för stridskontakt. Förmågan att under framryckning snabbt växla eldberedskap mellan olika vapen bygger på gruppchefens förtänksamhet och förmåga att läsa terrängen.

Exempel på val av vapen och eldberedskap:
- Vägrik eller öppen och småbruten terräng medför krav på högre eldberedskap med pansarvärnsvapen.
- Terräng med dålig sikt och korta stridsavstånd medför krav på högre eldberedskap med automatkarbiner, kulsprutor och handgranater.
- I mörker avdelas lysskyttar att upprätthålla eldberedskap med lys- och signalammunition.
- I bebyggelse ska gruppen kunna upprätthålla eldberedskap 360º runt gruppen, även mot källare och övre våningsplan. Samordning måste ske med övriga grupper.

Ovan beskriven eldberedskap upprätthålls även under framryckning.

Strid till fots

Strid till fots genomförs då:
- Framryckning ska ske tyst och dolt.
- Plutonens burna eldkraft (exempelvis från pansarvärnsvapen och granatgevär) behöver utvecklas fullt ut.
- Terrängen är svårframkomlig med fordon, exempelvis i bebyggelse, bergsterräng eller i tät skog.
- Då fordon inte medger att striden genomförs uppsuttet (vagnstrid).

Förberedande kommando: ***”Tjänst till fots!”***
Kommando: ***”Avsittning!”***

Uppsutten strid - vagnstrid

Uppsutten strid genomförs då:
- Fordonen medger att eldkraft kan utvecklas uppsuttet.
- Fordonen medger högt anfallstempo och ökat skydd.
- Terrängen medger framryckning med fordon, exempelvis längs vägnät, öppen eller småbruten terräng.
- Plutonen utsätts för överraskande beskjutning och avsittning inte är lämpligt.

Förberedande kommando: ***”Färdiga till vagnstrid!”***
Kommando: ***”Vagnstrid!”***

Närstrid

Närstrid är strid som utförs på sådant avstånd att exempelvis handgranater och pistol kan användas.

Handgemäng används då striden inte längre kan genomföras med eld. Handgemäng genomförs med bajonett, slag och stötar med eldhandvapen, tillhyggen som yxa och spade samt med sparkar och slag.

Bild 3.5 Vid närstrid - samarbeta inom stridsparen. Wolfgang Bartsch

Stridsställning

Stridsställning för plutonen omfattar ordinarie stridsställningar, växelstridsställningar och alternativa stridsställningar för grupperna. Gruppens stridsställning omfattar eldställningar (ordinarie och om möjligt växeleldställning) och skyddsställningar för de enskilda soldaterna.

Växelstridsställning ordnas så att man från den kan lösa samma elduppgift som från ordinarie stridsställning. Den bör vara undandragen eld som riktas mot ordinarie stridsställning eller annan växelstridsställning

Från alternativ stridsställning löses en annan elduppgift än från ordinarie stridsställning eller växel stridsställning.

Stridsställningar väljs så att de är frontalt skyddade och ger flankerande skjutriktningar. Eld- och stridsställningar grupperas så att de ger ett sammanhängande eldsystem.

Bredden på en plutons stridsställning är 100-300 m. Mellanrummet mellan en plutons stridsställningar bör vara minst 500 m för att minska verkan från beskjutning med artilleri.

Bredden på en grupps stridsställning bör vara 50 m för att
- medge val av lämpliga eldställningar utifrån uppgiften,
- medge ett rörligt uppträdande i stridsställningen samt
- medge utspridning i syfte att minska verkan från motståndarens eld.

Mellanrummet mellan gruppers stridsställningar bör vara minst 50 m främst för att minska verkan från motståndarens eld.

Grupp med stridsfordon ges normalt en stridsställning med 100 m bredd och med 100 m mellanrum mellan stridställningarna.

De enskilda soldaternas (omgångarnas) skyddsställningar ordnas i eller i omedelbar anslutning till eldställningarna. I mån av tid ordnas för grupp eller omgång en gemensam skyddsställning (skyddsrum). Denna väljs så att eldställningarna kan intas snabbt.

Avståndet från gemensam skyddsställning till eldställningarna bör inte överstiga 30 m.

Eldställning intas snabbt och eldgivning förbereds på kommando:
"Eldställning!"

Gruppchefen beslutar själv utifrån lösandet av sin uppgift när denne ska besätta sin växelstridsställning. Till alternativ stridsställning sker omgruppering först på plutonchefs order.

3.4. Stridsgruppering

Grunder

Gruppen stridsgrupperas enligt MSH och respektive förbandshandböcker. Gruppchefen är i regel den som bestämmer gruppens stridsgrupperingsform. Plutonchefen kan vid behov styra gruppens stridsgrupperingsform.

Val av grupperingsform styrs av:
- uppgiften
- hur fort gruppen måste framrycka,
- vilken eldberedskap gruppen ska ha beroende på risken för sammanstöt med motståndaren,
- terrängens utseende samt
- risken för minor.

Gruppen till fots som ingår i högre förband (tropp eller pluton) disponerar normalt 50 x 50 m för sin manövrering och strid. Ytan ska medge nyttjande av terrängen vid egen manövrering vid framryckning och stridskontakt och minska verkan av bekämpning. Grupp med stridsfordon disponerar 100 x 100 m. Vid enskilt uppträdande eller då gruppen tilldelas gränser eller område kan bredd och djup tas ut ytterligare.

Gränssättande för bredd och djup är normalt:
- gruppchefens möjlighet att leda gruppen (sambandsmedel),
- möjligheten att upprätthålla ögonobservation inom gruppen,
- möjligheten att mellan soldater, stridspar, stridstriss eller omgångar kunna understödja med eld,
- möjlighet till skydd,
- terrängen och motståndarens verkansmöjligheter.

Gruppen ska kunna samla sin eld eller annan typ av verksamhet till ett och samma eldområde (verksamhetsområde) under ledning av gruppchefen. Vid eldstrid ska gruppens eld kunna ingå i ett sammanhängande eldsystem som samordnas av plutonchefen.

Gruppchefen (tätsoldat) och dennes omgång utgör normalt riktsoldat eller riktomgång. Det innebär att övriga ska rätta in sig på gruppchefen eller på dennes omgång. I ställföreträdarens omgång är ställföreträdaren normalt riktsoldat.

Gruppens främsta stridsgrupperingsformer är led, skyttekolonn, skyttesvärm, skyttekil och skyttelinje. Övriga grupperingsformer är Y-formering, T-formering samt pilformering. Varianter av dessa förekommer.

Beroende på läget kan gruppchefen välja att framrycka med för- eller efterpatrull. Gruppchefen bestämmer också sin egen plats och var i gruppen respektive befattningshavare ska framrycka. Detta bestäms utifrån den uppgift man har, förväntad motståndare, eget utrustningsalternativ och de enskilda soldaternas förmåga och stridsvärde. Bilderna beskriver en grundform om inget annat har angivits.

Normal indelning och gruppering bestäms av förbandschefen och regleras i förbandshandböcker eller förbandsvisa order eller anvisningar.

Exempel då normal indelning och gruppering kan behöva ändras är vid:
- framryckning då tätsoldaten behöver skapa väg för bakomvarande exempelvis i stort snödjup eller skog med tät vegetation,
- framryckning i terräng med högre min- eller IED-hot då främsta soldater behöver särskild utrustning för att lokalisera minor och dylikt,
- framryckning där tätsoldatens beväpning bedöms vara avgörande,
- situationer där gruppen tvekar och där gruppchefen måste gå i täten för att lösa uppgiften.

Disponeras stridsfordon framrycker fordonet på lämplig plats i formeringen. Det kan vara mitt i formeringen med en omgång på vardera sida om fordonet eller på vänster eller höger sida om gruppen. Stridsfordonet rättar normalt in sig på gruppchefen eller riktsoldaten.

FARA!
Innan eld öppnas från stridsfordonet måste hänsyn tas till riskavstånd från eget vapen (ammunition och eventuella drivspeglar) gentemot gruppen. Bestämmelser framgår av gällande publikationer för respektive vapen och ammunition.

Gruppens plats i plutonen

Gruppens plats i plutonen regleras av plutonchefen genom order. Riktning anges genom kompassriktning eller riktning mot föremål.

Pluton stridsgrupperas enligt bestämmelser i *MSH Pluton* samt respektive förbandshandböcker. Pluton stridsgrupperas normalt på *led, stridskolonn, stridstriangel, stridslinje eller stridskvadrat*. Pluton till fots disponerar normalt 300 x 300 meter för sin stridsgruppering. Pluton med stridsfordon disponerar normalt 400 x 400 meter.

Plutonchefen är i regel den som bestämmer plutonens stridsgrupperingsform.

När plutonen framrycker som förpluton eller tätpluton – främst i kompaniet - kan en grupp framrycka på ögonsambands avstånd framför resten av plutonen. Gruppchefen väljer normalt stridsgrupperingsform och om gruppen ska ha ett stridspar som egen förpatrull.

Plutonchefen kan välja att ha bakre gruppers chefer hos sig för att snabbt kunna ge order ansikte mot ansikte och även kunna peka i terrängen. Ställföreträdande gruppchef leder då respektive grupp.

Led

På ett led grupperas grupperna bakom varandra med 50 m (100 m) avstånd mellan gruppernas täter. Framryckning sker i det spår som framförvarande grupp nyttjar.

Led används vid liten risk för sammanstöt eller när framryckning är möjlig endast inom ett smalt område, exempelvis på grund av minering eller annat hinder. Led kan också användas när kravet på snabb framryckning är högt.

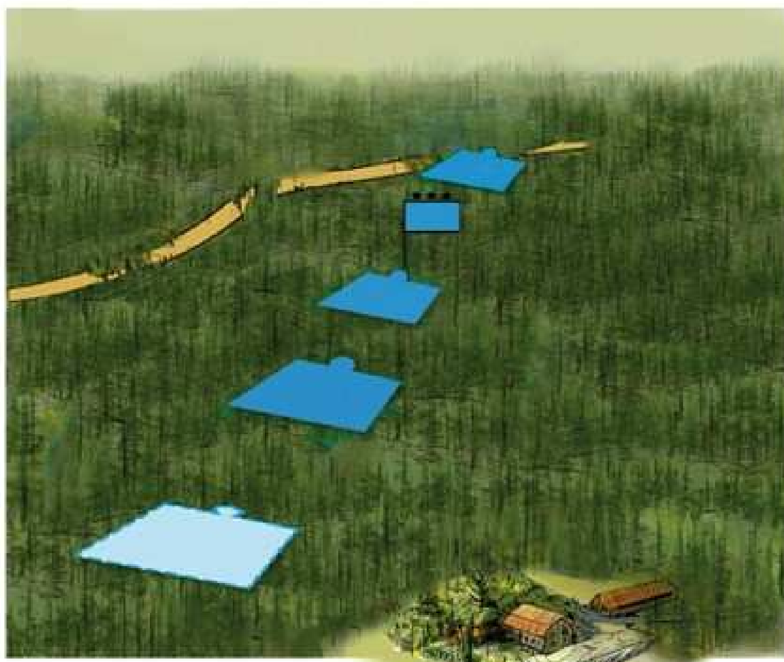

Bild 3.6 Exempel på pluton på led. Wolfgang Bartsch

Kommando: ***"1.pluton – vid STORA GRANEN – kompass 1400 – led – (halvt djup) – (1.grupp riktgrupp) – på stället! (framåt!)".***

Alternativt kommando:
"Grupperna i nummerordning, ett led, följ mig!".

Stridskolonn

I stridskolonn är grupperna grupperade bakom varandra. Varje grupp disponerar en yta av 50 x 50 m (100 x 100 m). Mellan grupperna är avståndet 50 m (100 m).

Grupperna kan nyttja olika spår för sin framryckningen beroende på uppgift, terräng och motståndaren. Ordonnanser, sjukvårdare med flera befinner sig i avståndet mellan främre grupper. Grupp med kulsprutor eller granatgevär kan grupperas i anslutning till dessa. Den kan även grupperas på endera sidan om den främsta gruppen.

Stridskolonn används när terrängen ska utnyttjas för skydd eller när framryckning är möjlig endast inom ett smalt område, exempelvis på grund av minering eller annat hinder eller när underrättelseunderlaget är osäkert. Stridskolonn ger hög stridsberedskap i flankerna. Plutonchefen har stor handlingsfrihet med bakre grupper.

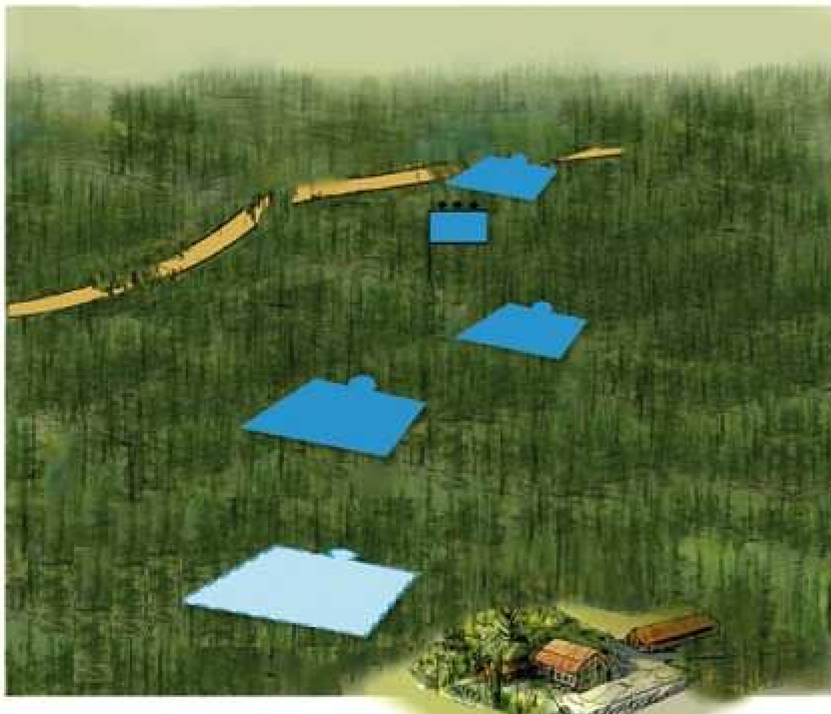

Bild 3.7 Exempel på pluton i stridskolonn. Wolfgang Bartsch

Kommando: ***"1.pluton – vid STORA GRANEN – kompass 1400 – stridskolonn – (halv bredd, halvt djup) – (1.grupp riktgrupp) – på stället! (framåt!)"***

Stridstriangel

I stridstriangel är två till tre grupper grupperade vid sidan av varandra och minst en grupp bakom dessa. Varje grupp disponerar en yta av 50 x 50 m (100 x 100 m). Avståndet mellan främre och bakre grupper är 50 m (100 m).

I detta mellanrum befinner sig ordonnanser, sjukvårdare med flera. I anslutning till dessa kan grupp med kulsprutor eller granatgevär grupperas. Den kan även grupperas på endera sidan om främre grupper eller mellan dessa.

Stridstriangel ger hög stridsberedskap i front samtidigt som plutonchefen har handlingsfrihet med bakre grupp (-er). Bakre grupper framrycker vanligen på skyttekolonn och har observation i flankerna. Bakre grupper är beredda att fullfölja främre gruppers uppgifter.

Plutonchefen kan reglera stridstriangel med tillägg ”höger” eller ”vänster” vilket innebär att bakomvarande grupp(-er) framrycker bakom den högra eller vänstra tätgruppen.

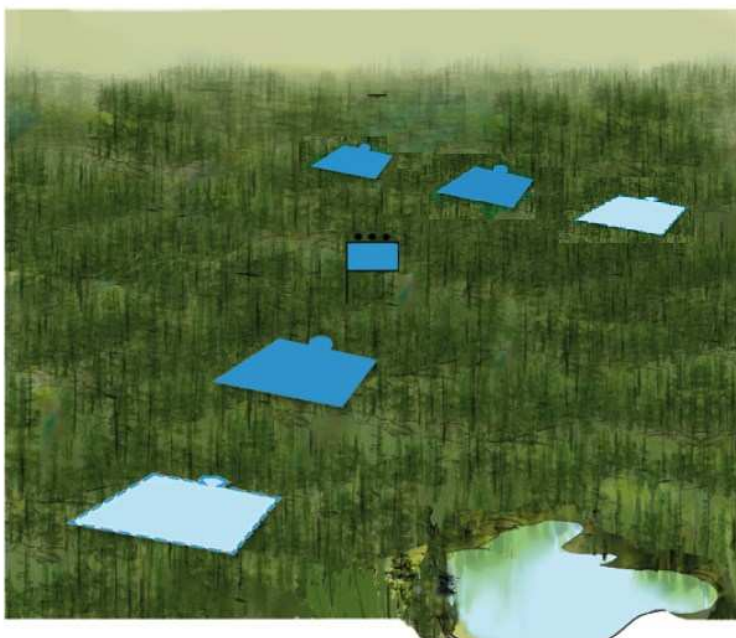

Bild 3.8 Exempel på pluton på stridstriangel med 50 m lucka mellan främre grupper. Wolfgang Bartsch

Kommando: ***(0. pluton!) (Vid ... !) (0. grupp vid ... !) (Mot ... !) (Kompass ... !) (Understödsgruppen till vänster!) (Understödsgruppen mellan främre grupper!) (Understödsgruppen till höger!) (00 meters bredd!) (Halv bredd!) (Halvt djup!) (Med språng!) Stridstriangel på stället! (Stridstriangel framåt!) (Stridstriangel vänster!)***

Stridslinje

I stridslinje är grupperna grupperade vid sidan av varandra. Varje grupp disponerar en yta av 50 x 50 m (100 x 100 m). Bakom grupperna befinner sig ordonnanser, sjukvårdare med flera.

Stridslinje ger hög stridsberedskap i front.

Framryckning på stridslinje i terräng med kort siktavstånd eller svårframkomlig terräng kan vara svår att leda, vilket ger låg framryckningshastighet.

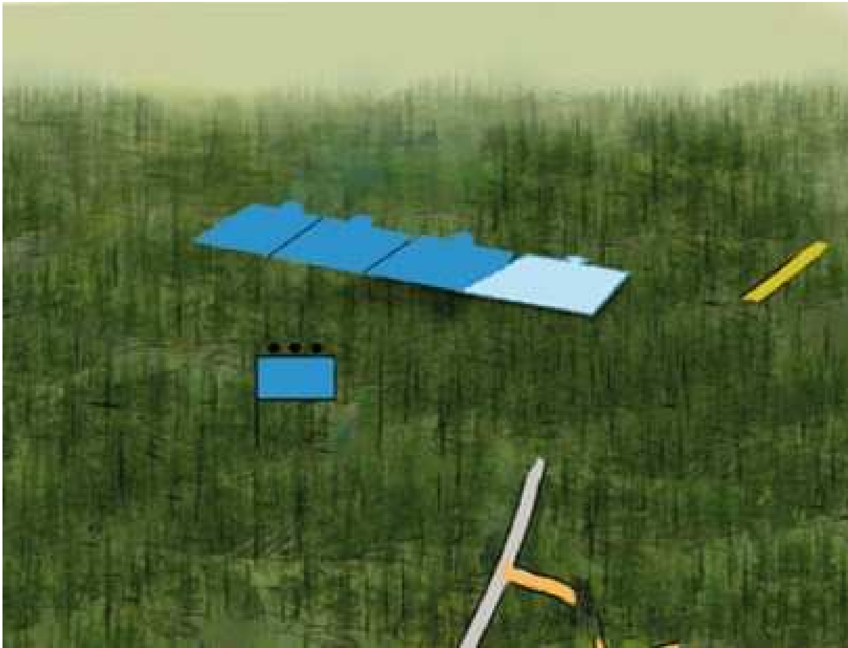

Bild 3.9 Exempel på pluton på stridslinje utan lucka mellan grupperna. Wolfgang Bartsch

Kommando: ***(0. pluton!) (Vid ... !) (0. grupp vid ... !) (Mot ... !) (Kompass ... !) (Understödsgruppen till vänster!) (Understödsgruppen mellan främre grupper!) (Understödsgruppen till höger!) (00 meters bredd!) (Halv bredd!) (Halvt djup!) (Med språng!) Stridslinje på stället! (Stridslinje framåt!)***

Stridskvadrat

I stridskvadrat är grupperna grupperade med två i täten och två bakom de främre grupperna. Varje grupp disponerar en yta av 50 x 50 m (100 x 100 m). Avståndet mellan främre och bakre grupper är 50 m (100 m). Bakom främre grupper befinner sig ordonnanser, sjukvårdare med flera.

Stridskvadrat ger hög stridsberedskap i front och flanker samtidigt som plutonchefen har handlingsfrihet med bakre grupper. Bakre grupper framrycker vanligen på skyttekolonn och har observation i flankerna. Bakre grupper är beredda att fullfölja främre gruppers uppgifter.

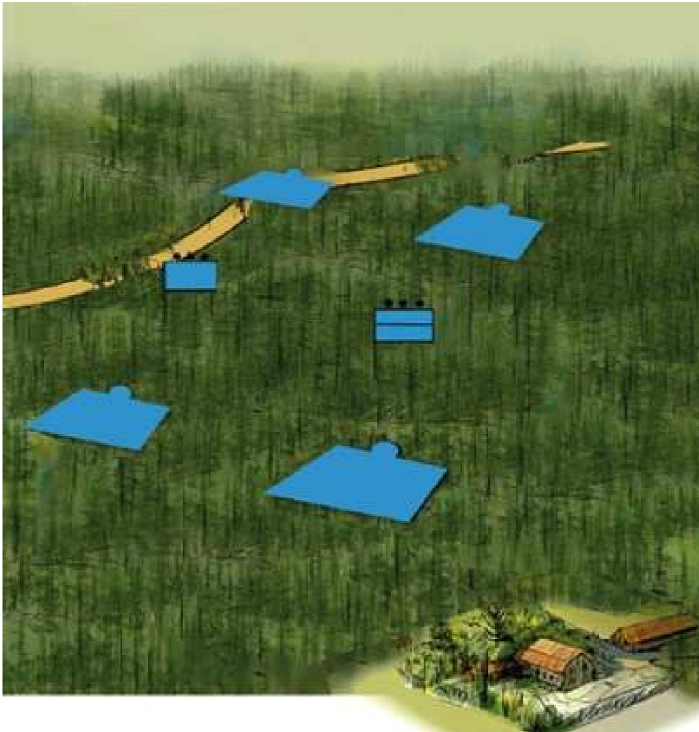

Bild 3.10 Exempel på pluton i stridskvadrat. Wolfgang Bartsch

Kommando: ***(0. pluton!) (Vid ... !) (0. grupp vid ... !) (Mot ... !) (Kompass ... !) (Understödsgruppen till vänster!) (Understödsgruppen till höger!) (00 meters bredd!) (Halv bredd!) (Halvt djup!) (Med språng!) Stridskvadrat på stället! (Stridskvadrat framåt!)***

Stridstrappa

I stridstrappa är grupperna grupperade med två – fyra grupper i täten och i trappform åt höger eller vänster. Varje grupp disponerar en yta av 50 x 50 m (100 x 100 m). Bakom främre grupper befinner sig ordonnanser, sjukvårdare med flera.

Stridstrappa ger hög stridsberedskap i front till höger eller vänster samtidigt som plutonchefen har handlingsfrihet med bakre grupp (-er). Den fjärde gruppen kan ingå i trappan. Bakre grupp framrycker vanligen på skyttekolonn och har observation i flankerna. Bakre grupp är beredda att fullfölja främre gruppers uppgifter.

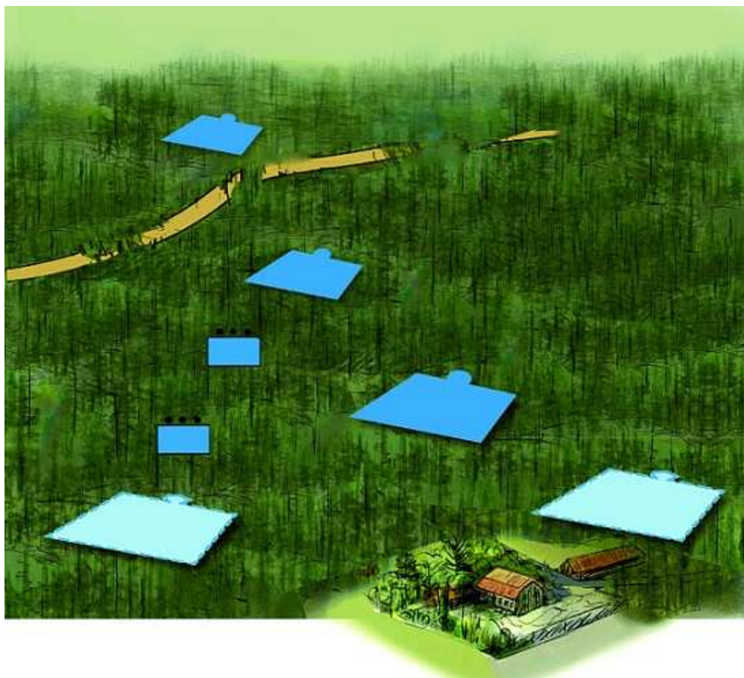

Bild 3.11 Exempel på pluton på stridstrappa höger. Wolfgang Bartsch

Kommando: ***(0. pluton!) (Vid ... !) (0. grupp vid ... !) (Mot ... !) (Kompass ... !) (Understödgruppen mellan främre grupper) (Understödsgruppen till vänster/höger) (00 meters bredd!) (Halv bredd!) (Halvt djup!) (Med språng!) Stridstrappa höger - på stället! (Stridstrappa höger - framåt!)***

Stridskil

I stridskil är grupperna grupperade med en grupp i täten och mitten och med en grupp snett bakom till höger och vänster. Bakre grupp framrycker i mitten, höger eller vänster. Varje grupp disponerar en yta av 50 x 50 m (100 x 100 m). Bakom främre grupper befinner sig ordonnanser, sjukvårdare med flera.

Stridskil ger hög stridsberedskap i front och flanker samtidigt som plutonchefen har handlingsfrihet med bakre grupp. Bakre grupp framrycker vanligen på skyttekolonn och har observation i flankerna. Bakre grupp är beredda att fullfölja främre gruppers uppgifter.

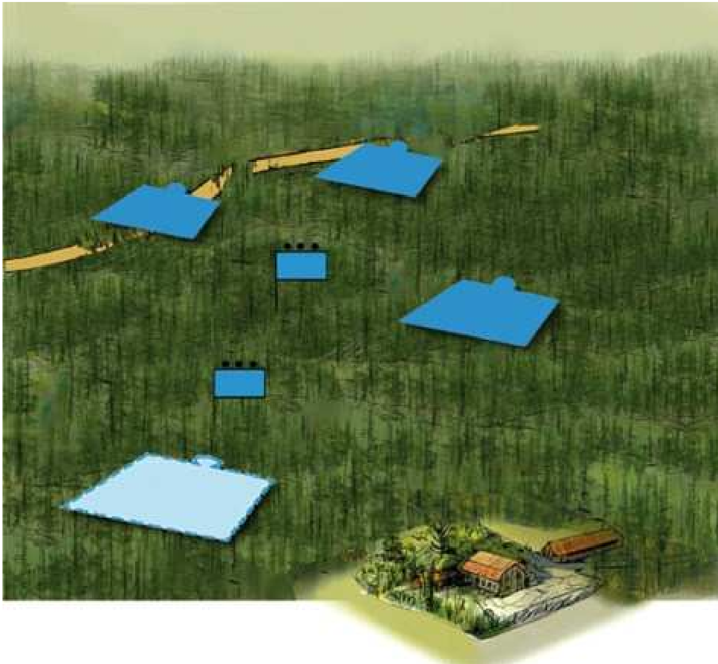

Bild 3.12 Exempel på pluton på stridskil. Wolfgang Bartsch

Kommando: ***(0. pluton!) (Vid … !) (0. grupp vid … !) (Mot … !) (Kompass … !) (Understödgruppen till höger/vänster) (00 meters bredd!) (Halv bredd!) (Halvt djup!) (Med språng!) Stridskil – på stället! (Stridskil – framåt!)***

Gruppens stridsgrupperingsformer

Grunder

Grupperingsformer intas på tecken eller på kommando, exempelvis:
"1. grupp! – vid STENEN! – mot BJÖRKEN! – skytteled! – på stället!"

Lucka (sida) och avstånd (djup) tas ut mellan enskilda soldater tas ut till 3-5 meter och kan ökas vid behov. Lucka och avstånd mellan omgångar tas ut till 10-20 meter. Större lucka i sida medger större möjlighet att understödja med eld.

Lucka och avstånd ändras genom tillägg till kommando, exempelvis:
"10 meters lucka! 5 meters avstånd!".
"2. omgång! – 30 meters lucka!"

Om behov av högsta eldberedskap i fronten föreligger, framrycker gruppen växelvis med omgångarna eller stridsparen. Detta kan exempelvis ske vid patrullverksamhet eller vid övergång till närstrid.

Kommando: ***"(0. grupp) Omgångsvis framåt!" eller***
"1. omgång eldställning (färdigställning)! 2. omgång framåt!"

Gruppchefen bestämmer vem som framrycker var i grupperingen beroende på bland annat uppgift, befattning, beväpning, observationsutrustning, terräng, väder och sikt och motståndare.

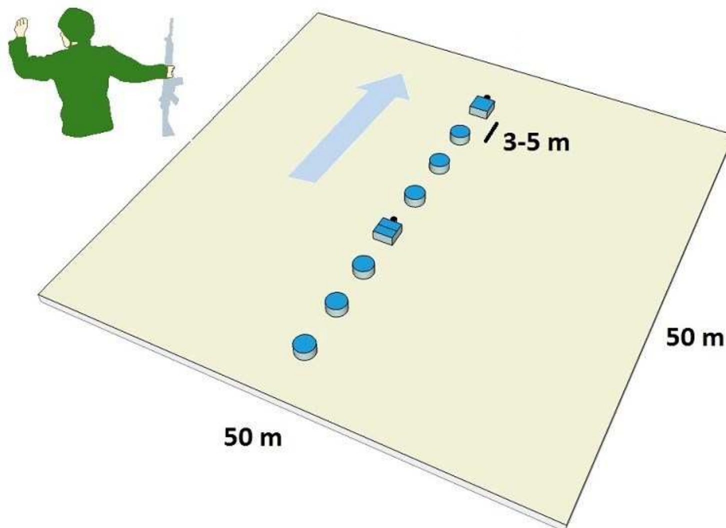
Gruppmedlemmarna ges huvudsakligt observationsområde vilket anpassas efter terrängens utformning. I bebyggelse och högländ terräng ska observation också ske på högre våningsplan och mot höjder.

När hund ingår i gruppen sker gruppering och framryckning enligt publikationer och övriga bestämmelser för hundtjänst.

Skytteled

Framryckning sker genom att alla rör sig i samma spår. Spejare kan framrycka framför gruppen. Formen används i besvärlig terräng, när det finns risk att trampa på tråd- eller truppminor eller när framryckningen måste ske snabbt. Formen medger enkel ledning med chefen i täten. Eldberedskap och observation i sida är mycket god men begränsad i fronten. Näst siste soldat observerar regelbundet bakåt för att säkerställa att siste soldat är med.

Chefen kan välja att ha ett särskilt sensor- eller vapensystem i täten och framrycker då själv bakom täten.

3.13 Skytteled. Tecknet ges med handen knuten och andra armen sträckt rakt ut. Försvarsmakten.

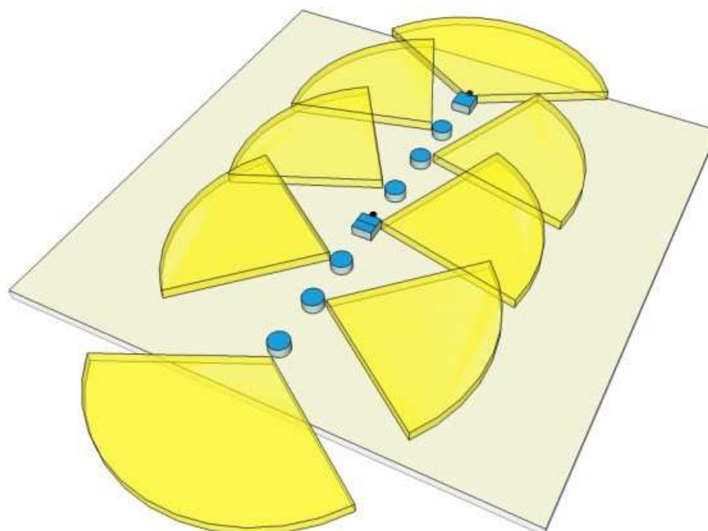

Bild 3.14 Skytteled med exempel på huvudsakliga observationsriktningar.Kontroll sker regelbundet att bakomvarande får med i grupperingen. Försvarsmakten

Kommando: ***"1. grupp! – vid STENEN! – mot BJÖRKEN! – skytteled! – på stället!"***

Skyttekolonn

Framryckning sker som vid skytteled med den skillnaden att soldaterna framrycker förskjutet i sida. Spejare kan framrycka framför gruppen. Formen medger hög hastighet och enkel ledning. Eldberedskap och observation framåt ökar jämfört med skytteled. Eldberedskap i sida är något lägre jämfört med skytteled. Skyttekolonn används då risken för sammanstöt är liten, då terrängens skydd och minfria områden kan utnyttjas samt vid framryckning i minerad terräng.

Observation och eldberedskap motsatt riktning (exempelvis att soldat till höger observerar till vänster) undviks eftersom det minskar möjlig eldbredd och ökar risken för vådabekämpning

Chefen kan välja att ha ett särskilt sensor- eller vapensystem i täten och framrycker då själv bakom täten.

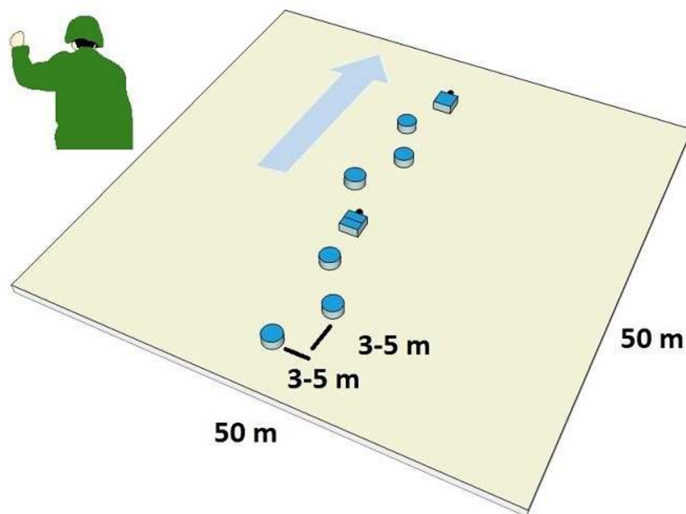

Bild 3.15 Skyttekolonn. Försvarsmakten.

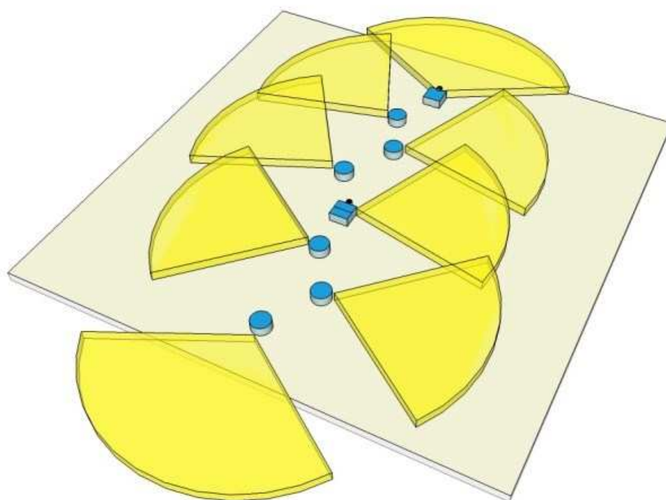

Bild 3.16 Skyttekolonn med exempel på huvudsakliga observationsriktningar.Kontroll sker regelbundet att bakomvarande är med i grupperingen. Observation och eldberedskap motsatt riktning (exempelvis att soldat till höger observerar till vänster) undviks eftersom det minskar möjlig eldbredd och ökar risken för vådabekämpning. Försvarsmakten.

Kommando: ***”1. grupp! – vid…! – mot …! – skyttekolonn – 5 meters lucka! – på stället!”***

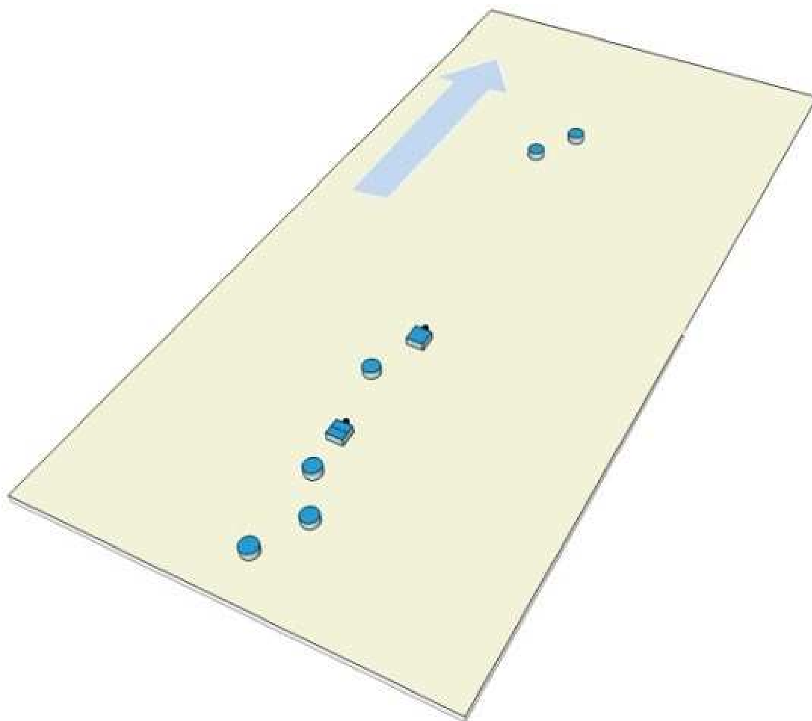

Bild 3.17 Skyttekolonn – två spejare. Avstånd mellan spejare och huvuddel bestäms utifrån bland annat uppgift, motståndare, terräng, sikt och sambandsmöjligheter. Försvarsmakten

Kommando: ***”1. grupp! – vid…! – mot …! – skyttekolonn – 5 meters lucka! – Alm, Björk spejare - på stället!”***

Skyttesvärm

Framryckning sker genom att gruppen rör sig i två spår. Normalt är luckan mellan omgångarna 20 meter. Eldberedskap och observation framåt och i sida är god. Formen används bland annat i bebyggelse för att kunna ha uppsikt över de övre våningsplanen på motsatt sida. Skyttesvärm används också som en förberedelse för att gå ut på skyttelinje.

I tät bebyggelse på gata eller stråk där vägg eller mur finns på sidorna om gruppen kan observations och eldområden riktas över motsatta omgången.

Chefen kan välja att ha ett särskilt sensor- eller vapensystem i täten och framrycker då själv bakom täten.

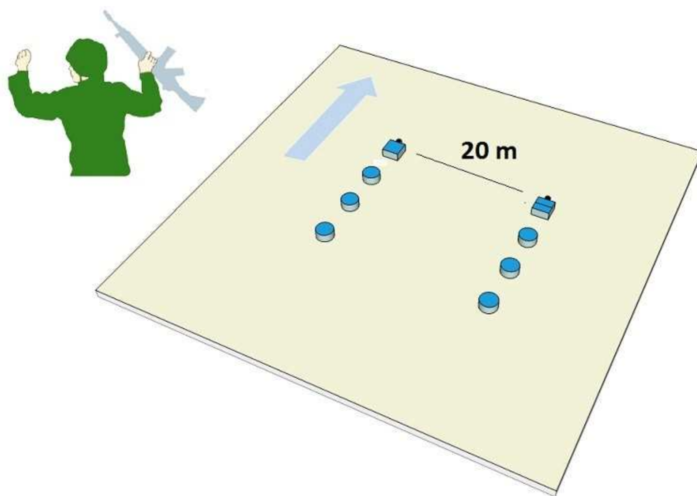

Bild 3.19 Skyttesvärm. Försvarsmakten

Kommando: ***"1. grupp! – vid…! – mot …! – skyttesvärm på stället!"***

Skyttekil

Framryckning sker genom att gruppen rör sig i kilform. Eldberedskap och observation framåt är mycket god och i sida god. Formen kräver samordning och aktiv ledning och begränsar framryckningshastigheten. Skyttekil används också som en förberedelse för att gå ut på skyttelinje.

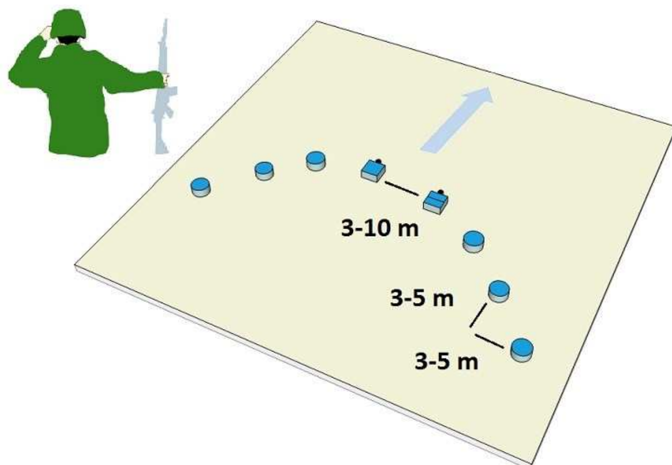

Bild 3.20 Skyttekil. Försvarsmakten

Kommando: ***"1. grupp! – vid…! – mot …! – skyttekil på stället!"***

Skyttelinje

Framryckning sker på linje sida vid sida. Formen ger maximal eldberedskap och observation framåt. Den ger minimal eldberedskap och observation i sida. Formen kräver samordning och aktiv ledning och begränsar framryckningshastigheten. Skyttelinje används bland annat då gruppen strider i anfallsmål och vid strid från stridsställning. Skyttelinje används i tät skog, och vid framryckning då hög stridsberedskap i fronten krävs och då risken för minor är liten.

För att underlätta eld och rörelse kan en större lucka tas ut mellan omgångarna. Flanksoldaterna upprätthåller vid behov ögonsamband med sidogrupper. Rättning i sida sker genom att soldaterna rättar in sig på gruppchefen, sidokamrat in mot gruppchefen eller angiven riktsoldat.

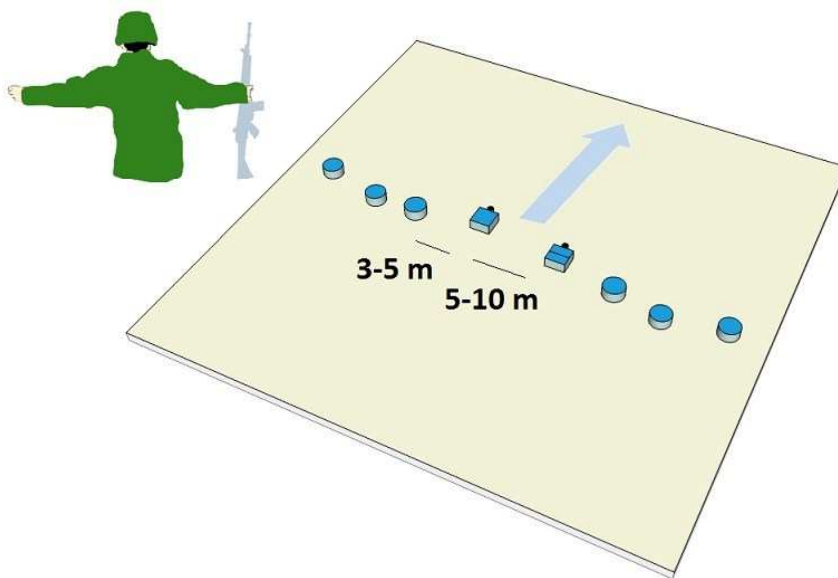

Bild 3.21 Skyttelinje. Försvarsmakten.

Kommando: ***”1. grupp! – vid…! – mot …! – skyttelinje på stället!”***

Övriga grupperingsformer

Pilformering. Formen används då man vill ha eldberedskap och observation åt alla håll. Formen medger omfattning med den bakre omgången vid sammanstöt i front.

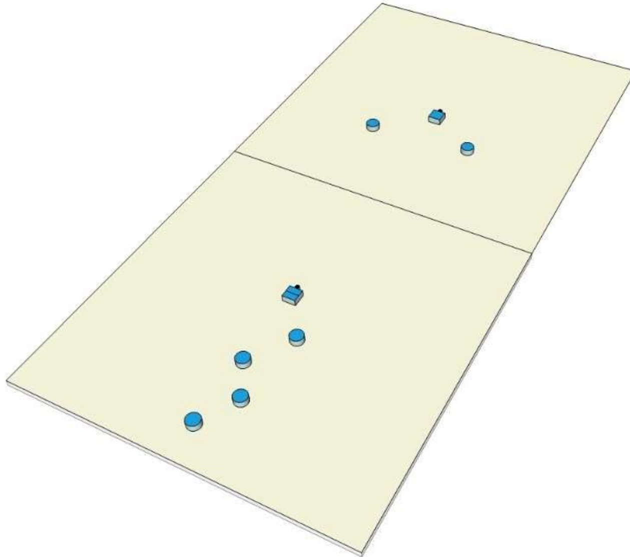

Bild 3.22 Exempel på pilformering. Försvarsmakten

Kommando: ***"1. grupp! – vid…! – mot …! – pilformering - på stället!"***

Y-formering. Formen ger god eldberedskap och observation framåt.
Den används exempelvis vid förföljning och då risken för sammanstöt är stor. De två främre soldaterna kallas spejare (säkringsmän) och kan, om gruppchefen finner det lämpligt, förstärkas med ytterligare två man. Spejarnas (säkringsmännens) uppgift är att säkra den terräng som utgör en förhöjd hotbild under framryckningen. Säkringsmännens avstånd till gruppen kan variera beroende på terrängen.

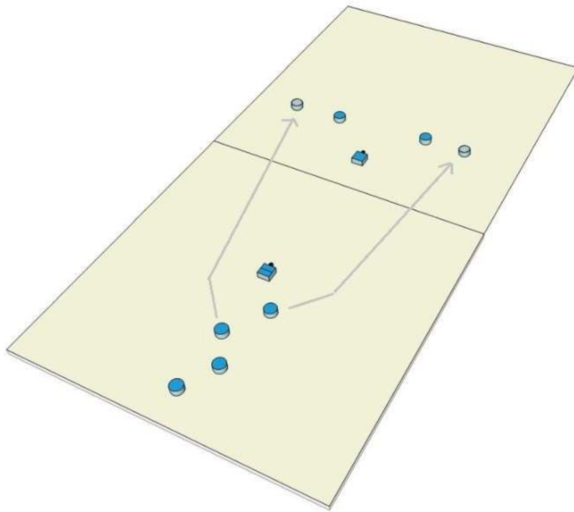

Bild 3.23 Grupp på Y-formering där soldater ur huvuddel kan förstärka upp täten så att T-formering bildas. Försvarsmakten

T-formering. Som y-formering med samma syfte, men med högre eldberedskap och observation i fronten. T-formering används för att uppnå högre eldberedskap då man förväntar sig att övergå från patrullering till strid eller om man på grund av terrängen kräver bättre samordning.

Övriga former. Gruppchefen kan besluta om att nyttja andra tillfälliga grupperingsformer utifrån läget och organisation på gruppen. Föröva växlingar av tillfälliga formeringar om möjligt.

Grupperingsformer vid halt

Gruppering vid tillfällig halt

Gruppen behåller sin stridsgrupperingsform.

Främste soldat blir post framåt, siste soldat blir post bakåt övriga bevakar sitt huvudsakliga observationsområde. Soldaterna intar låga ställningar.

Avstånd och luckor behålls förutom för näst siste man som sätter sig närmare siste man. Sista stridsparet håller ihop för att säkerställa att siste man kommer med då rörelsen fortsätter.

Vid tillfällig halt i mörker och dålig sikt förtätas grupperingen. Syftet är att behålla observation och eldberedskap samtidigt som tecken och orienteringar enklare kan vidarebefordras inom gruppen.

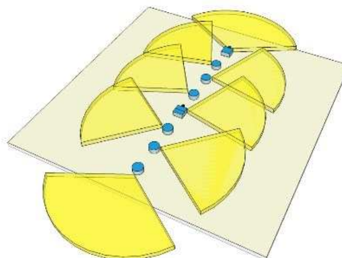

Bild 3.24 Grupp vid tillfällig halt. Undvik att vid halt ta ett par steg i motsatt riktning som egen observationsriktning eftersom det ökar risken för vådabekämpning. Försvarsmakten.

Bild 3.25 Försiktighet – låga ställningar.

Kommando: ***”Halt!”***

Om grupperingen ska förtätas:
Kommando: ***”Halt – anslut framåt!”***

Runtomkringförsvar

Runtomkringförsvar nyttjas under orientering och ordergivning under kort tid. Följande metod kan användas då grupp på led eller kolonn och ska inta runtomkringförsvar:

Gruppchef ger order ***”Runtomkringförsvar! (Igelkott!)”.***

Främste soldat gör halt – grupperar i eldställning i framryckningsriktningen. Framrycker gruppchefen bakom tätsoldaten ska tätsoldaten framrycka förbi gruppchefen och inta eldställning på plats som anvisas.

Övriga grupperar ut på cirkel, normalt ut mot egen huvudsakliga observationsriktning.

Observation och eldberedskap utåt. Kontrollera rättning och samband med sidokamrater. Packning tas av på kommando.

Post avdelas. Finns hot i flera riktningar sätts flera poster ut. På gruppchefs tecken – samling inåt mitten.

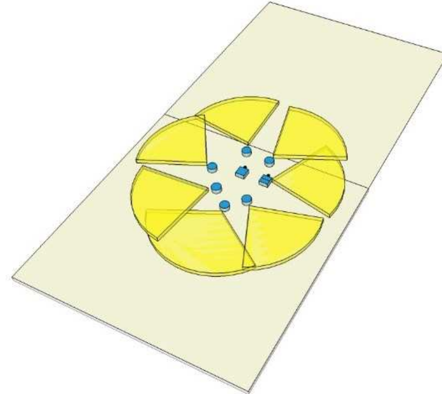

Bild 3.26 Grupp vid tillfällig halt och runtomkringförsvar. Försvarsmakten

Bild 3.27 Tecken för ”runtomkringförsvar”. Russel Lindqvist

Kommando: ***”Halt – runtomkringförsvar (igelkott)!”***

3.5. Stridsförflyttning

Grunder

Stridsförflyttning sker vid de tillfällen då det föreligger risk för sammanstöt eller då stridskontakt är förväntad. Stridsförflyttning sker också vid andra tillfällen då motståndaren kan tänkas observera området där framryckning ska ske och då förflyttning då måste ske dolt och i skydd från upptäckt och bekämpning.

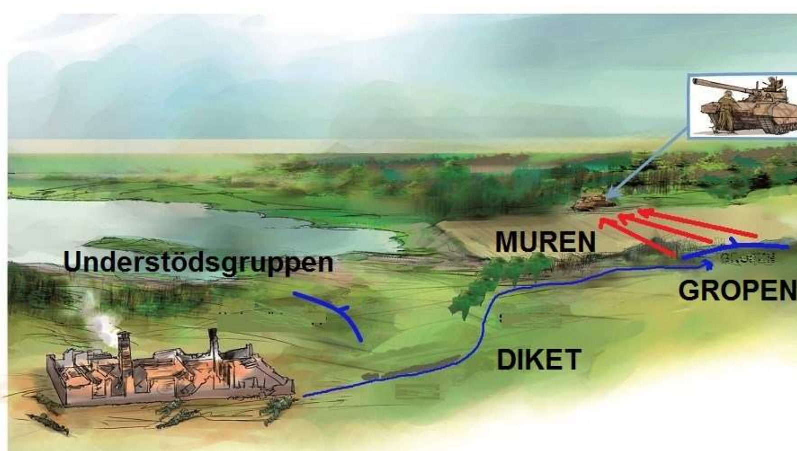
Stridsförflyttning sker med den eldberedskap och den framryckningshastighet situationen kräver. Beroende på uppgiften och tid för att lösa uppgiften måste chefen ibland ta de risker uppgiften kräver för att den ska lösas.

Riktgruppen går med sin mitt i angiven riktning. Stridsgrupperad grupp förflyttas mot angivet mål, i angiven kompassriktning, över angivna punkter eller inom angivet område.

Terrängens möjligheter till dold och skyddad förflyttning ska utnyttjas. För att få skydd, undvika svårframkomlig terräng med mera får gruppen göra en tillfällig avvikelse, om en annan grupp därigenom inte hindras i sin rörelse eller eldgivning.

Under framryckningen växlar gruppen efter hand form med hänsyn till uppgiften, motståndaren, terrängen, tid och disponibelt utrymme. Gruppchefen bestämmer härvid i regel gruppens form.

Vid uppehåll i framryckningen väljer gruppen bästa möjliga stridsställning varvid luckor och avstånd till andra grupper vid behov ökas eller minskas något. Ögonsamband hålls ständigt med plutonchefen av gruppchefen eller avdelad sambandssoldat.

”Ett fastkört fientligt pansarskyttefordon finns bortom fältet. Vi ska nedkämpa fordonet. Vi framrycker härifrån med understöd från 2. grupp dolt till GROPEN via DIKET och MUREN. Stridsställning i GROPEN. Vi öppnar eld på min order ”Pansar eld!”. Någon som inte är klar? Skyttekolonn följ mig!”

Bild 3.28 Grupps stridsförflyttning. Wolfgang Bartsch

Förberedelser

Förflyttning förbereds genom att gruppchefen väljer och anger mål, väg, sätt och tidpunkt. Därvid uppmärksammas att motståndaren kan finnas även på andra platser än där denne först upptäckts.

Före framryckning – bestäm:
Mål – Väg – Sätt

Gruppen indelas för observation åt alla håll (uppsikt framåt, vänster, höger, bakåt, uppåt, nedåt o s v). Om möjligt sker indelning av observation enligt rutin och stående order.

På gruppchefens kommando: ***"Förflyttning!" ("Understödsomgången förflyttning!") ("Grg förflyttning!"),*** förbereder man förflyttningen genom att i mån av behov:

- sluta skjuta,
- säkra vapnet och ta skydd,
- ändra till grundsikte,
- sätta i fullt (fylla på) magasin,
- (ladda kulspruta med kassett),
- ta tillvara patroner och magasin,
- stänga fickor och väskor,
- fästa verktyg eller annan utrustning samt
- anmäl klart till gruppchefen.

Minnesregel: Säkra! - Skydd! - Sikte! – Magasin!
Vapenkontroll! – Väska! - Verktyg!

Gruppchefen kan välja att ge kommandot tidsförskjutet till gruppen, exempelvis först till skyttar på understödsvapen, i syfte att bibehålla eldberedskap på övriga gruppen under längre tid.

Gruppchefen kontrollerar så långt möjligt att åtgärderna är vidtagna samt vid behov att annan utrustning, exempelvis pansarskott samt signalrök-, rök- och spränghandgranater, medförs och är lämpligt fördelade. Anmäler klart till plutonchefen.

Risk för sammanstöt

Plutonchefen anger risk för sammanstöt vilket ger inriktning på hur gruppen ska uppträda. I vissa lägen måste gruppchefen själv bedöma risken utifrån den information som finns.

Hastigheter vid de olika sträckornas indelning redovisas med fordon först, därefter till fots. Hastigheter nedgår normalt i mörker, vid dåligt väder, vid vinter, vid förband med lågt stridsvärde och vid andra typer av friktioner.

Följande begrepp används (begreppen nyttjas inte i order):

Grönt område - Ingen eller mycket liten risk för sammanstöt - högre hastighet (>20 km/h, 3-4 km/h)

Gult område - Risk för sammanstöt - sänkt hastighet (10-15 km/h, ca 1 km/h)

Rött område - Stor eller mycket stor risk för sammanstöt - låg hastighet
(< 5 km/h, < 0,5 km/h)

Grönt område

- Grönt område är område som behärskas av egna förband, områden där egna förband har uppträtt i närtid och där risken för sammanstöt bedöms som mycket liten.
- Vägar och stråk nyttjas normalt för framryckning.
- Gruppen framrycker uppsuttet så långt det är möjligt för att hålla högt tempo, utnyttja tiden och spara på krafterna.
- Gruppen framrycker normalt på led eller kolonn vilket underlättar ledning och ofta medger hög hastighet.
- Observationshalter genomförs normalt inte.

Gult område

- Gult område är i område där motståndaren kan finnas och där det finns risk för sammanstöt.
- Vägar och stråk undviks men nyttjas för framryckning om så krävs för att lösa uppgiften.
- Gruppen framrycker uppsuttet så långt det är möjligt för att hålla högt tempo, utnyttja tiden och spara på krafterna. Övergång till avsutten framryckning sker utifrån typ av motståndare, typ av egna fordon (eldkraft, skydd och rörlighet) och vilken risk som måste tas utifrån uppgiften.
- Gruppen framrycker normalt på led eller kolonn vilket underlättar ledning och ofta medger hög hastighet.
- Gruppen nyttjar observationshalter för syn- och hörselobservation.

Rött område

- Rött område är i områden där vi vet att motståndaren finns eller bedöms som mycket troligt att denne finns och där risken för sammanstöt bedöms som hög.
- Vägar och stråk undviks men nyttjas för framryckning om så krävs för att lösa uppgiften.
- Gruppen kan framrycka till fots eller uppsuttet beroende på typ av motståndare, typ av egna fordon (eldkraft, skydd och rörlighet) och vilken risk som måste tas utifrån uppgiften.
- Gruppen framrycker vanligen stridsgrupperat med hög eldberedskap i de riktningar som krävs. Framryckning sker vanligen växelvis med grupperat understöd.
- Observationshalter (ögon- och hörselobservation) genomförs ofta (SOLO).

Genomförande

Förflyttning sker i regel på gruppchefens kommando: ***"(Till ... !) (Med språng!) (Smygande!) (Växelvis smygande!) (Hukande!) (Krypande!) (Ålande!) Framåt! (Bakåt!) (Åt höger!) (Åt vänster!)".***

Soldaten väljer själv förflyttningssätt på kommando:
"(Till ... !) Enskilt! - Framåt!" och så vidare.

I brådskande läge kommenderar gruppchefen enbart: **"Följ mig!".**
Förflyttning upphör på kommando: ***"Halt! (Skydd!) (Eld!)".***

Under strid (vid stridsbuller) används både kommando och tecken. När gruppen måste uppträda tyst och dolt används i regel enbart tecken.

Bild 3.29 Tecken för "halt" ("avsaktning") respektive "framåt" ("öka hastigheten"). Wolfgang Bartsch

Val av förflyttningssätt

Gruppchefen väljer förflyttningssätt med hänsyn till uppgiften, motståndaren och terrängen. Terrängens skyddande och skylande egenskaper utnyttjas i största möjliga utsträckning. Den kortaste vägen är inte alltid den bästa.

Om upptäckt eller beskjutning är osannolik, sker förflyttning i regel gående. Uppehåll görs endast för observation, terrängbedömning och samband. I brådskande läge sker förflyttning kortare sträckor med språng.

Motståndaren kan ha tekniska hjälpmedel för observation och eldgivning i mörker, exempelvis IRV-utrustning eller IR-strålkastare och bildförstärkare. Deras verkan begränsas av b la kullar, hus, skog, rök, dimma, kraftigt regn och snöfall. Gruppen måste därför använda terrängens skydd och skyl på samma sätt som under dager. IR-strålkastare kan upptäckas med bildförstärkare.

Om upptäckt eller beskjutning är sannolik, genomförs förflyttningen om möjligt längs en skyddad (dold) väg. Förflyttningssätt - gående, smygande, hukande, krypande eller ålande - väljs med hänsyn till det skydd den valda vägen erbjuder.

Bild 3.30 Exempel på förflyttning när gruppen beskjuts. Wolfgang Bartsch.

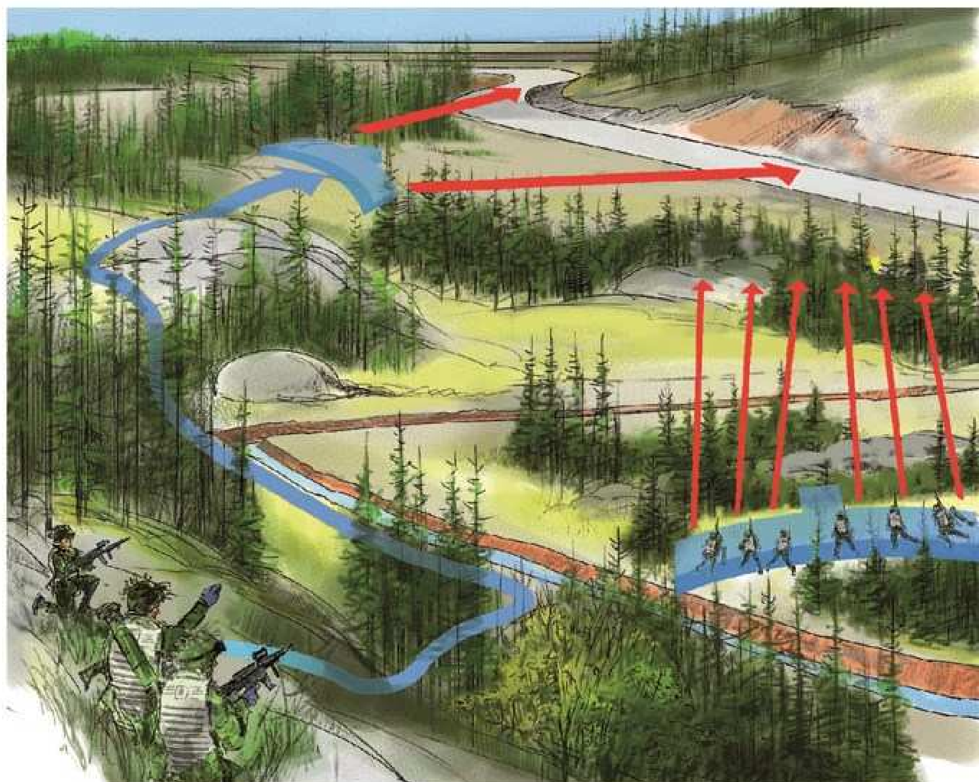

Bild 3.32 Exempel på stridsförflyttning. Wolfgang Bartsch.

Om skydd inte kan erhållas genom ålning, sker förflyttning med språng från skyddsställning till skyddsställning. Förflyttningens längd bestäms därvid med hänsyn till motståndarens eldverksamhet och möjligheterna att få skydd.

Upp- och nedsprång sker snabbt. Uppsprång bör ske något vid sidan om plats, där nedsprång skett. Förflyttning med språng bör ske med eldunderstöd av sidogrupp eller ena omgången.

Om sammanstöt med motståndaren är mycket sannolik vid framryckning i skog, mörker, rök eller dimma, sker förflyttning smygande med skärpt uppmärksamhet och hög eldberedskap (skyttelinje, omgångsvis, stridsparsvis).

Täta, korta uppehåll görs, varvid gruppchefen observerar och lyssnar. Mycket nära motståndaren kan smygande utföras växelvis. Varannan soldat smyger ungefär 5 m medan sidokamraten eldberedd observerar och lyssnar. Framryckning sker om möjligt, även vid begränsad sikt, från skydd till skydd.

SOLO
Stanna Observera Lyssna Ofta

När gruppen beskjuts med granateld ska strävan vara att komma ut ur elden och få bättre skydd. Kan inte omgruppering ske måste bättre skydd skapas på platsen. Ju närmare motståndaren gruppen tar skydd, desto mindre blir sannolikheten att bli utsatt för granateld med indirekt eld.

Förpatrull

Grupp eller del av grupp kan avdelas som förpatrull. Förpatrullen ska skydda plutonens tät mot överraskande anfall eller beskjutning samt försvåra motståndarens truppspaning längs den angivna marschvägen.

Förpatrullen utrustas för att kunna lösa uppgiften i såväl dager som mörker och utifrån förväntad motståndare.

Framryckning över öppna terrängpartier kan understödjas av understödsgrupp.

Vid sammanstöt tar förpatrullen skydd och larmar (t ex radio, rött signalskott). Om motståndaren viker, följer förpatrullen efter längs vägen och rapporterar. Stannar motståndaren, stannar förpatrullen kvar, observerar och rapporterar. Om motståndaren anfaller, bekämpar förpatrullen denne och använder vid behov rök för att undgå motståndarens eld. Om möjligt används också indirekt eld eller flygunderstöd. Minspärr kan utföras.

Rapport ges efterhand till plutonchefen.

Framryckning med understöd

Framryckning i motståndarens närhet ska samordnas så att eldunderstöd kan ges vid behov. Eldunderstödet ordnas antingen inom den egna gruppen eller genom att plutonchefen ger uppgift till annan grupp att understödja framryckning. Understöd kan ges med indirekt eld.

Gruppen utnyttjar olika metoder för eld och rörelse. Se *”Metoder för eld och rörelse”*.

Eld och rörelse

Passage av speciella terrängpartier

Grunder

Speciella terrängpartier är områden som kräver förändringar i framryckningsform.

Följande åtgärder är gemensamma vid passage av områden där sammanstöt kan ske:

1) Observera.
2) Gruppera vid behov understöd.
3) Framryck.
4) Återsamla.
5) Fortsätt.

Val av terräng för passage av områden där sammanstöt kan ske, bör tas ut på karta och om möjligt rekognoseras (rekas). Platsen bör förläggas till sådan terräng vilken är svår-

överskådlig för motståndaren, exempelvis vägkrök, svacka, höjd och eller betäckt terräng. Val av metod avgörs av möjlighet till hastighet, spårbildning, exponeringstid och eventuell trafik.

Beroende på hotbild förbereds understöd och strid genom att färdigställa exempelvis understödsvapen, pansarvärnsvapen och rökgranater.

Om gruppen framrycker med en soldat eller ett stridspar i taget, kan en motståndare först uppfatta en rörelse från första eller andra soldaten eller stridsparet vilket sedan ger denne tid att förbereda eld mot nästa soldat eller stridspar som framrycker. I dessa lägen kan istället framryckning med samlad grupp eller omgång vara bättre.

Vid behov maskeras spåret efter passage varefter riktningsändring genomförs.

Vägövergång

Väg med mycket tät trafik eller väg som är byggd på ett sätt som försvårar passage (exempelvis viltstängsel, öppen terräng, höga vägbankar med räcken), passeras genom att söka upp exempelvis viadukt, viltpassage, trumma eller bro över vattendrag där passage sker. Passage sker vid låg trafik och under dygnets mörka del. Betänk att motståndaren mycket väl kan ha mörkerhjälpmedel och vi kan därför bli upptäckta. Agera därför som under dager.

Metod 1: Alternativ ”Linje – samtidigt”

1. Gruppchefen gör halt, ger order och/eller tecken: ”Övergång av väg - linje - samtidigt!”. Gruppen grupperar på linje.

2. Flanksoldaterna framrycker till vägen, tar eldställning, observerar, lyssnar och ger klartecken till gruppchefen.

3. Gruppchefen ger tecken ”Framåt!” varvid patrullen försiktigt går fram till i höjd med vägen, följt av språng över vägen till motsatta skogsridån. Då gruppen kommer upp i jämnhöjd med flanksoldaterna ansluter dessa till gruppen.

4. Gruppen förflyttar sig sedan snabbt cirka 100 meter och tar stridsställning, observerar och lyssnar.

5. Gruppen fortsätter därefter framryckningen på form och sätt som patrullchefen anger.

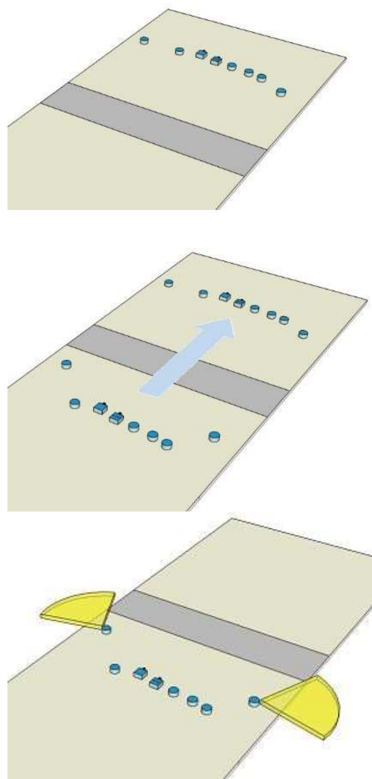

Bild 3.33 Övergång av väg – linje samtidigt. Försvarsmakten.

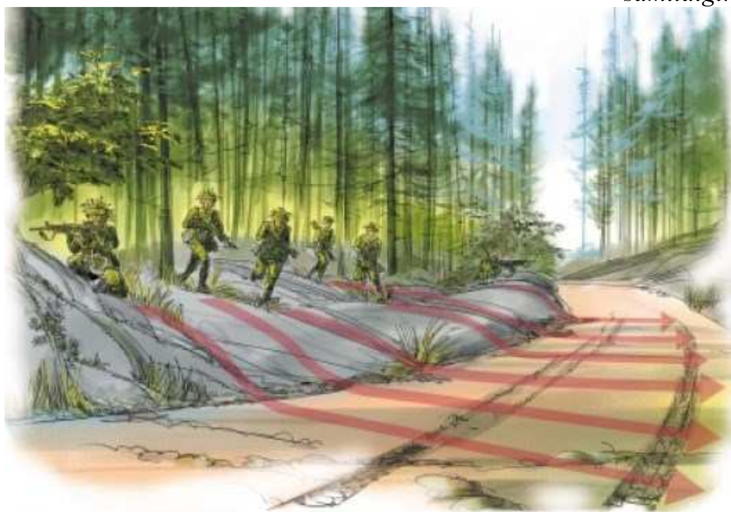
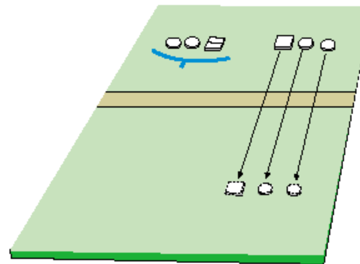

Bild 3.34 Övergång av väg – linje samtidigt. Wolfgang Bartsch

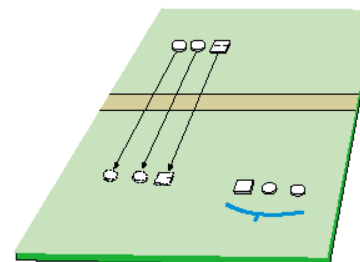
Metod 2: Alternativ ”Linje – växelvis”

Alternativ ”Linje – växelvis”
1. Gruppchefen gör halt, ger order och/eller tecken: ”Övergång - av väg – linje - växel-vis!”. Gruppen grupperar på linje.

2. Andra omgången framrycker till vägen, tar stridsställning, observerar, lyssnar och ger klartecken till gruppchefen.

3. Gruppchefen ger tecken ”Framåt!” varvid gruppchefens omgång försiktigt framrycker till vägen, följt av språng över vägen till mot-satta skogsridån. Gruppen förflyttar sig sedan snabbt cirka 100 meter samt tar stridsställ-ning, observerar och lyssnar.

4. Andra omgång framrycker sedan snabbt över vägen och ansluter till gruppchefen.

Bild 3.35 Övergång av väg – linje växelvis. Försvarsmakten.

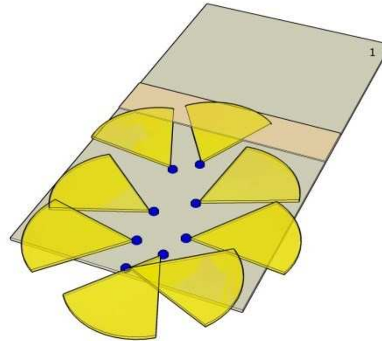
5. Gruppen fortsätter därefter framryckningen på form och sätt som grupplchefen anger.

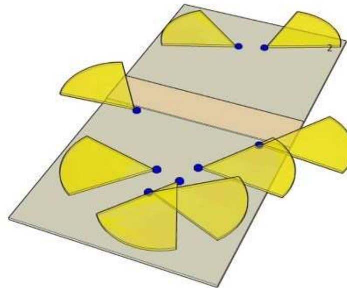
Bild 3.36 Övergång av väg – linje växelvis. Wolfgang Bartsch

Metod 3: Alternativ ”Kolonn – stridsparsvis”

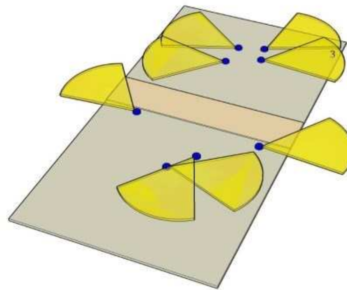
Spejare ger tecken för hinder, observerar och grupperar för understöd åt vänster respektive höger (vid behov med pansarvärnsvapen).

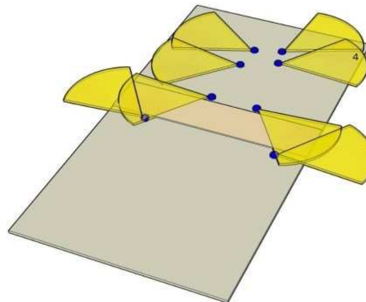
På tecken från spejarna framrycker gruppen. Först går gruppchefen och dennes stridsparskamrat, de framrycker till ett skyddat terrängavsnitt 50-100 m bortom vägen, där de lyssnar i någon minut.

Därefter framrycker gruppen på skyttekolonn eller led över vägen. Stridsparen går över vägen rygg mot rygg och undviker spårbildning framför allt i vägkanterna.

Sista stridsparet som framrycker tar eldställning åt vänster respektive höger i syfte att skydda spejarnas övergång, som efter sin övergång åter tar täten och fortsätter framryckningen.

Gruppen fortsätter därefter framryckningen på form och sätt som gruppchefen anger.

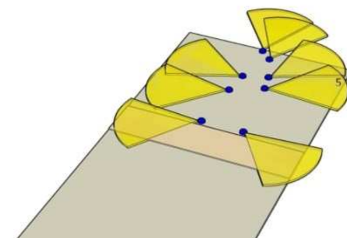

Bild 3.37 Övergång av väg – kolonn växelvis. Försvarsmakten

Stridsförflyttning med fordon

Stridsförflyttning med fordon sker enligt samma principer som beskrivits tidigare. Beroende på vilken typ av fordon och fordonets skydd, beväpning, framkomlighet och sensorer, kan framryckningen ske med olika tekniker.

Principen för eld och rörelse ska nyttjas vid framryckning med fordon. Beroende på fordonets skydd och egen eldkraft, kan gruppen behöva göra avsittning för att kunna utveckla tillräcklig eldkraft.

Valet av framryckningsvägar styrs av flera faktorer:
- Uppgiften.
- Fordonstyp.
- Terrängen.
- Motståndaren.
- Väderförhållanden.
- Direkt och indirekt eld (understöd) under framryckningen.

Vagnchefen planerar sin framryckning, med hjälp av metoden ***mål-väg-sätt.***

Mål: Vart ska vi härnäst? Kan jag se slutmålet härifrån? Om ordern givits på karta, var är det i terrängen? Sträva efter ett mål som kan observeras och ge order för framryckning dit men inte längre.

Väg: Vilken väg ska vi framrycka till målet? Strävan är att kunna framrycka till målet utan att motståndaren kan se eller påverka oss på vägen dit. Använd låglinjer, svackor, skog och skugga för att undvika upptäckt. Finns det platser som motståndaren kan skjuta mot, framryck inte dit!

Sätt: Låg hastighet används för att undvika dammuppkast och buller. Hög fart nyttjas om det inte finns bra skydd eller skyl. Observationshalt genomförs på vägen fram för att överblicka terrängen och göra ny analys.

Före framryckning – bestäm:
Mål – Väg – Sätt

Vagnchefen (fordonschefen) ger en order till föraren och skytten där ordern ska sträcka sig så långt att vagnchefen kan koncentrera sig på att leta mål, ta emot order, och tänka mot nästa steg i framryckningen, i stället för att behöva detaljstyra föraren.

Bild 3.38 Val av framryckningsvägar - Undvik dammutveckling. Wolfgang Bartsch

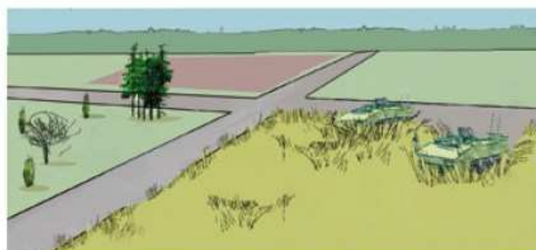
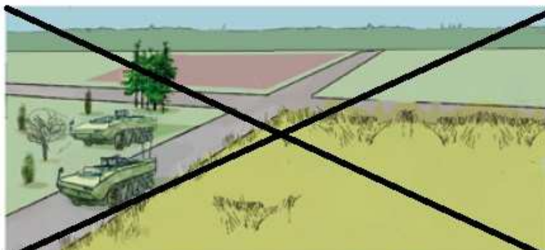

Bild 3.39 Val av framryckningsvägar - Utnyttja vegetationen. Wolfgang Bartsch

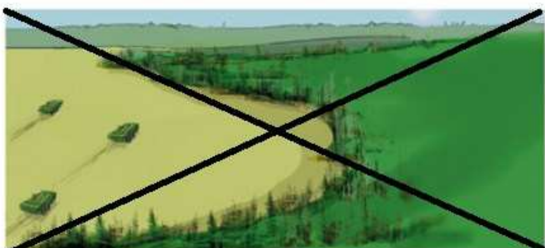

Bild 3.40 Val av framryckningsvägar - Framryck längs terrängavskärningar. Wolfgang Bartsch

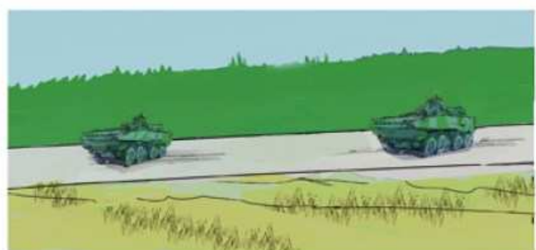
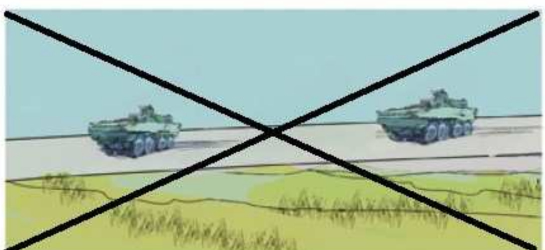

Bild 3.41 Val av framryckningsvägar - Framryck över höjd med mörk bakgrund. Wolfgang Bartsch

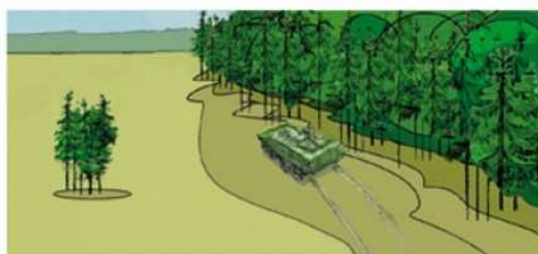
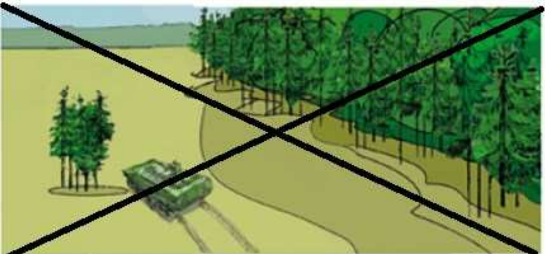

Bild 3.42 Val av framryckningsvägar - Använd skugga som skydd. Wolfgang Bartsch

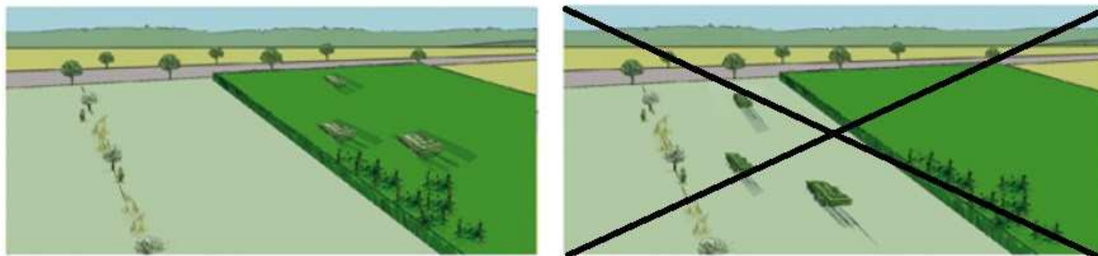

Bild 3.43 Val av framryckningsvägar - Framryck på mörka fält. Wolfgang Bartsch

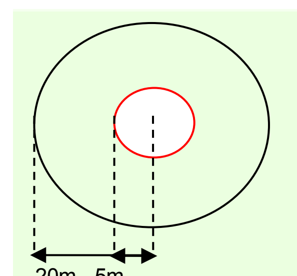
Områdeskontroll

Vid uppträdande i minerad miljö eller där risk för IED föreligger, genomförs kontroll av område. Områdeskontrollen syftar till att öka egen personals säkerhet. Närliggande terräng kontrolleras efter eventuella hot och ett säkerhetsavstånd tas ut till terräng som inte kontrollerats.

På varje ny plats där gruppen gör halt eller för varje ny eldställning som en soldat intar genomförs en områdeskontroll. Den enda platsen som bedöms som säker, är den terräng som har sökts och därefter besitts eller observeras. Områdeskontrollens utbredning utökas då gruppen ska uppehåll på sig samma plats under en längre tid. Observationshjälpmedel (kikare, mörkerhjälpmedel m.m.), minsökare, kabelsökare, detektions- och varningsinstrument, motmedel och andra tekniska hjälpmedel används då situationen tillåter.

Områdeskontroll genomförs successivt inifrån och ut i två steg:

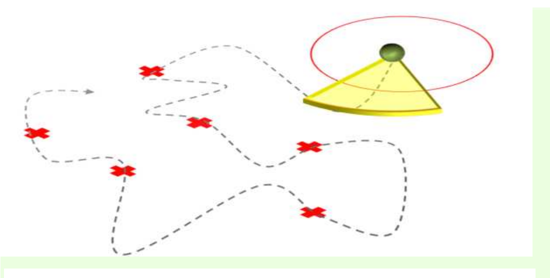
1) Sök i omedelbar närhet av egen gruppering (ca 5 m), vilket genomförs kontinuerligt oavsett situation.
2) Därefter genomförs ett utvidgat sök (ca 20 m) på order.

3.44 Exempel områdeskontroll. Försvarsmakten.

Vid ingående i eldställning genomförs initialt en visuell kontroll runt eldställningen från innehavd gruppering. När situationen sedan medger genomförs en utvidgad kontroll av terrängen.

Kontroll genomförs för att lokalisera och identifiera motståndareldställningar, minor och IED, samt efter indikatorer m.m. som kan tyda på en stundande sammanstöt.

3.45 Tidseffektivitet erhålls genom att misstänkta platser kontrolleras först. Försvarsmakten

Områdeskontroll genomförs snabbt men noggrant då tidsfaktorn är en framgångsfaktor. Då situationen medger, särskilt om förbandet kommer stanna på platsen under en längre tid, kontrolleras terrängen mer noggrant, varvid minsökare kan användas.

Områdeskontroll vid avsutten framryckning. Vid avsutten framryckning sker 5 meters kontroll kontinuerligt av gruppens medlemmar.

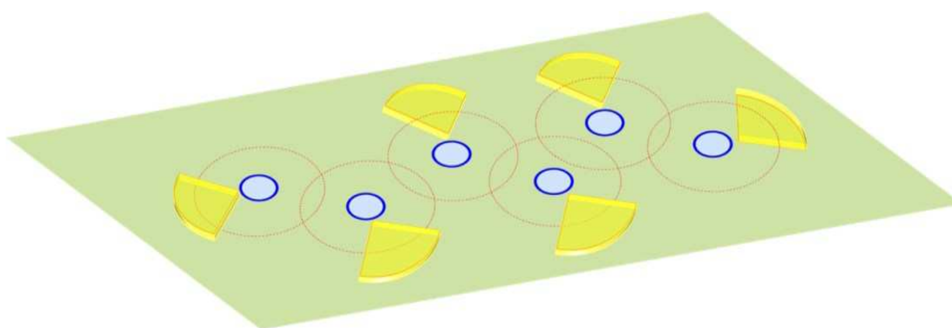

Bild 3.46 5 meters kontroll genomförs kontinuerligt av enskild soldat. Försvarsmakten

För att öka förmågan att upptäcka föremål och andra hot på korta avstånd och samtidigt bibehålla runtomkringobservationen och eldberedskapen på långa avstånd, kan stridsparen framrycka med delat observationsområde. Vid halt sker 20 meters kontroll på gruppchefs order. Områdets omfattning styrs av gruppchefen genom att anger avståndet (radien) för områdeskontrollen.

Exempel på kommando: ***”Halt – 20 meters kontroll”*** alternativt ***”Halt – runtomkringförsvar – 20 meters kontroll”*** alternativt ***”Eldställningar – stridsparsvis 20 meters kontroll”.***

Vid områdeskontroll vid avsutten framryckning genomför samtliga soldater 5 meters kontroll runt egen eldställning. 20 meters kontroll genomförs på order i soldatens eller stridsparets observationsområde. Områdeskontroll vid avsutten framryckning kan genomföras enskilt i gruppen, stridsparsvis eller omgångsvis beroende på situationen. Samordning av eld och rörelse förordas så att eldberedskapen bibehålls under kontrollen.

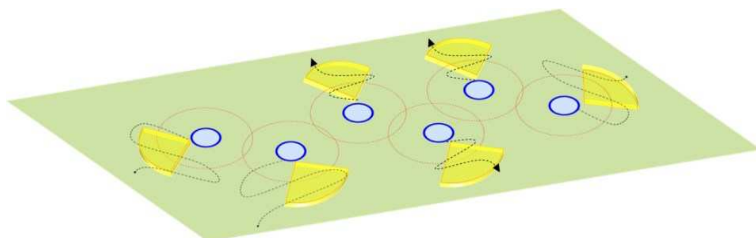

Bild: 3.47 Vid halt genomförs 20 meters kontroll på order inom eget observationsområde. Försvarsmakten

Efter att soldaterna/stridsparen genomfört 20 meters kontroll inom egen sektor tillbakarycker soldaterna till lämplig eldställning. Om eldställningen är utanför eller i utkanten av kontrollerat område, sker en ny 20 meters kontroll utifrån vald eldställning.

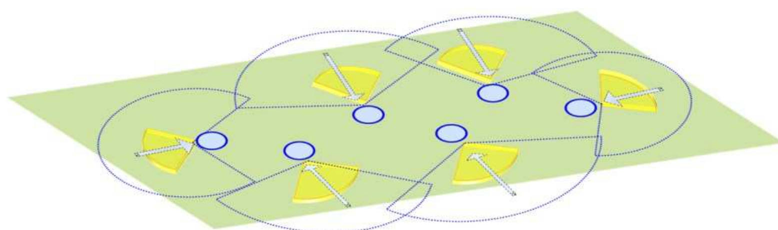

Bild 3.48 Efter att 20 meters kontroll genomförts tillbakarycker soldaterna och tar eldställning. Försvarsmakten

Då områdessöket slutförts har gruppen säkrat egen grupperingsplats, samt att ett säkerhetsavstånd tagits ut till inte sökt terräng.

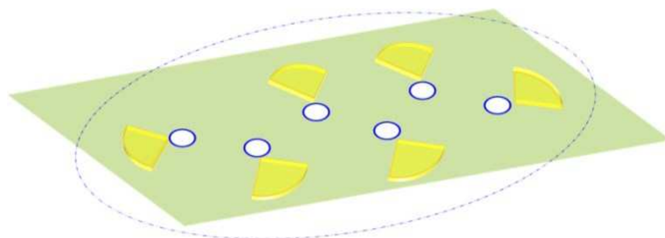
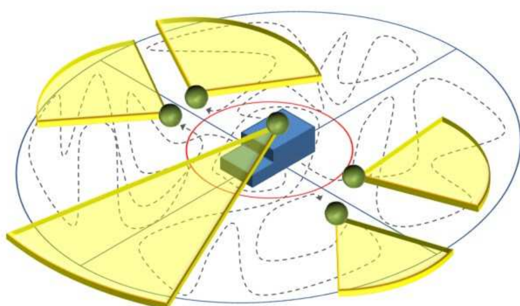

Bild 3.49 Efter att gruppen genomfört 20 meterskontroll tas eldställningar där avståndet tagits ut till inte kontrollerad terräng. Runtomkringobservationen bibehålls. Bild: Försvarsmakten

Områdeskontroll med fordon. Under en områdeskontroll bibehålls eldberedskapen och runtomkringobservationen inom gruppen, inom stridsparen och av enskild soldat.

5m

plats.
ın fordonet stannat kontrolleras platsen på
:ånd.
fordonet stannat sker kontroll inifrån fordo-
eller från stridsluckorna.
ken utanför fordonet kontrolleras från dörr-
ningen/stridsluckorna innan avsittning/tjänst
ıts.
ar/luckor stängs och kontroll under fordonet
omförs.
ådeskontroll. Observation sker även efter/mot tänkbara motståndareldställningar.

7. Efter genomförd kontroll intas lämplig eldställning i närhet av fordonet (runtomkringförsvar).
8. Om lämplig eldställning inte är i fordonets omedelbara närhet, genomförs områdeskontroll runt eldställningen.
9. Utökad områdeskontroll (minsökare kan användas) genomförs vid behov och då situationen tilllåter, främst då förbandet ska kvarstanna på platsen under längre tid.

Beroende på situation, förbandsstorlek och typ samt fordonstyp kan områdeskontrollen genomföras av en mindre styrka, exempelvis stridspar eller omgång.

Beroende på situation sker samordning av eld och rörelse vid genomförande av områdeskontroll.

3.50 Områdeskontroll med fordon – åtgärder. Försvarsmakten

Vid områdeskontroll med fordon är strävan att förare och eventuell takskytt kvarstannar i fordonet med motorn igång. Föraren kan beroende på förbandets storlek och fordonstyp delta i områdeskontrollen. Områdeskontrollen kan även genomföras med ett stridspar som genom samordning av eld och rörelse genomför kontrollen runt fordonet/fordonen.

Exempel på kommando: ”***Tjänst till fots – 20 meters kontroll – avsittning”*** alternativt ***”Tjänst till fots – närskydd – 20 meters kontroll - avsittning.”***

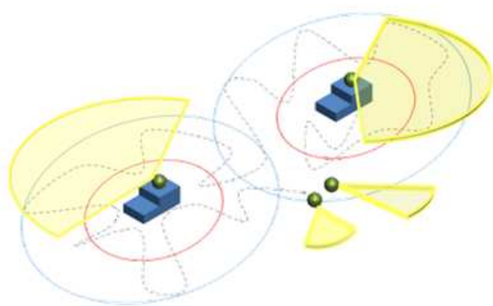

Bild 3.51 Områdeskontroll med fordon. Uppsikt. Försvarsmakten

Åtgärder vid upptäckt av minor (IED)

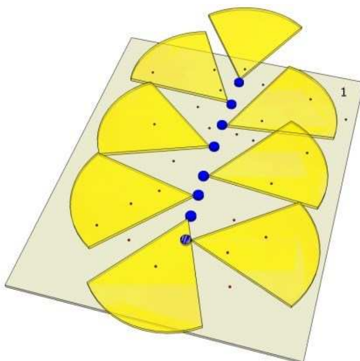
Agera enligt följande:

- Halt – Stå still. Kommando: **”Halt! Minor! (IED!)”**.
- Observation.
- Klarlägg typ (platslagd eller avståndslagd) och eventuellt utbredning.
- Förflyttning bakåt ut ur mineringen exakt samma väg man kommit.
- Fortsätt - lös uppgiften.
- Rapportering sker så snart som möjligt.

Om trådminor misstänks eller konstateras måste minspö användas för kontroll innan pikning och rörelse påbörjas.

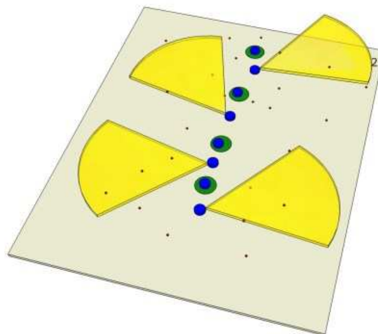
Minor upptäcks.

Kommando: **”Halt! Minor!”** alternativt ges tecken för minor. Samtliga står absolut stilla där de är. Bibehåll eldberedskapen. Bibehålls observervation i den huvudsakliga observationsriktningen.

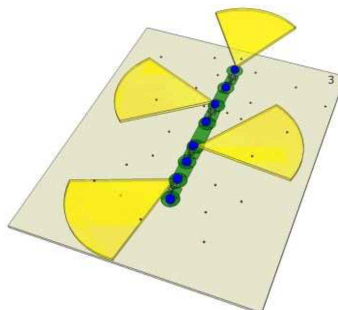

Gruppchefen kommenderar: **”Stridsparsvis – pika!”.** Förstesoldaten påbörjar pikning, tvåan skyddar. Det omedelbara området runt fötterna pikas först.

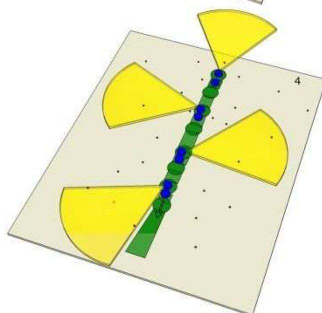
Därefter pikas ytterligare en halv cirkel så att soldaten kan inta knästående ställning.

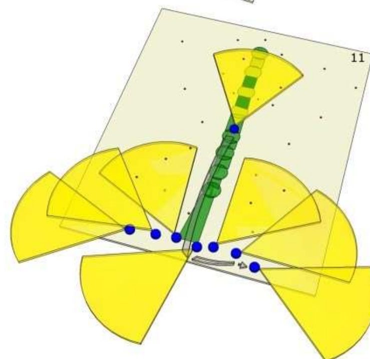

Tvåorna pikar sig sedan fram till ettan framför som understödjer.

Urdragning sker ansatsvis.

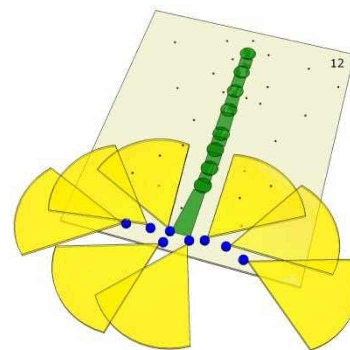

Bild 3.52 Åtgärder vid upptäckt av minering till fots. Försvarsmakten, Johan Ström.

3.6. Grupps eldstrid

Grunder

Gruppchefen leder gruppens eldstrid vilket innebär att leda gruppens eld, rörelse och vidta åtgärder för att undgå motståndarens verkan. Grunder för eldstrid framgår av *MSH Taktiska och fältmässiga grunder.* Några av de viktigaste reglerna återges här.

Eldförberedelser

Syftet med eldförberedelserna är att skapa ett gott underlag för eldgivning. Strävan ska vara att öppna eld överraskande och träffa målen med de första skotten. Om de första skotten träffar, är det troligt att gruppen får möjlighet att skjuta flera skott och därmed ökar sannolikheten för nedkämpning.

Eldförberedelserna omfattar
- materielkontroll, skottställning (nollställning) och inskjutning,
- terrängbedömande,
- benämningar av terrängen (UPT) – utgångspunkter för målangivning (UPM)
- avståndsbestämning och förberedelser för fartbedömning,
- korrektionsbestämning (t ex utifrån vind och temperatur),
- målbedömning,
- mållägesbestämning samt
- målangivning.

Gruppen ska alltid sträva efter att i förväg mäta avstånden till de punkter i terrängen där motståndaren kan väntas. Punkterna benämns regelmässigt för ”Utgångspunkter för målangivning” (UPM).

Avståndsbestämningen kan även göras med kartans hjälp. Den topografiska kartan 1:50 000 och specialkartor, exempelvis orienteringskartor, utgör ofta ett bra underlag.

Av alla eldförberedelser är nollställningen och avståndsbestämningen de viktigaste.

Ingående i stridsställning under strid

• I brådskande läge
När eld måste öppnas omedelbart väljer gruppen stridsställning där den för tillfället befinner sig. Soldaterna söker snabbt upp eldställningar i närheten och skjuter från lägsta möjliga skjutställning. Kommando: **"Eld!"**.

• Mindre brådskande läge eller då eld ska öppnas överraskande:
När gruppen inte har stridskänning eller när terrängen medger dold stridsförflyttning väljer gruppchefen att ordna bästa möjliga stridsställning så, att hela gruppens eld kan samlas mot samma mål eller eldområde.

På gruppchefens kommando uppsöker soldaterna skyndsamt skyddsställning bakom de blivande eldställningarna. Kommando: ***"(Hitom ÅSEN!) - Skyddsställning!".***

Gruppchefen överblickar terrängen och ger därefter order om eldställningar och eventuellt eldkommando.

Exempel:
(1) ***"Orientering: Bakom ÅSEN finns ett fält. Ett pansarskyttefordon finns i den riktningen - avstånd 150 meter!".***
(2) ***"Beslut: Vi ska nedkämpa fordonet genom samlat eldöppnade. Eld med pansarskott knästående på min order. Gran skjuter först. Kspskyttarna därefter eld mot vagnchef och skyttarna!".***
(3) ***"Order: (Eldställning!) Samtidigt eldöppnande - anläggning! Eld!"***

• Mindre brådskande läge och då eld inte behöver öppnas omedelbart:
Om gruppen inte omedelbart ska öppna eld, vidtar gruppchefen så långt möjligt följande åtgärder

(1) Framgrupperar gruppen (ev): ***"På ÅSEN! Eldställning! Enskilt framåt! "***
(2) Tilldelar eldområden och eventuella skjutgränser ***"Eld mot... (mellan och...)!"- "Skjutgräns vänster längs....!"***
(3) Gör eldförberedelser: ***"Utgångspunkter för målangivning! ... "***
(4) Kontrollerar ögonsambandet till plutonchefen. Vid behov avdelas en sambandskarl för detta - ***"Ek - samband med plutonchefen!"***
(5) Avdelar observatör: ***"Berg observatör! Observation mot ... "***
(6) Förbättrar skyddet: ***"Gräv!"*** (Grävning utförs dolt.)
(7) Håller reda på var sidogrupperna och plutonens stridstrossfordon finns.

Åtgärderna vidtas om möjligt i skyddsställning för att minimera risken för upptäckt och bekämpning.

Eldställning för understödsomgång

Understödsomgångs ingående i eldställning sker enligt följande exempel (kulspruta).

• Brådskande läge:
Eldställning intas. Kulsprutan laddad med kassett. Den laddas med band från bandlåda, om tiden medger det.
Kommando: ***("Vid ... !) (Mot ... !) Eldställning!"***

• Mindre brådskande läge eller då eld ska öppnas överraskande:
l. Kulsprutan laddas med band från bandlåda. Skytten kontrollerar att riktmedlen är hela, rena och funktionsdugliga samt att siktet är rätt inställt - normalt ställs grundsikte in. Laddaren och ammunitionsbäraren maskerar kulsprutan. Gruppchefen gör målangivning.
Kommando: ***"Skyddsställning här!" - "Eldställning där!" – "Eld mot….".***
"Färdig pjäs! Bandlåda ladda!"

2. Kulsprutan förs i eldställning av skytt och laddare. Då skytten är beredd öppna eld, anmäler denne ***"Ksp klar!"*** till omgångschefen.

Kommando: ***"Eldställning!"*** ges därefter av gruppchefen.

Understödsomgångens utgående ur eldställning
Understödsomgångens utgående ur eldställning (före förflyttning) sker enligt följande exempel:

l. Skytten säkrar och för kulsprutan i skydd.
Kommando: ***"Förflyttning! "***

2. Kulsprutan laddas med kassett.
Kommando: ***"Kassett ladda!"***

Målangivning

Förmågan att ange mål är viktig. Den måste behärskas av gruppchefen och samtliga soldater. Det är en grund för att gruppchefen ska kunna leda gruppens eld.

Det är nödvändigt att alla talar samma språk vid målangivning, så att inga missförstånd inträffar. Målangivning beskrivs i *MSH Taktiska och fältmässiga grunder* och *MSH SoldF*.

Med hjälp av följande metoder anges målet:
- Ange målet direkt, om ingen förväxling kan ske.
- Ange i andra fall målet i förhållande till ett terrängföremål eller en plats i terrängen som inte kan missuppfattas.
- Ange målet i förhållande till en av de utgångspunkter för målangivning (UPM) som chefen angivit.

Om chefen inte angett UPM och om det inte finns någon framträdande punkt i terrängen eller det är mycket bråttom anges målets position i förhållande till dig själv och dina kamrater med ett klockslag. Klockan 12 är i framrycknings- eller frontriktningen. Tänk på att klockmetoden kan bli missvisande på korta avstånd och då gruppen har stor bredd.

Exempel: ***”Pansarskyttefordon - klockan 10 - 300!”***

Gruppchefen kan även ange mål eller förtydliga målangivning med spårljus eller rök-spårpatron.

Tidpunkt för eldöppnande

Eldöppnande kan begränsas av gällande insatsregler vilka meddelas av plutonchefen. I vissa fall ska eldöppnande inledas med varningseld.

Gruppchefen får i regel order av plutonchefen om tidpunkt för eldöppnande. I annat fall bestämmer denne själv med hänsyn till gruppens uppgift och händelseutvecklingen när elden ska öppnas, exempelvis:

- vid överraskande sammanstöt,
- mot mål som måste nedkämpas omedelbart eller
- när samband inte kan hållas med plutonchefen.

När överraskning har särskilt stor betydelse, exempelvis vid eldöverfall, ska samtidigt eldöppnande eftersträvas. Överraskning genom samtidigt eldöppnande, måste alltid vägas mot risk för upptäckt.

Eld avges först då avsedd verkan kan påräknas. Om avsikten är att nedkämpa motståndaren, väljs så korta skjutavstånd som möjligt. Elden bör dock öppnas så tidigt att alla motståndare hinner nedkämpas innan de kommer in på närstridsavstånd. Då läget kräver att ett mål beskjuts omedelbart, skjuter den som upptäckt målet utan kommando.

Strävan ska vara att öppna elden med pansarvärnsvapen på korta skjutavstånd överraskande och samtidigt från flera frontalt skyddade eldställningar med flankerande skjutriktningar. Pansarvärnselden samordnas med fältarbeten, främst mineringar, med rök samt med indirekt eld. Vid behov avdelas eldobservatörer.

Som eldobservatör för direkt eld tjänstgör gruppchefen eller ställföreträdande gruppchef. Som eldobservatör för indirekt eld tjänstgör plutonchefen, ställföreträdande plutonchef eller gruppchefen. Denne instrueras av eldledare och övas av denne att ange mål och att rapportera eldens läge och hur elden ska flyttas i förhållande till ett tidigare angett mål.

Eldkommandon

Elduppgift för direkt eld kompletteras med de bestämmelser
som behövs för:

- eldöppnande,
- eldens utsträckning,
- den tid under vilken elduppgiften ska lösas,
- varifrån elden ska avges,
- vilken ammunitionsmängd som får förbrukas,
- alternativ elduppgift samt
- eldens inställande.

Order om att eld ska öppnas ges enligt följande:

- Om elden ska öppnas (inställas) på ett kommando, tecken eller en signal anges
  "Eld öppnas (inställs) på mitt kommando (mitt tecken, min signal)".

- Om elden ska öppnas (inställas) i ett visst läge anges
  "Eld öppnas (inställs) när 1. pluton når vägen".

- Om elden ska öppnas (inställas) vid en viss tidpunkt anges
  "Eld öppnas (inställs) klockan 1015" *eller* ***"Eld öppnas (inställs) klockan K".***

Ett eldkommando ska vara tydligt och kortfattat. Avståndet anges som regel.

Exempel på eldkommandon:

- ***"Framryckande! - Eld!"***
- ***"1. grupp! Kulspruta! Stenen! Vänster tre fingrar! 200! Fem skott! - Eld!"***
- ***"Pansar! 200! 1. omgång! - Eld!"***
- ***"Stridsvagn! Dungen! Höger! 300! - Eld!"***
- ***"Eldstöt!"***
- ***"1. pluton! Fältet färdigställning! Lys färdiga! - Lys! - Eld!"***
- ***"Skyttar! A-son, B-son! Gevärsgranat färdiga! 200! - Dungen! Eld!"***

Eldobservation och eldreglering av direktriktad eld

Grunder

Eldobservation sker genom att gruppchefen (observatören) biträder skytten med att rapportera var elden träffar. Vid eldreglering kommenderar chef eller den som erhållit en elduppgift skytten hur denne ska rikta.

För att särskilja metoderna används kommandot ***"Flytta!"*** vid inledningen av eldreglering.

Med ledning av nedslag, spårljus eller brisader flyttas elden så att den ligger rätt. Eldobservation utförs i första hand av skytten. När förhållandena medger det utförs eldobservationen även av gruppchef, omgångschef, observatör eller laddare.

Eldreglering sker genom att gruppchef eller omgångschef ger eldregleringskommando varefter skytten riktar om och fullföljer eldgivningen.

Eldobservation

Vid **eldobservation** av direktriktad eld anges **eldens läge** utifrån målet eller annan utgångspunkt.

Eldens läge anges i förhållande till målets mitt
(1) i sida som "vänster" eller "höger" samt
(2) i höjd som "lågt" ("under") eller "högt"("över").

Felets storlek anges i regel i meter, exempelvis:
"Höger tre (rätt i sida), lågt en (rätt i höjd)!"

Bild 3.54 Eldobservation, observatören rapporterar var eld träffar. Wolfgang Bartsch

När skytt och eldobservatör har riktmedel och kikare med milsskalor (streckskalor) kan felets storlek anges i mils, exempelvis: ***"Rätt i sida, högt fem mils!"***

Vid träff anges om möjligt träffens läge i målet, exempelvis:
"Träff – i tornet!"
"Träff – vänster!"

Vid rörligt mål anges felets storlek även i målbredder (målhöjder) räknat från mitten av målet.

Skytt repeterar meddelad eldobservation.

Eldreglering

Vid **eldreglering** av direktriktad eld anges **hur elden ska flyttas** för att träffa i målet.

Målets läge anges i förhållande till eldens mittläge.

Felets storlek anges i regel i meter, exempelvis:
”Flytta! - Vänster tre (rätt i sida), höj en (rätt i höjd)!”

Bild 3:55 Exempel på eldreglering – skytten kommenderas hur denna ska rikta om. Wolfgang Bartsch

När skytt och eldobservatör har riktmedel och kikare med milsskalor (streckskalor) kan felets storlek anges i mils, exempelvis:
”Flytta – Vänster tio mils, höj fem mils!”

Angivning kan också ske i målbredder (målhöjder).

Vid träff anges om möjligt träffens läge i målet, exempelvis:
”Träff – mitt i!”
”Träff – lågt!”

Eldens inställande

Elden inställs när:

- ändamålet med eldgivningen nåtts,
- våra förbands eller civilas säkerhet kräver det,
- verkan inte längre kan påräknas,
- anbefallt antal skott (magasin, band) skjutits,
- hänsyn till ammunitionstillgången kräver det,
- eldgivning inte kan motiveras utifrån de insatsregler som gäller eller
- eldgivning inte är tillåten utifrån soldatreglerna.

Elden inställs även på kommando:

- ***"Eld upphör!"*** (varvid vapnet - osäkrat - bibehålls färdigt för eldgivning och soldaten under observation förbereder fortsatt eldgivning).
- ***"Skydd!"*** (varvid vapnet säkras och soldaten i skydd förbereder fortsatt eldgivning).
- ***"Förflyttning!"*** (varvid vapnet säkras och soldaten i skydd förbereder förflyttning).
- ***"Färdigställning!"*** (varvid vapnet, osäkrat, bibehålls färdigt för eldgivning och soldaten under observation förbereder fortsatt eldgivning)
- ***"Nytt mål!"*** (varvid gruppchefen målanger).

Under uppehåll i eldgivningen förbereds fortsatt eldgivning, exempelvis påfyllning av magasin, kontroll av vapen och ammunition. Skyddet förbättras. Skyddsställning intas på order av gruppchefen. Observatör utses för att kunna varna gruppen.

3.7. Metoder för grupps eld och rörelse

Grunder

Samordning av eld och rörelse är plutonchefens och gruppchefens viktigaste uppgift under strid. Genom samordnad eld och rörelse löses flertalet av de stridsuppgifter plutonen kan ges. Inom ramen för plutonens stridsuppgift ges oftast grupperna elduppgifter som syftar till att möjliggöra manövrering med övriga grupper och att nedkämpa motståndaren.

Plutonen och gruppen tar normalt terräng varifrån motståndaren kan nedkämpas. I vissa fall ska också terräng som motståndaren försvarar kunna tas genom anfall varvid motståndaren nedkämpas genom närstrid.

Eld och rörelse innebär att ingen rörelse sker utan att eld kan avges mot en motståndare som kan påverka rörelsen. Förbandet kan i vissa fall själva lösa eldberedskapen under den egna rörelsen. Om möjligt ordnas eld genom att annan enhet ges uppgiften att understödja det vill säga ett förband vidtar nödvändiga åtgärder för att underlätta för ett annat förband att lösa en viss uppgift.

Bild 3.56 Eldunderstöd. Wolfgang Bartsch

Ansatsvis eller växelvis framryckning genomförs i syfte att höja eldberedskapen genom möjligheten till omedelbart eldunderstöd. Denna framryckning kan ske inom gruppen (mellan omgångar), inom omgångar (mellan stridspar) samt inom stridspar (mellan soldater).

Med understöd menas att eld avges mot upptäckta mål som påverkar eller kan påverka den understöddas framryckning.

Innan förbandet påbörjar lösandet av sin uppgift bör åtgärder vid olika former av sammanstöt klaras ut. Detta kan även styras i förbandets *Stående Order*. Åtgärderna förövas. På så sätt minimeras antal kommandon och risken för missförstånd minskas.

De metoder som gruppen kan använda är:

- ansatsvis
  - fram- och tillbakaryckning,
  - vänster och höger,
- växelvis
  - fram- och tillbakaryckning,
  - vänster och höger,
- omfattning höger eller vänster,
- understöd (strid från stridsställning).

Därutöver används också

- eldstötsförfarande,
- attackförfarande,
- blixtlåsförfarande höger eller vänster,
- korridorförfarande,
- försvar av tagen terräng (anfallsmål) samt
- eldöverfall.

Det viktigaste vid inledningen av varje strid är att *vinna eldstriden, det vill säga* skapa eldöverlägsenhet innan någon rörelse påbörjas. Eldöverlägsenhet skapas och bibehålls genom att så många vapen och vapensystem som möjligt samtidigt verkar mot motståndaren samt att den enskilda soldaten och gruppen agerar aktivt och med kontrollerad aggressivitet.

Om eldkommando inte ges sker metoderna utan eldgivning. Om gruppchef eller annan soldat ger eldkommando sker rörelsen med eldgivning mot de mål som upptäcks. Gruppchefen avbryter eldgivning med kommando: ***”Eld upphör!”.***

Beroende på förbandets uppgift, organisation, utrustning samt utbildningstid kan ett antal metoder väljas ut som standardmetoder vid det egna förbandet.

Huvuddelen av de metoder för eld och rörelse som beskrivs kan nyttjas med och utan eldgivning.

Gruppens eldunderstöd

Gruppen ska kunna ge eldunderstöd åt andra grupper. Syftet med eldunderstödet och typ av motståndare styr på vilket sätt och med vilka vapen och vilken typ av ammunition som understödet ges. Ofta är syftet att möjliggöra en annan grupps rörelse – framåt eller bakåt. Din grupp ska då öppna eld om någon motståndare påverkar eller kan påverka den andra gruppens rörelse.

Gruppen ska veta
- var gruppering ska ske för att kunna avge eld,
- när gruppering ska ske,
- när eld ska (kunna) öppnas,
- mot var elden ska avges,
- när elden ska upphöra samt
- vad gruppen ska göra sedan och eventuell beredduppgift.

Plutonchefen eller gruppchefen ska också vid behov ange
- skjutgränser samt
- ammunitionsinsats.

Order för eldunderstöd - OSK
- Orientering
- Skjutgränser
- Kommando

Tänk på!

- Välj rätt vapen- och ammunitionsalternativ utifrån uppgift, motståndare och terräng.
- Gruppera gruppen på linje få bra eldområde och för att komma förbi riskavstånd bakåt på pansarvärnsvapen.
- Anmäl då gruppen är klar att lämna eldunderstöd (eldberedd eller understödsberedd).
- Om motståndaren har pansarfordon - öppna eld med pansarvärnsvapen först.
- Motståndaren väljer minst lika dolda eldställningar som vi gör – se till att elden täcker eldområdet och nedhåller motståndaren.

Exempel på order för gruppens understöd.

- ***(O) ”Orientering . Vi ska understödja 1.grupps anfall mot KNALLEN. 1.grupp kommer att anfalla till vänster om oss!”. ”Eld mellan STORA GRANEN – VÄG-SLUTET!”. ”Utgångspunkt för målangivning – rakt fram LILLA BJÖRKEN!”***

- ***(S) ”Skjutgräns vänster - STORA GRANEN!”***

- ***(K) ”Eld öppnas på min order!”. ”Färdigställning!”. ”Westerberg, rapportera till ställföreträdande plutonchef att vi är understödsberedda!”***

Framryckning

Gruppen förflyttar sig till fots

- samlat,
- i omgångar ansatsvis framåt eller bakåt,
- i omgångar växelvis framåt eller bakåt eller i sida (vänster eller höger),
- i omgångar med omfattning höger eller vänster samt
- stridsparsvis.

Om gruppen inte är i stridskontakt sker framryckningen normalt utan eldgivning – gruppen öppnar endast eld mot upptäckta mål som påverkar eller kan påverka gruppens eller sidogruppens rörelse.

Då gruppen gör halt – bibehåll eldberedskapen framåt, bakåt och åt sidorna. Varje soldat bibehåller observation och eldberedskap i sitt huvudsakliga observationsområde. Lyssna på gruppchefen och efter eventuella rörelser från motståndaren. Observation sker då och då på kamrater på sidorna. Detta underlättar repetition av orienteringar och tecken inom gruppen.

Om det är *liten risk för stridskontakt* med motståndaren sker förflyttning med *samlad grupp*. Om det är *stor risk för stridskontakt* sker oftast förflyttningen *ansatsvis eller växelvis.*

För den enskilde soldaten gäller följande:
- Bibehåll plats, riktning och rättning under framryckningen.
- Följ gruppchefens tecken, kommandon och uppträdande.
- Repetera tecken och kommandon, så att de tränger igenom snabbt.
- Elden öppnas av den som först upptäcker motståndaren eller på kommando från gruppchefen. Om soldaten inte ser några motståndare och insatsreglerna och säkerheten tillåter – skjut mot punkter där motståndaren bedöms vara grupperade. Rikta lågt.

Gruppchefen måste motverka eldpanik, det vill säga att gruppens medlemmar skjuter okontrollerat utan behärskning eller tanke. Detta förebyggs genom god utbildning och fortlöpande orienteringar om läget.

Elden ska avges behärskat och kontrollerat.
Eld som inte når sitt syfte ska avbrytas.
Gruppchefen måste motverka eldpanik.

Sammanstöt

Grunder
Sammanstöt innebär stridskontakt med motståndaren på annan plats än den förväntade.

Stridskontakt - Kontakt med motståndaren där strid förekommer

Sammanstöt - Oplanerad stridskontakt med motståndaren

Sammanstöt kan ske då
- Vi är i *förhand*, det vill säga vi upptäcker motståndaren innan motståndaren upptäcker oss.
- Vi är i *efterhand*, det vill säga motståndaren upptäcker oss först och öppnar eld.

Sammanstöt i grupp
Vid sammanstöt med motståndaren ska din grupp kunna
- *framrycka och nedkämpa* motståndaren genom samordning av eld och rörelse
- ta stridsställning och därifrån
  – *nedkämpa* motståndaren
  – *understödja* sidogrupp
  – *försvara* tagen terräng
- *bibehålla stridskontakten* med motståndaren under fram- eller tillbakaryckning
- *lösgöra från stridskontakten* och genomföra kringgång (fortsätta framryckningen) eller genomföra urdragning (tillbakarycka)

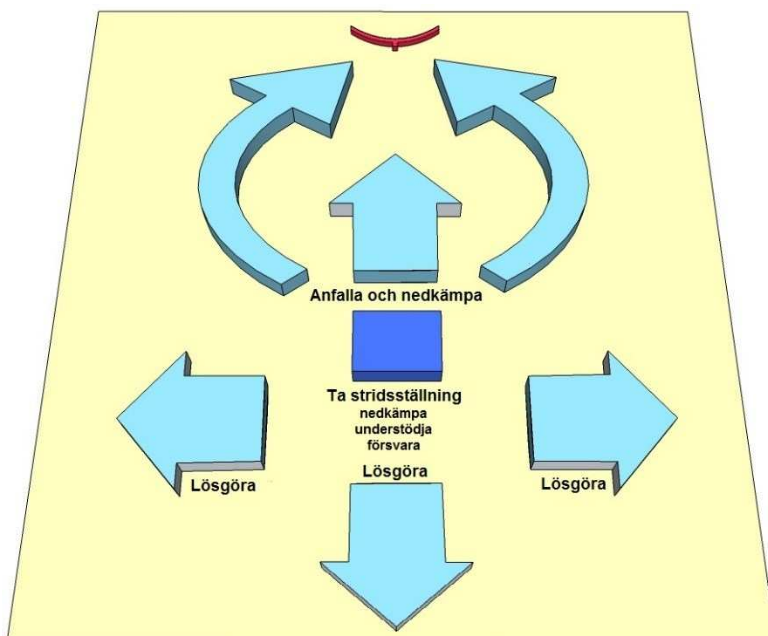

Bild 3.57 Principer på agerande vid sammanstöt. Försvarsmakten

Förhandssituation
Om gruppen är i förhand måste gruppchefen snabbt bestämma om gruppen ska
- *öppna eld* och nedkämpa motståndaren eller
- *inte öppna eld* för att kunna kringgå motståndaren eller tillbakarycka.

Motståndaren nedkämpas genom att gruppen snabbt och dolt söker sig ut på skyttelinje (stridsgrupperar) och
- *tar stridsställning* och öppnar eld eller
- *anfaller* med eld och rörelse.

Efterhandssituation
Om gruppen är i efterhand ska gruppen
- ta skydd och därefter besvara elden,
- eventuellt kasta rökhandgranater för att skapa ett tillfälligt skyl samt
- dolt försöka ta sig ut på skyttelinjen i höjd med gruppchefen – fronten ska vara mot motståndaren.

Därefter måste gruppchefen snabbt bestämma om gruppen ska
- anfalla och nedkämpa motståndaren,
- genomföra sidoförflyttning för att söka ny stridsställning och därefter nedkämpa motståndaren,
- försvara stridsställning eller
- lösgöra för att kunna kringgå motståndaren eller tillbakarycka.

När gruppen nedkämpat motståndaren och tagit terrängen
Det gäller att agera snabbt så att en vunnen framgång kan utnyttjas för att ytterligare bekämpa motståndaren eller ta terräng. Var beredd att understödja eller fortsätta anfalla. Var framförallt beredd på att möta motståndarens motanfall!

Rapportera till plutonchefen. Vidta åtgärder enligt *Försvar av tagen terräng*.

Exempel på gruppchefs order vid sammanstöt:

1. ”Skydd!”

2. ”Rök!”

3. ”Förflyttning – följ mig!”

4. ”Eldställningar!”

Bild 3.58 Grupps åtgärder vid sammanstöt. Wolfgang Bartsch

Om gruppen är i *förhand* måste gruppchefen snabbt bestämma om gruppen ska

- ta stridsställning och nedkämpa motståndaren,
- göra omfattning och anfalla motståndaren i sida,
- kringgå motståndaren eller
- lösgöra utan strid och tillbakarycka.

Om gruppen är i *efterhand* ska gruppchefen agera enligt följande:

- Ge kommando ***”Skydd!”.***
- Vid behov avskärma med rök genom kommando ***”Lindqvist – en rökhandgranat – eld!”.***

Tänk på att motståndarens kulor inte hejdas av röken och att röken i vissa fall avslöjar din position mer än den skyddar dig.

- Ge kommando ***”Förflyttning – följ mig!”*** och dra sedan ur gruppen bakåt eller åt sidan snabbast möjligt. Ta med eventuella skadade eller lös ut striden först.

Gruppchefen måste sedan välja mellan

- söka ny stridsställning – minst 100-200 meter från platsen för sammanstöten och där du kan skjuta på motståndarens flank,
- kringgång, det vill säga lösgöra från stridskontakten och fortsätta framryckningen,
- urdragning, det vill säga lösgöra från stridskontakten och tillbakarycka.

6. ”Pansar – eld!”

Ansatsvis framåt eller bakåt

Ansatsvis framåt - omgångsvis

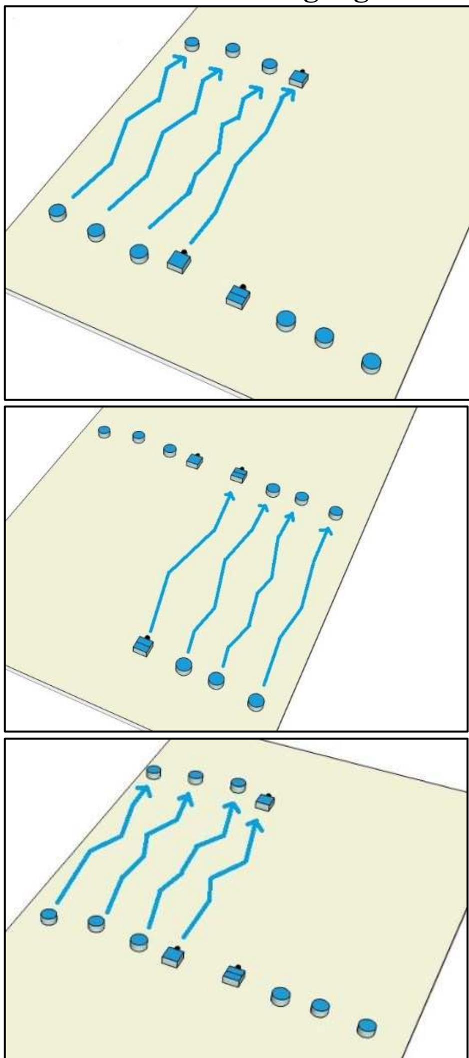

Bild 3.59a Ansatsvis framryckning. Försvarsmakten.

Kommando: ***"1. grupp – ansatsvis framryckning – (2. omgång understödjer!) – 1. omgång – framåt!"***

Kommando från chefen 2. omgång:
"2. omgång – eldställningar! – (skjutgräns vänster…)."

När 1. omgång har tagit eldställningar:
"2. omgång – förflyttning! - till i höjd med 1. omgång! – skyttelinje! - framåt!"

Ansatsvis bakåt - omgångsvis

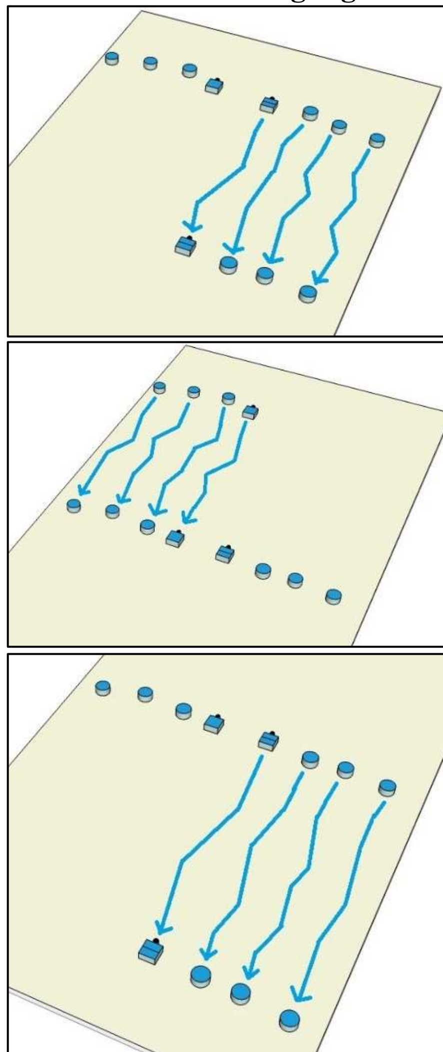

Bild 3.59b Ansatsvis tllbakaryckning. Försvarsmakten.

Kommando: ***"1. grupp – ansatsvis tillbakaryckning – (1. omgång – understödjer!) – 2. omgång – bakåt!"***

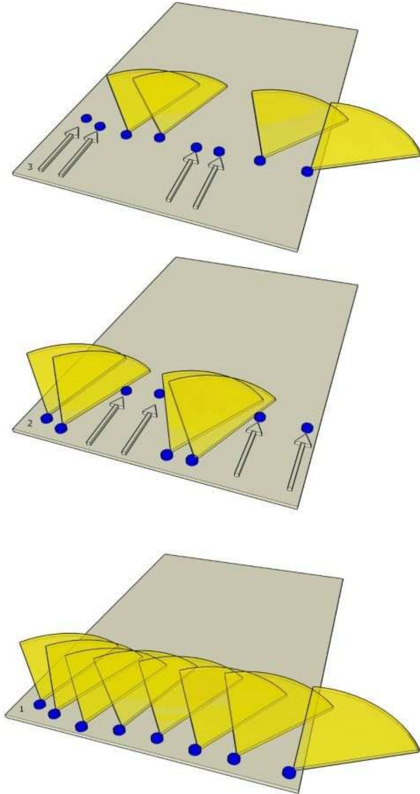
Kommando från chefen 2. omgång:
"2. omgång – förflyttning! - till i höjd med DIKET – skyttelinje - bakåt!"

När 2. omgång når DIKET:
"2. omgång – eldställningar! – (skjutgräns vänster…)!"

Fram- och tillbakaryckning sker normalt på samma grupperingsform som gruppen (omgången) har vid starttillfället om inget annat kommenderas. Beroende på terrängen och val av vapen - ta ut lucka mellan omgångarna så att understöd med eld kan ske! 1.omgång framrycker till lämplig stridställning framför och vid sidan om 2.omgång. 2.omgång framrycker alltid till i höjd med 1.omgång.

Stridsparsvis ansatsvis

Beroende på terrängen och val av vapen - ta ut lucka inom och mellan omgångarna så att understöd med eld kan ske!

Kommando: ***”1. grupp – stridsparsvis ansatsvis framryckning – framåt!”***

Bild 3.60 Stridsparsvis ansatsvis framryckning. Försvarsmakten

Växelvis framåt eller bakåt

Växelvis framåt

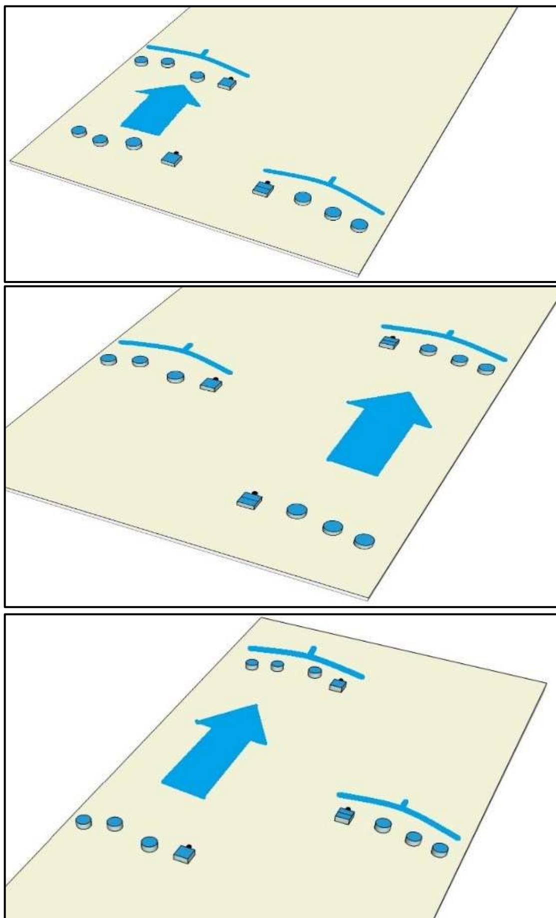

Bild 4:61 Växelvis framåt. Försvarsmakten

Kommando: ***"3. grupp – växelvis framryckning – (2. omgång – understödjer!) – 1. omgång – framåt!".***

Kommando från chefen 2. omgång:
"2. omgång – (eldställningar!) – (skjutgräns vänster….) – anläggning!"

Kommando från chefen 1. omgång:
"1. omgång – hitom KRÖNET – eldställningar!" ("Skjutgräns…").
- - -
"2. omgång – framåt!".

Växelvis bakåt

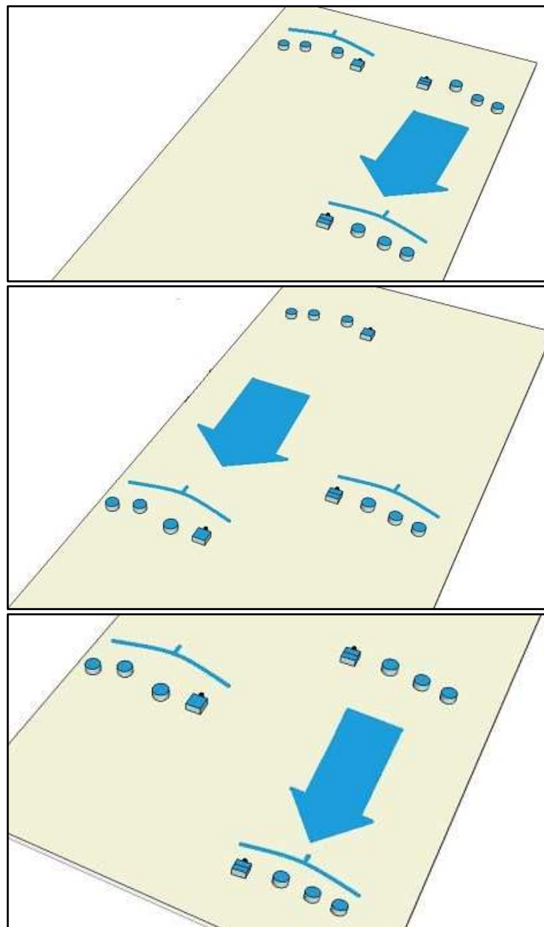

Bild 4:62 Växelvis bakåt. Försvarsmakten

Kommando: ***"3. grupp – växelvis tillbakaryckning – (1. omgång – understödjer!) – 2. omgång – bakåt!".***

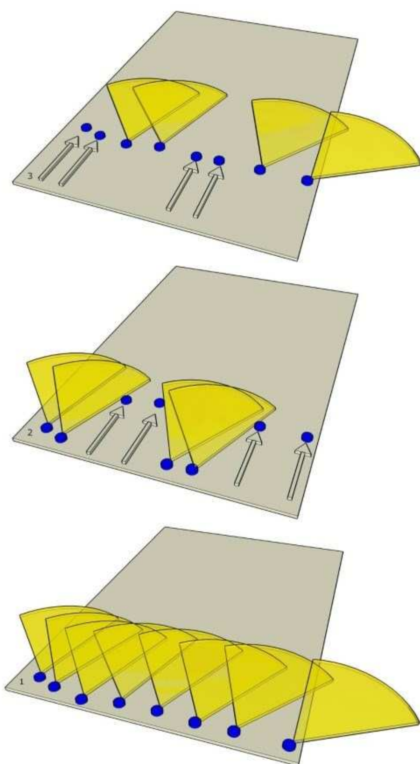
Kommando från chefen 1. omgång:
"1. omgång – (eldställningar!) – (skjutgräns vänster….) – anläggning!"

Kommando från chefen 2. omgång:
"2. omgång – förflyttning - skyttelinje – bakåt!".

Kommando från chefen 2. omgång:
"2. omgång – eldställningar! (skjutgräns!)"

Fram- och tillbakaryckning sker normalt på samma grupperingsform som gruppen (omgången) har vid starttillfället om inget annat kommenderas. Beroende på terrängen och val av vapen - ta ut lucka mellan omgångarna så att understöd med eld kan ske. Fram- och tillbakaryckning sker med ca 10 – 50 meter beroende på terräng och siktförhållanden.

Stridsparsvis växelvis

Kommando: ***”1. grupp – stridsparsvis ansatsvis framryckning – framåt!”***

Bild 4:63 Stridsparsvis växelvis framåt. Försvarsmakten

Du och din grupp har endast några tiondels sekunder på er att ta initiativet - gör det och gör det kraftfullt!

Plutonchefen och gruppchefen kan beordra att luckor och avstånd minskas för att man ska kunna ha samband med varandra.

Eldstötsförfarande

Grunder

Eldstötsförfarande används i tät skog, i mörker eller i situationer där gruppen med hänsyn till säkerheten inte kan understödja sig själv. Momentan eldöverlägsenhet eftersträvas.

Innan eldstötsförfarande påbörjas ska gruppen sträva efter att gruppera på skyttelinje. Eldstötsförfarandet skiljer sig inte åt vid för- eller efterhandssituation. Det som skiljer är åtgärder som vidtas på gruppen innan kommandot *”**Eldstöt**”* kommenderas av gruppchefen.

Kommandot *”**Eldstöt**”* kan även användas vid exempelvis försvarsstrid och då med syfte att momentant få kraftig eldgivning. Kommandot *”**Framåt**”* eller *”**Bakåt**”* används då inte utan gruppen kvarstannar i eldställningarna.

Genomförande

Eldstötsförfarande sker enligt följande:

- Målange.
- På kommando ***”Eldstöt!”*** - skjut från lämplig skjutställning.
- På kommando ***”Framåt!”*** **-** framryck snabbt 5-10 meter.
- Gruppchefen kommenderar löpande ***”Eldstöt”*** och ***”Framåt”*** tills motståndaren är nedkämpad eller skingrad. Eldgivning sker normalt i stående skjutställning.

Därefter kan gruppchefen välja att:

- Övergå till annan metod vilket styrs genom gruppchefens order.
- På kommando ***”Eldställning”*** övergår gruppen till strid från stridsställning.

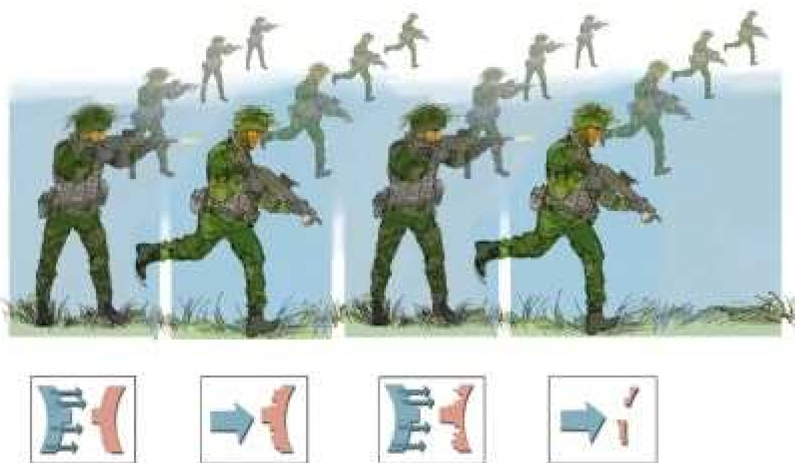

Bild:3.64 Eldstötsförfarande förhand. Wolfgang Bartsch

Var kallsinnig och avge så välriktad eld som möjligt.
Se upp så att gruppen inte grips av panik och börjar skjuta okontrollerat.

Eldstötsförfarande bakåt

Om gruppen ska lösgöra sig med eldstötsförfarande kommenderas
"Eldstöt !" – "Bakåt!".

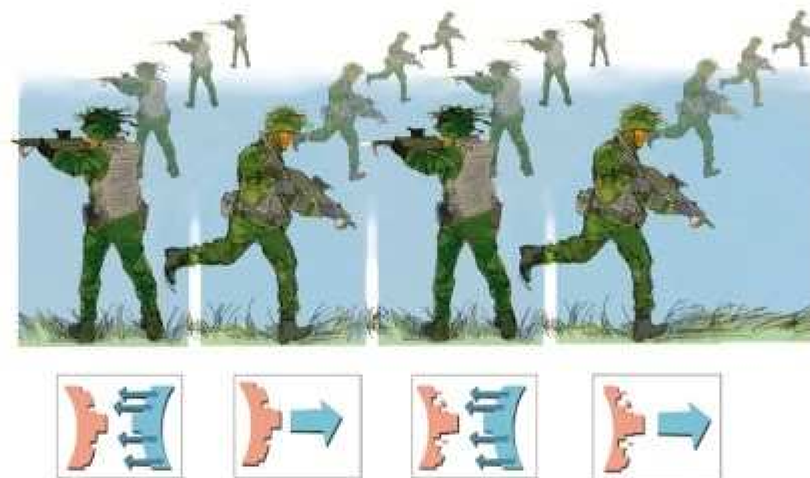

Bild: 3.65 Eldstötsförfarande bakåt. Wolfgang Bartsch

Kommandon: ***"2.grupp – Eldstöt!" – "Bakåt!" – "Eldstöt!" – "Bakåt!"……..***

Spring inte baklänges – det går långsammare och du kan snubbla.

Var observant på ammunitionsförbrukningen och när magasin eller kassett måste bytas.

Eldstötsförfarande i efterhand

Eldstötsförfarande i efterhand sker enligt följande:

- Ta skydd omedelbart, stridsgruppera på linje och skjut på kommando ***"Eldstöt!"*** – eld avges i snabb följd.
- Ser soldaten att motståndaren rycker fram innan gruppchefen har kommenderat skydd eller eldstöt, anmäler soldaten ***"Eld!"*** och skjuter själv.
- Byt snabbt magasin eller kassett. Var beredd på att öppna eld eller förflytta dig med gruppen.

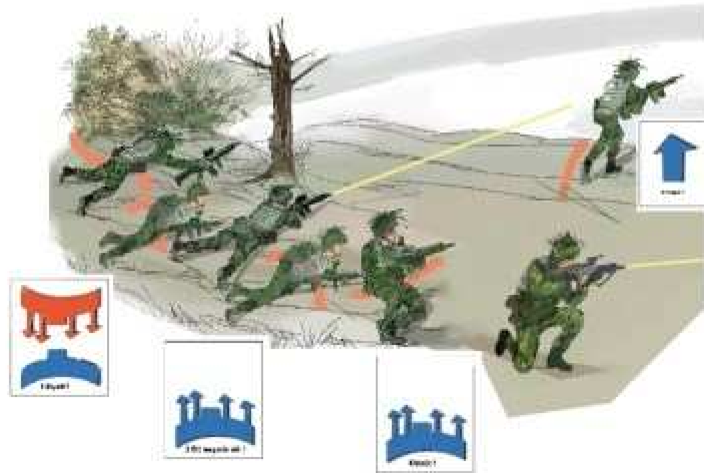

Bild:3.66 Eldstötsförfarande efterhand. Wolfgang Bartsch

Kommandon: ***”Skydd!” – (”Ett magasin eld!”) – (”Förbered eldstöt!”) – (”Byt magasin!”) – ”Eldstöt!” – ”Framåt!”***

Vinn eldstriden!

Gruppchefen måste sedan bedöma:

- Vi har övertaget och framryckning är möjlig:
  – Avge eldstöt i knästående ställning.
  – Fortsätt framåt med eldstötsförfarande.
- Motståndaren är för stark, framryckning är inte möjlig och gruppen uppträder enskilt:
  – Försvara tagen terräng eller
  – Lösgör från motståndaren och fullfölj tidigare uppgift

Var kallsinnig och avge så välriktad eld som möjligt.
Se upp så att gruppen inte grips av panik och börjar skjuta okontrollerat.

Omfattning

Grunder

Omfattning används då terrängen kan utnyttjas för anfall in i motståndarens flank. Strävan är inte att komma in på närstridsavstånd utan från stridsställningar kunna påverka motståndarens från minst två riktningar.

Omfattningsrörelsen ska tas ut så att eldunderstöd kan ges från övriga gruppen om möjligt intill dess att omfattande del har tagit ny stridsställning.

FARA!

Omfattning inom en grupp som strider inom en pluton får bara ske på plutonchefs order eller om plutonchefens stridsplan tillåter rörelser i sida och djup framför egen trupp. Risken för vådabeskjutning kräver att alla är helt säkra på eldområden och skjutgränser.

Genomförande

Omfattning genomförs på följande sätt:

På gruppchefens tecken söker sig gruppen snabbt och dolt ut på skyttelinje, alternativt sker omfattning direkt ur den stridsgrupperingsform man har.

Gruppchefen kommenderar: ***"1. omgång! – omfattning vänster!"*** Kommandot innebär att 2. omgång genast ska söka stridsställning för att kunna understödja 1. omgångens framryckning. Vid behov anges inbrytningspunkt i syfte att underlätta samordning. ***"Inbrytningspunkt vid GRINDEN!"***

Gruppchefen anger vid behov skjutgränser för den omgång som ska understödja. Exempel: ***"2. omgång! – skjutgräns vänster! – RÖDA HUSET! – vänstra gaveln!"***
Omfattningen inleds med kommando: ***(2. omgång! – anläggning*** eller ***eld!) 1. omgång! – framåt! (följ mig!)"***

Strävan är att genomföra omfattning med hel grupp med understöd från en eller flera grupper.

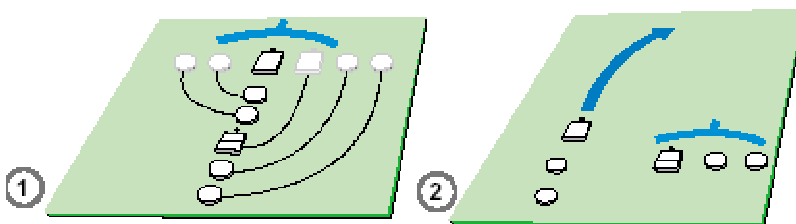

Bild: 3.67 Omfattning. Stridsgruppera på linje. Omfattning med understöd. Försvarsmakten

Kommando: ***"1.grupp skyttelinje! – 1.omgång omfattning vänster! – 2.omgång skjutgräns vänster RÖDA HUSET, vänstra gaveln! – (2.omgång anläggning*** eller ***eld!) – 1.omgång framåt (följ mig)!"***

Attackförfarande

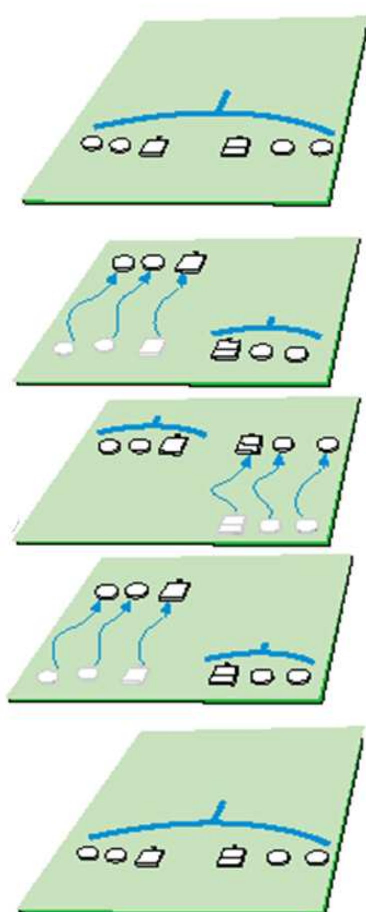
Grunder

Syfte med *attackförfarandet* är att snabbt få igång eld och rörelse i syfte att nedkämpa motståndaren och ta terräng. Förfarandet används främst vid stridskontakt då inga andra metoder är möjliga än att ta terräng och nedkämpa motståndaren.

Understödet ska avge kontinuerlig eld. Rutinen måste vara väl inövad vid grupp. När gruppchefen ger kommandot ska alla veta vad som ska göras.

Under attackförfarandet bör alltid eld avges från understödet oavsett om motståndaren kan observeras eller inte.
Eld avges med begränsningar utifrån insatsregler och säkerhet för egna och civila.

Genomförande

Order och kommandon	Händelseutveckling
Gruppchefen ger kommandot: *"1. grupp - mot stora granen – attack!"*	Gruppen påbörjar rörelsen ansatsvis genom att gruppchefen och första omgång rör sig framåt.
	Den omgång som understödjer ska avge eld och nedhålla motståndaren.
Gruppchefen kommenderar *"Eldställningar"* när rörelsen och eldgivning ska upphöra.	
Andra kommandon kan användas som: *"Gå på marsch"* eller *"Eldstöt"* beroende på händelseutveckling.	

Bild:3.68 Attackförfarande. Försvarsmakten

Tänk på att hålla din plats, riktning och rättning under framryckningen. Soldaten ska ta ut en egen riktpunkt eller riktning i förhållande till den som gruppchefen anger så att gruppen inte klumpar ihop sig under rörelsen.

Attackförfarandet bygger på rutinmässigt uppträdande som utlöses på kommandon. Detta innebär att första omgång alltid börjar rörelsen och andra omgång understödjer om inte annat kommenderas.

Alternativet där första omgång börjar att understödja sker med kompletterade kommando: *”**1. grupp - mot Stora Granen - 2. omgång understödjer – 1. omgång - attack!**”*

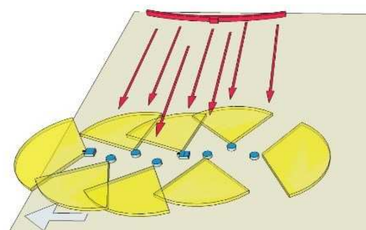
Detta används främst då terrängen eller motståndarens gruppering inte medger grundförfarandet.

Blixtlåsförfarande

Grunder

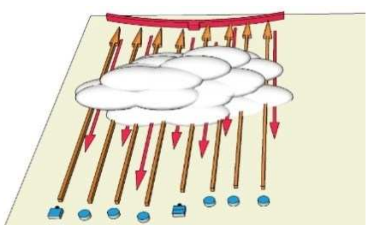
Blixtlåsförfarande används främst vid lösgörande efter sammanstöt i sida eller som ett sätt att göra sidoförflyttning. Blixtlåsförfarande kan ske med eller utan eldgivning. Gruppen drar sig normalt ur till passerad eller känd terräng. Blixtlåset kan även genomföras stridsparsvis.

Genomförande

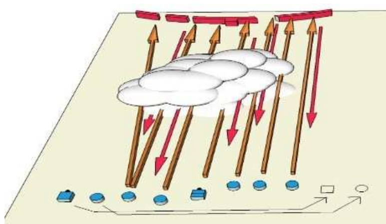

Eld utgår mot gruppen. Gruppen besvarar elden och grupperar på stridslinje mot fienden. Vinn eldstriden!

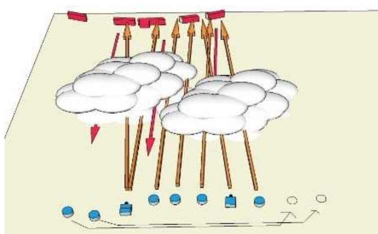
Gruppchefen fattar beslut att lösgöra gruppen och kommenderar *"**3. grupp - blixtlås – (stridsparsvis) höger (vänster)!**"* Soldaterna vänder upp mot motståndaren. Vid behov kan rökhandgranat användas för avskärmande rök.

Soldaten längst till vänster (höger) skjuter samt reser sig sig upp till stående ställning. Därefter sker vändning runt utåt vänster (höger) i syfte att kontrollera att ingen kamrat lämnas kvar till vänster (höger) samt att ingen motståndare finns i flanken. Därefter springer soldaten bakom gruppen och tar eldställning på motsatta flanken.

Då soldaten passerar sin stridsparskamrat närmast anmäler soldaten *"**Klart!**"* och tar vid behov kroppskontakt i syfte att kontrollera att kamraten inte är skadad eller stupad.

Efter att detta skett avbryter stridsparskamraten eldgivningen och gör samma åtgärder som sin kamrat. Om gruppen är liten måste elden hållas ut ytterligare 5-10 sekunder, risken är annars att alla är på språng och ingen skjuter.

Förfarandet fortsätter tills gruppchefen stannar och kommenderar *"**Eldställningar!**"* eller *"**Följ mig!**"*.

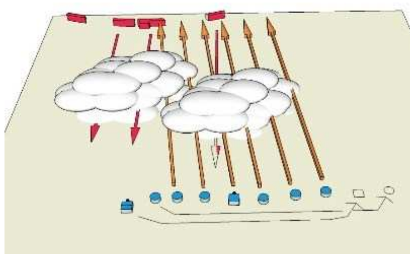

Bild: 3.69 Blixtlåsförfarande stridsparsvis. Försvarsmakten.

Blixtlåsförfarandet är ammunitionskrävande!
Se till att hålla ut elden tills att gruppen är lösgjord från motståndaren!

Åtgärder vid skadad under blixtlåsförfarande

Fortsätt och vinn eldstriden. Anmäl: ”**Skadad!**”. Ta om möjligt terräng för att kunna evakuera den skadade.

Måste gruppen dra ur tas den skadade med. Minst ett stridspar fullföljer eldstriden. Den skadade förflyttas i blixtlåsets förlängning av ett stridspar intill att omhändertagande kan påbörjas. I regel sker förflyttningen med hjälp av två soldater när de under rörelsen kommer fram till skadeplats. Soldaterna byter av varandra att förflytta den skadade under genomförandet av blixtlåset.

Vid grupp om åtta soldater kan blixtlås användas som metod vid en skadad soldat. Vid grupp om sex soldater måste nytt beslut tas av gruppchefen då halva gruppen kan vara involverad i omhändertagandet.

Om gruppen får fler än en skadad bör gruppen övergå till att försvara stridsställning och rapportera till plutonchefen. Är gruppen ensam avdelas understöd som skyddar urdragningen för övriga.

Korridorförfarande

Grunder

Korridorförfarande används vid sammanstöt då lösgöring ska ske eller som metod för tillbakaryckning. Metoden medger en snabb tillbakaryckning i terräng som inte tillåter en bred gruppering (exempelvis i bebyggelse eller vid risk för minor). Förfarandet kan användas med eller utan eldgivning. Motsvarande förfarande i bebyggelse eller där sidorna är täckta och fram- eller tillbakaryckning sker på utsidan om understödjande soldat benämns *"Gata framåt"* alternativt *"Gata bakåt"*.

Genomförande

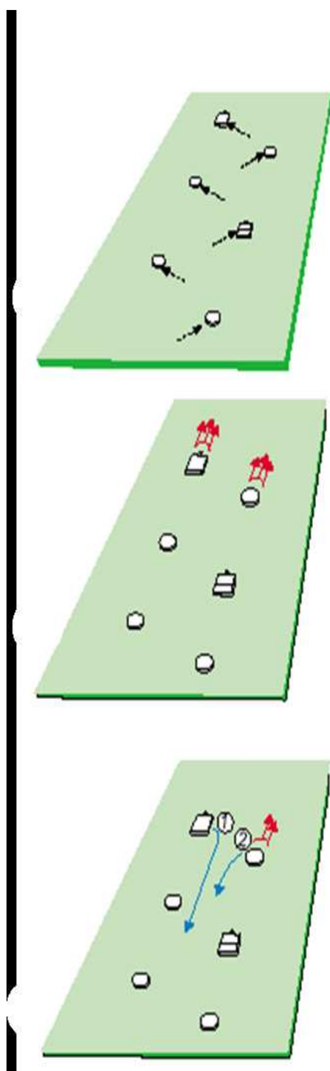

Bild 3.70 Korridorförfarande. Försvarsmakten.

Främsta soldat eller stridspar öppnar eld mot motståndaren samt målanger. Går ner i knästående eller liggande ställning.

Gruppchefen fattar beslut och i detta exempel kommenderar "**2. grupp – korridor – bakåt!**".

Samtliga tar ett till två steg framåt – utåt. Nyttja terrängen. Då gruppen framrycker på skyttekolonn bildas två led med 6-10 meters mellanrum. Om gruppen framrycker på skyttesvärm bibehålls formeringen.

De främsta soldaterna avger eld i knästående eller liggande ställning i syfte att nedkämpa eller nedhålla motståndaren för att kunna påbörja sin tillbakaryckning. Övriga observerar framåt – utåt.

Skyl kan tillfälligt skapas genom att kasta rökhandgranat. Den främsta av soldaterna avbryter eldgivningen, vänder inåt, lokaliserar bakomvarande kamrat och tillbakarycker snabbt mellan kamraterna. Under förflyttningen byter soldaten magasin och tar eldställning i kön på gruppen på samma sida som före förflyttningen. Vid mörker eller dålig sikt kan soldat som tillbakarycker behöva säkerställa att bakomvarande har uppfattat att denne nu är främst.

När den förste soldaten passerar den andre soldaten öppnar den tredje soldaten eld. Det är viktigt att ta hänsyn till riskvinkel i sida mot tillbakaryckande soldater.

När den tredje soldaten öppnar eld skjuter den andre soldaten 1-2 eldskurar och påbörjar sin rörelse bakåt.

Förfarandet fortsätter tills gruppchefen stannar eller kommenderar ***"Eldställningar!"*** eller ***"Följ mig!"***.

Rökhandgranater kan förberedas av någon av de bakre soldaterna. Denne kastar rökhandgranaten när säkerheten medger. Korridorförfarande då vi är i förhand sker på motsvarande sätt. I bebyggelse sker observation (eldgivning) mot motsatt sida (högre våningsplan).

Försvar av tagen terräng

Genom att hålla ett högt tempo i anfallsstriden försvåras motståndarens möjligheter till samordnad strid och vi kan ta och bibehålla initiativet.

Då anfallsmålet är taget ska terrängen kunna försvaras mot motanfall - *försvar av tagen terräng*. Gruppen vidtar därefter direkt förberedelser för att kunna lösa sin bereddupp-gift alternativt ny tilldelad uppgift.

Gruppcheferna påbörjar åtgärder för försvar av tagen terräng och förberedelser för fort-satt anfall utan att invänta plutonchefens order. Detta sparar tid, då plutonchef endast behöver förtydliga sin order och eventuellt flytta grupperna.

Om gruppchefen upptäcker möjligheter att ta initiativet och fortsätta anfallet exempelvis om motståndaren viker lämnas förslag (*positiv rapportering*) till plutonchefen om lämp-liga åtgärder. Är förbandet väl samövat kan gruppchefen ta initiativet inom ramen för plutonchefens beslut och stridsplan och rapportera efterhand.

Då gruppens uppgift är ***”tar, beredd…”*** igångsätts bereddluppgiftens lösande först på plutonchefens order.

Är uppgiften däremot ***”tar…, tar därefter…”*** igångsätts nästa anfall med minsta möj-liga dröjsmål. Dock måste gruppchefen alltid genomföra de nödvändiga förberedelser som den nya uppgiften kräver.

Dessa förberedelser kan bestå av:
- Eldförberedelser.
- Samverkan med sidogrupper.
- Sökpatruller bakåt.
- Kompletterande ordergivning.
- Uppfyllnad och utjämning av ammunition och andra förnödenheter.

Grupperna anmäler eld- eller anfallsberedda så snart förberedelser vidtagits. Plutonche-fen anmäler eld- eller anfallsberedd samt lägesrapporterar till kompanichefen.

Exempel:
”AQ från EA, EA anfallsberedd”.
”AQ från FA, FA eldberedd”.

Exempel på gruppchefens order.

”1.grupp! Repetera!”	Kommando för att få gruppen att repetera order och kommandon som följer.
”Hitom krönet - eldställning!”	Sök eldställning i höjd med gruppchefen eller på angiven plats. Strävan är att hamna stridsparsvis.
”Eld mellan STIGEN och KULLEN!”.	Punkterna kan nyttjas som utgångspunkter för målangivning (UPM).

”Rakt fram en sten – kallas STENEN!”	Som utgångspunkt för målangivning (UPM) väljs ett lätt identifierbart föremål.
”Tall, sök samband med 2.grupp!”	Samband med sidogrupp/chef ordnas.
”Skjutgräns vänster – omedelbart vänster STIGEN!”	Skjutgränser anges vid behov.
Anmäl ”eldberedd” till plutonchef.	Då gruppen kan verka med samlad eld inom tilldelat eldområde.
”Ström! Observatör!	Utses i syfte att skydda gruppens eld- och stridsförberedelser.
”Bevakningsområde – gräns vänster KRAFTLEDNINGEN! – gräns höger BUSKRIDÅN! Sätt att tillkalla chef – rop eller tecken, Öppna eld – om fienden överraskande kommer närmare än 100 meter – slut – repetera!”	Ska regleras med hänsyn till senaste observation av fienden samt terrängens beskaffenhet. Vid behov utses flera observatörer.
”Utgångspunkter för målangivning! – Rakt fram STENEN 100! Snett vänster HUSET 200! Snett höger AVBRUTNA BJÖRKEN 200!”	Som utgångspunkter väljs lätt identifierbara föremål som samtidigt är sannolika platser för motståndarens uppträdande. Anges i ordning rakt fram, vänster och höger. Avstånd i meter anges.
”Anläggning STENEN! - Avstånd? Gran!”	Provanläggning genomförs i syfte att kontrollera att utgångspunkterna uppfattats samt att alla kan verka mot dem.
”Observatören observerar övriga skydd!”	Gruppens förberedelser fortsätter i skydd.
”Ammunition och skaderapport!”	Ammunition och skadade räknas och rapporteras från flankerna till ställföreträdande gruppchefen.
”Lind, rapportkarl till plutonchefen ...!” ***• (F) Förbandets position,*** ***• (O) Orientering om fienden,*** ***• (R) Redogörelse för genomförd, pågående och planerad verksamhet,*** ***• (S) Slutsatser.***	Rapportera stridsställningens läge (mellan ... och ...) och eldområde (mellan ... och ...), motståndarens läge (nedkämpade och kvarvarande), vilka åtgärder som vidtagits och vad som planeras. Anmäl behov av ammunition.
”Förbättra eldställningarna!”	Skottfältsröj, gräv och maskera.

Vidta dessutom följande åtgärder:
- Mät avstånd i syfte att säkerställa träff med bland annat pansarvärnsvapen.
- Avdela sökpatrull bakåt med uppgift att hitta egen saknad personal, ta fångar, omhänderta ammunition och vapen.
- Rekognosera växeleldställning för understödsvapen (tyngre vapen).

Om läget tillåter gör gruppen följande:
- Skottfältsröj så att ni får fritt skottfält.
- Rekognosering av växeleldställning för understödsvapen, omgång eller stridspar.
- Minera eller förbered minering.
- Rekognosera tillbakaryckningsväg.
- Föröva striden.

På order gör gruppchefen (ställföreträdaren) följande:
- Rekognoserar växelstridsställning.
- Rekognoserar alternativ stridsställning.

Anmäl ”försvarsberedd” till plutonchef då gruppen kan lösa sin försvarsuppgift.

Om tiden medger förbereds växelstridsställning och alternativ stridsställning på samma sätt som den ordinarie stridsställningen.

Fortlöpande rapportering om pågående verksamhet vid gruppen bör innehålla:
- (F) Förbandets position,
- (O) Orientering om fienden,
- (R) Redogörelse för genomförd, pågående och planerad verksamhet,
- (S) Slutsatser.

Exempel på rapport:

”Löjtnant!
(F) 1.grupp har tagit stridsställning på kullen mellan MOSSIGA STENEN och LJUSA TALLEN.
(O) Ett pansarskyttefordon nedkämpat vid DIKET, tre motståndare försvann i skogsbrynet i dikets förlängning.
(R) Vi kan verka mellan VÄGSLUTET och DIKET och är eldberedda.
Vi förbättrar just nu stridsställningen. Vi kan vara försvarsberedda om 10 minuter.
Inga skadade. Vi behöver fler pansarskott.
(S) Förslag på växelstridsställning - på ÅSEN.”

3.8. Tagande av fångar

I samband med strid kan gruppen ta fångar. Särskilda fångsnappningsföretag utförs endast då det är nödvändigt för att kunna lösa uppgiften. Främst tas då rekognoserings-, stabs- eller sambandspersonal, som förflyttar sig i enstaka opansrade fordon, samt ordonnanser.

Fordonet hejdas genom att:
- förarutrymme, däck och motor beskjuts,
- försvarsladdning utlöses mot fordonet,
- fordonet kör på minor eller
- träd, vajer eller lina används som hinder över vägen

Hur fångar behandlas framgår av *kapitel Funktioner* under avsnitt *Personaltjänst*.

3.9. Stridspaus

Vid stridspaus – se till att få grepp om läget vid gruppen och plutonen.

Vidtas följande åtgärder:
- En observatör eller post avdelas som kan varna om motståndaren anfaller.
- Sök samband med övriga i gruppen. Orientera varandra om läget.
- Har chefen och ställföreträdaren stupat eller är allvarligt skadade så tar den mest lämpade befälet och fullföljer uppgiften.
- Skadade tas om hand. De förs i skydd och ges första hjälpen. Sjukvårdspersonal tillkallas. Vid behov och möjlighet avtransporteras skadade och stupade.
- Organisera vid behov en eftersökspatrull som söker igenom den tagna terrängen efter motståndare, skadade och stupade.
- Ammunitionsutjämning genomförs. Ammunition hämtas vid stridstrossen.
- Vapen och annan materiel kontrolleras.
- Skydd och maskering förbättras.
- Rapport om läget ges så snart som möjligt till chefen. Var beredd att reka växel- och alternativ stridsställning.
- Bibehåll det fysiska stridsvärdet genom att om möjligt hålla lämplig värme och äta och dricka.
- Var beredd på strid!

Ta också tillvara de pauser som uppstår i striden till att behålla eller höja stridsvärdet.

Vid längre uppehåll - stridsvärdet behålls och ökas på gruppen genom
- samordning av bevakning och skydd,
- ersättning av förnödenheter som exempelvis ammunition,
- materielvård och materielkontroll,
- god omvårdnad om gruppmedlemmarna,
- att en god gruppanda upprätthålls samt
- att tillfälle för att utspisa mat, dryck och att få vila ges.

3.10. Mörkerstrid

Grunder

Strid i mörker genomförs i allmänhet på samma sätt som strid i dagsljus. Det är viktigt att förbanden är väl utbildade och tränade så att de tekniska hjälpmedlen kan användas på rätt sätt vilket medför att mörkret kan nyttjas till vår fördel.

Vid strid i mörker och nedsatt sikt ökar risken för vådabekämpning. Med anledning av detta måste större vikt läggas på identifiering och igenkänning vid denna typ av strid.

Grundförfarande är att i stor utsträckning använda passiv utrustning för att säkerställa låg signatur men beroende på motståndaren och uppgiften kan även aktiv utrustning användas. Lysammunition kan användas för att förstärka befintliga ljusförhållanden.

Beroende på underrättelser om vad motståndaren har för teknniknivå på sin mörkermateriel, anpassas användandet av egna sensorer och ljusgenererande system.

Bild 3.71 Strid i mörker. Wolfgang Bartsch

Grundregler för användning av egen aktiv mörkermateriel

Förband utan teknisk mörkerförmåga:
Använder lyspatron och närlys med synligt ljus för att säkerställa förmåga till observation och verkan. Kan även använda ledljus för att säkerställa förmåga till förflyttning. Lyspunkter bör läggas rakt ovanför eller något bortom målet, dock ska man hela tiden beakta risken för att motståndaren även kan få stöd av vår belysning.

Förband med teknisk mörkerförmåga:
Kan använda ly lyspatron och närlys med synligt eller IR-ljus för att öka förmågan till observation och verkan. Kan även använda ledljus för att säkerställa ökad förmåga till förflyttning. Lyspunkter med synligt ljus läggs avsevärt bortom målet och högt. IR-ljus bör läggas rakt ovanför eller något bortom målet.

Förband med teknisk mörkerförmåga men med enskilda system som saknar teknisk mörkerförmåga:
Använder lyspatron och närlys med synligt ljus för att säkerställa förmåga till verkan på enskilda system. Lyspunkter bör läggas rakt ovanför eller något bortom målet, dock ska man hela tiden beakta risken för att motståndaren även kan få stöd av vår belysning.

Gruppens mörkermateriel *förbereds regelmässigt* för användning ett par timmar före mörkrets inbrott. Var beredd på att behöva ordna materiel för mörkerstrid vid stridspauser under pågående strid innan skymningen.

Exempel på gruppens materiel för mörkerstrid
- Bildförstärkare.
- Mörkerriktmedel.
- Värme- (IRV-) sikten.
- Lysammunition (synligt ljus och IR-ljus).
- Spårljusammunition.
- Larmminor.
- Lysstavar och lysväv.
- Märkutrustning (IK).

För att få verkan med stöd av plutonens mörkermateriel krävs ett tydligt syfte vid planering och ledning. Ett syfte kan vara att belysa terräng för att möjliggöra verkan med system som inte har mörkerförmåga. Det kan både röra grupper utan mörkermateriel eller enskilda system utan mörkerförmåga.

Ett exempel på detta kan vara en grupp som har mörkerförmåga med bildförstärkare på enskild soldat som med pansarskott utan siktesstöd av bildförstärkare ska nedkämpa stridsfordon.

Gruppen framrycker då och observerar med hjälp av bildförstärkare men kan vid skjutförloppet på det enskilda systemet använda lyspatron och närlys för att säkerställa vitt ljus och möjliggöra själva bekämpningen.

Ett annat syfte kan vara att man väljer att strida i vitt ljus med kontinuerlig beslysning.

Ytterligare syfte kan vara när man väljer att öka prestandan på bildförstärkaren genom att använda vitt ljus som då skjuts längre bort och högt. Detta gör att man får bättre räckvidd i bildförstärkaren och kan då möjliggöra längre stridsavstånd.

Ledning

Gruppchefen ska med order styra sin grupps användande av mörkerhjälpmedel. Det görs vid ordinarie ordergivning och med kommandon. Mörkrets påverkan på gruppens stridsteknik ska framgå i beslut och order.

Ordern bör reglera:
- fastställ minskning av djup, avstånd och luckor i stridsgrupperingsformer,
- begränsningar av vilka metoder för eld och rörelse som används med hänsyn till mörkrets krav på enkelhet,

- riktlinjer för användning av sensorer och aktiva system,
- order för omfördelning eller förtätning av mörkerhjälpmedel och
- order och riktlinjer för lysskyttar/lyspatruller hur belysningen samordnas med gruppens strid.

Exempel på order som kan ges som kommandon och vid ordergivning:

- ***”Alla EA, alla passiva (…från och med..(intill)…)”***
- ***”Alla EA, alla aktiva”***
- ***”Alla EA, alla passiva, observation framåt, jag pekar”***
- ***”Alla EA, om tre sekunder, vitt ljus”***

Enskild soldat eller grupp kan för egen överlevnad frångå angiven order avseende nyttjande av mörkerhjälpmedel.

Säkerställ att eldområden, skjutgränser samt utgångspunkter är synliga i mörkret.

Förberedelser och kontroller

Gruppchefen kontrollerar att åtgärder för strid i mörker genomförs och kompletterar vilka övriga åtgärder som ska genomföras:

Vapen	Kontroll av mörkerriktmedel samt IRV-sikten. Kontroll av signalpistoler samt närlys.
Ammunition	Fördelning av lysammunition samt IR-spårljus.
Fordon	Kontroll av fordonsburna sensorer. Signaturanpassning av ljus- och ljudkällor. Iordningställning av fordonens märkutrustning.
Sambandsutrustning	Signaturanpassning av ljuskällor.
Personlig utrustning	Genomfört personliga åtgärder enligt *MSH Taktiska och fältmässiga grunder*. Särskilt beaktas identifierings- och igenkänningsåtgärder.
Övriga åtgärder	Mörkertillvänjning av ögonen. Iordningsställa gruppens övriga sensorer. Komplettera maskering av personal och fordon. Tejpning av blänkande eller skramlande föremål. Tyst hantering av materiel, exempelvis vid laddning av understödsvapen. Förflyttningsteknik, repetering av order (tyst) och tecken.

Förbered och föröva i dagsljus – Genomför i mörker!

Lyspatrull

En eller flera lyspatruller kan avdelas av grupp eller pluton i syfte att belysa stridsfältet och för att möjliggöra observation samt eldgivning. Lyspatruller kan användas för belysning med IR-lys eller synligt ljus. Stridsfältsbelysning kan också skapas med hjälp av larmminor, indirekt eld eller andra ljusgenererade system. Stridsfältsbelysning samordnas i regel av plutonchef.

Gruppen ska vara beredd att förstärka den belysning av stridsfältet som samordnats av plutonchef.

Planläggning av belysning på stridsfältet ska göras med hänsyn till lystiden på den ammunition som finns att tillgå, vilken terräng som ska belysas och när.

Terrängen kan delas in i områden i syfte att ge chefen möjlighet att styra var stridsfältsbelysning sker i tid och rum för att samordna stridens förande.

Lyspunkten bör läggas rakt ovanför eller något bortom målet. Det är ibland nödvändigt att ha flera lyspunkter samtidigt för att skuggbildningen inte ska göra det för svårt att se målet. Hänsyn till vindförhållanden måste tas av lysskyttar och eldreglering ges av understödd enhet om eldområdet inte observeras av lyspatrullen.

Kommandon för eldöppnande med lysammunition:

Gruppchef: ***”Belys område 1!”***
Lysskytt: ***”Uppfattat, område 1!”***

Gruppchef: ***”Lys färdiga!”***
Lysskytt: ***”Lys klar!”***
Gruppchef: ***”Lys!”***

Kommandot ***”Eld!”*** *ges inte till lysskytt. Alternativa sambandsmedel för att styra lyspatrullens verksamhet ska finnas.*

Gruppen kan få i uppgift att organisera eller avdela lyspatrull inom ramen för plutonens strid. Under anfall framrycker lyspatrull vid plutonen men kan vara förskjuten i sida och djup beroende på terrängens beskaffenhet för att möjliggöra lysskjutning i anfallsterrängen. Under försvarsstrid grupperar och belyser lyspatrullen så att stridsställningar inte röjs eller påverkar möjligheten att observera och verka på grund av rökbildning (sker främst i lägre temperaturer eller hög luft fuktighet).

Närlys och lyspatroner ger viss rök- och gnistbildning som kan röja lyspatrullens plats. Man kan därför vara tvungen att skjuta lys från en plats utanför övriga plutonens stridsställning vilket vilket ställer krav på noggrann samordning.

Lyspatrullen ska förbereda en eller flera eldställningar varifrån man kan belysa enligt förberedd lysplan. Riktkäppar förbereds så att även lysområden som inte observeras kan belysas. Lysskyttarnas eldställningar bör minst ha frontalt skyl.

Om lyspatrullen har växel eller alternativa eldställningar bör omgrupperingsvägar vara utmärkta och förövade.

Genomförande – framryckning och anfall

Vid framryckning och omgruppering sker förflyttningen så dolt som möjligt. Ljud och ljusdisciplin iakttas. Om möjligt så genomförs snitsling av gruppens och plutonens framryckningsvägar.

Lättframkomlig och lättorienterad terräng väljs. Man måste dock ta hänsyn till motståndarens möjligheter att nyttja sin mörkerstridsutrustning, varför kravet på skydd och skyl är detsamma som vid strid i dagsljus.

3.72 Framryckning under mörker. Wolfgang Bartsch

Framryckningen sker med korta halter för kontroll av sambandet inom grupp och pluton samt för observation. Terrängen observeras med hjälp av bildförstärkare och andra sensorer.

Exempel på order:
”Alla EA! Halt! ”IRV” framryck till stenen, observera längs fältkanten – observationsställning!”

Stridsavstånden kan bli korta i mörker – kontrollera bajonetten och var beredd på närstrid och handgemäng.

Hur vår aktiva mörkerstridsmateriel används baseras i regel på vilken teknniknivå motståndaren har. Laserpekare kan nyttjas för att peka ut terräng eller motståndare, IR-belysaren kan användas för att belysa mål för andra soldater så att målupptäckt underlättas vid användning av bildförstärkare.

Gruppchefen kan begära kvittens på utpekning av exempelvis mål, gränser, utgångspunkter. Detta genomförs genom att kvitterande soldat belyser samma plats som gruppchefen.

Exempel på order:
”Alla EA! Observation framåt! Rakt framför oss en höjd - vårt nästa anfallsmål! Jag med 1. omgång tar vänstra delen - 2. omgång tar högra delen - jag pekar. EA2 kvittera!”. (EA2 kvitterar med att peka ut samma plats med laserpeken). ***”Rätt!”***

Rökammunition nyttjas på samma sätt i mörker som på dagen, observation begränsas för bildförstärkare med vanlig rök men inte de termiska systemen.

Tänk på att ljuset från spräng- och rökhandgranater är bländande och förstör mörkerseendet.

Genomförande - försvar

Vid strid från stridsställning och försvarsstrid används samma stridsteknik som i dagsljus. Observation och eldgivning sker med hjälp av mörkerhjälpmedel eller med stridsfältsbelysning. Tiden i eldställning och stridsställning efter eldöppnande bör vara kortare i mörker innan omgruppering till ny eldställning/stridsställning genomförs.

Innan mörkrets inbrott bör observationen förstärkas och förtätas samt andra åtgärder vidtas:

- Det kan vara nödvändigt att omgruppera till ny stridsställning som är bättre för mörkerstrid.
- I försvarsställningar förstärks bevakningen genom att en eller flera dubbelposter avdelas, larmmineringar och larmanordningar av tillfällig materiel anordnas.
- Lyspatruller organiseras och förövas.
- Skjutgränser märks ut så att de kan uppfattas i mörkret eller med mörkerhjälpmedel (exempelvis med rikt begränsningar av pinnar). Om möjligt markeras även skjutavstånd i terrängen.
- Observationen av terrängen indelas (främst i längd) medhänsyn till sensorernas förmågor.

4. ANFALL

4.1. Grunder

Anfall genomförs främst i syfte att ta terräng som är viktig för våra eller motståndarens förband eller för att kunna nå ett avgörande i striden. Avgörandet kan nås genom att vi säkerställer lokal överlägsenhet relativt motståndaren och försätter denne ur stridbart skick. Vi tillfogar motståndaren förluster, tar fångar eller tar terräng varifrån motståndaren kan bekämpas eller inneslutas.

Anfall kan även genomföras i andra syften och med lägre ambition. Sådana syften kan till exempel vara att öppna väg, avskära motståndaren, hindra en motståndares verksamhet under begränsad tid, stridsspana för att inhämta underlag om motståndaren eller säkra ett område för att möjliggöra en evakuering.

Plutonen kan ges uppgift att anfalla och då kunna ta och försvara terräng. Anfall sker med eld och rörelse som samordnas till tid och rum. Plutonchefen samordnar anfallet där grupperna understödjer varandra och nedkämpar det motstånd som ges.

Anfall genomförs med eld och rörelse som samordnas i tid och rum.
Plutonen tar i regel den terräng varifrån motståndaren kan bekämpas med eld.

4.2. Genomförande av anfall

Framryckning mot anfallsmålet

Innan ett anfall påbörjas måste förbandet som regel genomföra en längre eller kortare förflyttning mot motståndaren. Förband som är under marsch ska kunna anfalla direkt.

Syftet med framryckning är att utan stridskontakt manövrera till det terrängavsnitt varifrån chefen valt att bryta in i anfallsmålet. Förpluton och flankskydd avdelas vid behov.

Den indirekta elden används för nedkämpa, nedhålla, förblinda eller avskärma terrängpartier varifrån motståndaren kan påverka framryckningen.

Förband som har stridsfordon eller splitterskyddade fordon kan nyttja dessa under anfallet också som transportmedel och som understödsfordon. Förband som transporteras med lättare fordon vilka inte är avsedda att strida ifrån, framrycker som regel till en *fordonsavlämningsplats* (FAP).

Vid ett förband med stridsfordon sker anfallet i regel uppsuttet under framryckningsskedet. Vid ett kompani med trupptransportfordon kan framryckningsskedet vara tvådelat, med en uppsutten och en avsutten del. Övergång till avsutten strid sker antingen vid fordonsavlämningsplats (FAP) eller omlastningsplats (OLP). Om möjligt läggs FAP (OLP) och UFA på samma plats för att vinna tid.

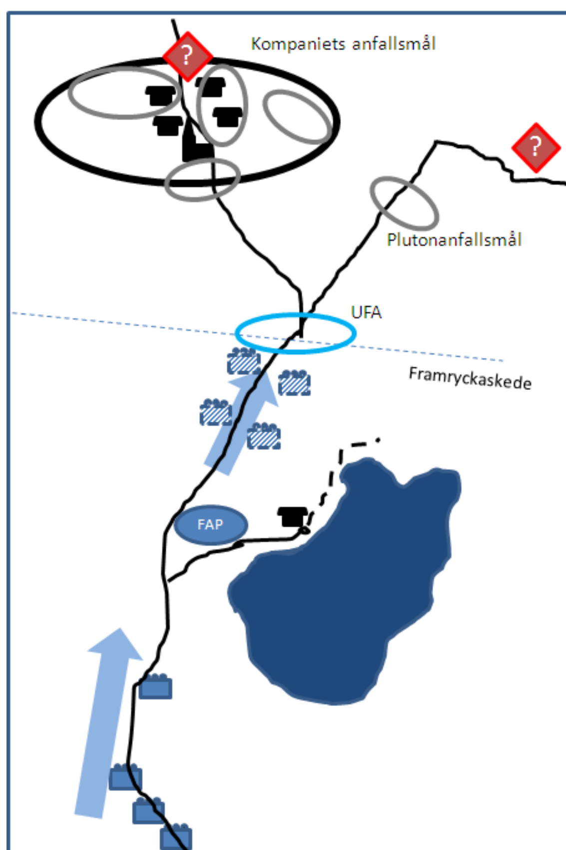

Bild 4.1 Exempel framryckaskede där FAP används. Försvarsmakten, Olof Holmberg

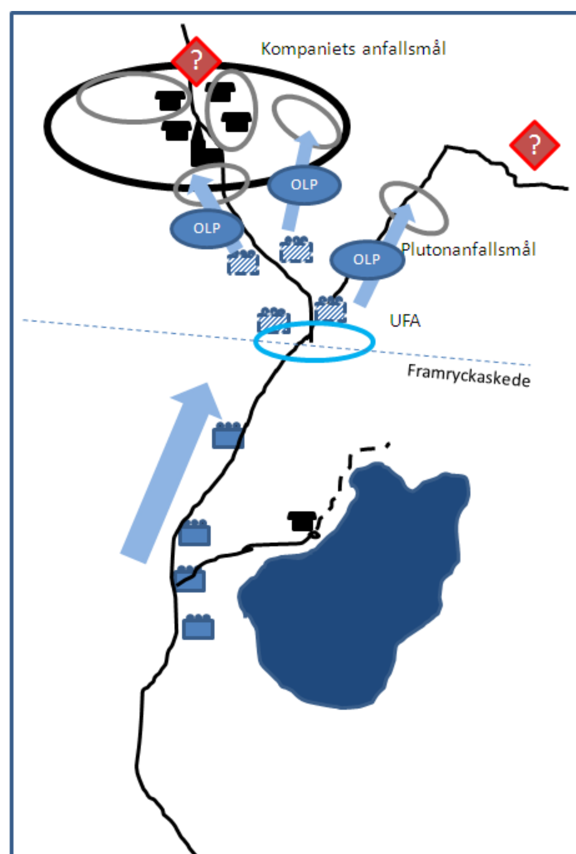

Bild 4.2 Exempel på hur OLP kan användas. Försvarsmakten, Olof Holmberg

Fordonsavlämningsplats (FAP)

Vid fordonsavlämningsplats (FAP) lämnas de fordon som inte ska medföras fram under anfallet med hänsyn till exempelvis buller, framkomlighet eller skyddsnivå. Vapen, ammunition och annan viktig materiel kan behöva, lastas om till annat fordon eller medföras buren. För att vinna tid utarbetas rutiner för vad som ska medföras. Cheferna reglerar avvikelser från rutinen genom order.

Vid behov avdelas skydd för FAP vilket regleras av den som är chef för förbandet som upprättar en fordonsavlämningsplats. Kompanichefen organiserar i regel skydd av platsen. Plutonchefen svarar för skyddet i anvisade riktningar. Gruppchefen avdelar post på order.

I regel avdelas bevakningsstyrka under *parkbefälets* ledning. *Parkbefäl* är en tillikabefattning som regleras i kompaniets stående order och utses i regel ur stab- och trossplutonens befälskader.

Plutonen ska kunna lämna fordonsavlämningsplatsen rätt utrustad och stridsberedd inom 10 min. Åtgärderna sker rutinmässigt enligt stående order varvid plutonchefen ger order om eventuella förändringar.

Gruppchefen (ställföreträdaren) kontrollerar gruppen före avmarsch.

Från fordonsavlämningsplatsen framrycker plutonen under fotmarsch (bärning). Fordon som medföljer framrycker normalt i kön. Plutonchefen anger stridsgrupperingsform.

Kommando: ´)RUGRQVDYOlPQLQJVSODWV RP PLQ 7MlQVW WLOO IRWV N|UQLQJ ElU

Kommando: "Fordonsavlämningsplats här! ± (Tjänst till fots (skidor))! ± (Granatgevärsalternativ med pansarspräng och rök) - Bärning (Körning) - Stridspackning! ± Bärning (körning) ± $YVLWWQLQJ´

Bild 4.3 Åtgärder på fordonsavlämningsplats (FAP). Wolfgang Bartsch

Gruppchefen låter hämta eller lasta materiel i fordonet enligt plutonchefens bestämmande. För att bibehålla ett högt tempo bör ett utrustningsalternativ utgöra grunden (vanligen reglerat i Stående Order) varifrån plutonchefen ger order om förändringar.

Vid ´WMlQVW WLOO IRWV ± ElUQLQJ´ (körning) lastas understödsvapen med tillbehör i avdelat fordon som tas med fram i rörelsen. I övrigt medförs bårar, stridsminor och annan utrustning på order. Om förstärkningsplagg medförts buret lastas det över till fordon som går med i rörelsen framåt.

Fordon som kvarlämnas maskeras. Vid behov kvarlämnas skydd i form av poster.

Under framryckningen från fordonsavlämningsplatsen till utgångsläget väljs grupperingsform och framryckningssätt utifrån uppgift, terräng och bedömd risk för sammanstöt med motståndaren. Främsta pluton framrycker normalt som förpluton. Gruppen kan då ges uppgift att framrycka som förpatrull.

Omlastningsplats (OLP)

Omlastningsplatsen är där övergång till tjänst till fots sker om fordonen ska följa med i den fortsatta rörelsen. Val av omlastningsplats överlåts i regel till plutonchef och sker således oftast plutonsvis.

Kommando: ***”Omlastningsplats om 5 min. Tjänst till fots (körning/bärning)!”***

Kommando: ***"Omlastningsplats här! – (Tjänst till fots (skidor))! – (Granatgevärsalternativ med pansarspräng och rök) - Bärning (Körning) - Stridspackning! – Avsittning!”***

Utgångsläge för anfall (UFA)

Utgångsläge för anfall (UFA) väljs i terräng som skyler och skyddar plutonen mot upptäckt och motståndarens eld. Hänsyn tas till bullergränsen. Förflyttningen till utgångsläge för anfall sker i regel med plutonen på ett led.

Bild 4.5 Upptäcktsavstånd buller vid vindstilla väderlek. Wolfgang Bartsch

Kompanichefen organiserar i regel skyddet av utgångsläget. Plutonchefen svarar för skyddet i anvisade riktningar. Gruppchefen grupperar sin grupp i stridsställning enligt plutonchefens order. Snabb och enkel gruppering är viktig. Uppehållet i utgångsläge för anfall ska göras så kort som möjligt.

Huvuddelen av gruppens soldater vistas i tilldelade eldställningar. Fordon grupperas flygskyddat. Materiel hämtas. Kontroll och övriga nödvändiga åtgärder enligt rutin sker av understödsvapnen som transporterats i fordon.

Plutonchefen ska om möjligt rekognosera anfallsterrängen. Då läget medger det kan gruppcheferna delta. Detta kan ske då rekstyrka utgått innan kompaniets huvuddel eller medan plutonerna gör de sista förberedelserna i UFA. Avståndsinstrument och GPS

medförs om möjligt i syfte att fastställa skjutavstånd och positioner.

Under tiden som plutonchefen rekognoserar, leder ställföreträdaren verksamheten i utgångsläge för anfall. Bland annat genomförs följande:

- Grupperna grupperas i stridsställningar.
- Ammunition och sjukvårdsmateriel fördelas.
- Utrustningen ordnas och kontrolleras.
- Eventuellt ställs fordon i ordning för sjuktransport.
- Ordergivning förbereds, exempelvis genom att tillverka terrängmodell.
- Vid behov kompletteras åtgärderna enligt *”Färdiga till strid”*.

Då tiden medger det ges order till samlad pluton. Om order ska ges till samlad pluton, sker detta på en central plats. Post kvarlämnas i gruppens stridsställning.

Under plutonchefens ordergivning antecknar gruppchefen gruppens uppgifter, tidpunkter, kompassriktningar med mera. Fråga om något är oklart! Muntliga order ska alltid repeteras!

Efter ordergivningen återgår grupperna till sina tidigare platser eller intar stridsgruppering enligt ordergivningen.

Vid behov ger gruppchefen kompletterande order om detaljer som inte framgått av plutonchefens order. Gruppchefen kontrollerar genom frågor att varje soldat uppfattat gruppens uppgiften och hur anfallet ska genomföras. Ledningen av gruppen ska kunna övertas om gruppchefen stupar eller skadas svårt. Personal som inte närvarat vid ordergivningen orienteras genom gruppchefen.

Från utgångsläget förflyttar sig plutonen på ett led eller stridsgrupperad. Vid de främre plutonerna i kompaniet intas i regel stridsgrupperingen i utgångsläge för anfall, dock senast på säkerhetsavståndet för den egna indirekta elden.

Exempel på grupperingskommando från plutonchef:
”1. pluton! Vid ... Kompass ... ! (Stridstriangel) Stridstriangel framåt!”

Om inte annat anges är 1.grupp riktgrupp. Gruppchef ger kommando till egen grupp.

Exempel på grupperingskommando från gruppchef:
”1. grupp! Vid ... Mot... ! Skyttesvärm - följ mig! (framåt!)”.
”1. grupp! Skyttesvärm - följ mig! (framåt!)”.
”2. grupp! Till höger om 1. grupp ! Skyttesvärm - följ mig! (framåt!)”.
”3. grupp! Mellan och bakom 1. och 2. skyttegrupp ! Skyttekolonn - följ mig! (framåt!)”.

Striden under anfall

Striden under anfallet genomförs med eld och rörelse. Anfallet hålls igång tills syftet med striden har nåtts.

Strävan är att ta oförsvarade terrängpartier varifrån motståndaren kan nedkämpas med direkt och indirekt eld. Närstrid i motståndarens stridsställningar undviks om inte styrkeförhållandena är mycket gynnsamma.

Striden genomförs med understöd, det vill säga eld från sidogrupper för att möjliggöra förflyttningar, omfattningar och kringgångar.

Indirekt eld används för att nedkämpa upptäckta motståndare samt nedhålla motståndaren i anfallsmål och i flanker. Vid kompanier som i huvudsak strider avsuttet med burna vapen utgör indirekt eld det viktigaste vapnet varvid plutonernas främsta uppgift är att ta terräng åt eldledare och tyngre vapensystem så att dessa kan verka.

Framryckningen sker växelvis från stridsställning till stridsställning med eld och rörelse samordnat inom plutonen. Plutonchefen och gruppcheferna anpassar plutonens och gruppernas formeringar smidigt efter terrängen och stridssituationerna.

Plutonchefen samordnar gruppernas strid med order efter hand för att komplettera tidigare givna order. Främst anges stridsgrupperingsformer, stridsuppgifter, elduppgifter, eldområden och skjutgränser och vid behov gränser mellan grupperna.

Stridsgrupperingsformerna ändras vid behov så att de anpassas till motståndarens uppträdande och till terrängen. Enstaka minor eller skott (eldskurar) får inte hejda plutonen, utan grupperna nedkämpar motståndaren från stridsställningar på vägen mot plutonens anfallsmål.

Om delar av plutonen hejdas av motståndarens eld eller mineringar, sker kraftsamling till terräng där framgång vunnits. Skyddet av flankerna beaktas.

Om plutonen hejdas av kraftigt motstånd och inte kommer framåt, måste kompanichefen besluta om att skjuta ytterligare indirekt eld, nyttja reserver från annan riktning eller genomföra nytt anfall.

Om kompaniet beskjuts med avståndslagda minor, genomförs minbrytning om möjligt plutonsvis genom direkt eld eller andra hjälpmedel. Strävan är att fortsätta anfallet på öppna stråk eller vägar där minorna lättare kan upptäckas och undvikas.

Om anfall måste ske direkt mot terräng som motståndaren försvarar, framrycker plutonen med understöd av indirekt och direkt eld och nedkämpar motståndaren genom närstrid. Om möjligt ska plutonen härvid kunna passera säkerhetsavståndet utan uppehåll och utan att behöva använda egna vapen.

När anbefalld terräng har tagits ska stridskontakt med motståndaren behållas, exempelvis genom stridsspaning. Omgrupperar motståndaren bort från anfallsmålet förföljs denne med eld.

Om anfallet är framgångsrikt, och om det inte utesluts av högre chefs stridsplan, ska möjligheten att snabbt anfalla in på djupet av motståndarens gruppering tas tillvara.

Gruppen anfaller

Vid anfall ska strävan vara att gruppen, utnyttjande terrängens skyddande och skylande möjligheter, tar oförsvarad terräng varifrån motståndaren kan nedkämpas med eld.

Striden understöds i regel av indirekt eld vars syfte kan vara att
- *nedkämpa* en motståndare som är grupperad,
- *tvinga* motståndaren att flytta på sig för att blir gripbar för vår direkta eld samt
- *nedhålla eller avskärma* motståndaren och därigenom möjliggöra gruppens rörelse.

Bild 4.6 Gruppen understöds av indirekt eld. Wolfgang Bartsch

Bild 4.7 Gruppen understöds även av direkt eld från andra grupper. I vissa lägen måste gruppen kunna ordna eget understöd inom gruppen för att uppnå eld och rörelse. Wolfgang Bartsch

Trots planlagt understöd kan gruppen – överraskande och från oväntat håll – komma att utsättas för motståndarens eld. Därför måste gruppen självständigt kunna ordna skydd, eld och rörelse.

Gruppchefen måste varje ögonblick vara beredd att snabbt fatta beslut och omedelbart genomföra det. Att vara i förhand - att upptäcka och nedkämpa motståndaren innan motståndaren nedkämpar gruppen - är oftast skillnaden mellan framgång och förlust. Gruppchefen leder gruppen främst genom att gå i täten och uppträda fältmässigt och beslutsamt.

Eldunderstöd

Grupper och omgångar ska med eld kunna understödja varandras framryckning eller omgruppering. Eldunderstöd är den viktigaste formen av samverkan.

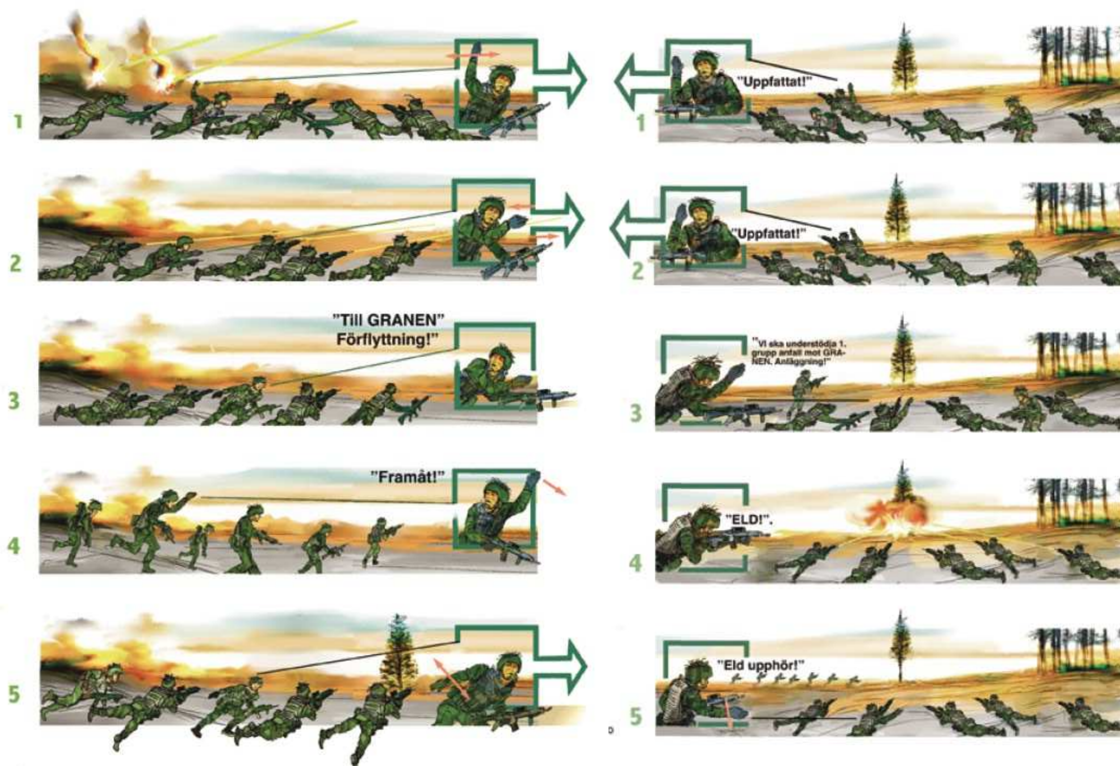

Bild 4.8 Exempel på samverkan mellan framryckande och understödjande grupp. Wolfgang Bartsch

Eldens syfte är därvid att åstadkomma förluster och tvinga motståndaren i skydd, så att framryckande grupp (omgång) inte kan påverkas. I mörker sker understödet med hjälp av mörkerhjälpmedel som bildförstärkare, IRV-sikten eller med lys.

Som regel avges eld med alla vapen som kan nå verkan. Viktigast är att nyttja kulsprutor och granateld. I vissa fall kan gruppen understödja en annan grupp med rök från rökhandgranater.

Stridsfordon kan också understödja gruppens strid. Går det inte att komma fram till vagnen, används tecken. Skjut om möjligt med spårljusammunition mot målet för att underlätta målangivning.

Gruppen svarar för att skydda stridsfordonet från närpansarvärn och även hålla uppsikt efter minor och andra fältarbeten som kan hota fordonet.

Det är viktigt att klarlägga var och när understödet inte längre kommer att ge verkan så att anfallande grupp tar stridsställning eller måste ordna eget eldunderstöd.

Bild 4.11. Eldunderstöd från stridsvagn och stridsfordon kan begäras med radio eller direkt muntligt. Wolfgang Bartsch

Stormning - anfall med hög grad av samordning

Stormning är en metod för bataljonens anfall med hög grad av samordning. Stormning innebär att bataljonens eld kraftsamlas till tid och rum för att uppnå lokal överlägsenhet. I regel krävs att högre chef tilldelar bataljonen eldunderstöd.

Denna typ av samordning innebär begränsad handlingsfrihet för kompanichefer och plutonchefer men ökar säkerheten i bataljonens genomförande av anfallet.

Under framryckningen skjuts indirekt eld mot anfallsmålet och flanker i syfte att störa motståndarens möjligheter att påverka vår framryckning. Efterhand flyttas den indirekta elden in på djupet av anfallsmålet eller längs flankerna.

Utifrån angivna artillerimål fastställs säkerhetsavstånd. För att tydliggöra hur långt anfallande kompanier kan framrycka med understöd anges en särskild linje i terrängen: stormavstånd. Denna linje anges hitom säkerhetsavståndet men så nära detta som möjligt.

Stormavståndet bör vara tydligt urskiljbart i terrängen och kunna observeras under anfallet. Den indirekta elden skjuts från ledningsplats mot noggrant angivna mål enligt tider i en fastställd eldplan.

Anfallet samordnas i tid genom att en exakt tidpunkt anges då anfallande kompanier ska passera stormavståndet och den understödjande elden avbrytas eller flyttas. Denna tidpunkt benämns *klockan K*.

Anfallande kompanier genomför tidigt anfallsförberedelser. Därefter framrycker de till sitt utgångsläge för anfall där de slutliga anfallsförberedelserna genomförs, strävan är att minimera tiden i utgångsläget för att minska risken för upptäckt.

Kompanichefen och plutonchefen beräknar framryckningstiden från utgångsläget till stormavståndet och planerar därefter:

- när framryckningen ska påbörjas,
- framryckningsväg och
- stridsgrupperingsform under framryckningen samt när stormavståndet passeras.

Anfallande kompani påbörjar framryckning utan order från bataljonschefen. Under framryckningen till stormavståndet nyttjas terrängens möjligheter till skydd och skyl. Kompaniet framrycker till stormavståndet utan att avdela eget understöd. Stormavståndet ska passeras med högsta möjliga hastighet vid exakt rätt tidpunkt: klockan K.

Eldtillstånd med artilleri- eller granatkastarförband kan tilldelas främre kompanier för bekämpning av mål i anfallsmålets djup.

Uppgift till kompani som anfaller inom ramen för bataljonens stormning uttrycks som:

”…stormar kl K och tar….”

Detta kompletteras med att ange att:

”…stormavståndet går vid kraftledningen…” samt ***”…klockan K är…”.***

Om stormningen genomförs mot flera anfallsmål uttrycks detta som:

”…beredd storma kl L och ta ….”

Bild 4.12 Stormning. Wolfgang Bartsch

4.3. Anfall i bebyggelse

Strid i bebyggelse beskrivs särskilt i *FMR MOUT (Handbok SIB)*.

Strid i bebyggelse karaktäriseras av snabba, våldsamma stridsförlopp, ofta på korta håll och hot från höghus och tak. Stridsfältet är i regel mycket fragmenterat och svårt att överblicka. Striden i bebyggelse är tidskrävande.

Överraskningsmomenten är många och de fysiska och psykiska påfrestningarna är stora. En grupp kan aldrig känna sig säker, motståndaren kan komma från alla håll, även ovan- och underifrån.

Byggnader kan ses som hinder såväl som exempelvis skydd, eldställningar och framryckningsvägar. Både extremt korta och långa skjutavstånd förekommer. Indirekt eld kan användas som understöd för anfall eller för att avskärma eller skydda flank.

Terrängförhållandena är sådana att överraskningsmoment lätt kan medföra kraftsplittring för anfallande styrka.

Därför måste:
- striden föras stegvis in på djupet av målet,
- man sträva efter korta ordergivningar efterhand under stridens gång,
- små tätstridsgrupper genomför anfallsstriden och efterföljande enheter försvarar redan rensade rum och byggnader samt
- avlösning av tätstridsgrupp vara förberedd vid varje delmål.

Detta ställer stora krav på befäl och soldater på alla nivåer. Den enskildes förmåga att ta initiativ när möjlighet uppstår kan få mycket stor betydelse. Detta ställer stora krav på förståelse för syftet med striden hos all personal inom kompaniet.

Om anfallsmålet ligger djupt inne i bebyggelse är det viktigt att förbandet kringgår motstånd och bibehåller rörelsen intill dess att den egentliga uppgiften ska lösas. Förbandet kan, utifrån information om terrängen och motståndaren, undvika motstånd och fördröjande eller hindrande fältarbeten och framrycka uppsuttet i fordon intills dess att anfalsmålet eller terrängen invid anfallsmålet nås.

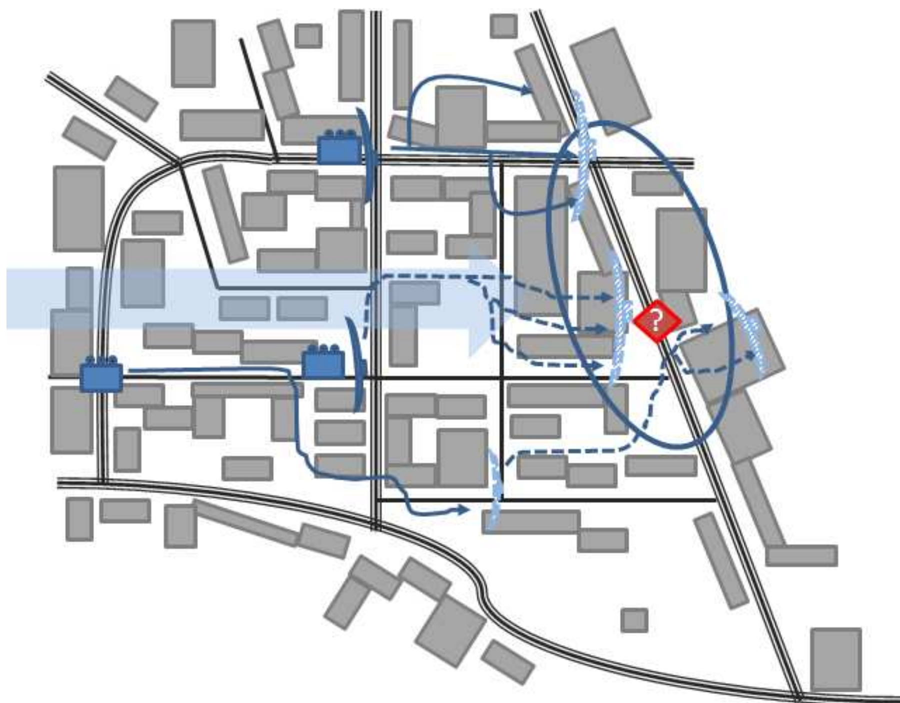

Bild 4.13 Strid under anfall. Försvarsmakten

Plutonen anfaller normalt längs en till två gator. Plutonen strider normalt avsuttet även då dessa är utrustade med stridsfordon. Fordonen framrycker i plutonens gruppering och skyddas därmed samt står även i bebyggelse för plutonens huvudsakliga eldkraft utomhus.

Grupp bör i bebyggelse främst ges stridsuppgifterna **ta (rensa)**, **försvara** och **genomsöka**. Ett genomsök ska alltid kunna övergå till att ta eller rensa. Andra uppgifter kan exempelvis vara att **understödja** eller **skydda**. Även andra stridsuppgifter kan användas beroende på uppgift, syfte med striden och stridsidé.

Vid strid i bebyggelse – tänk på:

En sak i taget - I krig är endast det enkla möjligt. Genom att göra en sak i taget skapas enkelhet. Ett hus i taget, en grupp i taget, ett våningsplan i taget, ett stridspar i taget, ett rum i taget, osv. Såväl enskild soldat som chefer på alla nivåer måste fokusera på egen uppgift i aktuell situation och lösa ut den, innan de påbörjar lösandet av nästa uppgift.

Här och nu - Chefen måste fatta beslut, stridsleda och agera utefter aktuell situation, just ”här och nu”. Fokus måste läggas på aktuell situation och först efter att problemet är löst kan fokus flyttas.

Farliga riktningar – observation - I varje ny situation måste soldater och chefer på alla nivåer lära sig att analysera vad som är farlig riktning just nu. När en grupp observerar rakt fram måste nästa grupp förstå att deras farliga riktning är husgaveln eller bakom dem. Var uppmärksam på hur framförvarande stridspar eller grupp agerar – anpassa eget agerande och täck upp i annan riktning.

Tydlighet och följsamhet - I all strid är tydlighet viktig, men vid strid i bebyggelse ökar vikten av detta med hänsyn till de korta stridsavstånden och den korta reaktionsti-

den. Att vara tydlig innebär såväl att tala tydligt som att tydligt visa vad man menar vid exempelvis observation eller vapenhantering. Chefer på alla nivåer måste vara tydliga i såväl order som rapporter.

Bild 4.14 Chefen vid anfall i bebyggelse. Wolfgang Bartsch

Stridsindelning

Då en pluton ges i uppgift att ta och rensa terräng i bebyggelse, bör den utöver fastställd utrustning tillföras ytterligare granatgevärsammunition, handgranater, sprängmedel samt om möjligt även verktyg (brytverktyg), rep, klätterkrokar, stegar mm.

För att underlätta vid strid under anfall, stridsindelas normalt plutonen enligt följande:

- Understödsgrupp.
- Inbrytningsgrupp.
- Anfallsgrupp.
- Fältarbetsgrupp.

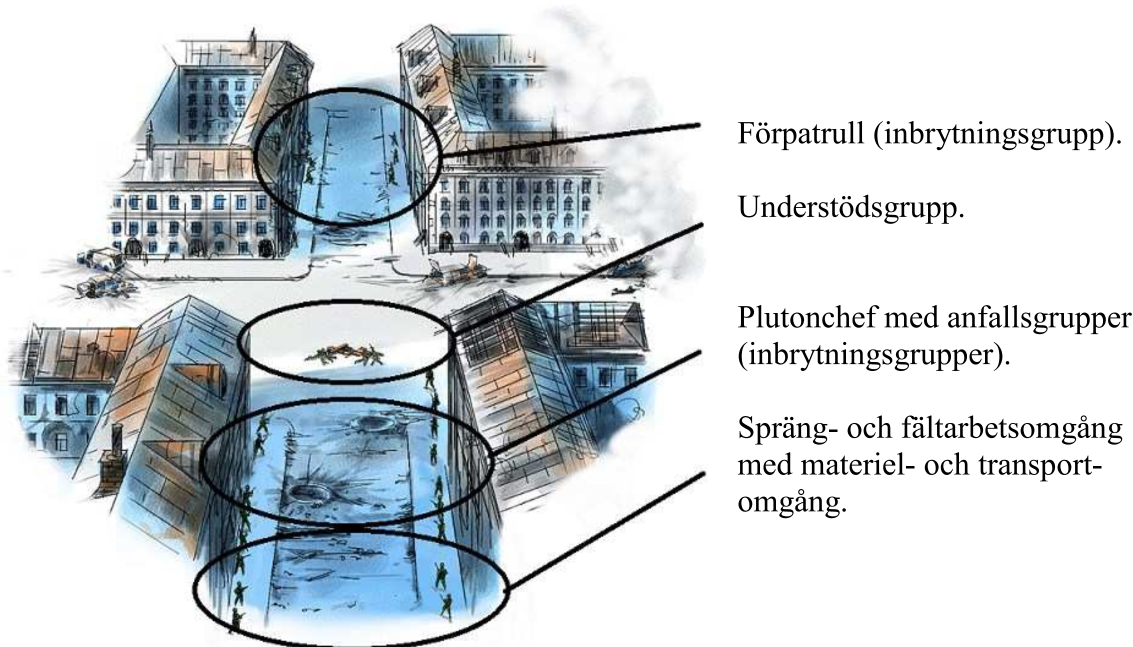

Bild 4.15 Exempel på stridsindelning vid framryckning under anfall i bebyggelse. Wolfgang Bartsch

Understödsgruppen svarar för understöd av övriga gruppers förberedelser och inbrytning. Understödet avser både direkt understöd mot byggnaden och eld mot motståndare som uppträder i anslutning till anfallsmålet.

Detta ställer stora krav på framför allt gruppchefens lägesuppfattning, vart egna sidoförband finns och var skjutgränserna är. Vid behov tillförs extra understödsvapen från plutonens övriga grupper till understödsgruppen.

Understödsgruppen bör som beredduppgift antingen försvara stridsställning utanför huset, eller utgöra anfallsgrupp

Inbrytningsgruppen ansvarar för att ta och säkra inbrytningszonen och därmed möjliggöra för övriga plutonen/kompaniet att ta resten av byggnaden. Denna grupp ska tillföras extra handgranater. Inbrytningsgruppen avdelar regelmässigt en förbindelseman.

Denna grupp skapar ”brohuvudet” så att anfallsgruppen kan anfalla genom och ta resten av byggnaden. Om inte fältarbetsgruppen finns utanför inbrytningspunkten som skydd ingår det i inbrytningsgruppens uppgift att försvara inbrytningspunkten utvändigt med minst en man.

Inbrytningsgruppen bör inte ha någon beredduppgift inom ramen för anfallet mot byggnaden i syfte att kunna försvara inbrytningspunkten, men kan mycket väl ha det inför fortsatt anfall mot nästa anfallsmål.

Anfallsgruppen är beredd att omedelbart efter inbrytningsgruppen fortsätta anfallet i byggnaden. Under inbrytningsmomentet kan de ha understödsuppgifter. Denna grupp ska tillföras extra handgranater.

Anfallsgruppen har till uppgift att anfalla igenom inbrytningsgruppen så fort inbrytningszonen är tagen. Detta innebär att anfallsgruppen måste framrycka omedelbart efter

inbrytningsgruppen, för att snabbt komma igång med anfallet mot resten av byggnaden. I första hand ska anfallsgruppen ta terräng uppåt där så är möjligt.

Om plutonen disponerar mer än en anfallsgrupp, fullföljer den andra anfallsgruppen anfallet direkt efter den första anfallsgruppen.

Fältarbetsgruppen ansvarar för att öppna inbrytningspunkterna. I denna grupp koncentreras fältarbetsresurser såsom sprängmedel, stegar, firningsutrustning m m.

Fältarbetsgruppens har i regel till uppgift att genomföra:
- fältarbeten för egen rörlighet, det vill säga öppna upp inbrytningspunkten,
- försvar av inbrytningspunkten utvändigt,
- skeninbrytning i annan del av byggnaden,
- spränga bräscher inne i byggnaden samt
- rensa blockering av trappa och korridor.

Om plutonen består av tre grupper övertar anfallsgruppen fältarbetsgruppens uppgifter i den utsträckning det är möjligt.

Stridsindelning på kompani kan vara att en-två plutoner är anfallsplutoner (inbrytningspluton), en pluton understödspluton och en pluton fältarbetspluton. Plutonernas uppgifter är då jämförbara med gruppernas enligt ovan.

Markeringssystem kan användas i syfte att underlätta ledning, orientering och för att undvika vådabekämpning. Färger enligt nedan används för att markera verksamhet. De kan ges med vimpel, snitsel eller sprayfärg. Används vita lakan kan färgen markeras med text. Färgsystemet är standard inom Nato.

Röd	Egna täten. Inbrytningspunkt. Byggnad inte rensad och inte genomsökt.
Grön	Inbrytningspunkt. Byggnad rensad eller genomsökt.
Gul	Skadad personal i byggnad. Sjuktransport behövs.
Blå	Minförsåt eller hinder i byggnad. Minröjningspersonal behövs.

Bild 4.16 Markering av verksamhet. Försvarsmakten.

Bild 4.17 Exempel på utmärkning med vitt lakan av främre tät vid understöd. Om möjligt används färger Pepe Ericson, Studio Ljusspel

Framryckning

Framryckning i bebyggelse sker inledningsvis normalt utomhus. Framryckning utomhus lämpar sig då högt tempo efterfrågas, då låg risk för sammanstöt föreligger eller då motståndaren förväntas bjuda på svagt motstånd.

Framryckning genom byggnader sker då dold framryckning krävs eller då motståndarens behärskar gatorna med eld eller då mineringar och andra fältarbeten hindrar vår framryckning utefter gator.

Framryckning inomhus medför avsevärt större tidsåtgång och att det blir svårare att hålla sambandet inom plutonen. Förbandet framrycker normalt igenom bottenvåningen (markplan). Då en hög eldberedskap eftersträvas sker framryckningen regelmässigt som vid genomsök.

Framryckningsvägen igenom byggnader, den så kallade ”Gröna vägen”, bör märkas ut för att underlätta bakomvarandes framryckning samt underlätta tranporter av skadade och underhåll.

Pluton anfaller i regel på stridskvadrat med två troppar längs ömse sidor av en gata. Plutonchefen och ställföreträdaren leder var sin tropp.

Bakomvarande pluton rycker i regel fram på stridskolonn. Grupperna i plutonen observerar den motsatta sidan av gatan (fönster, källargluggar, tak osv). Eld med pansarvärns- och eldhandvapen ska snabbt kunna öppnas mot upptäckta mål. När risken för sammanstöt är stor, framrycker plutonen stridsgrupperat så att understöd kan lämnas fortlöpande.

Plutonens anfallsmål är 50 – 200 meter beroende på plutonens storlek och terrängens beskaffenhet.

Pluton framrycker normalt längst en gata, men bör disponera ytterligare två gator för att kunna breddgruppera samt genomföra omfattning samt kringgång.

Då plutonen framrycker kan prick- och skarpskyttar användas som understöd. Genom att gruppera i högt belägna eldställningar ges en klarare lägesbild samtidigt som välriktad eld kan avges för att understödja plutonen. De kan antingen gruppera som flankskydd för att kunna avge eld längs parallellgående gator och stråk eller framrycka med plutonen från eldställning till eldställning och därifrån understödja plutonens framryckning.

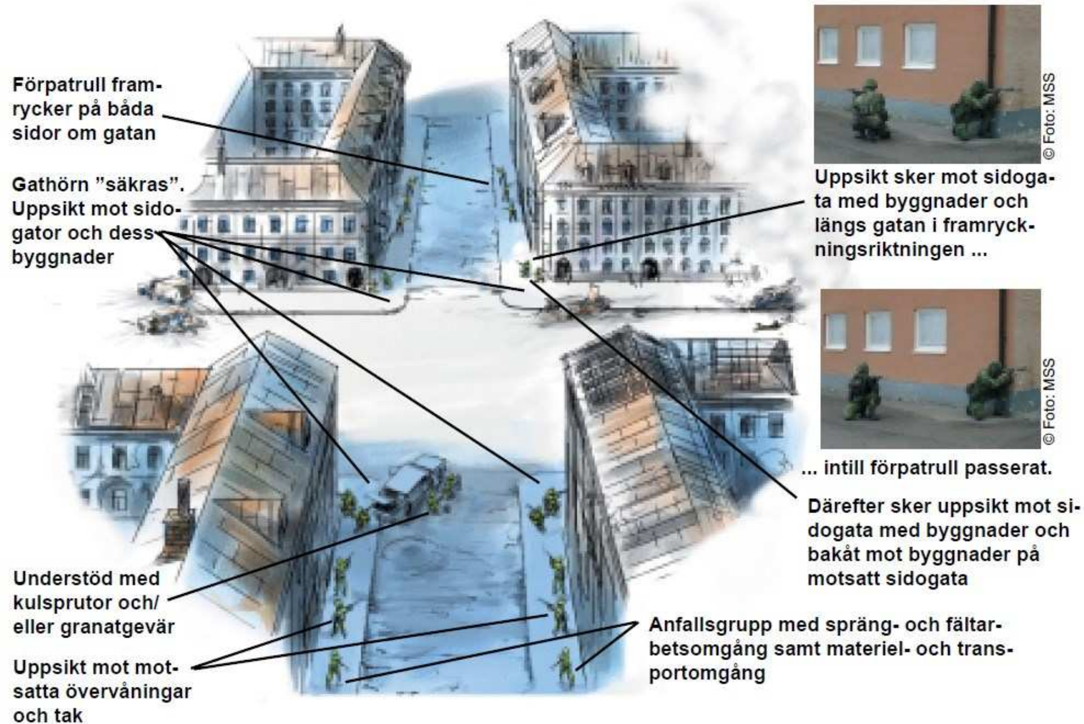

Bild 4.18 Exempel på plutons anfall i bebyggelse. Wolfgang Bartsch

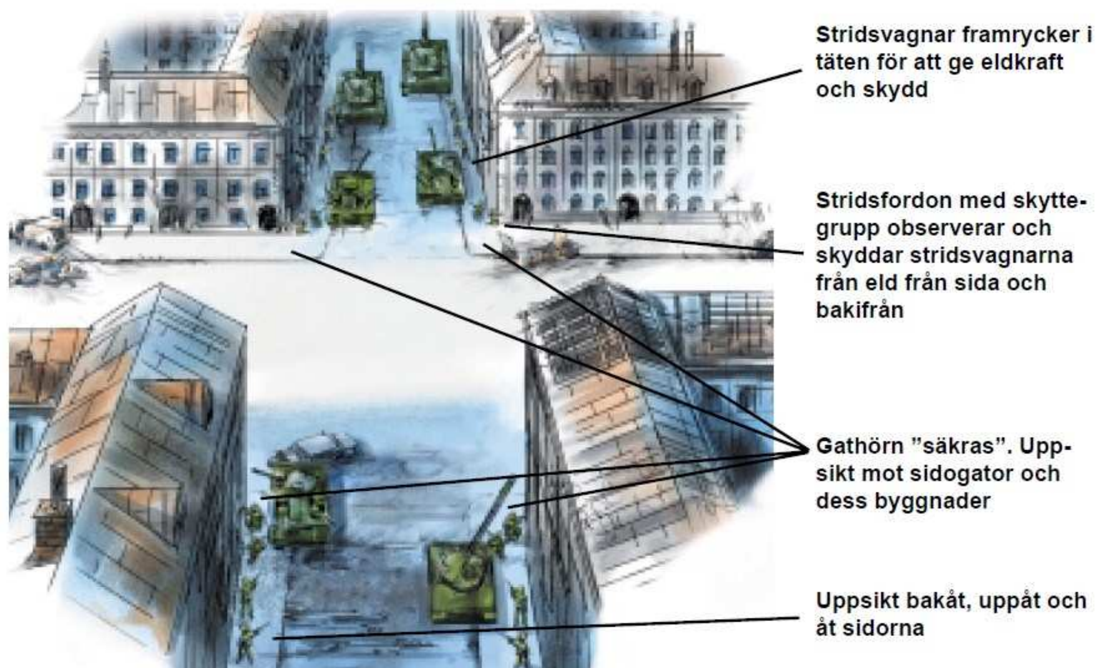

Bild 4.19 Exempel på pluton med stridsvagnar och stridsfordon under anfall i bebyggelse. Wolfgang Bartsch

Vid passage av korsning med pluton bibehålls observationen och eldberedskapen i korsningen genom att första och andra grupp tar korsningens hitre hörn varvid tredje och fjärde framrycker igenom och tar korsningens bortre hörn. Därefter framrycker första och andra grupp över korsningen och igenom tredje och fjärde grupp.

Målangivning med sektorindelning

För att underlätta understödets målangivning nyttjas sektorindelning som grund. Sektorsindelning innebär att byggnader grovindelas i fyra sektorer.

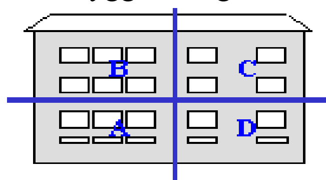

Bild 4.21 Sektorindelning byggnad. Försvarsmakten.

Vid sektorindelning för större eller långsträckta byggnader kan byggnaden delas in i vertikala sektorer A, B, C, D osv. Därefter delas sektorerna även in våning för våning för att möjliggöra målangivning med precision ***"1. grupp, A-1 eld!"***.

Markplan eller bottenvåningen benämns som första våning. För att målange med precision kan det även anges vilket fönster/öppning som avses exempelvis ***"Sektor A, våning 1, andra fönstret från vänster – civila!"*** *, eller* ***"A-1-2, civila!"*** Sektorer och fönster/öppningar räknas från vänster till höger, våningsplan nerifrån och upp.

Om det finns tydligt utmärkta benämningar på dessa sektorer exempelvis portnummer kan dessa användas istället för att undvika missförstånd exempelvis ***"Port 10-1-2, ksp-skytt!".***

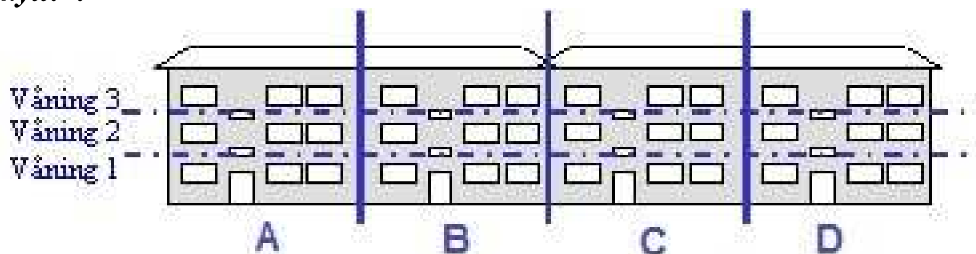

Bild 4.22 Sektorindelning större byggnad. Försvarsmakten.

Anfall inne i byggnader

Då en pluton anfaller inne i en byggnad och tar ett våningsplan eller en avgränsad del av våningen är det viktigt att anfallet sker i en riktning för att undvika vådabekämpning såväl horisontalt som vertikalt. Detta benämnes "kamprincipen". Strävan är att anfalla i byggnadens längdriktning från kortsida till kortsida.

Trappuppgångar, nedgångar eller öppningar i eller till byggnaden som inte tagits eller inte kontrolleras utifrån måste för att undvika att motståndaren därifrån genomför motstöt i förbandets rygg eller flank bevakas och om möjligt tillfälligt blockeras.

Inbrytning

Inbrytning avser momentet när man övergår från strid utomhus till strid i byggnad. Generellt kan det ske på två sätt:

Oplanerad inbrytning sker exempelvis. vid sammanstöt då förbandet tar skydd eller tar stridsställning i byggnader. I detta fall är byggnaden man bryter in i inte anfallsmålet.

Planerad inbrytning genomförs då byggnaden är anfallsmålet. Finns motståndaren i byggnaden ska planerad inbrytning alltid ske.

Inbrytning kan ske genom att samtidigt genomföra skeninbrytning för att skapa osäkerhet hos motståndaren var det egentliga anfallet kommer att genomföras.

Inbrytningspunkt välj så att motståndaren så lite som möjligt kan påverka framryckning och inbrytning, i regel gavel/kortsida på byggnad där eget understöd kan verka. Inbrytningen måste snabbt med tempo, varje dröjsmål kan orsaka förluster.

Huvudingångar (ytterdörrar) ska normalt antas vara försvarade och minerade, varvid inbrytningen bör väljas till andra ingångar. Inbrytningen sker antingen lågt eller högt.

Oavsett om inbrytningen genomförs som hög eller låg inbrytning eftersträvas att så fort som möjligt komma upp till byggnadens övervåning. Detta görs genom plutonen på varje våning tar en inbrytningszon för att därefter genomföra anfallet uppifrån och ner.

Hög inbrytning möjliggör överraskning då anfallet sker ifrån en annan riktning än den förväntade varvid anfallet inne i byggnaden kan fortsätta mot motståndarens rygg och flank, samtidigt som motståndarens förberedda eldställningar undviks. Vid hög inbrytning kan motståndaren pressas ut från byggnaden. Det är lättare att anfalla nedför än att anfalla uppför inne i anfallsmålet.

Hög inbrytning är i regel svår eftersom det är svårt att dolt och snabbt bryta in med tempo och samtidighet. Detta medför att plutonen blir extra sårbar vid själva inbrytningen, samtidigt som det kräver särskild utrustning. Därutöver kan det vara svårt att få fram reserver.

Låg inbrytning är enklare och går att genomföra utan större förberedelser. Hög eldberedskap kan bibehållas vid själva inbrytningen. Chefer har bättre möjlighet att välja medel och metod vid stridskontakt då det enklare går att få fram förstärkning, lösgöra sig från stridkontakten och få ut egna skadade ifrån byggnaden. Då låg inbrytning genomförs finns risk att förbandet anfaller rakt in i motståndarens förberedda eldställningar, särskilt då inbrytning igenom ytterdörr eller huvudentré genomförs.

Bild 4.23a Kamprincipen. Hög inbrytningspunkt. Wolfgang Bartsch.

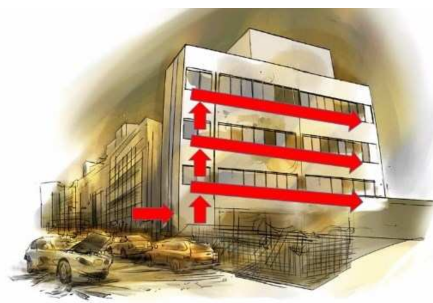

Bild 4.23b Kamprincipen. Låg inbrytningspunkt. Wolfgang Bartsch.

Valet av inbrytningsmetod är beroende av anfallsmålets/byggnadens konstruktion, uppgift samt civilläge.

Inbrytningszonen är ett område innanför inbrytningspunkten som är så stor att motståndaren inte kan påverka inbrytningspunkten med direktriktad eld. Det innebär i praktiken 2-4 rum då det bör finnas minst ett rum som en buffert närmast rummet med inbrytningspunkten samt ett säkert rum. I ”säkert rum” grupperas exempelvis reservgrupp, skadade, fångar och civila.

Chef i inbrytningszonen är normalt gruppchefen i inbrytningsgruppen. Förutom gruppchefen ska det finnas en ”förbindelsesoldat” i inbrytningszonen.

I inbrytningszonen kan skrymmande materiel lämnas på av chef inbrytningsgrupp anvisad plats.

Strid från stridsställning

Strid från stridsställning förbereds när anfallsmålet tagits eller då det sker tillfälliga uppehåll i anfallet. Eldförberedelser vidtas omedelbart. Utgå från att motståndaren snabbt kan komma att försöka sätta in motanfall för att försöka återta terrängen.

Strid från stridsställning och försvar i bebyggelse beskrivs under kapitel **Försvar**.

4.4. Anfall i mörker

Grunder

När plutonen anfaller i mörker ska den sträva efter att använda samma stridsteknik som i dagsljus. Detta är möjligt om bildförstärkare eller stridsfältsbelysning utnyttjas.

Förberedelser

Materielen *förbereds regelmässigt* för användning ett par timmar före mörkrets inbrott. Var beredd på att behöva ordna materiel för mörkerstrid under stridspauser under pågående strid innan skymningen.

Förbered och föröva i dagsljus – Genomför i mörker!

Förberedelserna omfattar:
Fördelning och eventuell komplettering av mörkermaterielen.

Gruppchefen kontrollerar utrustningen och förövar striden:
- Anpassa fordonsbelysningen för mörkerstrid.
- Den personliga utrustningen (skramlar inte, inga reflexer).
- Maskering av personal och fordon.
- Mörkermaterielens funktion.
- Igenkänningsmaterielens (IK) funktion.
- Förövning av lyspatrull.
- Förflyttningsteknik, repetering av order (tyst) och tecken.
- Tyst hantering av materiel, exempelvis vid laddning av understödsvapen.

Grupper och soldater förses med igenkänningsutrustning utifrån vilken övrig mörkerkapacitet som förbandet har.

Framryckning

Vid anfallsstrid framrycker plutonen till utgångsläge för anfall så dolt som möjligt. Ljud och ljusdisciplin iakttas. Plutonen följer eventuell snitsling till säkerhetsavstånd.

Lättframkomlig och lättorienterad terräng väljs. Man måste dock ta hänsyn till motståndarens möjligheter att utnyttja sin mörkerstridsutrustning, varför kravet på skydd och skyl är detsamma som vid strid i dagsljus.

Framryckningen sker med korta halter för kontroll av sambandet inom plutonen, till sidoplutoner och till kompanichefen samt för observation. Terrängen observeras med hjälp av bildförstärkare och andra sensorer.

Exempel på order
”Alla EA! Skyttelinje! Hitom fältkanten – observationsställning!”

Vid behov minskas djup, avstånd och luckor för att säkerställa samordning inom pluton och kompani och därigenom minska risk för exempelvis vådabekämpning.

Striden

Stridsavstånden kan bli korta i mörker – var beredd på närstrid.

Stridsfältet kan belysas under eldgivningen med exempelvis närlys och lyspatroner. Lyspunkten bör därvid läggas rakt ovanför eller något bortom målet. Det är ibland nödvändigt att ha flera lyspunkter samtidigt för att skuggbildningen inte ska göra det för svårt att se målet.

Gruppen kan få i uppgift att organisera eller avdela lyspatrull inom ramen för plutonens anfall. Lyspatrull framrycker vid plutonen men kan vara förskjuten i sida och djup beroende på terrängens beskaffenhet för att möjliggöra lysskjutning i anfallsterrängen.

Närlys och lyspatroner ger en viss rök- och gnistbildning som kan röja skyttens (strids-

ställningens) plats. Man kan därför ibland vara tvungen att skjuta från en plats utanför stridsställningen, vilket kan medföra samordningsproblem.

Rök utnyttjas på samma sätt som vid strid i dagsljus. Vid särskilt gynnsamma väderbetingelser kan tyst anfall utföras, exempelvis vid så tät dimma eller nederbörd att motståndarens tekniska hjälpmedel för observation och eldgivning inte kan verka.

Mörkerriktmedel (laserpekare) kan användas för att peka ut terräng eller motståndare.

Exempel på order
”Alla EA! Observation framåt! Rakt framför oss en höjd - vårt nästa anfallsmål! 2. omgång tar högra delen - jag pekar. EA2 kvittera!”. (EA2 kvitterar med att peka ut samma plats med laserpeken).

Vid tyst anfall förbereds striden så, att understöd och stridsfältsbelysning kan utlösas om plutonen upptäcks.

Tänk på att ljuset från spräng- och rökhandgranater är bländande och förstör mörkerseendet.

4.5. Tyst anfall

Vid särskilt gynnsamma väderbetingelser, exempelvis när dimma eller nederbörd är så tät att motståndarens tekniska hjälpmedel för observation och eldgivning inte kan verka, kan tyst anfall utföras.

Vid tyst anfall förbereds striden så att understöd och stridsfältsbelysning kan utlösas om plutonen upptäcks.

Gruppen ska om möjligt oupptäckt komma till närstridsavstånd. Upptäcks anfallet, utlöser plutonchef och kompanichef förberett eldunderstöd.

Framryckningen sker långsamt. Ungefärliga tider för 100 m är
- 5 min vid gående,
- 15 min vid smygande samt
- 30 min vid krypande eller ålande.

Under sista delen av framryckningen, då det är ca 20 till 30 m kvar till motståndarens gruppering, kan det bli nödvändigt att med förflyttning under språng överraska motståndaren.

Eld öppnas så sent som möjligt.

Bild 4.24a Tyst anfall – smygande framryckning. Wolfgang Bartsch

Bild 4.24b Tyst anfall – sista biten med språng. Wolfgang Bartsch

Bild 4.24c Tyst anfall – nedkämpa motståndaren med eld eller med handgemäng. Wolfgang Bartsch

4.6. Anfall under vinterförhållanden

Vinterförhållanden beskrivs mer utförligt i *MSH Vintersoldat*.

Anfall under vinterbetingelser sker i stort med samma stridsteknik som vid barmarksförhållanden. Det finns dock ett par faktorer att ta hänsyn till vilka beskrivs i texten nedan.

Vintertid ökar motståndarens möjligheter att upptäcka våra förberedelser och rörelser på grund av spårbildning, terrängens minskade förmåga att skyla samt av den temperaturkontrast som spår, materiel och personal ger vid kyla. Samtidigt ökar möjligheterna till snabb förflyttning vid sidan av vägarna för förband utrustade med översnöfordon. Efter snöröjning och tillfrysning kan dock flertalet fordonstyper erhålla framryckningsvägar som sommartid skulle krävt omfattande fältarbeten.

Den ökade risken för upptäckt skärper kraven på att vi är snabba vid förflyttning och att vi genomför dolda förberedelser före anfall om överraskning ska kunna erhållas. Långt drivna rutiner och god utbildning är en förutsättning för att förberedelsetiden ska kunna nedbringas.

Vinterförhållanden medför ökade påfrestningar på personal och materiel. Särskild uppmärksamhet ägnas åt att bevara stridsvärdet.

Till utgångsläge för anfall framrycker plutonen på ett led under skidmarsch körning eller tolkning. I utgångsläge för anfall stridsgrupperas plutonen. För att underlätta förflyttningen till säkerhetsavstånd kan det dock vid stort snödjup eller i övrigt svåra terrängförhållanden vara nödvändigt att stridsgruppera senare. En pluton, som beordras att utföra skidspårning organiseras som spårpluton.

En spårpluton indelas i
- spårgrupp - lägger enkelspår eller pulkspår),
- röjningsgrupp - röjer spåret för skidmarsch med eller utan pulkor,
- märkningsgrupp - märker spår samt
- eventuell skyddsgrupp - skyddar spårning, oftast grupperade som flankpatrull.

Spårning sker med hög hastighet. Spårare avlöses ofta.

Vid litet snödjup sker anfallet i regel till fots. Detta gäller särskilt om terrängen är sönderskjuten, föret dåligt eller om terrängen är motlutande.

Vid bärande skare kan det också vara fördelaktigare att anfalla till fots, främst om säkerhetsavståndet är kort. Skidorna lämnas då på säkerhetsavstånd. De hämtas sedan på order av plutonchefen.

Vid stort snödjup sker anfallet i regel på skidor eller med snöskor. Vid anfall på skidor används skyttekolonn eller skyttesvärm. Grupper, som stöter på motstånd lämnar skidorna och nedkämpar motståndaren från innehavd gruppering. Bakre grupper framrycker därefter dolt på skidor vid sidan av främre grupper mot stridsställning längre in i motståndarens gruppering.

Vid stort snödjup med dåligt bärande lössnö anfaller plutonen på skidor eller snöskor och smal stridsgruppering. Vid bakre pluton i kompaniet används om möjligt bandvagnsspårning. Vid behov lämnas skidorna.

Eget stridsvärde och utbildningsståndpunkt, tidsförhållande, snödjup, snöns beskaffenhet, terrängen och motståndaren är faktorer som påverkar om striden i anfallsmålet sker med påtagna skidor, snöskor eller till fots. Skyttegrupperna framrycker med omgång eller hela gruppen i samma spår. Tätomgång måste bytas ofta. Tätsoldaten spårar i högsta fart så länge denne orkar, hoppar därefter åt sidan och intar färdigställning. Avlöst tätsoldat ansluter i kön när nästa spårare hoppar åt sidan.

Bild 4.25 Strid på skidor under vinter. Försvarsmakten, Erik Falck.

5. FÖRSVAR

5.1. Grunder

Försvar - stridssätt som syftar till att förhindra motståndaren från att ta eller utnyttja viss terräng eller anläggning.

Försvar syftar till att hindra en motståndare att ta eller nyttja viss terräng eller anläggning. Försvar kan även syfta till att binda en motståndare så att denne blir gripbar för anfall från annan riktning eller hindras ingripa mot viktig egen verksamhet på annan plats. Försvar är också ett tillfälligt försvar av ett tidigare taget anfallsmål. Försvarsuppgift måste klart ange hur länge och under vilka omständigheter som försvaret ska upprätthållas.

Försvaret genomförs med eld från förberedda stridsställningar och med stöd av indirekt eld, rörlighet och fältarbeten.

Om motståndarens har möjlighet att avge tyngre eld, exempelvis artilleri och granatkastareld och nyttja flygunderstöd och vi inte har utbyggda befästningar, måste striden föras i form av *rörligt försvar.* Det innebär att våra enheter omgrupperar från stridsställning till stridsställning efter 1-2 eldöppnande för att undgå motståndarens eld.

Ett rörligt försvar innebär att striden måste tas upp på större avstånd från det som ska försvaras så att våra enheter har utrymme för omgrupperingar. Det rörliga försvaret genomförs också med anfall.

Vid försvar grupperas plutonen med ett antal stridsställningar för grupperna varefter respektive grupps eldområde samordnas. Stridsställningarna byggs ut efterhand till ett *”motståndsnäste”*. Motståndsnästet ska samtidigt kunna försvaras åt alla håll.

En grupp försvarar en del av ett motståndsnäste - stridsställning. Gruppen kan under begränsad tid försvara ett skenmotståndsnäste.

Bild 5.1. Exempel på skytteplutons gruppering inom ett motståndsnäste. Wolfgang Bartsch

5.2. Förberedelser

Stridsställning

Grunder

Strid från stridsställning genomförs för att kunna *nedkämpa* motståndaren eller för att *understödja* sidogrupper. Strid från stridsställning kan också genomföras för att *försvara* en plats. Vid anfall där gruppen tagit terräng vidtas genast eldförberedelser för att kunna *försvara tagen terräng* från stridsställningen.

Stridsställning väljs om möjligt där motståndaren inte kan framrycka med bred gruppering. Utnyttja naturliga hinder och skydd för att försvåra för motståndaren att anfalla upp i stridsställningen. Från stridsställningen ska gruppen kunna kraftsamla elden mot ett *eldområde*.

En stridsställning ska dessutom medge:

- *frontalt skydd* – undgå motståndarens direktskjutande understöd
- *flankerande skjutriktning* – vår eld ska slå i motståndarens veka sida
- *försvarbara skjutavstånd* – vår eld måste träffa och ge verkan
- *fritt skottfält* – det är motståndaren som ska ta emot vår eld – inte terrängen framför oss
- *fly skogsbryn (fasad)* – låt skogsbrynet skydda oss mot upptäckt och motståndarens granateld
- *flygskydd* – undgå motståndarens flyg, helikoptrar och UAV.
- *fältarbeten underlättas* – vi måste kunna använda minor och även kunna förbättra vårt skydd (gräva ner oss) samt
- *fria omgrupperingsvägar* – urdragning bakåt ska kunna ske skyddat och snabbt

Minnesregel 8 F

Bild 5.2 Stridsställning - 8 F. Wolfgang Bartsch

Om motståndaren är mekaniserad ska gruppchefen om möjligt välja stridsställning i sådan terräng att

- motståndarens stridsfordon inte kan köra upp i stridsställningen,
- motståndarens stridsfordon inte kan skjuta mot stridsställningen på avstånd utanför våra pansarvärnsvapens räckvidd,
- motståndarens stridsfordon på grund av terrängen (exempelvis diken) måste köra sakta inom gruppens eldområde,
- motståndarens stridsfordonsförband måste framrycka i smal gruppering,
- eld kan avges mot stridsfordonens sida (större målyta och mindre pansartjocklek),
- risken för splitter är begränsad (inte skogsbryn, berghäll, blockterräng) samt
- motståndare till fots har svårt att få skydd under anfall.

Behovet av skottfältsröjning bör vara så litet som möjligt.

Eldförberedelser

Gruppen vidtar följande eld- och stridsförberedelser:

- välj rätt vapen beroende på motståndare och terrängen,
- tilldela eldställningar och eldområden,
- ange (minst en) utgångspunkter för målangivning,
- kontrollera samband inom gruppen och med sidogrupp samt,
- ange vid behov skjutgränser.

Anmäl ***”eldberedd”*** till plutonchef då gruppen kan verka med samlad eld inom tilldelat eldområde.

Gör därefter följande:
- utse observatör och ge bevakningsområde,
- beordra om möjligt ner övriga gruppen i skydd (skyddställning),
- mät avstånd,
- komplettera och förbättra inledande åtgärder samt,
- räkna över ammunitionen och omfördela vid behov.

Om läget tillåter gör gruppen följande:
- skottfältsröj så att gruppens vapen får fritt skottfält,
- rekognosering av växeleldställning för understödsvapen, omgång eller stridspar,
- förbered minering. Minering sker på order,
- rekognosera tillbakaryckningsväg,
- rekognoserar växelstridsställning samt
- förövar striden.

På order gör gruppchefen (ställföreträdaren) följande:
- rekognoserar alternativ stridsställning samt
- minerar.

Anmäl ***”försvarsberedd”*** till plutonchef då gruppen kan lösa sin försvarsuppgift.

Om tiden medger förbereds växel- och alternativ stridsställning på samma sätt som den ordinarie stridsställningen.

Åtgärderna beskrivs också i *Försvar av tagen terräng*.

Ingående i stridsställning före strid

Grunder

Ingående i stridsställning före strid (utan motståndarens insyn) är aktuellt exempelvis vid förläggning, eldöverfall, postering och försvar vid gott om tid till förberedelser.

Plutonchefen ger som regel gruppen uppgift att gruppera i stridsställning och en elduppgift. I vissa fall bestämmer plutonchefen i detalj hur gruppen ska grupperas exempelvis vid försvar då ett sammanhängande eldsystem ska skapas.

Exempel på uppgift: ***”1. grupp, stridsställning mellan STORA STENEN och BJÖRKEN. Eld mellan RÖDA HUSET och FLAGGSTÅNGEN. Växelstridsställning i anslutning till GARAGET. Reka stridsställning, växelstridsställning och skyddsställning. Rapport till mig här om 10 minuter”.***

Gruppen förflyttas på enklaste och snabbaste sätt till skyddsställning bakom den avsedda stridsställningen. Gruppen grupperas till runtomkringförsvar.

Gruppchefen vidtar efter hand följande åtgärder:

l. Sätter ut post för att skydda rekognosering och gruppering. Ger kort postinstruktion (minst BSÖ).
2. Väljer eldställningar så att eld från alla vapen om möjligt kan samlas mot samma mål (-område) inom gruppens eldområde. Kontrollerar och fastställer eventuella skjutgränser utifrån sidoförbandens grupperingar. Provar själv alla eldställningar genom att göra provanläggning. Kontrollerar att utgångspunkter för målangivning (UPM) är synliga.
3. Kallar, på tecken, fram gruppen stridsparsvis och ger eldställningar, elduppgifter och utgångspunkter. Ak- och pansarskottskyttar samverkar i största möjliga utsträckning. Elduppgift till enskilda skyttar bör i huvudskjutriktningen vara samma som gruppens elduppgift.
4. Grupperar pansarvärnsskyttar och kulspruteskyttar om möjligt så att de erhåller frontalt skydd i förhållande till motståndarens tänkta framryckningsriktning.
5. Gör eldförberedelser.
6. Utför skottfältsröjning intill 100 m framför stridsställningen (senare intill 250 m eller annat avstånd beroende på vapenalternativ). Skottfältsröjningen genomförs som underkvistning och borttagande av buskar inom eldområdet.
7. Tilldelar alternativa eldställningar för eld åt sidorna och bakåt samt vid behov växeleldställningar.
8. Minerar, om plutonchefen har gett order om det.
9. Ordnar arbetsmaskering och gräver inledningsvis liggvärn och därefter öppna ståvärn. Gör efter hand splitterskydd i anslutning till ståvärnen. Kontrollerar maskeringen från motståndarsidan.
10. Övar gruppen i stridsställningen.
11. Ordnar för strid i mörker genom att indela i postavlösningar (dubbelpost på natten) och ge fullständig postinstruktion, larmminera eller sätta upp andra larmanordningar, göra förberedelser för fast eld och belysning av stridsfältet samt meddela stridsberedskap.
12. Ordnar, vid gott om tid till förberedelser, underhållstjänsten genom att lägga extra ammunition i eldställningarna, lägga extra sjukvårdsmateriel och livsmedel i nedgrävda upplag, hämta färskt dricksvatten, tillverka ytterligare sjukbårar av tillfällig materiel samt gemensamt tillreda mat.

Grupperingsformer vid strid från stridsställning

Om grupper strider självständigt eller om motståndaren har god förmåga att snabbt genomföra omfattningar eller ta sig in i plutonens gruppering, kan gruppen nyttja olika typer av stridsgrupperingsformer som ger större eldområden.

Pluton- och gruppchef måste noga klara ut eldområden och skjutgränser så att inte vådabekämpning sker.

5.3. Genomförande

Grunder

Försvaret genomförs med eld från stridsställningar och med stöd av indirekt eld, rörlighet och fältarbeten. Försvaret ska bedrivas med rörlig strid i syfte att minska motståndarens verkan mot våra förband och för att kunna slå mot motståndarens förband.

Gruppen ska kunna

- försvara stridsställning minst tills ställningarna bekämpas med artillerield,
- omgruppera ur motståndarens artillerield (inskjutning) till växelstridsställning samt senare kunna återbesätta den ordinarie stridsställningen,
- leda indirekt eld med hjälp av eldobservatör,
- förbereda nya stridsställningar under pågående strid,
- minera som stöd för striden samt
- lösgöra sig under strid.

En stridsställning eller motståndsnäste får utrymmas först på order. Plutonchefen ska i förväg ange när och under vilka omständigheter omgruppering ska ske.

Vanligen uttrycks detta som

”… försvara stridsställning minst intill…”
”… omgruppera då motståndaren (sidopluton)….”
”… omgruppera på order…”

Striden

Ett anfall mot vår gruppering kan inledas med artilleribeskjutning och flyganfall. Gruppen ska då kunna befinna sig i skydd. När artillerielden slutar ska eldställningarna snabbt besättas. När motståndaren anfaller, öppnar poster eld omedelbart och övrig personal så snart de besatt eldställningarna. Motståndare som anfaller eller tar skydd nedkämpas. Använd även spränghandgranater.

Eld med egna artilleri- och granatkastarförband utlöses. Om elden kan observeras, anpassas den efter motståndarens framryckning och riktas främst mot stridsfordon samt mot trupp som försöker ta upp genomgångar i hinder och mineringar eller anfalla genom dessa. Stridsfordon och andra tyngre vapen utanför granatgevärens skottvidd förblindas eller avskärmas med rök.

Om observation inte kan ske på grund av rök eller dimma, utlöses spärreld med artilleri eller granatkastare. Fast eld utlöses på nästeschefens order.

Om motståndaren brutit in i en annan del av nästet, ska gruppchefen omedelbart med så stor del av gruppen som möjligt göra motanfall (motstöt). Detta gäller även om plutonchefen inte gett order om det.

Värngångar och skyttevärn rensas med hjälp av handgranater som följs upp av eldgivning med automatkarbin och kulsprutor. Vid behov nedkämpas motståndaren genom handgemäng.

Bild 5.3. Rensning av värn. Nedhåll med eld och använd handgranater. Se till att varna innan kast och ta skydd mot splittren. Wolfgang bartsch.

Efter motstöten ska försvaret organiseras snabbt.

En grupps motstöt mot sidonäste sker i regel med eldunderstöd av en annan grupp. Motstöten bör vara förberedd. Samverkan och eldunderstöd sker som vid normalt anfall i samband med att gruppen tar sig till sidonästet. Därefter sker rensning av nästet. Sidonästet ska efter rensningen försvaras. Rapport sänds till plutonchefen, som avgör om gruppen ska omgrupperas.

Eldstrid i mörker förbereds. Dubbelpost sätts ut enligt nästeschefens bestämmande och grupperas lågt. När motståndaren anfaller utlöser nästeschefen förberedd belysning av stridsfältet. Belysningen kompletteras med lys från signalpistol och närlys.

Har gruppen tillgång till och är tränat med mörkerhjälpmedel sker striden utan synligt ljus.

Om motståndaren tränger fram vid sidan om motståndsnästet, fördröjs dennes framträngande

- med eld från motståndsnästet och
- genom att stridspatruller grupperas om till förberedda, alternativa stridsställningar.

Även om motståndaren kringgår den plats eller det objekt som ska försvaras ska uppgiften att försvara fullföljas. Ingripande mot en motståndare som kringgår får inte äventyra lösandet av försvarsuppgiften.

Vid uppehåll i striden

- avges rapport till plutonchefen,
- tas skadade och stupade om hand,
- återupprättas brutet samband,
- behålls stridskänningen genom observation och stridspatruller samt
- ska vapen och personal fördelas om, så att tyngre vapen kan betjänas.

- fördelas (hämtas) ammunition,
- repareras sönderskjutna befästningar samt
- återställs fria skottfält,

Har nästeschefen och dennes ställföreträdare stupat, ska äldste eller lämpligaste gruppchef ta befälet.

5.4. Försvar i bebyggelse

Grunder

Strid i bebyggelse beskrivs särskilt i *FMR MOUT (Handbok SIB).*

Försvar i bebyggelse planeras, förbereds och genomförs i stort på samma sätt som i annan terräng. Plutonen är dock i ännu större utsträckning beroende av tillförda resurser i form av pionjär- eller ingenjörförband, verktyg, spräng- och tändmedel med mera för att kunna ha hög ambitionsnivå med försvarsstriden.

Plutonchefen grupperar grupperna så att sammanhängande eldsystem skapas. Stridsställningar förbereds för att förtäta och fördjupa försvaret i hotade och/ eller sekundära riktningar. Anfall och omgrupperingar förbereds.

Gruppen strider rörligt från stridsställningar eller under längre tid från motståndsnästen. Både stridsställningar och motståndsnästen grupperas i regel i hus. Indragna grupperingar eftersträvas, helst i sneda vinklar och på markplan eller de nedre våningsplanen. Brandrisk och husets motståndskraft tas i beaktande vid val av gruppering.

Nästen grupperas bakom breda gator, vattendrag eller parker för att erhålla goda skottfält. Nästena grupperas om möjligt i motståndskraftiga hus och indraget i bebyggelsen för att öka skyddet mot den direkta och indirekta elden samt mot brand- och rasrisken.

Nästena grupperas i källar- och bottenvåningar så att elden blir bestrykande. Övre våningar på hus kan sprängas över källarvåningarna, som förstärkts med stöttor, för att öka skyddet. Fönster och dörrar förses med nät, taggtråd och blockeras.

Stridsvagnsminor och hinder läggs ut och ordnas på vägar, gator och stråk som leder in mot nästet. Mineringar läggs ut i och framför hus varifrån motståndaren bedöms kunna anfalla. Underjordiska vatten- och avloppsledningar blockeras eller försvaras.

En grupp som ska försvara i bebyggelse bör utöver den fastställda utrustningen tillföras stöd med pionjärer och

- handverktyg,
- motorsågar och motorspett,
- taggtråd, sandsäckar, nät, armeringsjärn, balkar, betong och spik, virke och sand samt
- arbetsmaskiner.

För varje näste gäller:

- eldledare, skarpskyttar eller prickskyttar och observatörer grupperas högt i byggnader,
- understödsvapen och stridsfordon grupperas så att de skyddas av grupperna,
- vapen med gasutströmning bakåt grupperas utanför slutna rum,
- stridsfordon grupperas för eld längs gator, parker, torg och andra öppna platser som medger långa skjutavstånd,
- fordonens eldställningar maskeras, antingen genom att insynsskyddande barrikader byggs eller genom att de grupperas inomhus,
- stridspatruller organiseras samt
- framrycknings-, ordonnans- och anfallsvägar (motstötsvägar) märks ut.

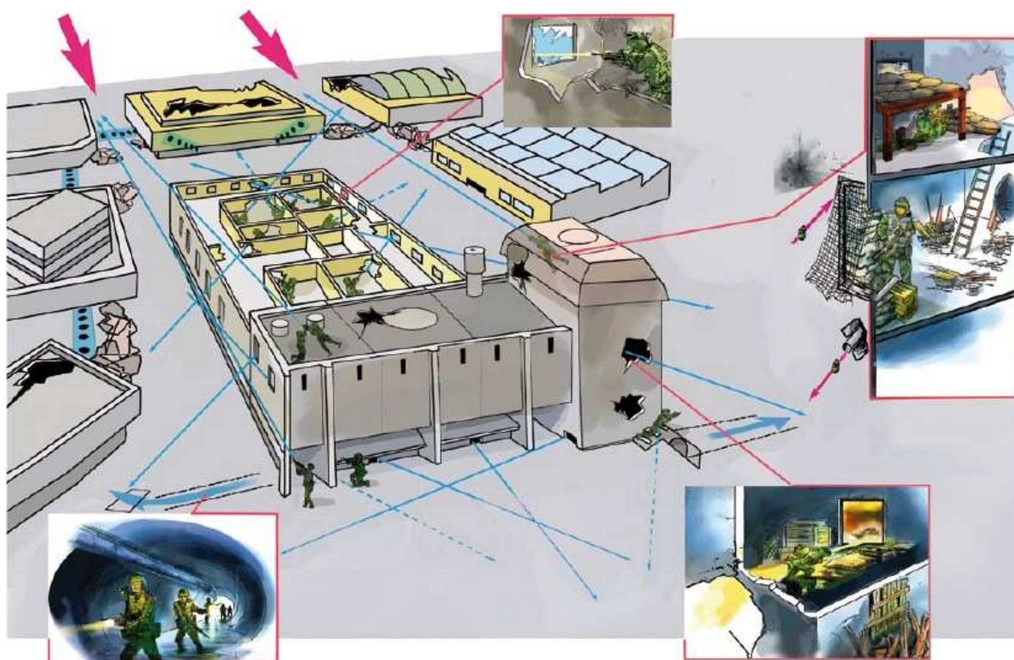

Bild 5.4 Exempel på gruppering i bebyggelse. Nyttja fältarbeten som stöd för striden samt frontalt skydd och flankerande skjutriktning. Wolfgang Bartsch

Civilläget tas alltid i beaktande vid strid i bebyggelse. Område som ska försvaras bör om möjligt utrymmas.

Val av terräng

Bebyggelsen medför ett ökat tredimensionellt skydd, med vertikala väggar, golv och tak, även då förbandet är grupperat i byggnader med lägre skyddsnivå. Stridsställningar väljs så att elden kan kraftsamlas mot de vägar, gator stråk där motståndaren främst bedöms framrycka, eller mot de platser där motståndaren är eller bedöms vara grupperad.

Om möjligt väljs stridsställningar i byggnader med hög skyddsnivå som är indragna i bebyggelsen samt undandragna från motståndarens direktriktade eld utanför den egna skottvidden. Terräng med naturliga hinder som gör det svårt att genomföra kringgång och framryckning med fordon bör väljas.

Möjligheten till uppsuttet anfall bör vara begränsad. Vald stridsställning bör möjliggöra att eld kan öppnas åt alla håll samtidigt som stridsställningen bör vara undandragen ifrån tydligt markerande terrängföremål.

Fritt skottfält. Om förberedelsetiden är kort, blir det nödvändigt att välja stridsställning med hänsyn till möjligheterna att snabbt få fria skottfält för att nå verkan i målet.

Vid mycket korta stridsavstånd eftersträvas stridsställningar på lägre våningsplan, så att skyttarna inte behöver luta sig ut igenom fönstret för att nå verkan. För att få bättre observation och för att komma upp ifrån de hinder som finns längs gator, så som bilar etc. och få ett fritt skottfält eftersträvas högre belägna stridsställningar.

Genom att gruppera högt minimeras antalet ”döda vinklar”. Härvid kan eld avges mot motståndare som grupperat bakom tvärgående staket, murar etc. För att kunna täcka de luckor som uppstår i förbandets eldsystem (t.ex. omedelbart utanför byggnader) kan delar av förbandet grupperas utomhus.

Försvarbara skjutavstånd. Plutonen bör om möjligt välja stridsställning så att motståndarens möjlighet att påverka förbandet inte överstiger de egna vapensystemens praktiska skottvidd. Utifrån skjutavstånden väljs på vilket våningsplan stridsställningen ska intas.

Frontalt skydd. Eld- och stridsställningar bör väljas undandraget ifrån motståndarens huvudstyrkas direktriktade eld. Plutonen bör gruppera så de undgår upptäckt samtidigt som de har ett skydd mot verkan från motståndarens direktriktade vapensystem, medan de själva har fritt skottfält och kan nå verkan. Detta möjliggörs främst igenom en kombination av frontalt skydd och flankerande skjutriktningar.

Flankerande skjutriktningar. För att uppnå ett så bra skydd som möjligt samtidigt som god verkan ska nås eftersträvas flankerande skjutriktningar. Strävan bör vara att flankerande eld avges samordnad och om möjligt igenom ett sammanhängande eldsystem för att nå så bra verkan som möjligt.

Om möjligt bör korseld kunna avges mot nyckelterräng och knutpunkter i bebyggelsen, exempelvis viktiga korsningar. För att skydda våra understödsvapen (främst kulsprutor) från att omedelbart bekämpas av motståndaren måste utöver ett frontalt skydd även flankerande skjutriktningar sökas. Kulsprutor bör trots flankerande skjutriktningar kunna bestryka vägar och gator på längden.

Fria omgrupperingsvägar. För att överleva måste striden genomföras rörligt, såväl från fönster till fönster, från våningsplan till våningsplan som från byggnad till byggnad. Detta medför att fram-, tillbaka-, ordonnans- och motstötsvägar måste förberedas och märkas upp. Beroende på tidsförhållandena bör även fram och tillbakaryckningen förövas. För att säkerställa att urdragning kan ske måste olika tillbakaryckningsalternativ i olika riktningar vara förberedda.

Tillbakaryckningsvägarna måste hållas öppna genom att de försvaras eller genom att sekundära öppningar och vägar längs tillbakaryckningsstråket blockeras.

Fly fasad och yttervägg. För att undgå upptäckt och för att öka skyddet bör eld- och stridsställningar väljas tillbakadraget i byggnaden. Genom att gruppera tillbakadraget inne i skuggan försvåras möjligheterna att upptäcka en skytt. Genom att gruppera tillbakadraget minskar observationsfältet och möjligheten att verka kan påverkas. Skyddet ökar då tillbakadragna grupperingar eftersträvas.

Genom att skyttar tar skydd bakom befintliga skydd som exempelvis genom att ta skydd i en dörröppning i rummet bortanför ökar skyddet. Tillbakadragna grupperingar tillsammans med frontalt skydd och flankerande skjutriktningar ökar möjligheterna för överlevnad.

Fältarbeten. Fältarbeten kan genomföras för rörlighet genom att omgrupperingsvägar öppnas upp eller skapas exempelvis genom väggar och golv, samt genom att blockeringar genomförs för att hindra motståndaren möjlighet att begränsa vår rörlighet.

Genom att förstärka byggnader, bygga upp frontala skydd och ta bort lättantändligt material ökar möjligheterna till överlevnad. Genom att blockera trappuppgångar, uppgångar och fönster med mera fördröjs motståndarens motanfall mot förbandets grupperingar.

Om möjligt ska fältarbetena sammanfalla med de sammanhängande eldsystemen så att verkan med direktriktade vapensystem och minor kan nås på de platser där motståndaren hindras eller fördröjs.

Fältarbeten kan även genomföras för att hindra motståndaren från att gruppera där vi inte kan nå verkan. Mineringar kan nyttjas mot platser som är ”döda vinklar” för våra direktriktade vapensystem. exempelvis längs fasaden i byggnaden förbandet grupperat i.

Brandbekämpning förbereds. Omgivande gator och hus som kan utgöra understödsställningar för motståndaren spärras med stormhinder och mineringar.

Flygskydd och gruppering på tak. Gruppering på tak bör undvikas. Tak medför mycket bra observationsmöjligheter, men soldater eller förband som grupperar på tak är sårbara från såväl flyg som från markgrupperade förband. Möjligheten att bli observerad i den tredimensionella miljön är större än möjligheten att observera främst med tanke på den siluettbildningen som uppstår.

Om gruppering på tak ska ske måste fältarbeten genomföras, exempelvis någon form av insynsskydd byggas som begränsar motståndarens möjlighet att observera och verka mot det takgrupperade förbandet.

3D. Tänk och förbered striden i tre dimensioner i bebyggelse.

Strid från stridsställning

Strid från stridsställning i bebyggelse kännetecknas av:

- begränsad sikt,
- smala och korta skottfält,
- strid på korta avstånd,
- ökad möjlighet att kunna avge flankerande eld även mot motståndarens bakre delar,
- möjlighet att gruppera dolt och föra striden från gömställen och genom bakhåll samt
- goda möjligheter till skydd även mot en tyngre beväpnad motståndare.

Eld ska kunna avges i prioriterade riktningar och stråk från en stridsställning. Kraftsamling sker till den farligaste riktningen.

Generellt används prick- och skarpskyttar samt understödsvapen för nå önskvärd verkan längs gator, vid längre skjutavstånd samt mot de platser där avgörande vill nås. Eldhandvapen och handgranater lämpar sig bästa att använda för strid inne i byggnader och som självförsvar då förbandet strider från stridsställning.

Vid strid från stridsställning i bebyggelse kan ledningen utebli eller sambandet brytas under kortare eller längre tid. Därför är det särskilt viktigt att alla i plutonen ner till enskild soldat vet vilken uppgift som ska lösas. Orientera gruppen om uppgiften och så långt som möjligt om detaljer som var, när, hur och med vilken ambition striden ska lösas. detta är särskilt viktigt då sidoförband ska understödjas.

Huruvida förbandet väljer en högt eller lågt belägen stridsställning är främst beroende av uppgiften och tiden.

Att välja stridsställningar på de övre våningsplanen möjliggör att bättre verkan kan nås, samtidigt som ett bättre skydd nås då förbandet kommer bort från markplanet. Då förbandet framrycker med samordning av eld och rörelse från stridsställning till stridsställning förutsetts en hög gruppering för att genom överskjutning kunna understödja sidoförbandet.

För att bibehålla förbandets säkerhet och undvika att förbandet skärs av måste de under våningsplanen (markplanet) kontrolleras av förbandet för at möjliggöra urdragning. Gruppering på de övre våningsplanen tar tid. Förutom att markplanet och sedan det våningsplan som förbandet ämnar gruppera på ska tas och fria omgrupperingsvägar ska hållas öppna, så måste även de öppningar som leder till inte tagna eller kontrollerade utrymmen våningar hållas under uppsikt.

Då förbandet bara vill komma bort från gata för att exempelvis komma in i skydd eller för att inta en stridsställning i tidskritiska skeden väljs normalt en lågt belägen stridsställning (markplan). Likaså väljs stridsställningar på markplan då endast mycket korta stridsavstånd erhålls för att undvika att soldater ska behöva luta sig ut ur fönstren för att nå verkan.

5.5. Försvar i mörker

Inför försvar i mörker vidtas åtgärder enligt avsnittet *Anfall i mörker*, så att försvaret även kan genomföras i mörker. Åtgärderna påbörjas tidigt så att försvaret kan lösas under såväl skymning som mörker och gryning.

Vid försvarsstrid används samma stridsteknik som i dagsljus. Observation och eldgivning sker med hjälp av mörkerriktmedel eller med stridsfältsbelysning.

Innan mörkrets inbrott måste bevakningen förstärkas och förtätas samt andra åtgärder vidtas:

- Grupp avdelar stridspatrull eller ges ansvar att svara för postering mellan försvarsställningar.
- I försvarsställningar förstärks bevakningen genom att en eller flera dubbelposter avdelas, larmmineringar och larmanordningar av tillfällig materiel anordnas.
- Lyspatruller med signalpistol och närlys organiseras och förövas. Lyspatrullerna bör vara grupperade i närheten av chefen.
- Skjutgränser märks ut så att de kan uppfattas i mörkret eller med mörkerhjälpmedel. Om möjligt markeras även skjutavstånd i terrängen.
- Vid eldplanläggningen förbereds eldlägen för lys.
- Terrängen observeras fortlöpande med hjälp av IRV-kikare, bildförstärkare, och kikare. Terrängen fördelas i observationsområden med hänsyn till sensorernas förmågor.

Observation och strid ska om möjligt ske med passiva mörkerhjälpmedel. Plutonchefen kompletterar vid behov med belysningen i form av närlys och lyspatroner. Lyspunkten bör därvid läggas rakt ovanför eller något bortom målet. Det är ibland nödvändigt att ha flera lyspunkter samtidigt för att skuggbildningen inte ska göra det för svårt att se målet.

Närlys och lyspatroner ger viss rök- och gnistbildning som kan röja lyspatrullens plats. Man kan därför ibland vara tvungen att skjuta lys från en plats utanför övriga plutonens stridsställning. Rök utnyttjas på samma sätt som vid strid i dagsljus.

Gruppchefen avdelar på order lyspatrull vid försvar. Lyspatrullen grupperar och belyser så att plutonens stridsställningar inte röjs eller påverkar deras möjlighet att observera och verka på grund av rökbildning (sker främst i lägre temperaturer eller hög luft fuktighet).

Lyspatrullen ska förbereda en eller flera eldställningar varifrån man kan belysa enligt förberedd lysplan. Riktkäppar förbereds så att även lysområden som inte kan observeras kan belysas. Lysskyttarnas eldställningar bör minst ha frontalt skyl.

Om lyspatrullen har växel eller alternativa eldställningar bör omgrupperingsvägar vara utmärkta och förövade.

6. Bevaka

6.1. Grunder

Bevaka = observera. rapportera och försvåra motståndarens verksamhet.

Gruppen kan ges uppgift att bevaka. Bevaka innebär att observera, rapportera och försvåra motståndarens framträngande och verksamhet. Detta kan lösas genom att gruppera en postering, patrullera, avdela poster eller en kombination av ovanstående.

Förbandet ska kunna bevaka egna anläggningar och grupperingar samt särskilt angivna objekt eller personal. De åtgärder och verkansmedel ett förband får använda för att utföra sin bevakningsuppgift beror på uppgiften och insatsreglerna (ROE).

De allvarligaste hoten mot förbandet i fråga om bevakning är:
- direkt och indirekt eldgivning mot förbandets grupperingar och personal,
- person- eller fordonsburna bomber (IED) mot personal eller mot objektet,
- underrättelseoperationer där motståndaren försöker kartlägga verksamheten eller objektet eller försöker ta del av dokument eller andra typer av information och
- kriminalitet där personer försöker stjäla exempelvis dokument, vapen, ammunition, mat eller bränsle.

Vid anläggningar kan en särskild vaktstyrka utses. De har normalt som huvuduppgift att svara för skydd och bevakning av objektet. Vaktstyrkan kan förstärkas med andra enheter vid behov.

Egna grupperingar och objekt ska kunna försvaras. Detta förbereds genom att tilldela vakt och övrig personal eld- och stridsställningar. Försvaret förövas.

Vid objekt som är hemliga eller som av andra skäl ska hållas dolda sker bevakning delvis på andra sätt än de som beskrivs i detta kapitel.

Uppträdande beskrivs i *MSH Pluton* och *NORDCAPS PSO Tactical Manual*.

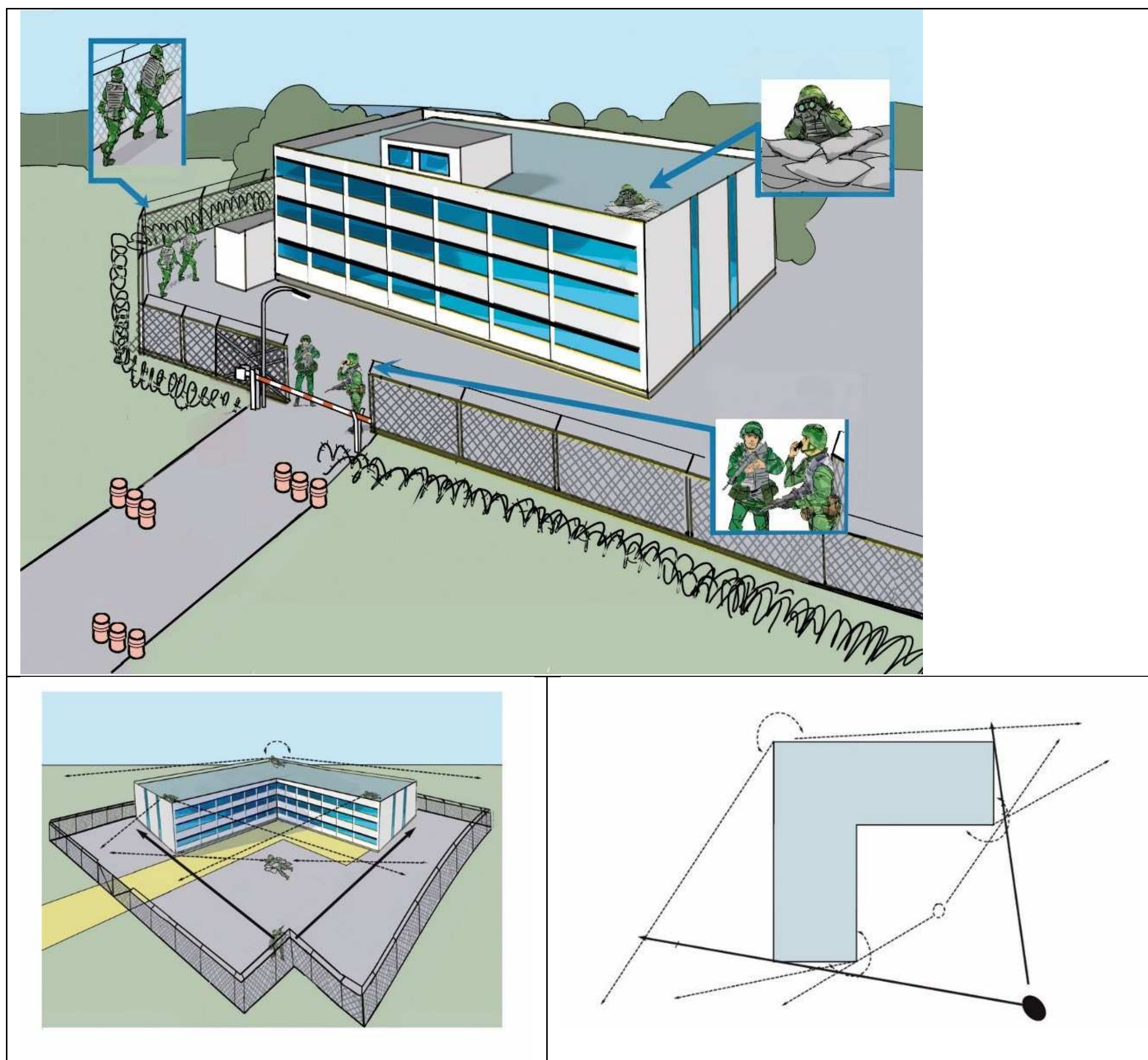

Bild 6.1 Exempel på bevakning och försvar av byggnad. Wolfgang Bartsch

6.2. Poster

Grunder

En post ska alltid kunna ta upp strid mot den motståndaren som utgör hotbild. Utifrån aktuell hotbild utrustas posten med vapen och materiel som medger verkan mot den motståndare som bedöms som aktuell. Välj ett postställe som medger att posten kan verka med tilldelade vapen, ammunition och annan materiel.

Post ska ges postinstruktion.

Olika slag av poster

Exempel på poster

- post vid gruppering, postering, förläggning, motståndsnäste eller annat bevakningsobjekt,
- patrullerande post eller
- anvisningspost.

Posten bemannas av en soldat – enkelpost – eller två soldater – dubbelpost. Då dubbelpost används är den ena chef, postetta, den andre benämns posttvåa. Dubbelpost används som regel.

Hotbild, ljusförhållandena (mörkerutrustning) och bedömd arbetsbelastning på posten (exempelvis inpasseringskontroll) är exempel på faktorer som avgör hur posten utformas.

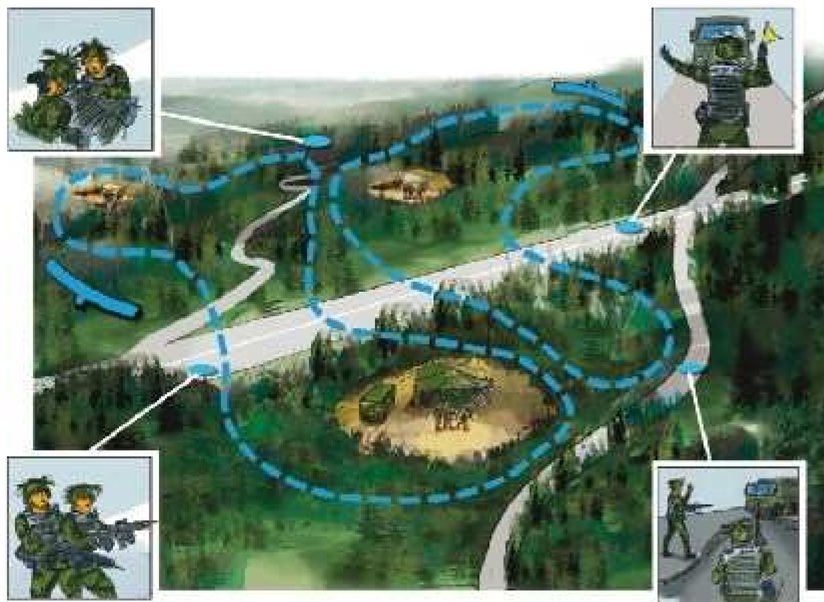

Bild 6:2 Olika slags poster. Wolfgang Bartsch

Postinstruktion

Postinstruktionen ska som regel vara skriftlig så att instruktionen inte ”förvanskas” efterhand. Se dock till att orienteringen om motståndaren, egna trupper och civilläge hålls aktuell.

Avgående post är ansvarig för att pågående post kan instruktionerna och vet hur denne ska agera.

O B S L Ö S A

Orientering	Motståndaren ….. Civilbefolkningen … Våra förband….. Terrängen….
Bevakningsområde	Gräns vänster ……, gräns höger ….. Särskild observation mot …..
Sätt att tillkalla chef	
Lösen	
Öppna eld	Om motståndaren …... Insatsregler….
Ställning och utrustning	Ställning…. Extra materiel…. Minering med …..vid…….
Avlösning	Sker oregelbundet enligt postlista.

B S Ö

Vid bevakning under kortare tid, exempelvis under ordergivning eller rast, görs postinstruktionen kort men ska alltid innehålla:

- **Bevakningsområde.**
- **Sätt att tillkalla chef.**
- **Öppna eld.**

Posts uppträdande framgår av *MSH Soldaten i fält (SoldF)*

6.3. Postering

Grunder

En postering är en patrull som grupperas stationärt i syfte att lösa en viss uppgift. Uppgiften är att från en viss plats bevaka en väg, ett stråk eller ett område och därigenom skydda våra förband mot truppspaning och överraskande anfall. Postering kan också ha i uppgift att kontrollera genomgående trafik.

Posteringen består normalt av en förstärkt grupp upp till en pluton, ibland med stridsfordon eller splitterskyddade transportfordon.

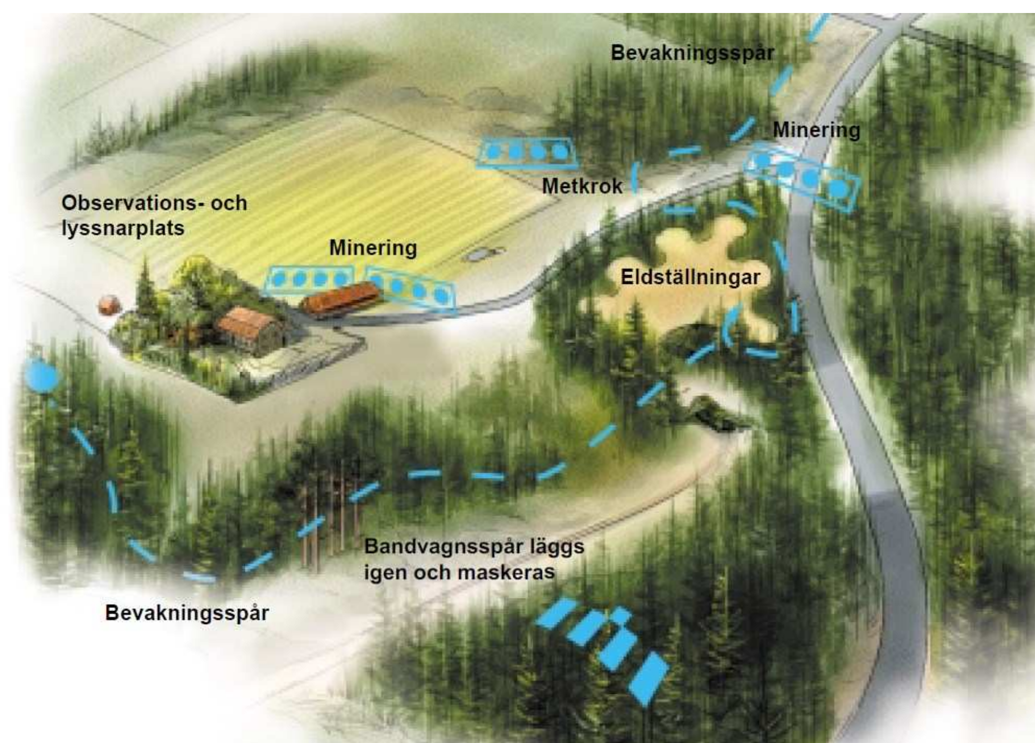

Bild 6.3 Postering. Wolfgang Bartsch

Posteringens framryckning och gruppering

Plutonchefen eller dennes ställföreträdare leder oftast framryckningen till terrängen där posteringen ska grupperas, bestämmer bevakningsområde och elduppgifter samt hur eventuella mineringar och skjutning med indirekt eld ska förberedas och genomföras.

Framryckningen ska ske snabbt och på enklaste sätt. Är det risk för att posteringen kan råka i strid under förflyttningen rycker den fram på samma sätt som en patrull.

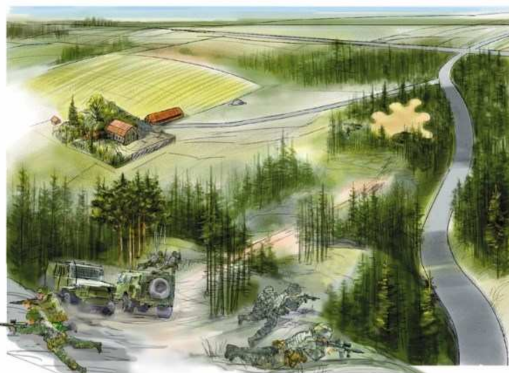
Om posteringens exakta gruppering inte bestämts, ska posteringschef välja en plats där uppgiften går att lösa. Följande punkter är exempel på faktorer som kan användas vid val av plats:

- Observationsmöjligheterna ska vara goda, platsen ska ha frontalt skydd och det ska vara möjligt att skjuta flankerande eld.
- Terrängen ska skyddad mot eld, insyn och överfall.
- In- och utpassering ska kunna ske dolt, exempelvis bakom backkrön eller vägkrök.

- Ordonnanser ska kunna förflytta sig dolt, liksom även posteringen vid tillbakaryckningen.
- Det ska vara möjligt att gräva värn eller ordna eldställningar med annat skydd för direkt och indirekt eld.

Varje soldat ska kunna hitta i terrängen, så att de kan vägen tillbaka om de tas ut till ordonnans.

Posteringschefens åtgärder på platsen

1. Låt personalen stanna i skydd strax innan ni når posteringens plats.

2. Sätt ut post. Kontrollera att du är på rätt plats. Bestäm vilken terräng som ska observeras och kunna beskjutas. Rekognosera eldställningar för varje stridspar.

3. Samla personalen och anvisa de blivande eldställningarna. Gör eldförberedelser. Ge utgångspunkter för målangivning och bestäm avstånd. Om det finns risk för att posteringen kan råka i strid redan då den sätts ut kallar du fram ett stridspar i taget och anvisar dem eldställning och elduppgifter dolt.

Bild 6.4 Upprättande av postering. Wolfgang Bartsch

4. Sätt vid behov ut post även vid vägen för kontroll av in- och utpassering. Om det är långt till posteringens huvuddel bör dubbelpost sättas ut.

5. Förbered minering eller minera vägen om du fått order om detta. Syftmina används främst då vägen ska användas av våra förband. Sätt ut minlots om så behövs.

6. Inred poställena.

7. Ge postinstruktion (*OBSLÖSA*). Indela i postavlösningar.

8. Gräv skyddsgropar, skottfältsröj och fortsätt bygga ut stridsställningen. Ordna bland annat växeleldställningar och alternativa eldställningar samt larmanordningar.

9. Om något annat förband är grupperat i närheten ska du söka samband med detta och orientera om posteringens uppgift, plats och bevakningsområde. Orientera din chef om samverkan med andra förband.

10. Ge efterhand order för
- åtgärder vid mörker,
- åtgärder vid överraskande anfall,
- stridsberedskap,
- hälso- och sjukvård,
- tält- och fordonsplatser samt
- utspisning.

11. Öva posterna i att
- uppträda i olika lägen och
- genomföra avlösning

Öva posteringen i att
- besätta eldställningarna,
- uppträda i olika stridssituationer, bland annat eldöppnande mot en motståndare som inte upptäckt posteringen samt
- rycka tillbaka och ta hand om skadade.

Öva ordonnanser (rapportkarlar) i att
- ta sig fram längs rapportvägen så att de även hittar i mörker.

12. Rapportera så snart något viktigt inträffar. Rapportera dessutom, även om allt är lugnt, två till tre gånger om dagen eller på tider din chef bestämt. Samband med tråd bör eftersträvas.

Spårsystem

Ordna ”spårsystem” även om det inte finns snö. Använd alltid samma punkt vid in- och utpassering från posteringen. Spårsystemet ska leda fram till observationspunkter där bevakningspatrullerna kan stanna för att observera och lyssna.

Utgående spår för patruller läggs i en båge framför posteringen (s k metkrok), så att motståndaren kan beskjutas om denne använder sig av spåret.

Det är förbjudet att göra spår utöver dem som chefen bestämt.

Bevakning

Bevakningen och markstridsberedskapen anpassas till uppgiften och motståndareläget. För postering med strid som uppgift gäller i regel stridsberedskap 2:15.

Passen är i regel en till två timmar. Avlösningarna ska ske oregelbundet. Vid dåligt väder eller då personalen är uttröttad görs passen kortare.

Avlösning

Om en postering ska ligga kvar under längre tid avlöser man den vanligen en gång per dygn.

Avgående personal svarar för bevakning och stridsberedskap under avlösningen. Låt inte uppmärksamheten avta – motståndaren försöker ofta överfalla posteringen vid avlösningar. Avgående personal får inte gå tillbaka förrän den nya känner till alla förhållanden och hunnit med några övningar.

Rapportera till pågående personal hur ”normalbilden” ser ut, exempelvis trafik på vägen och civila i området. Gå därefter tillbaka dolt, så att posteringens plats inte röjs.

Strid

Posteringen genomför strid enligt följande:

- *Nedkämpa* mindre patruller och avdelningar.
- *Fördröj* starkare avdelningars framryckning.
- *Understöd* sidoavdelningar och patruller.

Om posteringen tvingas utrymma ställningen, tillbakaryck växelvis till återsamlingsplatsen (ÅSA). Utnyttja rök vid behov.

Skjut med granatkastar- eller artillerield om sådant understöd finns tillgängligt. Håll stridskänning under tillbakaryckningen och fördröj motståndaren från förberedda eldöverfallsplatser längs tillbakaryckningsvägen.

Skadade och stupade ska tas med tillbaka. Tänk på att det kan vara svårt att skilja på vem som är skadad och vem som har stupat.

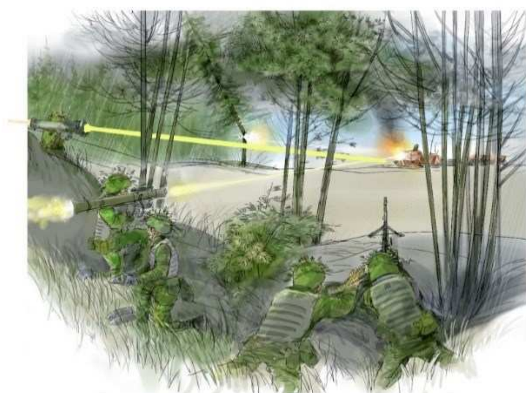

Bild 6.4 Posterings strid. Wolfgang Bartsch

7. Eldöverfall

7.1. Grunder

Eldöverfall är en stridsuppgift som syftar till att genom överraskande beskjutning med pansarvärnsvapen, kulsprutor, eldhandvapen, granatkastare och artilleri samt olika typer av minor, tillfoga motståndaren förluster.

Ett eldöverfall utförs i regel med en samlad pluton men kan också genomföras av grupp. Sättet att genomföra eldöverfall varieras från gång till gång i syfte att försvåra för motståndaren att sätta in motåtgärder mot oss.

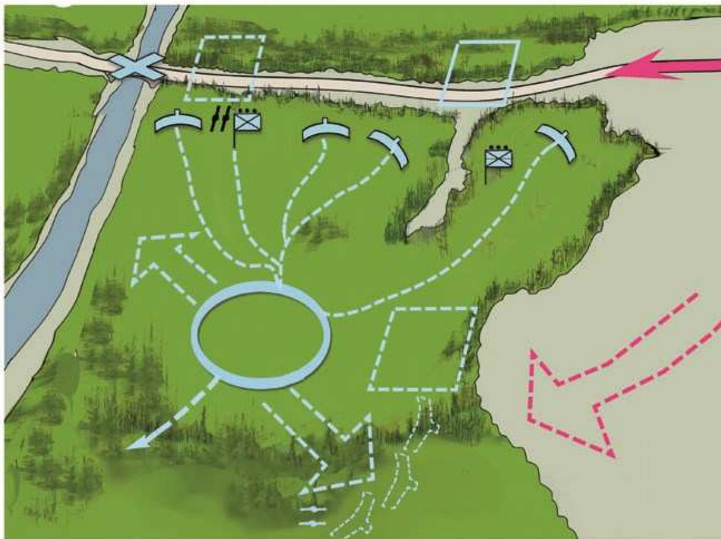

Bild 7.1. Exempel på stridsteknik vid eldöverfall mot förband som är under marsch. Wolfgang Bartsch

Stridsställningar för eldöverfall väljs så, att

- motståndaren inte upptäcker förbandet innan det öppnar eld,
- naturliga front- och flankskydd kan utnyttjas, exempelvis vattendrag eller höjder,
- utrymningen av stridsställningarna och tillbakaryckningen underlättas samt
- vår stridsteknik och val av plats kan varieras så att vi inte blir förutsägbara.

Terrängen framför stridsställningarna bör vara öppen och jämn, så att motståndaren inte har några möjligheter att ta skydd eller dra sig undan. Verkan av eldöverfallet kan ofta ökas genom att motståndarens tät först hejdas, exempelvis av stridsvagnsminering.

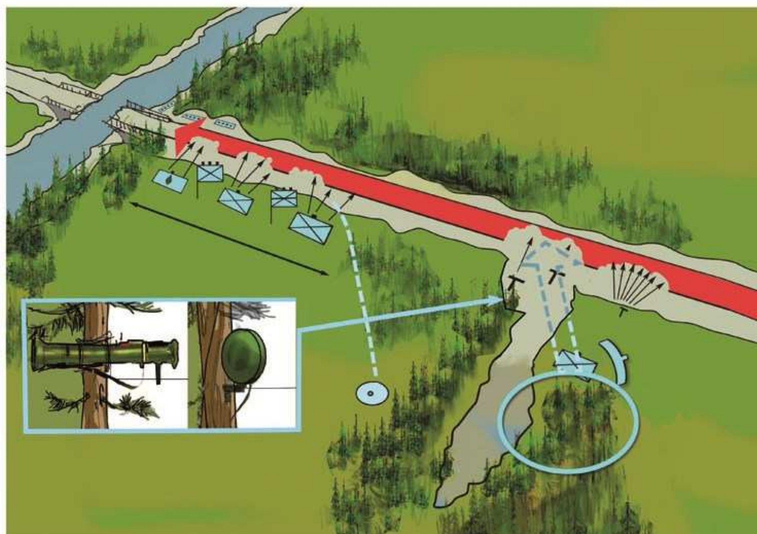

Bild 7.2 Stridsteknik vid eldöverfall – variationsexempel "Eld mot motståndarens tät"

7.2. Förberedelser

Ett eldöverfall för självständig grupp förbereds så här:
1. Rekognosera och ställ i ordning stridsställningar för gruppen i de tänkbara alternativen. Rekognosera om möjligt även från motståndarens sida. Var listig - lämna kvar stridspatrull, använd försvarsladdningar och fordonsminor, variera metoden vid eldöverfall.
2. Avdela patrull för förvarning såvida inte detta ges av plutonchefen eller sidogrupp.
3. Avdela flankskydd.
4. Mät avstånd.
5. Röj skottfält.
6. Planlägg den indirekta elden om sådan disponeras.
7. Organisera hälso- och sjukvården (transport av skadade och stupade från eldställningarna och bakåt).
8. Vidta åtgärder så att en fordonsburen motståndare kan stoppas, exempelvis minering, sprängning, syftminering**.** Min- och sprängarbetena ska syfta till att minst ett fordon förstörs och hejdar motståndarens framryckning. Försvarsladdningar kan användas där motståndarens skyttetrupp förväntas göra avsittning och för att skydda gruppen, exempelvis vid flank och vid urdragning.

Om tiden räcker till, vidta också följande åtgärder:
9. Maskera eldställningarna (skydd även från luften).
10. Rensa fram- och tillbakaryckningsvägar från eldställningarna.
11. Utför skenspårning vintertid. Slå bort snö från buskar och grenar i anslutning till skenspårningen.
12. Föröva eldöverfallet.
13. Samla gruppen i utgångsläge för eldöverfall och ge kompletterande order.

Då eldöverfall sker i plutons ram samordnas detta av plutonchefen.

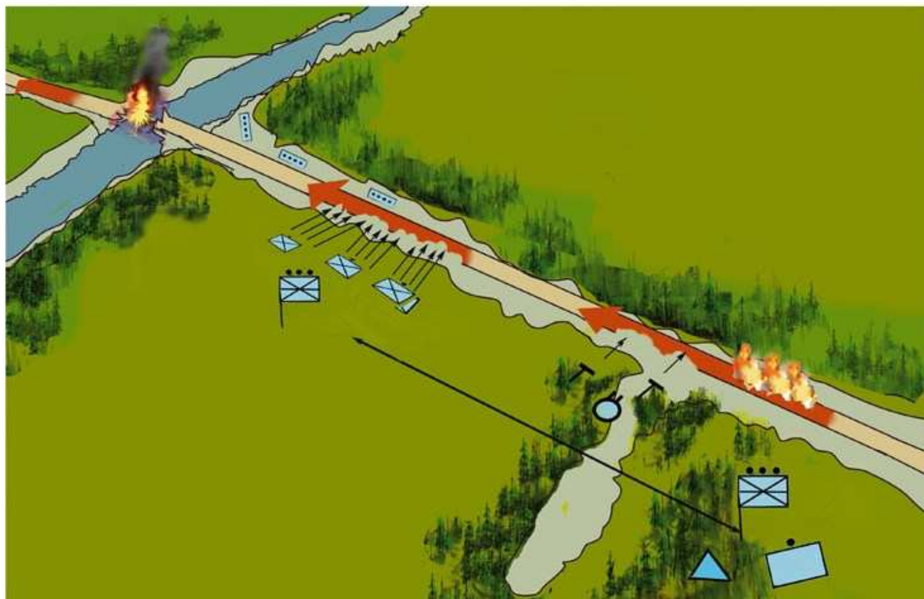

Bild 7.3 Stridsteknik vid eldöverfall – variationsexempel. Wolfgang Bartsch

7.3. Genomförande

Eldöverfallet genomförs så här:
l. Besätt eldställningarna dolt och i så god tid att gruppen är eldberedd när motståndaren kommer eller låt de skyddsstyrkor som rensar terrängen upp till 500 m från vägen passera och besätt eldställningarna därefter.
2. Utlös förberedda mineringar för att hejda motståndaren, men inte alltid motståndares tät.
3. Öppna eld (samtidigt eldöppnande) på signal (tecken, kommando) med de vapen som kan ge verkan i de aktuella målen, utlös den indirekta elden och minorna men inte i samma ordningsföljd varje gång.
4. Omgruppera dolt och, om möjligt, på tecken till återsamlingsplats.
5. Urdragning skyddas av flankpatrull (efterpatrull).
6. Överväg möjligheterna till ett förnyat eldöverfall från samma stridsställning eller från en växelstridsställning.
7. Stridspatrull (skarpskyttepar eller prickskyttepar, eldledningsgrupp med flera) kan fullfölja striden upp till flera timmar i området efter eldöverfallet.

Gruppchefen ska välja gruppens skyddsställning på en sådan plats att gruppen vid omgrupperingen bakåt kan skydda sig. Skyddsställningen är då lämplig även för förberedelser, exempelvis ordergivning. Den ska vara så nära stridsställningarna att gruppen i god tid hinner besätta dessa men så långt bort att gruppen inte råkar i strid med motståndarens eventuella skyddsstyrkor. Gruppernas skyddsställning och återsamlingsplats (ÅSA) kan vara samma. Grupperna ordnar vid behov skyddsställning bakom respektive stridsställning.

Vid eldöverfall mot stridsfordon som är grupperade eller hejdade i anslutning till förbindelseavbrott (minering) kan eldöverfallet inledas med indirekt eld med spränggranater. På så sätt försvåras observation och eldledning från fordonen.

Om eldöverfallsplatsen är försvarad av motståndaren, överväger gruppchefen om eldö-

verfallet

- kan lösas från en annan stridsställning,
- kan lösas genom indirekt eld.

Rapport sker till plutonchef.

Bårplatser ska vara förberedda i fordon. Fordonen grupperas så långt fram som möjligt med hänsyn till buller och risken för upptäckt.

Förberedelserna för eldöverfall i mörker sker på samma sätt som i dagsljus. Materiel för mörkerstrid fördelas, exempelvis bildförstärkare, kikare, larmminor. Lyspatrull och närlysskyttar avdelas. Stor uppmärksamhet ägnas åt ljud- och ljusdisciplin. Stor vikt läggs vid att hitta fram till respektive eldställningar samt att säkerställa fritt skottfält. Vägarna och skottfälten kan märkas ut.

Om gruppen disponerar mörkerhjälpmedel genomförs eldöverfallet helt i mörker. Eldöverfallet kan också utföras i stridsfältsbelysning från signalpistoler och närlysraketer. Lysgranater från granatkastar- eller artilleriförband kan eventuellt disponeras.

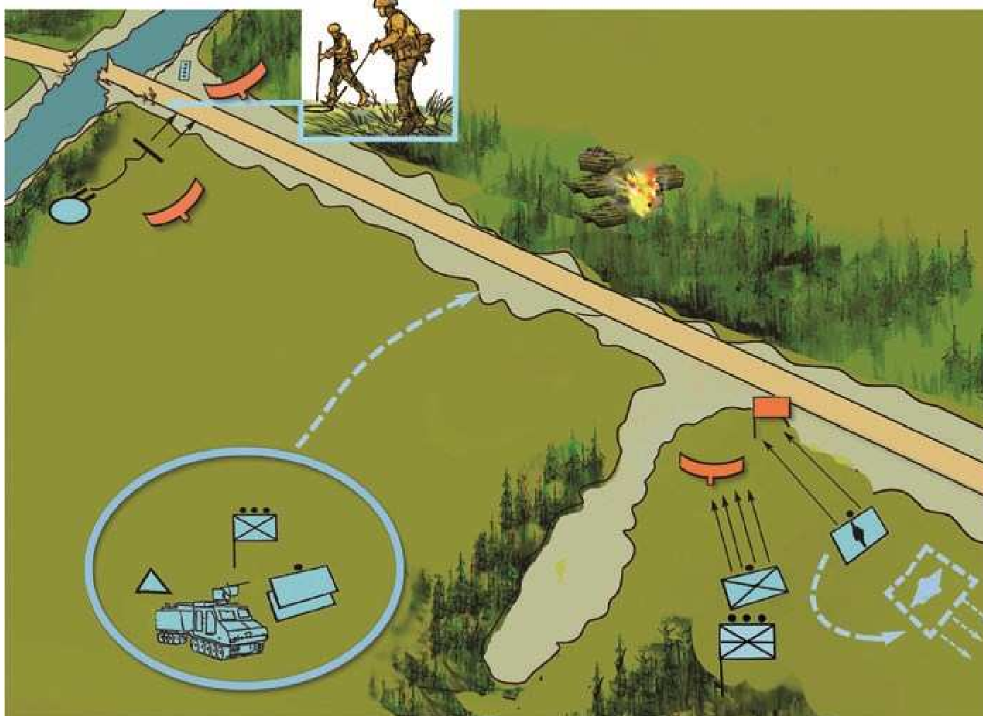

Bild 7.4 Stridsteknik vid eldöverfall – variationsexempel. Wolfgang Bartsch

I gynnsamma fall ska eldöverfallet upprepas. Det kan ske från samma stridsställning eller från en rekognoserad växelstridsställning.

Efter utfört eldöverfall kan det ibland bli nödvändigt att en spräng- och minpatrull med understöd sänds fram för att spränga (tända eld på) kvarlämnade fordon och för att utföra kompletterande mineringar. Eldöverfallet övergår då till anfall (överfall).

7.4. Överfall

Överfall innebär att motståndarens förband anfalls och nedkämpas. Ofta sker detta med närstrid. Ett överfall kan också syfta till ta fångar eller förstöra viktig anläggning, materiel eller fordon. Plats där överfall genomförts kan mineras för att försvåra motståndarens verksamhet.

Överfall sker genom anfall där eld och rörelse samordnas. Överfall är riskfyllt och måste noga planeras och förövas. Överfall genomförs vanligen i lägst plutons storlek för att möjliggöra tillräcklig eld och rörelse.

Ett eldöverfall som lyckats väl kan vid gynnsamma förhållanden övergå till överfall.

Överfall beskrivs i *MSH Pluton.*

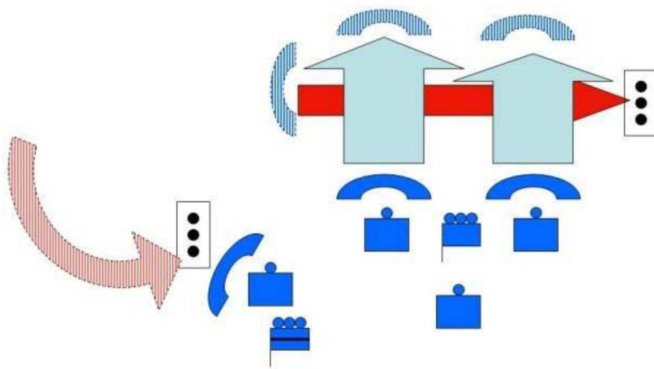

Bild 7.5 Överfall. Försvarsmakten.

8. STABILISERANDE METODER

8.1. Grunder

Stabiliserande metoder omfattar militära taktiska aktiviteter som har som syfte att skapa förutsättningar för stabilitet, återuppbyggnad och utveckling av samhället. Aktiviteterna utförs ofta i nära samarbete med andra aktörer (civila).

En konflikt kan sällan lösas med endast militära medel. De militära medlens roll är sällan enbart att avgöra kriget, så att en förmånlig fred kan uppnås. Deras roll är ofta också att skapa gynnsamma förutsättningar för andra maktmedel att få genomslagskraft, till exempel diplomati, utveckling eller statsbyggnad. Dessa krävs för att kunna uppnå en stabil fred och utveckling.

Våra förband uppträder ofta i en multinationell insatsmiljö där FN, EU eller nationer i samverkan engagerar sig i konfliktlösning eller konfliktdämpning. Civila och militära medel måste oftast kombineras samt integreras för att lösa konflikten.

Stabiliseringsmanövrarna utgörs av *maktprojicering, övervakning, separation av parter, skydd, polisiär verksamhet* och *utbildning*. Stabiliseringsmanövrarna beskriver vilket syfte som ska uppnås inom ramen för en given stabiliserande metod.

De olika manövrerna och metoderna beskrivs i *MSH Pluton*.

8.2. Stabiliserande uppgifter

Inom ramen för stabiliserande metoder kan våra förband behöva lösa ett antal olika stabiliserande uppgifter. Exempel på dessa är

- Övervakningsoperation.
- Eskort av konvojer.
- Insats mot folkmassa.
- Sökoperation.
- Skydd av objekt, person eller verksamhet.

Dessa stabiliserande uppgifter syftar bland annat till att skapa säkerhet och kontroll i områden och längs vägar men också att skapa och upprätthålla en viss grad av kontroll över en befolkning i ett visst område.

Att skapa och upprätthålla säkerhet är personal- och tidskrävande och ställer särskilda krav på planering och förmåga att bevara handlingsfriheten.

8.3. Övervakningsoperation

Det övergripande syftet med en övervakningsoperation är att bibehålla den markoperativa kontrollen i ett område. En övervakningsoperation är en typ av stabiliserande åtgärd som kan pågå över tiden i ett område där en kompanichef fått områdesansvar för ett visst område (*Area of responsibility*, *AOR*). Operationen genomförs i syfte att påvisa närvaro och därigenom stabilisera situationen i området.

För att uppnå säkerhet och kontroll så att området stabiliseras genomförs bland annat *patrullering, bevakning, övervakning, kontroll av vägnätet* samt vid behov *kontroll av befolkningen*.

Under en övervakningsoperation ges plutonen främst följande uppgifter:

- bevaka,
- patrullera,
- upprätta postering,
- upprätta vägspärr,
- spana samt
- övervaka.

Uppgifterna löses främst genom att upprätta observationsplatser (o-plats/OP), vägspärrar (vägspärr), utföra patrullering. Plutonen kan också utgöra reserv (larmstyrka) samt svara för skydd och bevakning av egen gruppering.

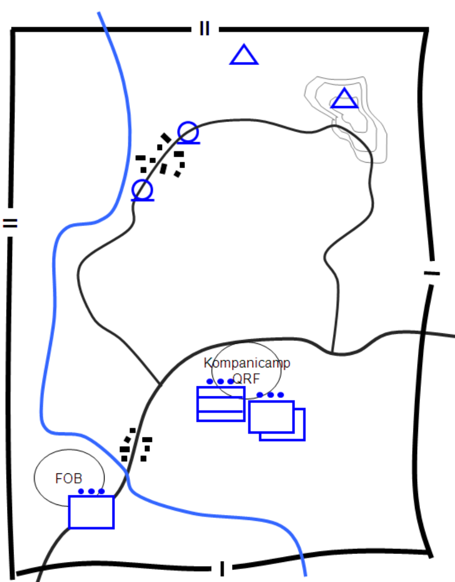

Bild 8.1. Exempel på kompani som genomför en övervakningsoperation. Försvarsmakten

Övervakningsoperation beskrivs mer i *MSH Pluton* och *MSH Kompani*.

8.4. Eskort och konvoj

Att skydda konvojer möjliggör rörlighet för både militär logistik men även för hjälpsändningar och humanitärt bistånd. Innan markoperativ kontroll är etablerad i ett område kan hela operationens uthållighet vara beroende av konvojer.

Eskort innefattar de enheter som utför själva eskorten vid det förband som eskorteras, men också skydd och övervakning av marschväg genom exempelvis vägspärrar och observationsplatser och reserver för att ha handlingsfrihet att kunna möta hot mot konvojen.

Vid eskort ges plutonen främst följande uppgifter:
- eskortera,
- bevaka samt
- patrullera.

Genomförande av eskorter beskrivs i *FMR Eskort och konvoj*.

Om hotbilden och situationen i området är av sådan art att det inte är tillräckligt med att genomföra eskort kan den aktuella vägen behöva *öppnas* genom anfall.

8.5. Insats mot folkmassa

Genomförande av insats mot folkmassa (IMF) beskrivs i *Handbok IMF* samt *MSH Pluton.*

Insats mot folkmassa används för att bland annat möta upplopp, demonstrationer och folkmassor vid operationer utomlands. Uppgiften anpassas till det givna uppdraget och de gällande insatsreglerna.

Insats mot folkmassa kräver utbildning och samträning. Cheferna måste kunna stridsleda och hålla ihop förbandet, ofta under lång tid. Plutonen ska nyttja grunderna i vår taktik och stridsteknik men nyttjande av våld styrs av särskilda insatsregler.

För insats mot folkmassa finns särskild så kallad kravallutrustning för att kunna lösa uppgiften med en minimum av våld samtidigt som egna soldater ska kunna skydda sig med särskild skyddsutrustning.

Vid insats mot folkmassa ges plutonen främst följande uppgifter:
- ta terräng,
- skingra,
- försvara samt
- skydda.

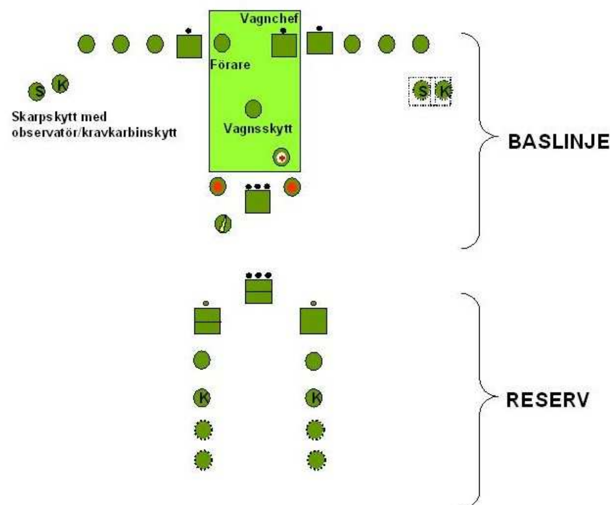

Bild 8.2 Pluton med fordon på kravallformering

Bild 8.3 Grupp med fordon på kravallformering. Försvarsmakten, Maria Pålsson

Formationen har inte individuellt fasta platser, utan soldaterna indelas bara i kategorier. Detta för att formationen ska kunna hantera stor omsättning av personal under en insats.

Plutonchefen leder med megafon från marken. Kravallmiljön kan innebära extremt buller, oväsen och larm. Då kommer varken order, kommandon eller signaler att tränga ut till samtliga, men systemet bygger på att ordern samtidigt tränger fram på tre olika sätt:

- Order via plutonchefens kommandon, tecken eller signaler.
- Ljudsignal med fordonets signalhorn (vid förflyttningar).
- Observation och agerande efter övriga formationens uppträdande.

Förband där samtliga har gruppradiosystem kan ledas med detta. Reservalternativ ska finnas och vara övade.

Detta gör att formationen blir enkel och följsam att leda även i denna extrema miljö.

Reserven leds av ställföreträdaren. Denne samverkar direkt på marken med plutonchefen. Reserven kan självständigt, med stöd av baslinjen, genomföra ett antal uppgifter.

8.6. Sökoperation

Sökoperationer genomförs vanligtvis i syfte att leta efter vapen och explosiva ämnen, inhämta underrättelser eller söka efterlysta personer.

Sökoperationer kan genomföras i hus och lägenheter eller som ytsök av områden. I regel är sökoperationer en kompaniuppgift där kompaniet understöds av exempelvis ingenjörsresurser och militärpolis. Vid större operationer med flera sökobjekt kan operationen genomföras i bataljons ram.

Begreppen *sök* och *genomsöka* är viktiga att särskilja:
- *Sök* är en noggrann undersökning som metodmässigt kan liknas vid en husrannsakan och är i regel tidskrävande. I vissa insatser kan endast utbildad och certifierad personal genomföra sök. Detta regleras av gällande insatsregler. Vid sök i bostäder ska religiösa och kulturella bakgrunder beaktas så att situationen inte förvärras pga. missförstånd eller okunskap.
- *Genomsök* innebär att endast en snabb genomgång av hus e.d. sker, exempelvis om man ska gruppera egna förband i närheten och vill säkerställa egenskyddet. För att genomsöka objekt eller områden krävs inte någon särskild certifiering.

Vid sökoperationer nyttjas följande begrepp:

- Sökområde: Terräng eller objekt som ska genomsökas. Området bestäms av underrättelser som indikerar var det sökta bör finnas.
- Yttre avspärrning: Yttre avspärrning syftar till att förhindra att personer kommer in eller avviker utan tillåtelse från sökområdet.
- Inre avspärrning: Inre avspärrning syftar till att säkerställa säkerheten i sökområdet och att kontrollera verksamhet i direkt anslutning till sökområdet. Inre avspärrning upprättas därför i direkt anslutning till sökområdet.

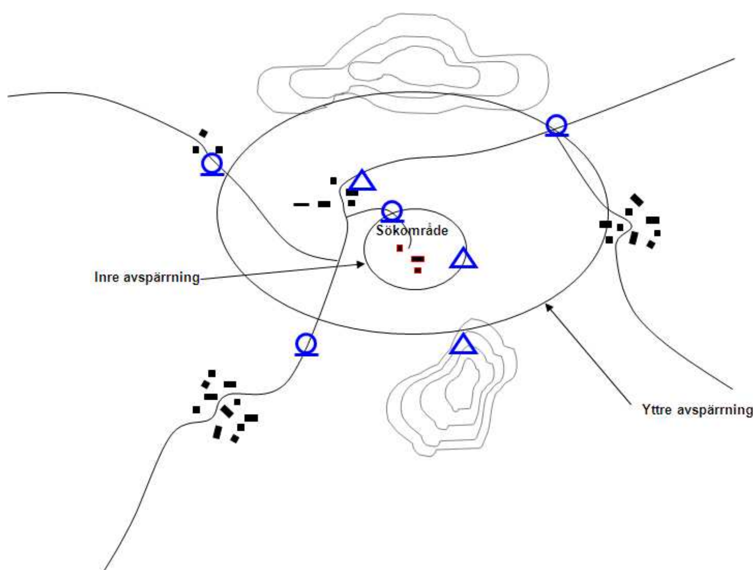

Bild 8.4 Exempel på områdesindelning vid sökoperation. Försvarsmakten

För att förhindra att personer vid sökobjektet kan avvika ska en avspärrning upprättas snabbt. Inre och yttre avspärrning upprättas med hög grad av samordning. Om detta inte kan genomföras samtidigt prioriteras inre avspärrning.

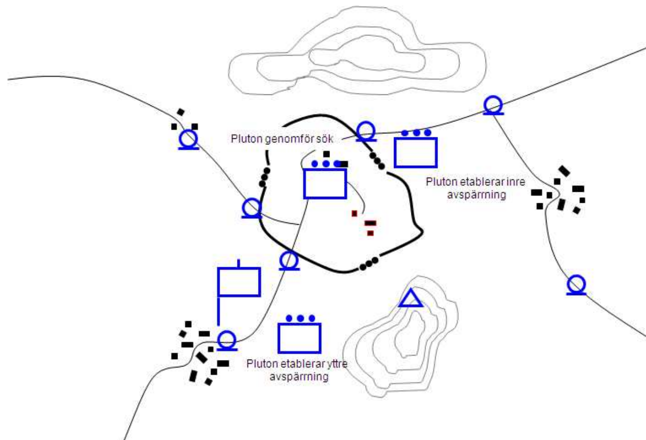

Bild 8.5 Exempel på kompani som genomför sökoperation. Försvarsmakten

Vid en sökoperation ges plutonen främst följande uppgifter:

- ta terräng (och upprätta yttre avspärrning mellan.....och....),
- ta terräng (och upprätta inre avspärrning mellan...och....),
- upprätta postering,
- upprätta vägspärr samt
- genomsök.

Hundar kan med fördel användas vid sökoperationer. Se gällande publikationer för hundtjänst.

Sökoperation beskrivs mer i *MSH Pluton* och *MSH Kompani.*

8.7. Skydd av objekt, person eller verksamhet

Skydda är en stridsuppgift som syftar till att förhindra motståndaren att ingripa mot viss terräng, verksamhet, enhet, objekt eller anläggning så att syftet med den strid eller verksamhet som ska skyddas inte äventyras.

Områden skyddas för att möjliggöra humanitärt bistånd, skydda viktig infrastruktur eller andra objekt. Denna typ av områden kan etableras med eller utan samtycke av parter.

Objekt – exempelvis byggnader – skyddas mot förstöring eller skadegörelse. I vissa fall kan övergivna objekt skyddas mot att någon aktör tar dem i bruk.

Exempel på skyddsvärda objekt kan vara administrativa byggnader, rättsväsendet, järnvägsstationer, kraftverk, raffinaderier eller flyktingläger.

Personer skyddas främst inom ramen för humanitärt bistånd men också för att återetablera lag och ordning. Exempel på skyddsvärda personer kan vara representanter för det internationella samfundet, hjälporganisationer eller hela grupper av exempelvis en viss etnicitet.

Skyddet upprätthålls bland annat genom övervakning, kontroll av infartsvägar och vägnät samt skydd av specifika objekt.

Skydd av objekt genomförs som en kombination av övervakning, bevakning och försvar beroende på den aktuella hotbilden. Skydd av objekt kan innebära att pluton måste grupperas vid det aktuella objektet för att möjliggöra egen uthållighet.

Skydd av personer kan kräva omfattande samverkan med militärpolis, militär personskyddspersonal, civil polis och privata säkerhetsföretag.

Vid skydd av objekt, person eller verksamhet ges plutonen (gruppen) främst följande uppgifter:

- försvara,
- bevaka,
- skydda,
- upprätta postering,
- upprätta vägspärr,
- övervaka,
- patrullera samt
- eskortera.

8.8. Strid mot irreguljär motståndare

Grunder

Strid mot irreguljär motståndare beskrivs i *Handbok Strid mot irreguljär motståndare (H SMIM)*.

Vid strid mot en irreguljär motståndare används generellt samma stridsteknik som mot en reguljär motståndare.

Vid strid mot en irreguljär motståndare måste dock följande beaktas:

- Motståndaren kan vara svår att urskilja från civilbefolkningen och kan ha som metod att beblanda sig med civila före, under och efter striden.
- Motståndaren känner väl till och kan anpassa sitt uppträdande utifrån de insatsregler vi har att rätta oss efter.
- Motståndaren har ofta en väl utvecklad underrättelsetjänst och kan snabbt kraftsamla styrkor för strid mot våra förband.
- Motståndaren väljer tillfällen då denne kan uppnå överraskning och lokal överlägsenhet mot våra enheter.
- Motståndaren nyttjar ofta eldöverfall som metod och använder då minor eller improviserade laddningar (IED) tillsammans med direkt beskjutning från eldhandvapen, kulsprutor och pansarvärnsvapen.
- Motståndaren kan också använda indirekt eld i form av granatkastare eller raketer.

Motståndaren har ***sitt*** *syfte med att ta strid med oss.*
Glöm inte bort syftet med vår egentliga uppgift vid val av handlingsalternativ.

8.9. Vägspärr

En vägspärr är en postering som kontrollerar behörighet och tillträde till område eller anläggning. En postering är en plats som bemannas av trupp under angiven tid och syftar till att förvarna och förhindra eller försvåra motståndarens verksamhet inom ett visst område.

En vägspärr syftar till att kontrollera trafik och personal till eller från en viss område eller ett föremål eller en händelse. En vägspärr kan vara permanent eller tillfällig.

Vägspärr benämns internationellt som *Road block – RB* alternativt *Check Point - CP*.

Syftet med en vägspärr är att öka säkerheten genom att:
- Förhindra parter, paramilitära grupper och annan olagligt beväpnad personal att passera.
- Förhindra smuggling av vapen, ammunition, sprängämnen eller annan typ av material eller föremål som inte är tillåtna.
- Beslagta olagliga objekt och gripa de personer som bär dem.
- Övervaka aktivitet i ett visst område och samla in information.
- Kunna avbryta eller begränsa rörlighet i ett visst område eller viss punkt.
- Kunna utföra uppgifter som för en observationsplats (OP).

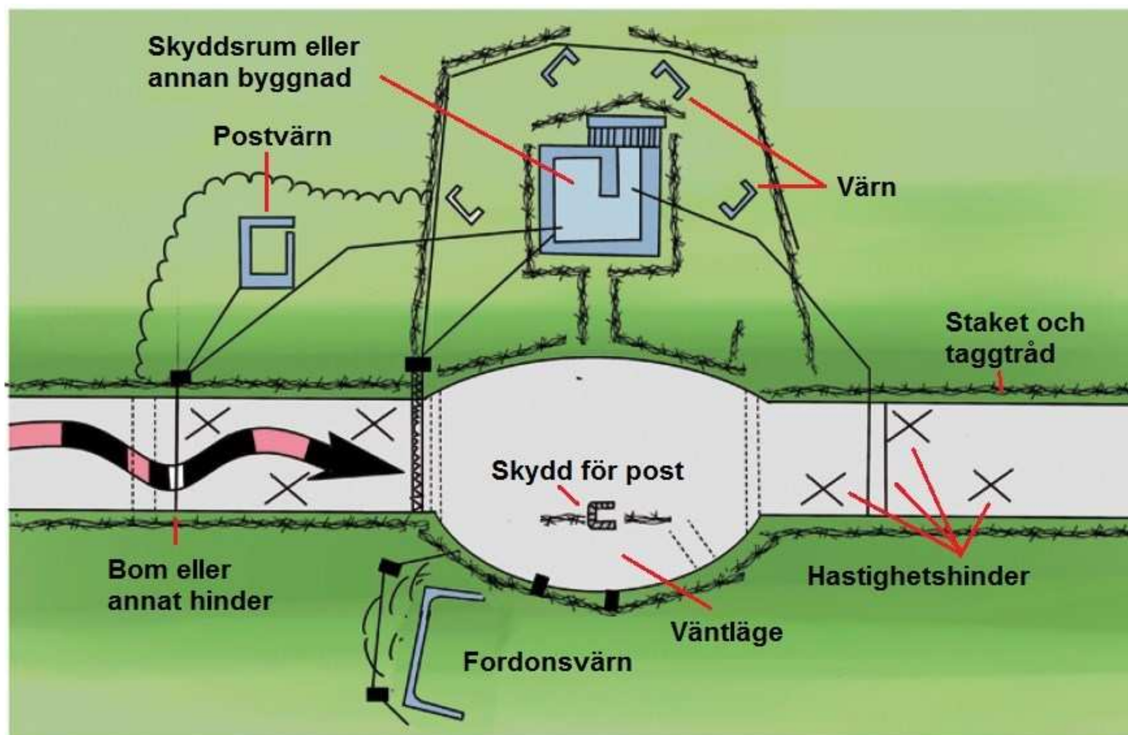

Bild 8.6 Exempel på en vägspärr. Wolfgang Bartsch

Vägspärr beskrivs i *MSH Pluton* och *NORDCAPS PSO Tactical Manual.*

8.10. Observationspost (OP)

Observationspost (OP) är en bemannad position som inrättas för att övervaka och följa upp verksamheten i ett visst område, vid ett föremål eller vid en händelse.
En observationspost kan vara permanent (OP) eller tillfällig (OPT).

Aktuella underrättelsebehov avgör *var* och *i vilket syfte* övervakning används. Inhämtningsuppgift kompletteras i sin tur med spaningsfrågor.

Syftet med ett OP är att:
- Övervaka viss verksamhet inom ett visst område.
- Övervaka verksamhet vid parter som är inblandade i en konflikt och övervaka och dokumentera alla andra okända och onormala aktiviteter.
- Övervaka exempelvis luftrum, kustområden, flygfält, linjer och gränser.
- Öka säkerheten i verksamheten genom att visa närvaro av förbandet till alla parter och befolkningen i området.
- Räkna särskild trafik, exempelvis truppförflyttningar, fordon och artilleri.

OP beskrivs i *MSH Pluton* och *NORDCAPS PSO Tactical Manual.*

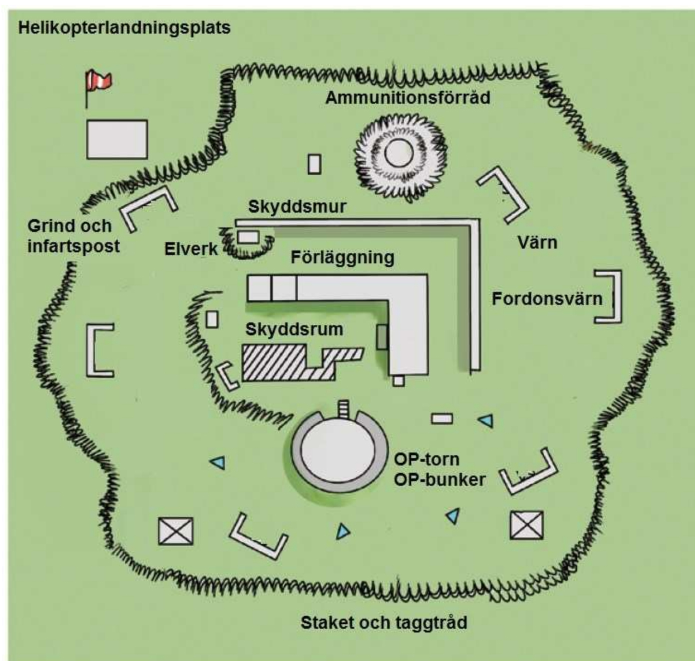

Bild 8.7 OP med faciliteter. Wolfgang Bartsch

8.11. Patrullering

Patrullera *är en uppgift och metod för att rörligt bevaka eller övervaka viss terräng, objekt eller verksamhet i visst syfte. Uppgiften löses ofta av en eller flera patruller som organiseras särskilt utifrån uppgiften.*

Bevaka *innebär att observera. rapportera och försvåra motståndarens verksamhet.*

Övervaka *innebär att observera ett område i regel från flera samordnade observationsplatser och/eller med patrullering.*

Patrullering kan vara en av huvuduppgifterna vid stabiliserande operationer i syfte att kunna bevaka och övervaka ett större område med begränsat antal enheter. För att bli fullt effektiva måste patrullen ha full rörelsefrihet.

Syften med patrullering i samband med stabiliserande operationer kan exempelvis vara:

- Samla information och kartlägga områden som observationsposter och vägspärrar inte bevakar.
- Observera och rapportera och därigenom försvåra för motståndaren och kriminella att bedriva verksamhet i området.
- Identifiera verksamhet som bryter mot normalbilden.
- Utreda olika händelser.

Varje patrull ska ha en uppgift och ett syfte med verksamheten. Att enbart ha som uppgift att visa närvaro bör undvikas. Patrullen ska alltid utgå från att den kan hamna i strid.

Patrullering kan utföras till fots, med fordon eller med stöd från luft- eller sjöfarkoster.

Patrullering beskrivs i *MSH Pluton* och kapitel *Patruller*.

Bild 8.8 Patrullering, Försvarsmakten, Jonas Svensson

8.12. Hundtjänst

Hundar kan med fördel användas vid olika uppgifter. Se gällande publikationer för hundtjänsten *(Handbok Hundtjänst).*

Om gruppen underställts eller understöds av hundekipage (förare och hund) bör gruppchefen och hundföraren utbilda varandra på respektive enhets möjligheter och begränsningar. Utifrån uppgifterna som ska lösas anpassas uppträdandet.

Hundekipaget är samtränat under relativt lång tid och har byggt en social relation till varandra. Hundföraren är särskilt tränad till att läsa hundens signaler och då i synnerhet den egna tjänstehunden. Om hundföraren skadas eller stupas minskar möjligheterna att använda hundens förtjänster avsevärt. Hundföraren bör om möjligt utbilda gruppen på åtgärder som ska vidtas om hundföraren skadas eller stupar.

Normalt skickas hunden med hundföraren om denne skadas och måste transporteras bakåt i sjukvårdskedjan.

8.13. Tolktjänst

Vid insatser utomlands kommer förbandet att arbeta i en miljö med mer eller mindre främmande språk. Denna språk- och kulturmiljö kan orsaka kommunikationsproblem mellan förbandet, den lokala försvars- och polismakten och med befolkningen. Det kan finnas mer än ett språk som används i insatsområdet.

Att lösa sina uppgifter innebär att medlemmar av förbandet på alla nivåer måste kunna kommunicera med lokalbefolkningen. Detta gäller från enskild soldat som står post och kontaktas av lokalbefolkningen, till styrke- och förbandschefen som måste förhandla med civila och militära ledare på sin nivå.

Oftast är kompetenta tolkar det enda sättet att säkerställa att information överförs korrekt mellan förbandets personal och lokalbefolkningen.

Tänk på att lokalt anställda tolkar kan utnyttjas som informationskällor av motståndaren.

Nyttjande av tolkar beskrivs mer i *MSH Pluton* och *NORDCAPS PSO Tactical Manual.*

9. PATRULLER

9.1. Patrulltyper

Patrull är en tillfälligt sammansatt styrka som organiseras utifrån uppgift och den motståndare som kan påverka uppgiftens lösande. Patrullen organiseras vanligen med en grupp eller pluton som kärna. Särskilda förmågor kan tillföras patrullen.

Patruller avdelas för olika uppgifter. I detta kapitel beskrivs de vanligaste patrullerna. Patrullering under stabiliserande operationer framgår också i *kapitel 9.*

Bild 8.12 Patrullering, Försvarsmakten, Carolina L Nilsson

Förpatrull skyddar längs marschvägen ett förband som är under förflyttning. Den ska skydda förbandet mot överraskande anfall eller beskjutning framifrån samt försvåra motståndarens truppspaning mot förbandets tät.

Flankpatrull skyddar ett förband från överraskande anfall eller beskjutning från sidan. Den ska också försvåra motståndarens truppspaning mot förbandets flank.

Efterpatrull framrycker efter ett förband, exempelvis under tillbakaryckning. Den ska skydda förbandets kö mot förföljande motståndare och fientlig truppspaning.

Stridspatrull skyddar exempelvis ett förband, en stabsplats eller en underhållsplats. Den söker och håller stridskänning. En stridspatrull kan också få i uppgift att utföra eldöverfall för att störa eller fördröja motståndaren.

Minspaningspatrull sänds ut för att ta reda på om det finns minor i ett terrängparti eller längs en väg eller ett stråk. Uppgiften löses genom rörlig spaning.

Bevakningspatrull bevakar under patrullering ett område eller objekt.

Indikeringspatrull har i uppgift att indikera radioaktiv strålning och/eller kemiska stridsmedel.

Spaningspatrull inhämtar information om motståndaren och terrängen. Den ska uppträda dolt och undvika strid. Spaningsuppgiften löses genom rörlig och/eller fast spaning. Spaning kan ske mot en plats eller ett område.

Genomsökpatrull får i uppgift att söka igenom ett begränsat terrängparti eller ett hus. Uppgiften löses genom rörlig spaning.

Eldlednings-/eldobservatörspatrull leder eller observerar indirekt eld.

Förläggningspatrull rekognoserar förläggningsplats och förbereder förläggning genom att i mån av tid och behov

- märka ut kvarter eller tältplatser samt uppställningsplatser för fordon,
- ställa i ordning kvarter eller röja tältplatser och sätta upp tält,
- värma upp kvarter eller tält,
- förbereda utspisning (exempelvis genom att rekognosera vattentäkt) samt
- ordna vägvisning.

Rekognoseringspatrull skaffar information om terrängen, exempelvis som underlag för strid, förflyttningar eller grupperingar.

9.2. Patrullchef

Gruppchefen kan bli utsedd till patrullchef eller måste kanske överta befälet om chefen skadas eller stupar. Var då beslutsam – uppgiften måste lösas!

Patrullchefens åtgärder före utgående

Bild 9.2 Minnesramsa SASSOIKA. Wolfgang Bartsch

Repetera uppgiften. Om det är en större uppgift ska patrullchefen ta reda på motståndaren, mineringar, våra förband, terrängen och vädret. Patrullchefen måste också veta vad som gäller för in- och utpassering, lösen och rapportering. Planera hur patrullen ska lösa uppgiften.

Avdela kamrater som ska ingå i patrullen. Ibland kan det vara lämpligt att ta ut frivilliga. Utse ställföreträdande chef.

Samla patrullen på skyddad plats. Genomför vid behov och i mån av tid kompletterande planering gemensamt med patrullen.

Stridsberedskapen höjs. Gör färdiga till strid. Hämta och iordningställ materiel och ammunition, exempelvis sprängmedel, pansarskott, handgranater, radioapparat, bildförstärkare, kikare, signalpistol, livsmedel och sjukvårdsmateriel. Komplettera maskering på ansikte, händer och uniform. Ibland måste märks uniformen med färgade band eller liknande, så att personalen i patrullen lättare kan känna igen varandra.

Orientera patrullen om motståndaren, våra förband, uppgiften och hur den ska lösas, in- och utpassering, lösen, egna tecken för samband inom gruppen, återsamlingsplatser om patrullen skingras. Visa på karta eller terrängskiss.

Indela patrullen - orienterare, rapportsoldat, spejare, signalist, och vem som har uppsikt åt sidor, bakåt och uppåt.

Kontrollera genom frågor att alla vet vad de ska göra och hur uppgiften ska lösas. Kontrollera också att utrustningen medförs på lämpligt sätt och inte skramlar eller ger reflexer. Se till att kartor med inritade lägen, anteckningar, brev eller liknande, som kan röja uppgiften eller förbandets identitet, lämnas kvar eller förstörs. Kontrollera så att eventuella mobiltelefoner eller annan privat elektronik utrustning hanteras som förbandschefen bestämt. Föröva olika moment som kan inträffa eller ska utföras.

Anmäl att patrullen är klar att utgå.

9.3. Patrullens indelning

Under förflyttning ska samtliga i gruppen svara för observation i 360 grader runt gruppen för att kunna upptäcka motståndaren eller annan verksamhet.

Varje soldat i patrullen ska dessutom ges ett huvudsakligt observationsområde – framåt, vänster, höger eller bakåt. Vid förflyttning i bebyggelse kan det vara lämpligt att även fördela observation mot högre våningsplan och tak.

Att bara observera i en riktning är uttröttande. Vapnets pipa ska peka åt det håll som man för stunden observerar – var eldberedd!

Varje soldat ska ha en rökhandgranat så att rök kan utnyttjas vid överraskande sammanstöt med motståndaren.

I regel tas två soldater ut som spejare (förpatrull). Deras uppgift är att skydda patrullen mot att överraskas av motståndaren och kan framrycka på ögonsambands avstånd till huvudstyrkan. De kan också ges begränsade uppgifter, exempelvis att undersöka något hus, en skogsdunge eller annat misstänkt terrängparti.

9.4. Åtgärder under framryckning

Grunder

Patrullchefen ska vara där denne bäst kan leda patrullen och där denne ser bra.

Framryck snabbt och på bekvämaste sätt så länge patrullen rör sig på eget område. Tänk dock på att ni kan stöta på motståndaren även inom ett eget område. Även motståndaren har patruller ute på uppdrag.

Patrullchefen ska fortlöpande orientera patrullen om läget och terrängen. Peka ut återsamlingsplatser efterhand som de passeras.

Två soldater i patrullen stegar så att patrullen vet hur långt förflyttning sker. Patrullchefen (eller ställföreträdaren) ger order: ***”Ström – stega 500 meter!”***. Stegaren anmäler då denne stegat klart. Två soldater, de bäst lämpade, orienterar och följer med på kartan. Gå inte med kartan uppe hela tiden – du blir lätt ett mål för prickskyttar.

Spejaren (tätsoldaten) måste vara skärpt och speciellt observera efter till minor, IED:er och motståndarens soldater. Se till att byta ut tätsoldaten då och då.

Håll uppsikt bakåt – skydda patrullen från förföljare.

Om patrullchefen (spejaren) stannar för rast, kartläsning, observation eller liknande gör patrullsoldaten följande:

- Repetera eventuella tecken eller order bakåt.
- Behåll eller ta ut beordrat avstånd (3-5 meter).
- Inta knästående eller liggande ställning.
- Behåll tilldelad observationsriktning.
- Var tyst, lyssna och observera.

Om patrullchefen vill samla patrullen för ordergivning eller om patrullen gör kort eller lång rast kan gruppering ske i ”igelkottsförsvar”.

Om patrullen framrycker i mörker eller då det är svårt att se ska man kontinuerligt räkna in patrullen och radiotystnad råder. Patrullchefen beordrar ***”Inräkning!”*** vilket repeteras bakåt. Siste soldat säger ***”ett”***, näst siste soldat fortsätter med ***”två”*** och så vidare fram till patrullchefen som då vet att alla är med utan att behöva stanna och räkna in dem.

Åtgärder om någon försvinner från patrullen

Om någon tappar kontakten med framförvarande och denne inte vet var patrullen är – ska den som tappat patrullen göra följande:

- Stanna, observera och lyssna.
- Vänta på platsen i 30 minuter. Patrullen bör då ha märkt att någon saknas och den går då tillbaka till platsen för sista räkningen eller observationen. Den som tappat kontakten ska inte börja att leta efter patrullen, för då kan det bli så att både patrullen och den borttappade springer runt och letar efter varandra.
- Om patrullen och den borttappade inte återfår kontakten inom 30 minuter – framryck till den sist passerade återsamlingsplatsen och vänta där.

- Anländer inte patrullen efter angiven tid – återgår den soldat som tappat kontaken till sitt förband.
- Anländer inte den som har tappat kontakten efter angiven tid fullföljer patrullen sin uppgift.

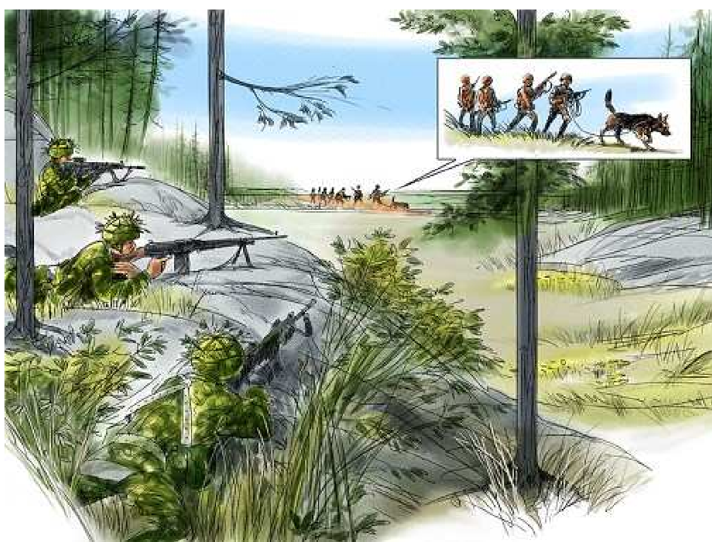
S T O P
- **S**tanna
- **T**änk efter
- **O**rientera dig
- **P**lanera

Då patrullen kommer in på motståndarens område undviks vägar om uppgiften och tiden tillåter det.

Se upp för minor eller motståndarens förband. Undvik kontakt med civilbefolkningen.

Åtgärder vid förföljning av patrullen

Misstänker patrullen att förföljning sker, framrycker den i en ”metkrok” och grupperar sedan i stridsställning. Utför eldöverfall mot förföljarna om uppgiften tillåter detta.

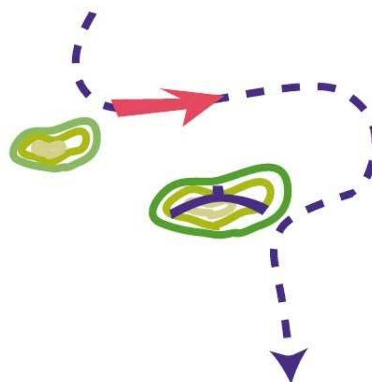

Bild 9.3 Strid mot fiendens spaning och förföljare. Wolfgang Bartsch

Förföljs patrullen av en motståndare med spårhundar - agera på samma sätt. Hundar är nästan omöjliga att lura eller förvilla. Däremot kan hundföraren bli förvillad om patrullen tvärt byter riktning. Hunden kan känna vittringen av en människa på flera hundra meters avstånd. Framryck om möjligt med vinden i ryggen.

Är patrullen tungt lastad kan några stanna kvar för eldöverfall medan övriga fortsätter mot en återsamlingsplats.

9.5. Patruller med fordon

Vid patrullering med fordon bör minst två fordon användas. Personalen i fordonen får i uppgift att observera i olika sektorer – använd klockmetoden.

Fordonen ska kunna understödja varandra med observation, eldgivning och bärgning. Fordonen kan understödja varandra genom att framrycka växelvis – framför allt när öppen terräng ska passeras. Vid behov gör truppen avsittning för att skydda och understödja.

Bild 9.4 Patrull med fordon. Försvarsmakten, Johan Lundahl

9.6. Om patrullen upptäcker motståndaren

Uppgiften avgör hur patrullen ska uppträda. Om patrullen ska spana, rekognosera, leda indirekt eld eller hålla samband undviker den strid. Ska patrullen skydda eller söka stridskänning får den inte tveka att ta upp strid för att genomföra uppgiften.

9.7. Om patrullen råkar i strid

Om motståndaren är underlägsen

- nedkämpa motståndaren,
- rapportera samt
- fullfölj uppgiften.

Om motståndaren är överlägsen

- rapportera,
- observera samt
- beroende på motståndare - håll känning eller lösgör från motståndaren.

Se till att patrullen är förberedd på att ta hand om skadade eller stupade.

10. MARSCH OCH TRANSPORT

10.1. Grunder

Marsch förbereds och genomförs så, att gruppen snabbt kan ta upp strid ur marschgrupperingen. I regel genomförs marschen därför under stridsberedskap 1 (”Färdiga till strid”).

En pluton genomför marsch som
- motormarsch,
- fotmarsch,
- skidmarsch eller
- skidtolkning.

Den materiel och ammunition, som plutonen behöver vid strid, medförs antingen på stridstrossfordon under körning eller medförs buret på fordonen.

Vid byte av marschsätt anges vid behov om viss materiel ska medföras eller lämnas kvar på stridstrossfordon. Exempel på kommando: ***”Bärning!”.***

Marsch ska kunna genomföras under radiotystnad. Övergång till stridsledning på radio ska kunna ske snabbt. Radiotystnad får brytas av förband som kommer i strid eller av högre chef på förutbestämt kodord. Meddelanden (larm) om sammanstöt förbereds lämpligen i förväg.

”Flyglarm” ges med hjälp av tecken och signaler. Vid flyglarm får radiotystnad brytas, om kompanichefen har gett tillstånd till detta.

10.2. Förberedelser

Gruppchefen kontrollerar att
- gruppen kan sätta ingång marschen vid den angivna tidpunkten,
- materiel och utrustning är i ordning,
- sambandet med de som ska gå före gruppen fungerar,
- trafikvarnare är avdelad samt
- förövning av åtgärder vid sammanstöt (strid) har skett.

Fordonschefer bör få var sin karta över marschvägen och marschmålet. Går inte detta, bör gruppchefen ge en noggrann vägbeskrivning (enligt skiss) före avmarschen, exempelvis med viktigare vägskäl och punkter samt plutonens (gruppens) marschmål.

I god tid före avmarschen beordrar och kontrollerar gruppchefen tillsyn före körning på fordonen. Vintertid varmkörs vid behov samtliga fordon.

Före avmarsch ger gruppchefen också order om den förstärkning av klädseln som väderleken kräver. Den personal som är uttagen till flygvarnare och takskytt ges order i särskilt god tid om att förstärka sin klädsel.

Exempel på fördelning av personal och materiel i fordon:

	Främre fordon	Mellanfordon	Mellanfordon	Bakre fordon
Funktion	Förpatrull	Ledning	Ledning	Efterpatrull
Ledning	Gruppchef (Tolk) GPS	Plutonchef Gruppchef Tolk GPS Navigationsut-rustning	Stf Plutonchef Gruppchef (Tolk) GPS Navigationsut-rustning	Gruppchef GPS
Underrättelser				
Rörlighet	Bogservajer.	Bogservajer.	Bogservajer.	Bogservajer.
Verkan	Tung ksp (Grsp) Ak/Ksp	Ksp Granatspruta Ak/Ksp	Ksp Granatspruta Ak/Ksp	Tung ksp (Grsp) Ak/Ksp
Skydd	Rökhgr	Rökhgr	Rökhgr	Rökhgr
Uthållighet	Överlevnadsut-rustning för egen personal.	Överlevnadsut-rustning för egen personal.	Överlevnadsut-rustning för egen personal.	Överlevnadsut-rustning för egen personal.

Ovanstående är ett grundexempel. Uppträdandet bör varieras i syfte att inte vara förutsägbar och minska verkan vid fientliga eldöverfall. Utrustningen kan också varieras med hänsyn till aktuell hotbild.

Förutom åtgärder före körning kontrolleras att:
- Hälso- och sjukvårdsutrustning inklusive bår placeras och fästs på samma plats i alla fordon, så att utrustningen går att hitta och är lättåtkomligt även efter att fordonet vält eller utsatts för mina eller sprängning.
- Bogser- eller bärgningsutrustning monterats och kontrollerats så att fordon snabbt kan kopplas vid stridsbärgning eller stridsbogsering, utan att skalskyddet bryts. Alla fordon förbereds på samma sätt och om möjligt både fram och bak på fordonen. Schackel och karbinkrokar funktionskontrolleras.
- Utrustning för att byta hjul eller band fungerar och är lättåtkomlig.
- Brandsläckare är lättåtkomlig och besiktad.
- Eventuell videokamera fastmonteras (om möjligt) i fordonet för dokumentation.
- Reservnycklarna placeras i ett annat fordon ingående i konvojen.

Fordonen avmaskeras först omedelbart före avmarschen. Fordonen avmaskeras normalt på kommando: ***”Marschfärdiga!”*** eller då ≤15 min marschberedskap råder. Beroende på fordonstyp och tid för avmaskering kan kompani- eller plutonchefen bestämma när avmaskering ska ske och styra detta i Stående Order.

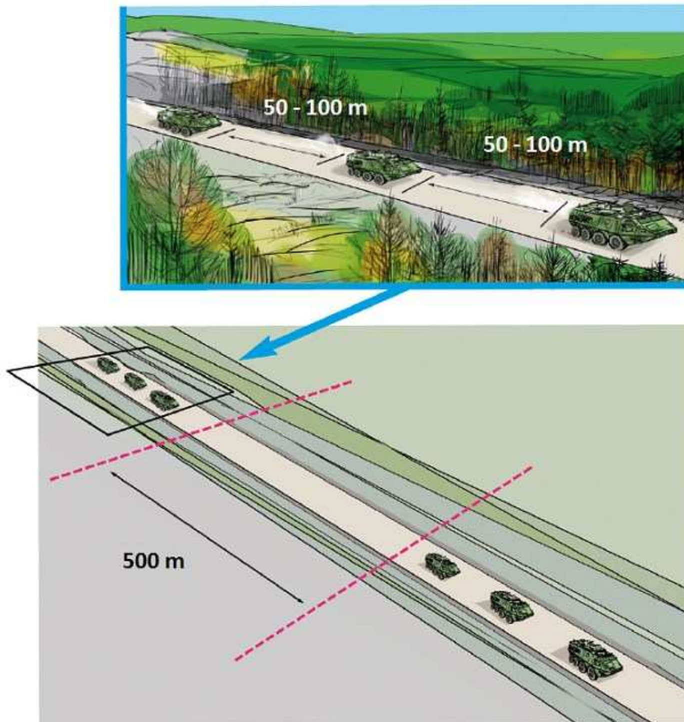

Bild 10.1 Exempel på plutons fordonsmarsch. Vid stort lufthot tas större avstånd ut mellan fordon och fordonsenheter. Wolfgang Bartsch

10.3. Order för fordonsmarsch.

Order för marschen ges efter hand så att verksamheten inte fördröjs. Ordern ska omfatta främst bestämmelser för

- uppgift då marschmålet nåtts,
- marschväg (eventuellt även alternativ marschväg),
- marschmål,
- eventuella trafikbestämmelser som påverkar marschen (exempelvis hastighet, belysning),
- tidpunkter och platser för uppehåll och raster,
- återsamlings- och uppsamlingsplatser om förbandet splittras,
- beredskap,
- underrättelser,
- samband,
- underhållstjänst
  - tankning
  - reparation
  - bärgning
  - förplägnad,
- hälso- och sjukvård,
- transporttjänst samt
- lastning på förstärkningsfordon (om sådana disponeras).

Exakt utformning för marschorder kan styras genom exempelvis stående order.

10.4. Genomförande

Plutonens fordon bildar *en fordonsenhet (3-5 fordon).* Avståndet mellan fordonsenheter är i regel 500 meter. Avstånd mellan enskilda fordon är 50-100 meter i öppen terräng och 5-50 meter i bebyggelse. Vid stort lufthot kan avståndet mellan fordon och grupper ökas till 200 meter.

Marsch påbörjas direkt från grupperingsterrängen. Kompani och pluton marschgrupperas i regel på ett led. Avståndet tas ut i samband med att marschen sätts igång. Plutonen får absolut inte samlas på ett ställe eller ställas upp på marschvägen.

En jämn marschhastighet ska eftersträvas. Plutonchefen ska fortlöpande kontrollera stridsberedskapen, marschdisciplinen och sambandet med framförvarande förband.

Normalt genomförs sambandskörning inom förbandet.

Förpluton avdelas i regel. Uppgift till förplutonen är att:
- skydda huvudstyrkan mot överraskande anfall,
- bryta svagare motstånd samt
- fastställa lämpliga kringgångsvägar och ordna vägvisning kring förbindelseavbrott, mineringar och andra hinder.

Förstyrka ges i regel uppgift att efter hand ta mål längs marschvägen. Uppgiften löses under radiotystnad. Avståndet mellan förstyrkan och huvudstyrkan bör inte överstiga 15 minuter.

Vid fientlig flygverksamhet ska öppna terrängpartier passeras med högsta hastighet. Hastigheten minskas i skyddande terräng, så att plutonen inte marscherar in i den avdelning som framrycker framför.

Vid flyglarm eller flyganfall under fot- eller skidmarsch tar plutonen skydd 100 m från vägen.

Vid fordonsmarsch gäller:
- Vid *flyglarm* ökar fordonsenheten hastigheten och kör till närmaste terrängparti som ger skyl (100-300 m från vägen).
- Vid *flyganfall* körs fordonen till närmaste skyl. Om vägen är blockerad sitter truppen av och söker skydd 100 m vid sidan av vägen.

Bild 10.2. Exempel på plutons (fordonsenhets) uppträdande vid flyganfall. Wolfgang Bartsch

10.5. Åtgärder vid rast

Vid rast lämnas vägen fri. Fordonen körs av vägen och maskeras. Plutonchefen eller ställföreträdaren söker samband framåt.

Post med uppgift att visa vägen till plutonchefens uppehållsplats sätts ut vid vägen.

Under dager rastar plutonen minst 100 m vid sidan av vägen och om möjligt i flygskydd. Om det inte finns något skydd, sprids plutonen ut.

Vid en tillfällig halt sitter personalen kvar i fordonen som körs åt sidan (intill vägkant/ut på vägren), beredda att fortsätta marschen på tecken.

Under lång rast bör samtlig personal beredas möjlighet att lämna fordonet. Grupperingsplatsen skyddas av poster och/eller avsutten personal i stridsställning. Markstridsberedskapsgraden beordras av kompanichefen och styrs av hotbilden.

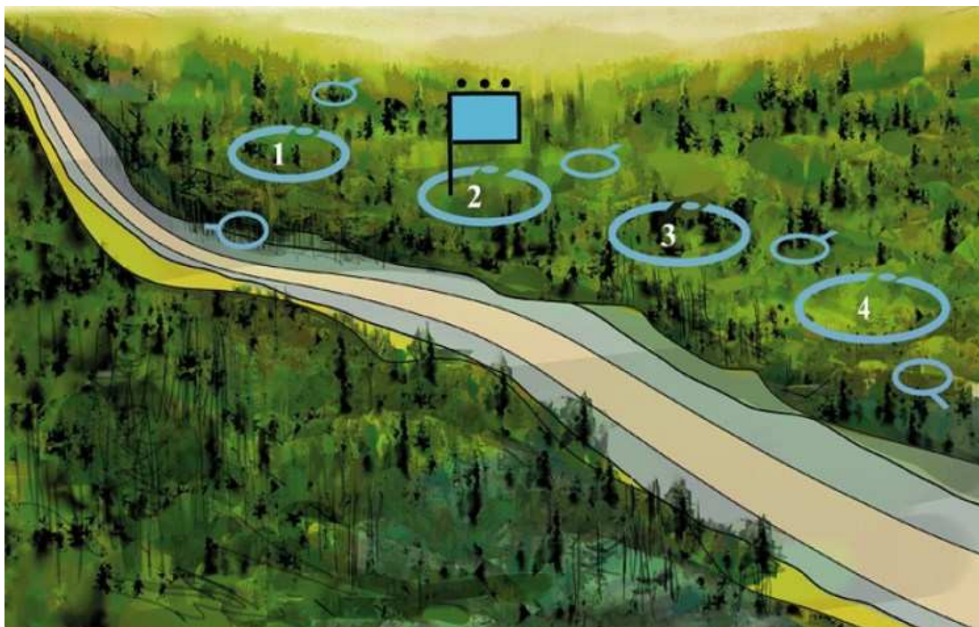

Bild 10.3 Exempel på skydd mot överfall vid rast. Wolfgang Bartsch

10.6. Åtgärder vid fordonshaveri

Om något av plutonens fordon går sönder under marschen vidtas åtgärder beroende på om fordonet ska överges eller om bärgning eller bogsering ska ske.

Ska fordon repareras eller bärgas grupperas skydd varefter fordonsskadan anmäls till kompanichef.

Om fordonet måste överges ger fordonschefen tecken till bakomvarande fordon att köra om. Personalen sitter upp på de fordon som har plats och tar med den viktigare materielen (vapen och ammunition). Fordon och materiel som inte kan tas med förstörs på bataljonschefs order.

10.7. Skidmarsch

Pulkorna fördelas främst till understödsgruppen. Övergången från fordons- till skidmarsch kan förberedas genom att pulkorna packas med tyngre materiel som exempelvis understödsvapen och ammunition.

Före skidmarsch kontrollerar gruppchefen att
- skidorna och pulkorna är vallade,
- bindningarna är tillpassade,
- pulkorna är rätt packade,
- reservskidspetsar, skidreparationsväskor och vallor tas med,
- personalen inte är för varmt klädd,
- utrustningen medförs så, att skidlöpning underlättas samt
- skydd mot kylskador vidtagits eller förberetts.

Under marschen kontrollerar gruppchefen att
- sambandet inom gruppen fungerar genom repetering,
- en van skidlöpare med reparationsmateriel framrycker i kön,
- poster sätts ut vid svårare passager samt
- kylskadade tas om hand snabbt.

Vid rast kontrollerar gruppchefen att
- skidspåret lämnas,
- klädseln förstärks,
- utrustningen omfördelas vid behov,
- pulkdragarna avlöses allt efter personalens kondition samt
- personalen inte fått några kylskador.

Fordonsspårning (stridstrossfordon) utnyttjas så länge stridsberedskapen och terrängens framkomlighet medger det. Då det finns risk för sammanstöt med motståndaren, går plutonen före fordonet.

Vid skidspårning byts spårare, när denne inte längre kan hålla vanlig framryckningshastighet. Spårgruppen byts när samtliga inom spårgruppen spårat en gång, vilket kan markeras genom att gruppchefen exempelvis sträcker upp en stav.

11. FÖRLÄGGNING OCH ÅTERHÄMTNING

11.1. Inledning

Förläggning och återhämtning genomförs i syfte att återställa personal och materiel i stridsdugligt skick och omfattar olika åtgärder som vidtas för att höja kompaniets stridsvärde. Det syftar också till att skapa tid och möjlighet för planering och förberedelser inför kommande uppgifter.

11.2. Förläggning

En god och ostörd vila främjar personalens stridsuthållighet och därmed personalens stridsvärde. Förläggning ska därför göras så skyddad och bekväm som uppgiften och beredskapen tillåter.

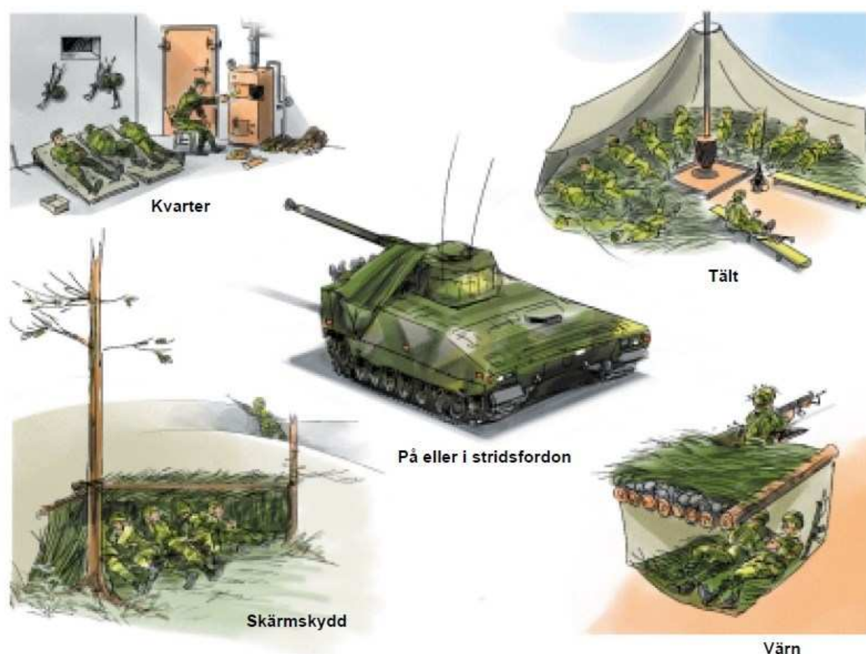

Bild 11.1 Exempel på stridsförläggning. Wolfgang Bartsch

Vid *kvarter* eftersträvas förläggning av personalen i skyddade utrymmen. Kvarter mörkläggs. Chefen kan anbefalla särskilda åtgärder för att minska risken för upptäckt, exempelvis förbud att vistas utomhus under dager och begränsning av fordonstrafik.

Vid *bivackförläggning* i samband med återhämtning ställs stridsfordon upp i nära anslutning till en väg som är framkomlig för hjulfordon. Personalen ska ha tillgång till skydd, antingen i splitterskyddade fordon eller i öppet stridsvärn. Tält reses så att eldgivning ut från förläggningen inte hindras.

Stridsförläggning intas av stridsgrupperat förband. Förläggningen ordnas i anslutning till förbandets stridsställningar, i fordon, tält, vindskydd, stridsvärn, skyddsrum eller byggnader. Förläggningen förbereds och order ges i så god tid att förbandet kan komma till vila utan dröjsmål. Riskerna för upptäckt minskas genom att förläggningen intas och bryts i mörker eller nedsatt sikt samt genom omsorgsfull maskering.

Ett rutinmässigt förfarande ska eftersträvas vid ingående i förläggning, så att förläggningsarbetet kan utföras på flera täter. Rutiner för detta bör framgå av kompaniets stående order.

Förläggningsplatsen rekognoseras och om möjligt förbereds av en förläggningspatrull.

Bevakningen anpassas efter den rådande stridsberedskapsgraden. Larmstyrka som ska vara stridsberedd eller marschfärdig senast inom 15 min efter erhållen order intar larmförläggning. Sådan förläggning kan bli nödvändig även för förbandets huvuddel.

Gruppchefen kontrollerar att gruppens klädsel, vapen och utrustning samt materiel och fordon är så ordnade och vårdade att den anbefallda strids- och marschberedskapen kan hållas. Kontrollen kan ske genom övning.

Samband hålls om möjligt med tråd. Radiotystnad råder i regel vid förläggningstjänst, men en snabb övergång till samband på radio ska vara förberedd.

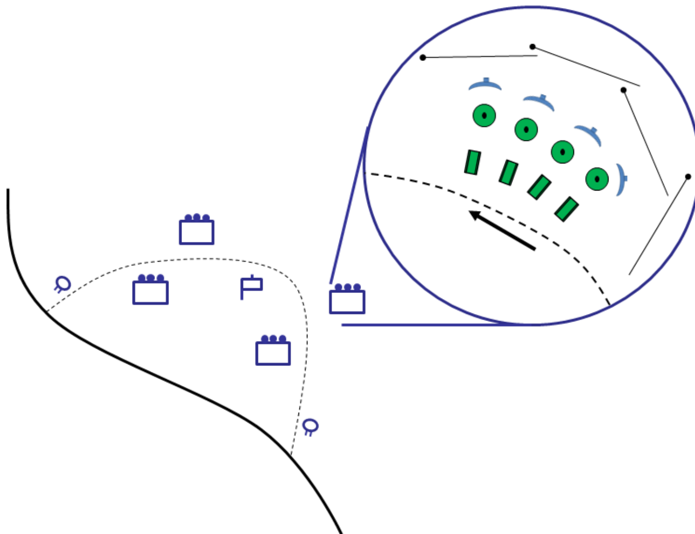

Bild 11.2 Exempel på kompaniförläggning med tält. Försvarsmakten

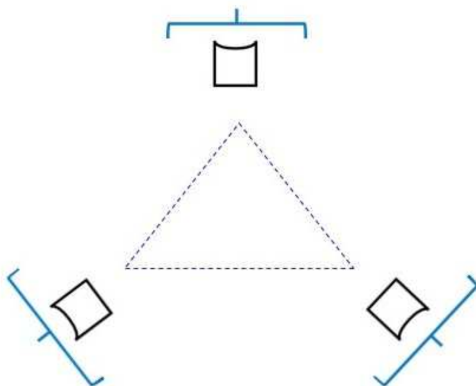

Bild 11.3 Exempel på triangelbas. Grupperna (fordonen) grupperas i en triangel med huvudsaklig observation utåt. Vapenstationer eller andra observationshjälpmedel används för observation. Försvarsmakten

11.3. Återhämtning

Återhämtning bör genomföras efter ett antal dygns stridsverksamhet eller då stridsvärdet så kräver. Återhämtning ställer stora krav på förtänksamhet och planering.

Återhämtning genomförs med utnyttjande av
- förbandets egna underhållsresurser i innehavd gruppering eller efter en kortare förflyttning,
- understödjande förbands framgrupperade resurser samt
- ortens tillgångar.

För återhämtning krävs något eller några dygn. Återhämtning ska kunna avbrytas inom av högre chef angiven tid.

Kompanichefens ställföreträdare planerar och leder under kompanichefen återhämtningen med stöd av kompanikvartermästaren, kompaniteknikern och chefen för stab- och trossplutonen. Normalt leds de övriga plutonerna av ställföreträdande chefer.

Planering och genomförandet av plutonsgemensam personalvård vid plutonen är en del av återhämtningen som plutonchefen ansvarar för. Gruppcheferna ansvarar för att genomföra helhetsinriktad uppdragsutvärdering enligt beskrivningen i kapitel 4 på respektive grupp enligt givna direktiv från plutonsledningen.

Kamratstöd och avlastningssamtal genomförs vid behov, liksom samtal om eventuella etiska problem. Personalen vilar ut och därefter vidtar utbildning för att återskapa och vidmakthålla personalens förtroende för egen och förbandets förmåga.

Återhämtning sker i övrigt enligt MSH Pluton.

12. FUNKTIONER

12.1. Sambandstjänst

Grunder

Interngruppradio (IGR) är i första hand är avsett för samband under strid eller annan tidskritisk verksamhet vid grupp, vilket innebär att signaleringsmetoderna delvis skiljer sig från det som gäller andra system.

Vid direkt stridskontakt är oftast tecken och kommandon överlägset radiokommunikation inom gruppen. Före och efter den omedelbara striden kan orienteringar och rapporter förmedlas via på radio.

Kvittens kan ske med radio, tecken eller direkt handling.

Trafik som prioriteras på IGR är:
- Order och stridsledning.
- Rapporter och orienteringar.
- Målangivningar.
- Skjutgränser.

Att tänka på:
- Ljuddisciplin behålls hos förbandet som använder radion.
- Radion är ett komplement till tecken.
- Radion ska användas när det verkligen behövs och då det för tillfället är den bästa metoden.

Exempel på nätbildning

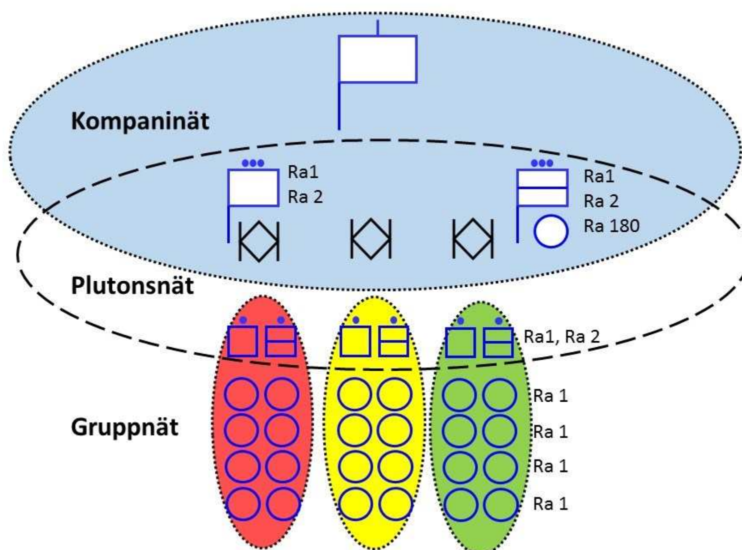

Bild 12.1 Exempel på nätbildning vid pluton. Samband inom kompani sker med kompaniradio buret eller i fordon. Försvarsmakten

Passningsalternativ

Passnings alternativ	Innebörd
1	Ständig passning, stationen öppen kontinuerligt
2	Passning 5 min varje kvart
3	Passning 5 min varje halvtimme
4	Passning 10 min varje timme

I ordern om passning bör anges den tidpunkt då passningen ska börja, tex ***"Passningsalternativ 2 från klockan 1420",*** vilket innebär passning klockan 1420-1425, 1435-1440, 1450-1455 och så vidare.

Om tidpunkten inte angetts, gäller följande:
I alternativ 2 de första 5 min varje kvart, exempelvis 1400-1405, 1415-1420 och så vidare.
I alternativ 3 1400-1405, 1430-1435 och så vidare.
I alternativ 4 1400-1410, 1500-1510 och så vidare.

Signalskydd

All sändning med radio och mobiltelefon kan enkelt pejlas och mycket snabbt avslöja förbandets position. Motståndaren ska förutsättas ha förmåga att med tekniska hjälpmedel kunna avlyssna vår radiotrafik och på längre sikt dra slutsatser om vår stridsplan och stridsvärde.

Vissa radiosystem sänder även om de inte aktivt används, exempelvis mobiltelefon. Gruppchefen vidtar åtgärder för att säkerställa att dessa radiosystem stängs av då radiotystnad är beordrad.

Genomförs verksamhet som inte ska kunna avlyssnas, samlas mobiltelefoner ihop och förvaras så att verksamheten inte röjs.

Chefen bestämmer om och hur mobiltelefoner och annan elektronisk materiel får medföras vid genomgångar eller ordergivningar eller annan verksamhet.

Motståndarens möjligheter att utnyttja signalspaning och störsändning minskas genom att utnyttja avskärmande terräng, exempelvis höjdsträckor.

I försvar och förläggning byggs med fördel trådförbindelse mellan förbanden. Om radio måste användas inom försvar eller förläggning, används lägsta effekt i syfte att undgå pejling.

När klarspråk används, ska meddelanden utformas så att obehöriga får svårt att dra fördel av dem. Det är särskilt viktigt att förbandens ordinarie benämningar samt platser, klockslag, verksamhet och stridsvärde utelämnas eller skrivs om.

Lägesangivning görs genom hänvisning till en för mottagaren känd punkt, exempelvis upk 4 (utgångspunkt på karta).

Gruppchefen ansvarar för att signaldisciplin upprätthålls inom egen grupp.

Signalering

Observera följande vid signalering:
- inom kompaniet nyttjas vanligen direkta personsamtal,
- förbindelsen provas endast när det är absolut nödvändigt, i regel på kompanichefens order,
- passning ska ske enligt beordrat passningsalternativ,
- anrop ska besvaras omedelbart,
- signalering görs kortfattat och enligt gällande bestämmelser,
- endast nödvändiga meddelanden utväxlas samt
- hemlig information täcks.

Vid störsändning ska:
- den störda förbindelsen om möjligt upprätthållas, mottagaren kan fortfarande ha möjlighet att höra,
- övergång ske till reservfrekvens,
- möjligheten att vidarebefordra meddelandet över en annan station utnyttjas,
- möjligheterna att skärma av störsändning och utnyttja samtliga sambandsvägar (radio, tråd, ordonnans) tillvaratas.
- sändningsavstånden minskas och om möjligt stationens uteffekt ökas.

12.2. Personaltjänst

Personalvård

Gruppchefen ska sträva efter att lära känna all sin personals bakgrund och personliga egenskaper, så att denne kan vid behov stödja den enskilde och biträda plutonchefen i personalvården.

Gruppchefen ska rapportera till plutonchefen när någon avpolletterats eller återkommit samt när någon saknas, skadats eller stupat.

Avhjälpande personalvård kan vara omhändertagande, krishantering med avlastningssamtal samt återhämtning.

Känslobetonade avlastningssamtal innebär att reducera kortsiktig känslomässig och fysisk stress, förebygga långsiktiga konsekvenser av stress samt förstärka soldatens och gruppens välbefinnande. Det är viktigt att det redan på gruppnivå genomförs avlastningssamtal för att hjälpa kamrater som behöver stöd.

Den som tillfrisknat ska i största möjliga utsträckning tillbaka till den grupp vederbörande tidigare tillhört.

Fångar

Under strid kan gruppen ta fångar. Skilj på tillfångatagna officerare och manskap och håll dem åtskilda. Rapportera direkt om du tagit tillfånga en av motståndarens officerare.

Fångar skyddsvisiteras vid gruppen i syfte att avväpna fången, samt att om möjligt tidigt kunna omhänderta viktig information som anträffas i fångens utrustning (t ex kartor, oleat, täcktabeller m.m.). I regel måste de föras till en skyddad plats innan de visiteras.

Under skyddsvisitationen - var försiktig och se till att den som visiterar skyddas av en kamrat. Låt den som visiteras ställa sig framåtlutad mot ett träd eller en vägg eller låt denne hålla händerna över huvudet. Man kan också låta fången ligga på marken under visitationen. All utrustning som tas från en krigsfånge ska dokumenteras.

Ta ifrån en fånge
- vapen och ammunition,
- verktyg, knivar och dylikt,
- annan militär utrustning (exempelvis kompass och ficklampa),
- kartor samt
- andra handlingar som kan ha militär betydelse.

En krigsfånge har rätt att behålla
- uniform,
- personlig skyddsutrustning (exempelvis skyddsmask),
- hjälm och skyddsväst,
- identitetshandlingar och id-bricka,
- utspisningsutrustning (kokkärl och sked, inte kniv eller gaffel) samt
- personliga tillhörigheter som saknar underrättelsevärde.

Övrig materiel och handlingar sänds till kompanichefen.

Fångar ska behandlas enligt de folkrättsliga reglerna.
Förhindra att en krigsfånge behandlas brutalt eller förnedrande.

De enda uppgifter en fånge är skyldig att uppge är namn, tjänstegrad, födelsedatum och registreringsnummer.

Krigsfångar förs under bevakning till en fångsamlingsplats. En skadad krigsfånge förs under bevakning till rätt vårdnivå.

Var tydlig och bestämd mot krigsfången så att denne inte försöker överrumpla den som vaktar eller försöker fly.

Om gruppen bevakar krigsfångar ska gruppen
- hindra flyktförsök – om så behövs med eldgivning samt
- hindra att handlingar och annat förstörs eller kastas bort.

Bild 12.2 Exempel på visitation av fångar. Wolfgang Bartsch

Bild 12.3 Exempel på visitation av fångar. Wolfgang Bartsch

Krigsgravtjänst

Stupad eller avliden ska tas om hand på ett värdigt sätt. Om en stupad eller avliden inte kan transporteras till en uppsamlingsplats eller en krigskyrkogård, ordnas en fältgrav. Gravens läge och de närmare omständigheterna kring dödsfallet ska rapporteras till pluton- och kompanichefen.

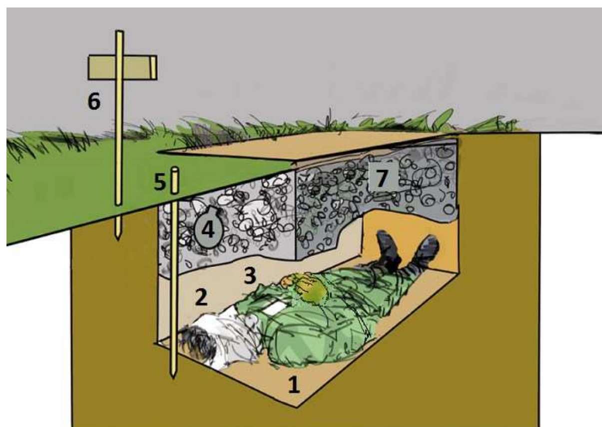

Bild 12.4 Exempel på fältgrav. Wolfgang Bartsch

1. Den stupade läggs i graven med en bädd och ett lager med granris eller dylikt.
2. Skydd för den stupades ansikte ordnas.
3. Identitedsbrickan ena hälft ska vara lätt anträffbar. Låt den om möjligt vara kvar i kedjan runt halsen.
4. I ett torrt och slutet förvaringsutrymme läggs identitetsuppgifter om den stupade.
5. Träpåle ordnas vid den stupades huvud för att underlätta eventuell uppgrävning.
6. Markera graven med en trätavla med uppgifter om den stupades grad, födelsenummer, namn och dödsdag.
7. Täck med jord eller stenkummel.

12.3. Spaningstjänst

Grunder

Spaning syftar till att inhämta information som sedan bearbetas till underrättelser vilka ska ge chefen ett bra beslutsunderlag. Om chefen har tillgång till bra underrättelser så kan denne fatta de bästa besluten och nyttja sina resurser mest effektivt. Inhämtningen av information, bland annat truppspaning, är därför mycket viktig för att underrättelsetjänsten ska kunna bearbeta och ta fram underrättelser.

Uppgifter

Grupp ges främst följande uppgifter:

Spana	Uppgift som syftar till att inhämta information utan strid. Syftet med uppgiften är att lokalisera, identifiera, verifiera eller dokumentera viss företeelse eller visst objekt. Uppgiften kompletteras med spaningsfrågor.
Stridsspana	Stridsuppgift som syftar till att inhämta information om exempelvis läget och åtgärder hos motståndaren genom att ta, bibehålla eller återta stridskontakt med motståndaren.

Patrullera	Rörligt bevaka eller övervaka viss terräng, objekt eller verksamhet i visst syfte.

I detta kapitel behandlas spaningsuppgifter. Övriga uppgifter redovisas i kapitlet för *Stabiliserande operationer* samt i *MSH Pluton*.

Exempel på uppgifter.

Uppgift	Innebörd
”Spana mot A, beredd…!”	Förhållandet vid A ska klargöras, framryckningsväg till och från A är valfri.
”Spana över B mot C, beredd…!”	Spaning utföres först mot B för att klargöra förhållandet, därefter inriktas spaningen mot C. Framryckningsväg är valfri.
”Spana längs väg D från D2 till D10, beredd…!”	Spaning sker för att klargöra förhållandet längs angiven väg. Rapport sker då linjer/punkter passeras.
”Spana i kompass 2100, avstånd 500, beredd…!”	Spaning sker för att klargöra förhållandet i angiven riktning och avstånd.
”Fast spaning mot E från tnr 122000, minst intill tnr 141800, beredd…!”	Förhållanden vid E ska klargöras under angiven tid. Plats är valfri.
”Fast spaning mot vägen F, mellan G och H, från tnr 142100, minst intill 150300, beredd…!”	Klargörande av förhållandet längs väg F ska ske från valfri plats mellan punkter G och H.
”Fast spaning från höjden mot fältet, beredd…!”	Gruppen är styrd till en plats i terrängen varifrån uppgiften ska lösas.

Uppgiften kompletteras ofta med en eller flera *spaningsfrågor*. Exempel på spaningsfrågor är:

- Är vägen mellan A och B framkomlig för terrängbil?
- Finns civila i gårdssamlingen vid C?
- Finns motståndaren vid bron D?

Fast spaning

Fast spaning syftar till att fortlöpande kontrollera förhållandena längs en väg eller stråk, på en viss plats eller inom ett visst område. Uppgiften löses gruppvis på observationsplatser (o-platser) - från ett fordon eller tillfälligt byggda skydd.

O-platsen bör vara dold i betäckt eller urban terräng, för att möjliggöra förflyttning till och från den. I dagsljus bör den vara minst 200 m från den plats som ska observeras, detaljer ska kunna ses med kikare.

O-platsen ska förses med termisk maskering och om den är avsutten även med regn- och köldskydd.

Valet av o-plats beror bland annat på

- om den ska upprättas med eller utan fordon,
- terrängen,
- tidsförhållandena,
- väder-, sikt- och ljusförhållandena samt
- motståndaren.

På o-platsen ska finnas

- o-platsinstruktion,
- kikare och materiel för mörkerobservation,
- karta,
- kompass,
- klocka,
- radio med extra batterier eller annat sambandsmedel,
- rapportliggare samt
- anteckningsmateriel.

På o-platsen bör finnas

- eldobservatörsskiss samt
- termos med varm dryck.

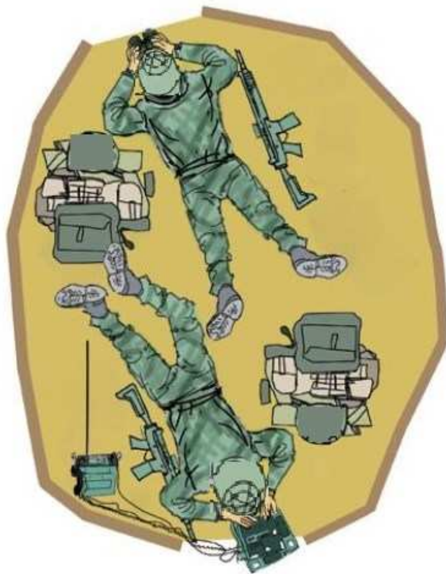

Bild 12.5 O-plats med materiel. En soldat observerar framåt och den andre håller uppsikt bakåt. Wolfgang Bartsch

För att fortlöpande kunna lösa uppgiften utan att själv bli upptäckt, krävs noggrannhet och försiktighet vid ingående och upprättande samt betjäning av o-plats.

Vid planering och upprättande av o-platsen bör följande beaktas

- Gruppera o-platsen på en liten yta för att minimera risken för upptäckt.
- Goda observationsmöjligheter - ca 200 m väg/stråk bör kunna ses för att kunna identifiera fordon och tyngre vapen samt räkna dessa, även i mörker.
- Skydd - helst frontalt. Utnyttja svackor, skrevor, åsryggar, och annat. Sträva efter terränghinder för stridsfordon mellan o-platsen och observationsområdet, så att motståndaren inte kan köra direkt in i o-platsen, exempelvis blockterräng, djupt dike, sjö, myr (sommar).
- Skyl i form av exempelvis överhängande trädgrenar, sly, buskar. Vid behov bör o-platsen grävas ned.
- O-platsen måste snabbt kunna utrymmas vid upptäckt. "Kläm" inte in den där det blir svårt att ta sig ut.
- Gruppera inte i radioskugga. Kontrollera på kartan. Nyttja vid behov en sändarplats utdragen från o-platsen.
- Vintertid, eller vid behov, genomförs skenspårning, maskering av spår och så vidare.
- Undvik iögonfallande terräng som drar till sig uppmärksamhet, eller som gör det lätt för motståndaren att ange o-platsen vid upptäckt (exempelvis ensamma hus, skogsuddar).
- Undvik större vägkorsningar. En motståndare kan vara i behov av vägnät och kan komma att gruppera i anslutning till dem.

Rörlig spaning inom område

Gruppen kan sändas ut i en viss riktning eller till en viss plats för att inhämta information om motståndaren, terrängen och civilläget.

Planering av spaningsuppgift
Du bestämmer i regel hur uppgiften ska lösas. Ställ dig följande frågor innan du påbörjar uppgiften:

- Vad vill chefen veta och när vill denne senast veta det?
- Lämpliga observationsplatser?
- Var och när måste spaningen börja? Framryckningsväg?
- Var ska patrullen passera in genom våra förband? Särskilda överenskommelser om plats, väg, lösen, igenkänning, identifiering och eldunderstöd?
- Hur ska patrullen rapportera? När och var kan stationsplats för radio ordnas?
- Återsamlingsplatser?
- Vad gör vi om vi upptäcks eller hamnar i strid?
- Vilken är vår bereduppgift?

SOLO
Stanna - Observera - Lyssna – Ofta

Spaningen kan utföras så här:

- Patrullen spanar främst genom observation från en eller flera platser. Spaningsuppdraget och sikten avgör hur nära målet man måste framrycka.
- Ibland måste patrullen spana under förflyttning, exempelvis om ett skogsområde ska genomsökas eller då läget är ovisst. Patrullen väljer då väg där det går bra att observera och lyssna.
- Om det är risk för sammanstöt med motståndaren – framryck försiktigt växelvis. Bestäm om möjligt i förväg hur patrullen ska agera vid sammanstöt med motståndaren.
- Undvik rörelser i sidled längs motståndaren. Framryckning mot spaningsmålet sker istället vinkelrätt från sidan.
- Om patrullen förflyttar sig i fordon så sker spaningen genom att patrullen stannar, stänger av motorn och observerar med kikare och lyssnar.
- Sker spaningen med två eller fler fordon så kan ni utnyttja växelvis framryckning och observation.
- Nyttja mörkret då vi har tekniska hjälpmedel som möjliggör observation, framryckning och strid om vi möter en motståndare med låg teknisk nivå.

Ta av hjälm och hörselskydd vid hörselobservation.
Om taktiska hörselskydd förbättrar hörseln kan de behålls de på.

Bestäm återsamlingsplatser efterhand. Bestäm också hur lång tid ni ska vänta vid återsamlingsplatsen. Om patrullen skingras är den sista återsamlingsplatsen alltid den punkt varifrån patrullen utgick.

Rörlig spaning längs väg

Spaning längs väg kan genomföra med fordon eller till fots beroende på hotbild och risktagning. Används fordon genomförs spaningen om möjligt med växelvis framryckning alternativt genom att avspana nästa terrängavsnitt och sedan framrycka till nästa spaningshalt.

Gruppen kan spana med fordon längs väg enligt följande:

1) Fordon 1 grupperas för observation och understöd. Understöd ska kunna ges till framryckande fordon i form av eld med ksp, tung ksp eller granatspruta alternativt avskärmande rök med granatgevär.
2) Fordon 2 framrycker då fordon 1 grupperats till ny observationshalt inom ögonsambands avstånd. Växling ska kunna ske utan att behöva använda radio.
3) Eventuellt fordon 3 framrycker bakom bakre (främre) fordon, rapporterar till högre chef utifrån order. Vid behov upprättas högantenn.

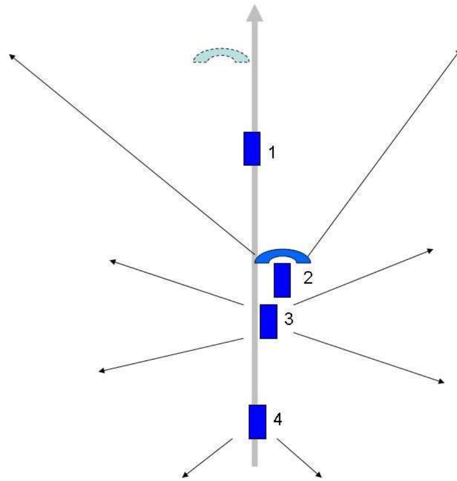

Bild:12.6 Spaning längs väg med ett fordon som framrycker i täten. Försvarsmakten

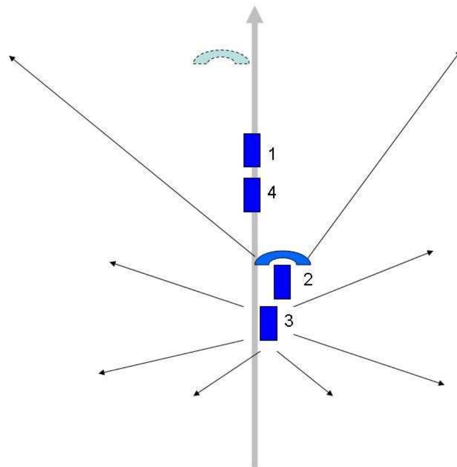

Bild:12.7 Spaning längs väg med två fordon som framrycker i täten. Försvarsmakten

SOLO
Stanna - Observera - Lyssna – Ofta.

Väg som ska avspanas littereras för att underlätta rapportering och målangivning. Vägen ges vanligen en bokstav varefter siffror läggs in utmed vägen. Detta regleras av högre chef eller framgår av förbandets stående order.

Vid upptäckt av motståndaren ska gruppen antingen:

- Kringgå motståndaren och fullfölja spaningen längs vägen eller alternativ väg. Uppgiften löses med fordon eller till fots.
- Gruppera för fast spaning.
- Övergå till rörlig detaljspaning mot motståndaren.
- Återgå till utgångsläget eller annan plats.

Har gruppen hamnat i stridskontakt – vinn eldstriden och därefter:

- Lösgör från motståndaren, kringgå, fullfölj tidigare uppgift eller utifrån given order – lös ny uppgift eller återgå till bestämd plats.
- Fördröj eller stör motståndarens framryckning. Gruppera i lämpligt terrängavsnitt och utför upprepade eldöverfall.
- Försvara tagen terräng. Gruppera i lämpligt terrängavsnitt och försvara platsen.

En inriktning på vad som ska gälla fastställs av plutonchefen innan spaningen påbörjas eller vid rapportering.

Stridsspaning

Stridsspaning syftar till att inhämta information om exempelvis läget och åtgärder hos motståndaren genom att bibehålla eller återta stridskontakt med motståndaren.

Chef som ger order om stridsspaning måste överväga om en stridsuppgift eller en spaningsuppgift är mer lämpligt. Syftet med stridsspaningen och hur gruppen ska agera vid stridskontakt måste vara utklarat. Den som får uppgiften måste kunna fatta beslut om i vilken omfattning den egna enheten ska inlåta sig i strid.

Gruppen (patrullen, stridsparet) kan få uppgift att genomföra stridspaning främst inom ramen för plutonens strid. Gruppen får då normalt en avgränsad uppgift att stridsspana genom att framrycka till eller ta ett terrängavsnitt.

Hamnar gruppen i strid bibehålls stridskontakten intill dess att uppgiften är löst. Detta innebär att om gruppen upptäcker motståndaren väljer gruppchefen om motståndaren ska nedkämpas, nedhållas eller störas beroende på egna gruppens stridsvärde och motståndarens bedömda styrka.

Stridsspaningen kan också ha fokus på terrängen vilket innebär att gruppen ska försvara terräng som tagits. Terrängen försvaras så länge som möjligt utifrån de order gruppen fått. Är motståndaren för stark sker urdragning om möjligt med bibehållen stridskontakt.

Exempel på uppgift:
”1. grupp – stridsspana 500 meter i kompass 3200 i syfte att ta oförsvarad terräng. Vid sammanstöt med motståndaren – försvara tagen terräng – beredd understödja plutonens anfall alternativt fördröj motståndarens framryckning mot plutonen.”.

Om gruppen lyckas ta fångar kan viktiga upplysningar om motståndaren erhållas. Det vanligaste sättet att ta fångar är att under eller efter strid ta motståndare som ger sig eller skadats. Särskilda fångsnappningsuppgifter planeras och genomförs på order.

12.4. Skydd mot CBRN

Grunder

För grupp gäller principen att i första hand undvika hot och risker från CBRN-stridsmedel samt toxiska industriämnen (TIM) och i andra hand vidta passiva åtgärder genom att tex anpassa klädsel eller inta profylax.

Toxiska industriämnen kan användas för att åstadkomma liknande effekter som en del massförstörelsevapen åstadkommer.

För att undvika hot och risker ska gruppen sätta sig in i CBRN- och TIM-läget inför lösandet av en uppgift. Läget kan medföra att uppgiften löses med annan metod eller från annan plats för att undvika hot och risk. Om detta inte är möjligt vidtar gruppen förebyggande åtgärder och anpassar skyddsnivån till rådande hot och risk efter godkännande av högre chef. Under lösandet av en uppgift har gruppen ansvar för att bidra med information till uppdatering av CBRN- och TIM läget.

Bild 12.8 Motståndare i skyddsdräkt Wolfgang Bartsch

Att beakta är att vid brand kan kemikalier som normalt sett inte är särskilt farliga reagera på värmeutvecklingen, blandas med andra kemikalier eller reagera på vatten som sprutas vid eventuellt släckningsarbete och bli mycket giftiga. Skyddshöljen på radiologiska ämnen kan smälta vilket medför att farliga nivåer av strålning kan uppnås.

Gruppchefen har ansvaret för att vidta beordrade förebyggande åtgärder för skydd mot CBRN-stridsmedel eller Toxiska industriämnen.

Gruppens förebyggande åtgärder mot CBRN- och TIM-risk består bl.a i att:
- varje soldat vidtar personliga åtgärder samt anpassar klädsel och utrustning,
- soldaterna bär täckande klädsel och använd myggmedel för att minska risken för insektsbett,
- skärpt rutin för preventiv medicinska åtgärder, exempelvis handtvätt, diskning mm,
- övning för att snabbt förstärka personlig skyddsutrustning, genomföra rapportering samt omhänderta skadade vid en attack eller händelse,
- personalen kan finnas i skydd om uppgiften tillåter,
- gemensam materiel och fordon täcks om uppgiften tillåter (helt eller endast på kontaktytor), vid risk för kärnvapeninsatser ordna fordon, materiel och övrig utrustning så att de klarar värmestrålningen och stötvågen från en kärnladdningsexplosion så bra som möjligt,
- driftprov av gruppens gemensamt kollektiva skydd i fordon,
- förberedelser och förövning med tillgänglig detekterings- och saneringsutrustning.

Gruppens åtgärder för att undvika riskerna från toxiska industriämnen:
- undvik, om möjligt, att bedriva verksamhet som binder gruppen till plats i omedelbar anslutning till eller i vindriktningen från ett industriellt riskobjekt,
- undvik att beskjuta mål hitom, invid och bortom en industrianläggning eller forskningsanläggning med lager av kemiska, biologiska eller radiologiska ämnen,
- var uppmärksam på omgivning, tex skyltar, dofter, döda djur och insekter,
- vid vistelse inne i industrianläggning ska inte hela gruppen exponera sig samtidigt i nya utrymmen i syfte att undvika risk för syrefattig, explosiv eller på annat sätt toxisk miljö som kan finnas i utrymmet.

Gruppen ska kunna:
- varna omgivningen vid detekteringsutslag eller vid förvarning enligt Sinne, Symtom, Spridning,
- rapportera CBRN-risker och hot enligt 7S samt händelser enligt NBC 1 rapport,
- betjäna CBRN-varningspost,
- genomföra C- och R/N-rekognosering efter tillförsel av materiel,
- genomföra omedelbar sanering av gruppens personal vid misstänkt kontakt med kemiska, radiologiska eller nukleära stridsmedel. Efter passage av kemisk molnmiljö genomföra kontamineringskontroll för att kontrollera saneringsbehov. Efter tillförsel av materiel genomföra taktisk sanering.
- omhänderta C-stridsmedelsskadad eller kombinationsskadad gruppmedlem.

Skyddsmaskregeln

Order om när skyddsmaskregeln ska börja tillämpas ges av lägst bataljonchef.

Har B- eller C-stridsmedel börjat användas utan föregående beredskapshöjning av hotnivån ska skyddsmaskregeln tillämpas.

All personal handlar enligt skyddsmaskregeln på iakttagande enligt *Symtom*, *Sinne* eller *Spridning*.
- Symtom innebär om man utan känd anledning får svårigheter att se tydligt eller tryckkänslor över bröstet eller andnöd.

- Sinne innebär att det förekommer misstänkt lukt, vätska eller rök.
- Spridning innebär att man observerar rök eller vätskespridning från flygplan eller explosioner som avviker från normalbilden.

Åtgärder kopplat till skyddsmaskregeln:
- Den enskilde håller andan och tar på skyddsmasken.
- C-larm ges inom förbandet. Är skyddsmaskregeln beordrad att tillämpas, är signalen Flyglarm att betrakta som C-larm.
- Detektering påbörjas. Vid tecken på nervgasförgiftning larmas närmaste förband i vindens rörelseriktning utan att detektionsresultat inväntas.

Minnesregel: Symtom – Sinne – Spridning.

Rapportering

Gruppen ska rapportera om:
- motståndare eller andra aktörer uppträder i skyddsmask eller C-stridsdräkter motsvarande,
- observation av motståndarens eller andra aktörers specialfordon och utrustning för CBRN-stridsmedel, exempelvis indikeringsfordon, saneringsutrustning eller utrustning för spridning av stridsmedel,
- hot från motståndare eller andra aktörer om användning av CBRN-stridsmedel,
- industrier eller anläggningar med tankar eller cisterner som tidigare inte är kända,
- strid eller brand vid och intill industrier eller anläggningar samt stridsskador på dessa som upptäcks,
- laboratorier och forskningsanläggningar som inte tidigare är kända.

NBC 1 rapport

1. Tidpunkt 1(när attack börjar).	1. 230856A
2. Tidpunkt 2 (när attack upphör).	2. 230857A
3. Plats för attacken.	3. 42S NG 15193240
4. Styrka (antal).	4: 1
5. Utspridningssätt (exempelvis vägbomb, flygbomb).	5. Lastbilsburen IED.
6. Indikeringssätt och omslag.	6. Indikeringspapper 104 gult omslag, LCD TIC-larm.
7. Lokala väderförhållanden (vind mot, vindhastighet, temperatur).	7. Vind mot riktning1600, 5 m/s, 8 ^{o}C.
8. Terräng.	8. I stadsbebyggelse.
9. Sagesman.	9. EAAQ

12.5. Fältarbeten

Grunder

Fältarbeten indelas i:

- Fördröjande fältarbeten: spärrning, förstöring, blockering och minering.
- Fältarbeten för överlevnad: maskering, skenåtgärder och befästningar.
- Fältarbeten för rörlighet: förbindelsearbeten, minspaning och minbrytning.
- Övriga fältarbeten: alla mark-, byggnads- eller reparationsarbeten som inte ingår i fältarbeten för rörlighet, överlevnad, eller fördröjande fältarbeten.

Alla förband får utan särskild order utföra

- Maskering.
- Befästningar.
- Larmanordningar.
- Minspaning.
- Spärrning av väg.
- Minspärr för överrullningsskydd av stridsställning.

På order utförs

- Skenåtgärder.
- Minering.

Fördröjande fältarbeten

Fördröjande fältarbeten syftar till att fördröja motståndarens framryckning och styrketillväxt.

Minering

Allmänt
Minor indelas i stridsvagnsminor, truppminor (endast i utlandet), fordonsminor och larmminor. Egentillverkade laddningar, så kallade IED:er kan också förekomma hos motståndaren.

Gruppen ska känna till hur olika typer av minor – våra och motståndarens – ser ut, utlöses och verkar.

Alla chefer får ge order om minspärr, det vill säga mineringar med minor som övervakas av personal som kan varna och lotsa och avlägsna mineringen på kort tid (några minuter). Lämnas minspärren obevakad ska den rapporteras, protokollföras och förses med varningsanordningar enligt chefens bestämmande.

Mintaktik
Placera stridsvagnsminorna där fordon kan tänkas passera. Undvik därför placering nära större stenar, grövre träd, sumpmark och liknande. Terräng där motståndarens stridsfordon ”kanaliseras”, det vill säga tvingas in på liten bredd – exempelvis broar, övergångar över större diken, mellan större oframkomliga höjder, fast terräng över sumpmarker – är lämpliga för stridsvagns- och fordonsminering.

Stridsfordon mycket väl kan framrycka inne i skogen. Minera därför inte enbart fält och stora vägar med stridsvagnsminor. Ett stridsfordon framrycker ofta i kanten till skogsterräng, det kan därför vara lämpligt att minera i ett band från skogsbrynet och ca 5-10 meter ut på fältet.

Stridsvagnar som kör på minor och som enbart förlorar rörelseförmågan tillkallar ofta stridsvagnsbärgare. Dessa bärgare är få och därför viktiga mål för vår pansarvärnseld.

Placera minor på platser som motståndarens stridsfordon kan tänkas utnyttja som eldställning, exempelvis bakom krön eller längs vägkrökar. Minor kan användas för att försvåra passage eller reparationer av vägavbrott eller andra hinder.

Mineringar ska kunna försvaras så att dessa inte kan röjas alltför lätt.

Strävan är att kunna verka mot en minering både med direktriktad eld och indirekt eld från artilleri och granatkastare. En stridsvagnsminering kan även kompletteras med kontrollerbara sidverkande minor och på så sätt få direktriktad eld.

Samlas de tre typerna av eld till en och samma plats ges bäst effekt – tredimensionell pansarvärnsstrid.

Bild 12.9 Mintaktik och tredimensionell strid. Motståndaren nedkämpas med direkt eld, indirekt eld och minor. Wolfgang Bartsch

Stridsvagnsminering

Exempel på gruppchefens order och gruppens åtgärder.
Uppgift: ***"1. skyttegrupp minerar vägen vid A, 14 strvmina 5 med bryttändare".***

Åtgärder
l. Minorna visiteras och apteras.

2. Gruppen samlas på utläggningsplatsen. Varje man bär två minor. Gruppchefen kontrollerar rättningen.

3. Minorna läggs ut efterhand och oregelbundet. På gruppchefens order går soldaten enskilt och vinkelrätt ut från nollinjen samt lägger ner och maskerar den mina som är längst bort från nollinjen först. denne går därefter tillbaka samma väg och lägger ner och maskerar den mina som är närmast nollinjen.
Sedan går denne tillbaka till nollinjen och inväntar gruppchefens protokollföring och/ eller vidare order.

4. Protokollför mineringen om möjligt på särskild blankett.

5. Ge order efterhand om enskilt eller samlat återgående.

Order
"Visitera minorna! Aptera!"

"1. grupp! Två minor var! 3 m avstånd! Kolonn framåt! Halt! Rättning framåt! Höger (Vänster) om!"
"Alm! På 5 och 2 m avstånd minera!"
"Björk! På 7 och 4 m avstånd minera!"
"Ek! På 9 och 6 m avstånd minera!"
och så vidare.

"Följ nollinjen förbi stenen till stridsställningarna!" *eller*
"1.grupp kolonn framåt!"

Man får aldrig passera över en nedlagd apterad och maskerad mina.

Stridsvagnsminor får apteras före utläggandet om mineringen utförs till fots. Minsta avstånd mellan minorna ska vara 3 m. Mineringen protokollförs – om möjligt på särskild blankett (minprotokoll) - genom att nollpunkt, nummer, kompassriktning, längd, antal minor, mintyp, samt minornas läge i förhållande till nollinjen (höger eller vänster) anges. I nödfall ritas en enkel skiss.

Exempel: Upprättad minering vid X-Y, radie 25 meter, 4 st strvmina 5 med mintändare 15.

Protokoll för minering framgår av *MSH Pluton*.

Fältarbeten för överlevnad

Maskering

Syftet med maskeringsarbeten är att försvåra för motståndaren att upptäcka, identifiera och lägesbestämma våra förband och anläggningar, både från flygspaning och från markspaning.

Genom att maskera skickligt och utnyttja rätt material och teknik kan man:
- Undgå upptäckt.
- Undgå bekämpning.
- Överraska motståndaren.

Tänk på att motståndaren använder tekniska spaningssystem som kan upptäcka värmekällor som fordon och kaminer, men även människor.

Vid maskering iakttas följande regler:
- Välj terräng, där spår syns så litet som möjligt.
- Gör inga spår i terrängen, om inte uppgiften kräver det.
- Passa in spåren i terrängens mönster.
- Välj plats så, att inte terrängens kontur- och färgmönster bryts.
- Maskera stridsställningar och materiel med maskeringsnät (-dukar) och naturlig maskeringsmateriel för skydd mot insyn såväl från luften som från marken.
- Kontrollera maskeringen då och då, om möjligt även från motståndarsidan.

Skenåtgärder

Skenåtgärder används främst för att avleda en motståndare från verkliga angreppsmål samt vilseleda denne om vår gruppering och våra avsikter.

Skenmål är exempelvis skenvärn, skenpjäser, skentält, skenfordon och skenbroar. Skenmål ska ge intryck av att vara i bruk. De kompletteras därför med trafik, snöröjning, eldgivning, signaltrafik eller annan verksamhet. Skenmålsarbeten och verksamhet som ska understödja skenmålen måste planeras och samordnas. De beordras av högre förbandschef.

Skenspårning, exempelvis spår efter bandfordon längs stråk och vägar, är också en vilseledande åtgärd.

Skenmineringar i form av granrisbäddar, grus, bildäck eller annat skrot på vägar och stråk kan också vilseleda eller fördröja motståndaren. En skarp minering kan *kompletteras* med skenmineringar för att ge intryck av att det är minerat på ett längre avsnitt av vägen eller stråket.

Den skarpa mineringen placeras antingen
- framför skenmineringen för att ge intryck av en större minering,
- mellan två skenmineringar eller
- efter en skenminering för att slå ut motståndare som röjer eller passerar det som kan uppfattas som en skenminering.

Metoderna kan med fördel varieras utmed ett längre vägavsnitt/stråk.

Skilj på vad som är skenminering och vad som är skarp minering i orienteringarna till våra egna förband. Råder osäkerhet när gruppen kommer fram till en minering ska den alltid betraktas som skarp.

Befästningsarbeten

Vid befästningsarbeten iakttas följande regler:

- Undvik stenig och vattensjuk mark.
- Kontrollera att det finns fritt skott- och kastfält.
- Kontrollera värnens utförande.
- Röj skottfält, främst genom underkvistning.
- Ordna skydd mot brandstridsmedel (lätt lucka).
- Gör anordningar för fast eld.

Skyttevärn

Skyttevärn grävs först som öppet skyttevärn för en eller två soldater. Därefter byggs värnet ut med splitterskydd.

Skyttevärnet skyddar mot eld från eldhandvapen och mot lättare splitter. Det skyddar också mot värmestrålningen från kärnvapen samt ger ett visst skydd mot radioaktiv strålning.

Splitterskyddet ökar skyddet, främst mot splitter, men även mot värmestrålning, och radioaktiv strålning.

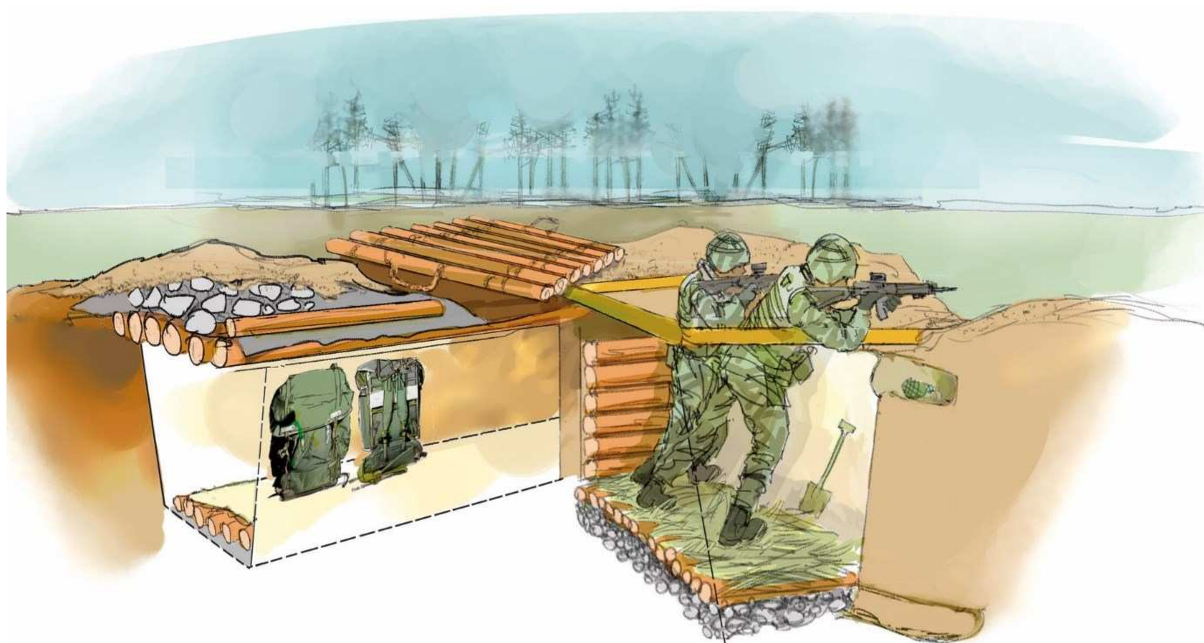

Bild 12.10. Skyttevärn med splitterskydd

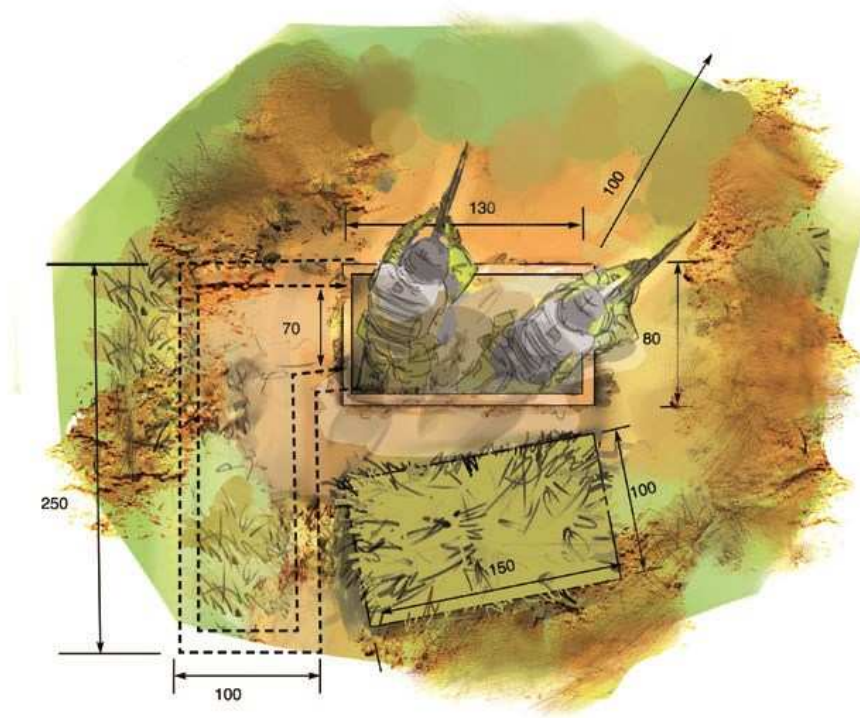

Bild 12.11 Skyttevärn med splitterskydd. Exempel på enkel lucka av tillfälligt material som ska skydda mot brand- och C-stridsmedel.

I bebyggelse kan man exempelvis ordna skyttevärn med betongrör som skyddas med täckning. Skydd mot splitter och direktriktad eld kan också ordnas genom att fylla containrar med sten, grus eller annat motståndskraftigt material.

Fast eld

Genom att förbereda vapen för fast eld mot angivet eldområde eller angiven plats kan eld avges mot mål som inte kan observeras, exempelvis i mörker, dimma eller vid nedsatt sikt. Vapnet ska ligga stadigt men det ska gå snabbt att byta magasin och få loss vapnet om eld måste avges mot något annat mål. Flera vapen ordnade för fast eld kan samordnas till ett täckande eldsystem.

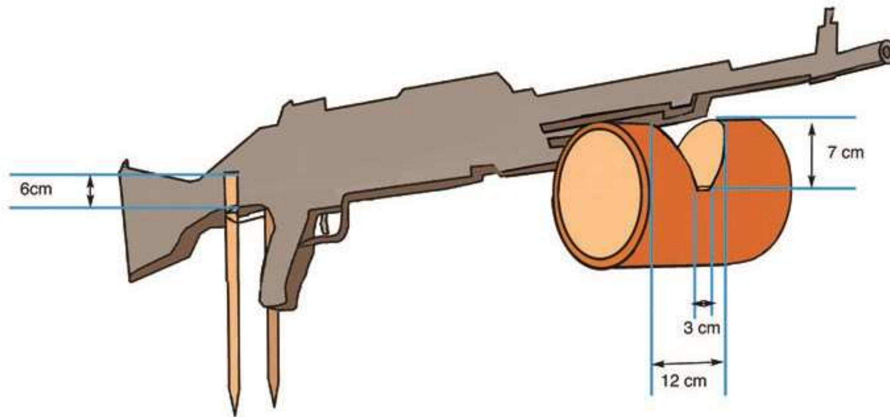

Bild 12.12 Exempel på anordningar för fast eld. Wolfgang Bartsch

Fältarbeten för rörlighet

Minspaning och minröjning

Metoder för minspaning och minröjning framgår av *Handbok Am- och minröj*.

Minspaning är en uppgift som i första hand syftar till att hitta minfria områden och vägar samt i andra hand till att finna passager genom minerade områden. Minspaning ska inte förväxlas med praktisk verifiering av röjda eller rekognoserade ytor och passager.

Grundläggande minspaning ska kunna genomföras av alla förband. Minspaningsuppgifter kan ges till förband med andra huvuduppgifter, exempelvis spaningstrupp, förtrupp, eldledningstrupp eller rekognoseringstrupp.

Minspaningen sker i första hand genom *visuell observation*. Det är ytterst viktigt att minspaningspatrullen är säker på att det som rapporteras och märks ut är korrekt. Ett säkert spaningsresultat erhålls om minspaningspatrullen, genom identifiering, fastställer om det man har upptäckt verkligen är minor eller OXA (oexploderad ammunition).

Spaning längs vägar går snabbast och ger bäst resultat. Lämnas vägen, bör man följa en öppen, hårdgjord markyta eller "naturlig ledstång" i form av exempelvis en stig, bäckfåra eller kraftledningsgata. *Spaning i gräsbevuxen terräng* eller *snötäckt terräng* och på *mjuk mark* är mycket tidsödande och sker med hög risk samt ger ett osäkert resultat.

Minspaning till fots eller från fordon genomförs säkrast som ett intervallsystem på följande sätt.

1. Stillastående visuell spaning av sträcka från startpunkten till nästa valda observationsplats
2. Under noggrann visuell kontroll av framryckningsvägen och dess närområde förflyttar sig spaningspatrullen till den nya observationsplatsen eller det upptäckta misstänkta objektet
3. Punkt 1 och 2 upprepas tills minor eller OXA påträffas eller tills hela vägsträckan är avspanad.

Då gruppen lokaliserat en IED, minering eller ett förestående mineldöverfall agerar gruppen enligt "BULTB" (internationellt används begreppet "4 C" eller "5 C"):

BULTB Åtgärder vid upptäckt av minering och IED		**4 (5) C - Internationellt begrepp**	
B	*Bekräfta eventuellt hot*	**C**	*Confirm*
U	*Utrym - urdragning ur motståndarens målområde*	**C**	*Clear*
L	*Lös ut eventuell strid*	**C**	*(Check)*
T	*Ta stridsställning och isolera platsen*	**C**	*Cordon*
B	*Bevaka och kontrollera*	**C**	*Control*

Därefter:

1. Vid behov, sätts en stoppost ut
2. Minan eller OXA identifieras
3. Misstänkt eller bekräftad mina eller OXA rapporteras
4. Varningsanordningar upprättas.

Åtgärderna beskrivs mer utförligt i *Handbok Strid mot irreguljär motståndare*.

Då risk för platslagda minor (IED:er) förekommer beaktas särskilt att dessa

- Kan placeras under hårdgjord vägbana, det vill säga en vägbana som är lagad med tjära eller cement, utan att det syns vid en ytlig besiktning.
- Kan placeras i vägtrummor.
- Kan placeras i vägar på ett djup som överstiger minsökarens detekteringsdjup. Minan utlöser via en ometallisk tryckstång, exempelvis ett kvastskaft i trä.

- Med brytpinne kan placeras vid sidan av vägen, exempelvis i stenmurar. Brytpinnen förlängs med en utlösningstråd som går över vägen.
- Med brytpinne eller magnetsensorer kan placeras i taket på viadukter eller tunnlar.
- Med utlösningstrådar, har utlösningstråden dragen lodrätt.
- Med utlösningstrådar, har utlösningstråden spänd över huvudhöjd för att utlösa mot exempelvis oskyddade lastbilar och bussar istället för gående personal.

Varningsanordningar ska placeras på ett sådant avstånd från minan eller OXA att ett vådabeträdande av området förhindras eller placeras på riskavståndet från ammunition med självsprängningsfunktion.

Nedan följer exempel på tecken som kan tyda på förekomsten av minor eller OXA.

- Minor eller tändare som sticker upp ur markytan.
- Minor eller tändare som är fästa på träd eller hus.
- Utlösningstrådar, spända eller löst liggande över buskar och gräs.
- Gräsfläckar som till utseendet avviker från omgivningen.
- Märken i snö som inte kan hänföras till ras från träd eller liknande.
- Hjulspår eller plogfåror över fält eller åkrar.
- Uppskurna och åter nedlagda torvor.
- Upphöjningar eller gropar i terräng som i övrigt är jämn.
- Trampspår eller uppkastad jord.
- Nedstuckna pinnar, kvistar eller andra markeringar på marken.
- Bläckning och andra markeringar på träd och buskar.
- Förpackningar eller andra tillbehör till minor.
- Rester av multipelbomber.
- Djurkadaver.
- Detonationsgropar.
- Icke brukad mark.
- Övergivna grupperingar eller materielupplag.
- Sprängda förbindelser eller förstörd bebyggelse.

12.6. Logistik

Grunder

Plutonchefen ansvarar för att fordon och materiel förvaras, används och vårdas på ett ändamålsenligt sätt. Det direkta materielansvaret har:
- gruppcheferna för gruppmaterielen och fordonen samt
- den enskilde för sin personliga utrustning.

Fordonsförarna är under gruppchefen ansvariga för fordonen och lasten.

Gruppchefen kontrollerar regelbundet:
- att all materiel finns samt
- förvaringen och vården av grupputrustningen och den personliga utrustningen. I fält bör detta ske en gång per dygn.

Varje tillfälle att inom ramen för gällande beredskap kontrollera och vårda materielen

samt utföra översyner, justeringar och mindre reparationer ska tas till vara.

Ammunitionstjänst

Före strid fördelas tilldelad ammunition. Fördelning sker så att ammunitionen medförs:
- Buren i stridsutrustning.
- Buren som ryggbörda (ryggsäck).
- Lastad i gruppens (plutonens) fordon.
- Lastad på särskilt trossfordon (kompani).

Finkalibrig ammunition fylls på i magasin och på band. Vid försvar och fördröjningsstrid ordnas upplag för ammunition i stridsställning eller längs omgrupperingsvägar.

Under strid vidtar gruppchefen följande åtgärder:
- Gör ammunitionsutjämning.
- Tillvaratar ammunition från skadade som förts bakåt och från stupade.
- Rapporterar ammunitionsläget till plutonchefen senast då halva ammunitionsmängden förbrukats.
- Håller reda på var stridstrossfordon finns så att ersättning kan ske.

Teknisk tjänst

Teknisk tjänst indelas i *materielunderhåll* och *systemstöd.* Denna verksamhet leds vid ett kompani av den tekniska chefen.

För genomförandet av den tekniska tjänsten finns vid huvuddelen av kompanierna en driftstödsgrupp (DSG). Denna har till uppgift att på kompaniet agera systemstöd genom att bland annat vara ett stöd till fordonsförare, och till chefer vad avser beslut vid skadade fordon.

Försvarsmedicin

Grunder

Stridssjukvårdaren ombesörjer gruppens hälso- och sjukvård och är en stridande soldat som har utökad utbildning och kompetens i omhändertagande av skadade och sjuka före, under och efter strid. Stridssjukvårdaren är kombattant och bär därför inte rött kors. Stridssjukvårdaren kan även bistå chefen med råd om egenvård och preventiv medicin.

En noggrann personlig hygien eftersträvas. På så vis minskar riskerna för både sjukdomar och infektioner. Samtliga i förbandet ska kunna genomföra omhändertagande enligt *taktiskt omhändertagande av stridsskadad (TOS).*

Före strid kontrolleras att bårar är ordnade enligt chefens order. Tillfälliga bårar tillverkas vid behov. Bårarna transporteras i stridstrossfordon eller bärs av reservgrupp. Kontroll och komplettering sker av gruppens sjukvårdsutrustning.

Under strid ska gruppchefen och stridssjukvårdaren se till att skadade omhändertas enligt TOS. Gruppens stridsuppgift får dock inte eftersättas.

Den skadades personliga utrustning tas med till samlingsplatsen. Gruppchefen kontrollerar att gemensam materiel stannar vid förbandet, exempelvis kulspruta, kikarsikte, ammunition, skidor samt annan materiel som är nödvändig för förbandet, exempelvis kikare och kompass.

Chefen ska föra en förteckning över vilka som lämnat gruppen på grund av skada, sjukdom eller annan anledning.

Då en soldat behöver uppsöka hälso- och sjukvård för lindrigare skador, sjukdomar eller personligt samtal, är denne hänvisad till förbandets hälso- och sjukvårdspersonal.

Taktiskt omhändertagande av stridsskadad (TOS)

I strid är det avgörande att gruppen i första hand fullföljer och vinner eldstriden för att kunna omhänderta skadade. Om gruppen får en skadad och ett omhändertagande påbörjas omgående, kan det medföra att gruppen förlorar eldstriden och fler skadas och eventuellt avlider.

Den skadade soldaten ska kunna påbörja självhjälp enligt TOS för att åtgärda och stoppa livshotande blödningar, även om strider pågår runtomkring.

Omhändertagande av skadad

Omhändertagande under beskjutning

- Besvara om möjligt elden och vinn eldstriden. Är motståndarens eld överlägsen, ta skydd och avge därifrån eld. Använd gruppens vapensystem för att återta initiativet i striden.
- Den som blir skadad eller ser någon bli skadad anmäler, exempelvis: ***”Ekberg skadad!”.***
- Den skadade tar sig om möjligt till skydd, eller om terrängen inte medger något skydd i omedelbar närhet, försöker ligga helt stilla för att undvika uppmärksamhet. Väntar därefter på att stridsparskamrat kan dra i skydd.
- Den skadade påbörjar om möjligt självhjälp med tourniquet vid livshotande blödning. Tidsfaktorn är livsavgörande.
- Den skadade fortsätter striden efter genomförd självhjälp om denne fortfarande kan använda sitt vapen, eftersom varje vapen har betydelse för den samlade eldkraften.
- Om stridsparskamrat ska dra den skadade i skydd, se till att den skadades vapen är säkrat. Alternativt kan den skadade understödja med sitt vapen vid förflyttningen. Stoppa därefter livshotande blödning med tourniquet.
- Behöver omhändertagaren lämna den skadade för att fortsätta lösa stridsuppgift, lägg den skadade i bukläge med fri luftväg.
- Rapportera till gruppchefen.
- Gruppchef rapporterar så fort det är möjligt till plutonchefen enligt FORS.
- Gruppen tillbakarycker med lämpligt förflyttningssätt
- Förflyttningssätt väljs utifrån situation och tidsfaktorn.

Taktiskt omhändertagande

Gruppen befinner sig i skydd för direktriktad eldgivning från motståndaren. Gruppchefen/ stf gruppchef tilldelar eldställning för de soldater som inte omhändertar skadad.

- Stridssjukvårdare omhändertar skadad enligt <C>ABCDE
- Finns flera skadade genomförs sållningstriage (prioritering) innan rapportering.
- Rapportera skadade till högre chef enligt METHANE. Var tydlig med eventuellt behov av medicinsk evakuering av den skadade.
- Innan förflyttning av skadad sker, gör patron ur på den skadades vapen. Även handgranater och övriga ammunitionseffekter avlägsnas ur den skadades stridsutrustning.
- Om en soldat befinner sig i akut stressreaktion bör soldaten avväpnas.
- Gruppen är beredd att möta och visa in sjukvårdsgrupp eller annat fordon som ska transportera den skadade till nästa vårdinstans.
- Stridssjukvårdare rapporterar till sjukvårdsgrupp enligt MIST.

Evakuering av skadad

- Evakuering av skadad kan genomföras på flera sätt - i första hand med fordon för medicinsk evakuering *(MEDEVAC)* och i andra hand med förbandets tillfälligt inredda fordon för evakuering av skadade och sjuka *(CASEVAC).*
- Vård av den skadade enligt <C>ABCDE fortsätter så långt det är möjligt under evakueringen.
- Överlämning av skadad till nästa instans sker enligt MIST.

M I S T	
M	Möjlig orsak till kroppsskada *(Mechanism of injury)*
I	Inventerade kroppsskador *(Injuries found)*
S	Symtom och vitalparametrar *(Signs and symptoms)*
T	Utförd behandling *(Treatment given)*

Evakuering

Fordon iordningställs så att de vid behov kan användas som tillfälliga fordon för evakuering av skadade och sjuka.

Inom kompanierna transporteras skadade/sjuka i normala fall från skadeplatsen direkt till rätt vårdnivå med förbandets egna fordon för medicinsk evakuering eller via omlastningsplats med externa resurser.

Åtgärder vid stupad

Det är enbart läkare som får fastställa att en person har avlidit. Behandla personen som skadad till dess att läkare kan fastställa att denne är avliden.

Person som utom rimligt tvivel kan anses som stupad och som inte kan föras tillbaka, lämnas på platsen. Platsen märks ut noga på karta. Om gruppchefen bedömer att den stupade inte kan hämtas senare, och stridsläget medger, grävs en fältgrav.

Skaderapport METHANE

METHANE är en incidentrapport från skade-/olycksplats som bland annat innehåller typ av olycka/incident, antalet skadade och skadetyp samt behov av ytterligare resurser.

Skaderapport kan utformas enligt minnesord METHANE.

M E T H A N E	
M	Min anropssignal *(My call sign)*
E	Exakt position skadeplats *(Exact location)*
T	Typ av skada *(Type of incident)*
H	Hot på platsen, befintliga och möjliga *(Hazards present or potential)*
A	Anslutningsväg till skadeplats. Eventuell helikopterlandningsplats *(Access to scene/HLS)*
N	Nummersättning på skadade. Antal skadade och deras prioritet. *(Numbers and type of casualties)* T 1 Mycket brådskande *(Immediate)* T 2 Brådskande *(Urgent)* T 3 Inte brådskande *(Delayd)* T 4 Expektans *(Expectant)*
E	Enheter (sjukvårds-) på plats och begärda. *(Emergency assets present and required).*

Begäran om externa medicinska resurser (MEDEVAC ”9-line” REQUEST)

	Tidsnummer			
1	Upphämtningsplats			
2	Anropssignal och frekvenser	Anropssignal	Frekvens	
3	Antal patienter per prioriteringsgrad.	A) Omedelbar (T 1)	B) Brådskande (T 2)	C) Rutin (T 3)
4	Behov av särskild utrustning.	A (Ingen)	B (Vinsch)	
		C (Hydraliskt klippverktyg)	D (Ventilator)	
5	Antal liggande respektive sittande	L (Liggande)	A (Sittande)	E (Eskort)
6	Säkerhets på upphämtningsplats.	N (Ingen motståndare)	E (Motståndare i området)	
		P (Möjlig motståndare)	X (Hot på upphämtningsplats	
7	Markeringsmetoder på upphämtningsplats.	A (Paneler)	B (Pyroteknisk)	
		C (Rök)	D (Ingen)	
		E (Övrigt)		
8	Antal patienter per nationalitet och status.	A (Egna militära)	B (Egna civila)	
		C (Övriga militära)	D (Övriga civila)	
		E (Motståndare)	F (Barn)	
9	Terrängförhållanden på upphämtningsplats/landningsplats, hinder.			

Bild 12.13 MEDEVAC sker i bästa fall med helikopter. Försvarsmakten, Johan Lundahl

Stridsvärdesrapportering

Stridsvärdet är ett mått på förbandets förmåga att genomföra sina uppgifter.
Stridsvärdet kan uttryckas i färgerna grön, gul och röd med följande innebörd

GRÖN = Förbandet kan lösa alla uppgifter.
GUL = Förbandet kan lösa de viktigaste uppgifterna.
RÖD = Förbandet är icke användbart.

Gruppchefen lämnar kommentarer på stgridsvärdesrapporteringen, bland annat detaljer på vad som avses och vilken prognos som föreligger för att värdet ska återgå till GRÖN.

Bilaga 1 – Ordermall grupp

Högre chef	Grupp (OBO)	Omfattning i tillämpliga delar (uppgifter ska alltid framgå)
Tidgivning **Terrängorientering** **UPT/UPM**	Tidgivning Terrängorientering Utgångspunkter	Tidgivning Terrängorientering Utgångspunkter (i terräng UPT, på karta UKP eller för målangivning UPM)
1 ORIENTERING **Motståndaren** **Parter/Civila** **Egna förband** **Sidoförband** **Terrängen** **Understöd**	**Orientering**	Sammansättning, styrka, kännetecken, gruppering, pågående verksamhet, förmågor, handlingsmöjligheter. Som påverkar vår uppgift. Högre chefs uppgift, målbild och genomförandeidé samt de sidoförband som är viktiga för DUC att känna till. Fakta om terrängen, fältarbeten, väder, sikt samt bedömd påverkan av dessa. Direkt och indirekt eldunderstöd vid lösande av denna uppgift.
2 UPPDRAG **- UPPGIFT**		Egen uppgift: ”Vår grupp ska framrycka till och försvara norra delen… minst intill … i syfte att… Beredd …”
3 GENOMFÖRANDE **- BESLUT**	**Beslut**	Genomförandeidé (stridsidé) Inledningsvis, därefter, slutligen med eventuella riktlinjer och omfall ”Inledningsvis framrycker vi uppsuttet till… Därefter ska en omgång minera… och en omgång rekognosera tillbakaryckningsväg från… till… Slutligen ska gruppen…
- UPPGIFT **KOMMANDON** **Omgång/soldat** **Insatsregler** **Samordning**	**Order** **(Kommandon)**	Uppgift till gruppen, omgång eller befattningshavare främst rörande indelning och gruppering, särskild utrustning, vapen och ammunition, fordon och farkoster, rapportering. Insatsregler Samordning: gränser, tider, ID/IK.
4 LOGISTIK		Styrningar utifrån beslut och plutch order. Underhållstjänst. Hälso- och sjukvård.
5 LEDNING		Plutonchefens ledningsplats. Gruppchefens ledningsplats.

Ordermallen kan förenklas till Orientering – Beslut – Order (OBO) eller Orientering – Beslut – Kommandon (OBK). Vid understöd av sidogrupp används Orientering–Skjutgräns–Kommando (OSK). Underlag för ordernamnbrickor finns i *AH Ledning*.

Bilaga 2 – Planeringsmetod (PUT)

<table>
<tr><td colspan="3">Steg 1: Vad måste uppnås för att lösa uppdraget?</td></tr>
<tr><td colspan="3">Det första steget syftar till att till fullo förstå vad högre chef vill, dvs förstå uppgiften.
Härvid klarläggs uppgiftens syfte, tidsförhållanden, begränsningar och behov av omedelbara åtgärder. Till hjälp kan man nyttja frågorna Vad, Var, När, Varför och Begränsningar:
Vad: Vad innebär uppgiften? Finns det metoder kopplat till uppgiften?
Var: Var i terrängen ska uppgiften lösas? Finns det uppenbara terrängföremål som man ska nyttja/undvika?
När: När ska uppgiften vara löst och vad blir då tillgänglig tid för exempelvis förberedelser och genomförande? Här klarläggs även när beredduppgifter ska kunna lösas.
Varför: I vilket syfte ska uppgiften lösas?
Begränsningar: Vilka begränsningar i handlingsfriheten finns för lösandet av uppgiften? Finns det några riktlinjer? Samverkansbehov?
Under detta steg kan man komma fram till vilka omedelbara åtgärder som måste vidtas samt vilket informations-behov som finns kopplat till uppgiften. Man bör slutligen skapa sig en bild av hur önskat slutläge bör se ut.</td></tr>
<tr><td>1. Förstå uppdraget.</td><td>Slutsatser avseende:
1. Tillgänglig tid för planering.
2. Slutläget, när uppdraget är löst.
3. Begränsningar i handlingsfriheten att lösa uppdraget.
4.Väsentliga osäkerheter eller informationsbehov.
5. Samverkansbehov.
6. Omedelbara åtgärder.
7. Framgångsfaktorer.</td><td>Slutläget beskrivs i preliminär målbild.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Steg 2: Hur kan uppdraget lösas?</td></tr>
<tr><td colspan="3">Här värderar och bedömer man allt som kan påverka lösandet av uppgiften såsom:
Terrängen: Terrängens möjligheter för våra förband klarläggs med utgångspunkt i erhållen uppgift. Motståndarens möjligheter att framrycka, luftlandsätta mm bedöms. Fastställ vilken terräng som är viktig. Väder och siktförhållandens påverkan bedöms.
Förbanden: Vårt samt motståndarens läge och stridsvärde tas fram och bedöms. Därefter genomför man styrkejämförelser i exempelvis tid eller terräng. Man bedömer motståndarens handlingsmöjligheter. Man värderar även allierade och neutrala förband vid behov.
Civilläget: Indentifiera geografiska områden eller punkter som bör undvikas med hänsyn till civilläget och folkrättsliga bestämmelser.
Mot bakgrund av detta analyseras vilka egna handlingsmöjligheter som finns samt vad som är viktigast att uppnå för att kunna lösa uppgiften. Fakta som framkommer under planeringen förfinas till innebörd för oss och sedemera slutsatser för eget agerande. Dessa slutsatser ligger sedan till grund för framtagande av stridsplanen.</td></tr>
<tr><td>2. Uppfatta situationen
2.1 Civilläge.
2.2 Vårt läge och stridsvärde.
2.3 Motståndarens läge och stridsvärde.
2.4 Tredje parts läge.
2.5 Terräng, väder och sikt.
2.6 Styrkejämförelser.
2.7 Motståndarens handlingsmöjligheter.</td><td>Slutsatser avseende punkterna 3 – 6 ovan fylls på eller modifieras. Dessutom dras slutsatser avseende:
1. När mest gynnsamma styrkeförhållanden föreligger (omslagspunkter).
2. Motståndarens farligaste agerande i stort, sett mot vår förmåga att uppnå målbilden.</td><td></td></tr>
<tr><td>3. Generera egna handlingsmöjligheter.</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>4. Definiera framgångsfaktorer</td><td>Förteckning över de specifika faktorer i vår plan som bedöms leda till</td><td></td></tr>
</table>

4.1 Förstå helheten. 4.2 Definiera framgångs-faktorer.	framgång.	
Steg 3: Hur ska detta uppdrag lösas?		
Baserat på föregående steg utvecklar man en stridsplan. I syfte att förfina och kritiskt granska stridsplanen genomförs spel. Spel kan även ge handlingsberedskap för andra händelseutvecklingar än de man planerat för. Avslutningsvis så beslutar man att planen och dess slutläge gäller och tar fram underlag för order.		
5. Utveckla en plan.	Planen utvecklas grundat på framgångsfaktorerna. Slutsatser avseende planens svagheter dras.	Uppdatering av preliminär målbild.
6. Spela på planen.		
7. Besluta.	Beslut om: 1. Att planen ska gälla. 2. Igångsättning av planens första steg.	Målbild fastställs.
8. Ta fram order och förbered stridsledning.		

Metoden beskrivs i *AH Ledning*.

Bildförteckning

Bild nr	Omfattning	Tecknare eller fotograf	Notering
3.29	Tecken för "halt" respektive "framåt".	Wolfgang Bartsch	Avtal upprättat av MSS.
3.30	Exempel på förflyttning när gruppen beskjuts	Wolfgang Bartsch	Avtal upprättat av MSS.
3.31	Exempel på stridsförflytt-ning	Wolfgang Bartsch	Avtal upprättat av MSS.
3.33	Övergång av väg – linje sam-tidigt. Schematisk.	Försvarsmakten, Mats Walldén	Avtal upprättat av MSS.
3.34	Övergång av väg – linje sam-tidigt.	Wolfgang Bartsch	Avtal upprättat av MSS. Ur SoldF 2001.
3.35	Övergång av väg – linje väx-elvis. Schematisk.	Försvarsmakten	Ur SoldF 2001.
3.36	Övergång av väg – linje väx-elvis	Wolfgang Bartsch	Avtal upprättat av MSS. Ur SoldF 2001.
3.37	Övergång av väg – kolonn växelvis. Schematisk.	Försvarsmakten, Johan Ström	Avtal upprättat av MSS.
3.38	Undvik dammbildning	Wolfgang Bartsch	Avtal upprättat av MSS.
3.39	Utnyttja vegetationen	Wolfgang Bartsch	Avtal upprättat av MSS.
3.40	Framryck längs terrängav-skärningar	Wolfgang Bartsch	Avtal upprättat av MSS.
3.41	Framryck med mörk bak-grund	Wolfgang Bartsch	Avtal upprättat av MSS.
3.42	Använd skugga som skydd	Wolfgang Bartsch	Avtal upprättat av MSS.
3.43	Framryck över mörka fält	Wolfgang Bartsch	Avtal upprättat av MSS.
3.44	Områdeskontroll 5/20	Försvarsmakten	Låg verkshöjd.
3.45	Misstänkta platser kontrolle-ras först	Försvarsmakten, Niklas Tornesjö	Avtal upprättat av MSS.
3.46	5 meters kontroll.	Försvarsmakten, Niklas Tornesjö	Avtal upprättat av MSS.
3.47	Vid halt genomförs 20 meters kontroll.	Försvarsmakten, Niklas Tornesjö	Avtal upprättat av MSS.
3.48	Efter att 20 meters kontroll - tillbakarycker.	Försvarsmakten, Niklas Tornesjö	Avtal upprättat av MSS.
3.49	20 meterskontroll - ta eld-ställningar-	Försvarsmakten, Niklas Tornesjö	Avtal upprättat av MSS.
3.50	Områdeskontroll med fordon – åtgärder	Försvarsmakten, Niklas Tornesjö	Avtal upprättat av MSS.
3.51	Områdeskontroll med fordon. Uppsikt.	Försvarsmakten, Niklas Tornesjö	Avtal upprättat av MSS.
3.52	Åtgärder vid upptäckt av mi-nering till fots	Försvarsmakten, Johan Ström	Avtal upprättat av MSS.
3.54	Eldobservation	Wolfgang Bartsch	Avtal upprättat av MSS.
3.55	Exempel på eldreglering.	Wolfgang Bartsch	Avtal upprättat av MSS.
3.56	Eldunderstöd.	Wolfgang Bartsch	Avtal upprättat av MSS.
3.57	Åtgärder sammanstöt	Försvarsmakten, Mats Walldén	Avtal upprättat av MSS.
3.58 a-e	Grupps åtgärder vid samman-stöt.	Wolfgang Bartsch	Avtal upprättat av MSS
3.59a-b	Ansatsvis framåt - bakåt	Försvarsmakten, Mats Walldén	Avtal upprättat av MSS.
3.60	Stridsparsvis ansatsvis	Försvarsmakten, Johan Ström	Avtal upprättat av MSS.
3.61	Växelvis framåt	Försvarsmakten, Mats Walldén	Avtal upprättat av MSS.
3.62	Växelvis bakåt	Försvarsmakten, Mats Walldén	Avtal upprättat av MSS.
3.63	Stridsparsvis växelvis framåt.	Försvarsmakten, Johan Ström	Avtal upprättat av MSS.
3.64	Eldstötsförfarande förhand.	Wolfgang Bartsch	Avtal upprättat av MSS.
3.65	Eldstötsförfarande bakåt.	Wolfgang Bartsch	Avtal upprättat av MSS.
3.66	Eldstötsförfarande efterhand.	Wolfgang Bartsch	Avtal upprättat av MSS.
3.67	Omfattning	Försvarsmakten	Ur SoldF 2001

Bild nr	Omfattning	Tecknare eller fotograf	Notering
3.68	Attackförfarande	Försvarsmakten	Ur SoldF 2001
3.69	Blixtlåsförfarande	Försvarsmakten, Mats Walldén	Avtal upprättat av MSS.
3.70	Korridorförfarande	Försvarsmakten	Ur SoldF 2001
3.71	Strid i mörker	Wolfgang Bartsch	Avtal upprättat av MSS.
3.72	Framryckning under mörker	Wolfgang Bartsch	Avtal upprättat av MSS.
4.1	Exempel framryckaskede där FAP används	Försvarsmakten, Olof Holmberg	Avtal upprättat av MSS.
4.2	Exempel på hur OLP kan användas	Försvarsmakten, Olof Holmberg	Avtal upprättat av MSS.
4.4	Åtgärder på fordons-avlämningsplats (FAP)	Wolfgang Bartsch	Avtal upprättat av MSS.
4.5	Upptäcktsavstånd buller vid vindstilla väderlek	Wolfgang Bartsch	Avtal upprättat av MSS.
4.6	Gruppen understöds av indi-rekt eld	Wolfgang Bartsch	Avtal upprättat av MSS.
4.7	Gruppen understöds även av direkt eld från andra grupper.	Wolfgang Bartsch	Avtal upprättat av MSS.
4.8	Exempel på samverkan mel-lan framryckande och under-stödjande grupp.	Wolfgang Bartsch	Avtal upprättat av MSS.
4.11	Eldunderstöd från stridsvagn och stridsfordon kan begäras med radio eller direkt munt-ligt	Wolfgang Bartsch	Avtal upprättat av MSS.
4.12	Stormning	Wolfgang Bartsch	Avtal upprättat av MSS.
4.13	Strid under anfall vid SIB.	Försvarsmakten, Peter Torgén	Avtal upprättat av MSS.
4.14	Chefen vid anfall i bebyg-gelse.	Wolfgang Bartsch	Avtal upprättat av MSS.
4.15	Stridsindelning vid anfall i bebyggelse.	Wolfgang Bartsch	Avtal upprättat av MSS.
4.16	Markering av verksamhet.	Försvarsmakten.	Ingen verkshöjd.
4.17	Exempel på utmärkning med vitt lakan av främre tät vid understöd	Pepe Ericson, Studio Ljusspel	Avtal upprättat av MSS.
4.18	Exempel på plutons anfall i bebyggelse.	Wolfgang Bartsch	Avtal upprättat av MSS.
4.19	Exempel på pluton med stridsvagnar och stridsfordon under anfall i bebyggelse	Wolfgang Bartsch	Avtal upprättat av MSS.
4.21	Sektorindelning byggnad	Försvarsmakten.	Låg verkshöjd.
4.22	Sektorindelning större bygg-nad	Försvarsmakten.	Låg verkshöjd.
4.23	Exempel på kamprincipen.	Wolfgang Bartsch	Avtal upprättat av MSS.
4.24a	Tyst anfall – smygande framryckning.	Wolfgang Bartsch	Avtal upprättat av MSS.
4.24b	Tyst anfall – med språng.	Wolfgang Bartsch	Avtal upprättat av MSS.
4.24c	Tyst anfall – nedkämpa mot-ståndaren med eld eller med handgemäng.	Wolfgang Bartsch	Avtal upprättat av MSS.
4.25	Strid på skidor under vinter	Försvarsmakten, Erik Falck	Avtal upprättat av MSS.
5.1	Exempel på skytteplutons gruppering inom ett mot-ståndsnäste	Wolfgang Bartsch	Avtal upprättat av MSS.
5.2	Stridsställning - 8 F	Wolfgang Bartsch	Avtal upprättat av MSS.
5.3	Rensning av värn	Wolfgang Bartsch	Avtal upprättat av MSS.

Bild nr	Omfattning	Tecknare eller fotograf	Notering
5.4	Exempel på halvplutons gruppering i bebyggelse	Wolfgang Bartsch	Avtal upprättat av MSS.
5.5	Exempel på strid från stridsställning med 8F/3D. Plutons försvar i bebyggelse	Wolfgang Bartsch	Avtal upprättat av MSS.
6.1	Bevakning av byggnad	Wolfgang Bartsch	Avtal upprättat av MSS.
6.2	Olika slags poster	Wolfgang Bartsch	Avtal upprättat av MSS.
6.3	Postering	Wolfgang Bartsch	Avtal upprättat av MSS.
6.4	Posterings upprättande.	Wolfgang Bartsch	Avtal upprättat av MSS.
6.4	Posterings strid	Wolfgang Bartsch	Avtal upprättat av MSS.
7.1	Eldöverfall mot förband som är under marsch	Wolfgang Bartsch	Avtal upprättat av MSS.
7.2	Stridsteknik vid eldöverfall – variationsexempel "Eld mot motståndarens tät"	Wolfgang Bartsch	Avtal upprättat av MSS.
7.3	Stridsteknik vid eldöverfall – variationsexempel	Wolfgang Bartsch	Avtal upprättat av MSS.
7.4	Plutons fördröjningsstrid.	Wolfgang Bartsch	Avtal upprättat av MSS.
7.5	Överfall	Försvarsmakten, Mats Walldén	Avtal upprättat av MSS.
8.1	Kompani som genomför en övervaknings-operation	Försvarsmakten, Mattias Söderberg	Avtal upprättat av MSS.
8.2	Pluton med fordon på kravallformering	Försvarsmakten	Ingen verkshöjd.
8.3	Pluton med fordon på kravallformering	Försvarsmakten, Maria Pålsson	Försvarsmaktens Pressbild
8.4	Exempel på områdesindelning vid sökoperation	Försvarsmakten, Mattias Söderberg	Avtal upprättat av MSS.
8.5	Exempel på kompani som genomför sökoperation	Försvarsmakten, Mattias Söderberg	Avtal upprättat av MSS.
8.6	Vägspärr	Wolfgang Bartsch	Avtal upprättat av MSS.
8.7	Observationspost	Wolfgang Bartsch	Avtal upprättat av MSS.
8.8	Patrullering	Försvarsmakten, Jonas Svensson	Försvarsmaktens Pressbild
9.1	Patrullering	Försvarsmakten, Carolina L Nilsson	Försvarsmaktens Pressbild
9.2	RASSOIKA	Wolfgang Bartsch	Avtal upprättat av MSS.
9.3	Metkrok	Wolfgang Bartsch	Avtal upprättat av MSS.
9.4	Patrull med fordon	Försvarsmakten, Johan Lundahl	Försvarsmaktens Pressbild
10.1	Exempel på en fordonsburen plutons marsch	Wolfgang Bartsch	Avtal upprättat av MSS.
10.2	Exempel på plutons uppträdande vid flyganfall	Wolfgang Bartsch	Avtal upprättat av MSS.
10.3	Exempel på skydd mot överfall vid rast	Wolfgang Bartsch	Avtal upprättat av MSS.
11.1	Förläggning	Wolfgang Bartsch	Avtal upprättat av MSS.
11.2	Exempel på kompaniförläggning med tält.	Försvarsmakten, Henrik Nilsson	Avtal upprättat av MSS.
11.3	Exempel på triangelbas	Försvarsmakten, Mats Walldén	Avtal upprättat av MSS.
12.1	Sambandsnät inom pluton	Försvarsmakten, Mats Walldén	Avtal upprättat av MSS.
12.2	Exempel på visitation av fångar	Wolfgang Bartsch	Avtal upprättat av MSS.
12.3	Exempel på visitation av fångar	Wolfgang Bartsch	Avtal upprättat av MSS.
12.4	Fältgrav	Wolfgang Bartsch	Avtal upprättat av MSS.
12.5	O-plats med materiel	Wolfgang Bartsch	Avtal upprättat av MSS.

Bild nr	Omfattning	Tecknare eller fotograf	Notering
12.6	Spaning längs väg med ett fordon som framrycker i täten.	Försvarsmakten, Mats Walldén	Avtal upprättat av MSS.
12.7	Spaning längs väg med två fordon som framrycker i täten.	Försvarsmakten, Mats Walldén	Avtal upprättat av MSS.
12.8	Motståndare i skyddsdräkt	Wolfgang Bartsch	Avtal upprättat av MSS.
12.9	Mintaktik	Wolfgang Bartsch	Avtal upprättat av MSS.
12.10	Skyttevärn med splitter-skydd	Wolfgang Bartsch	Avtal upprättat av MSS.
12.11	Exempel på enkel lucka av tillfälligt material	Wolfgang Bartsch	Avtal upprättat av MSS.
12.12	Exempel på anordningar för fast eld	Wolfgang Bartsch	Avtal upprättat av MSS.
12.13	MEDEVAC olika resurser	Försvarsmakten, Johan Lundahl	Försvarsmaktens Pressbild

Källförteckning

Regler, bestämmelser och handböcker som påverkat innehållet i denna handbok

Arméreglemente Taktik 2013 Ä1.

Arméhandbok Ledning 2016.
Arméhandbok Begrepp och förkortningar 2016.

Markstridshandbok Taktiska och fältmässiga grunder 2016.
Markstridshandbok Motståndaren 2016.
Markstridshandbok Kompani 2016.
Markstridshandbok Pluton 2016.
Markstridshandbok Vintersoldat 2016.

Övriga källor inom Försvarsmakten
MSS Utbildningsanvisning Beteckningar på lägeskarta, MSS skrivelse 2016-06-03, FM2016-13720:1 (MSS Beteckn Lägeskarta MS 2016).

FMR MOUT - Del 1 Insatsmiljö (MSS 2010-06-22 19100.60200), 2010
FMR MOUT - Del 2-1 BatKomp (MSS 2010-06-22 19100.60200), 2010
FMR MOUT - Del 2-2 IMF (MSS 2010-06-22 19100:60200), 2010
FMR MOUT - Del 3-1 PlutGrp1 Pluton (MSS 2010-06-22 19100.60200), 2010
FMR MOUT - Del 3-2 PlutGrp2 Grupp (MSS 2010-06-22 19100.60200), 2010
FMR MOUT - Del 3-3 PlutGrp3 Strf (MSS 2010-06-22 19100.60200), 2010
Handbok Insats mot folkmassa, FU 2013 (MSS 2013-04-24 13902.90037), 2013
Handbok Strid mot irreguljär motståndare, FU 2013 (MSS 2013-04-24 13902:90038), 2013

Arbetsgrupp

Publikationen är framtagen vid Markstridsskolan.

Mj Mats Walldén, manusförfattare och redaktör
Kn Pontus Gyhagen, sakkunnig
Kn Staffan Lindahl, sakkunnig
Kn Peter Edman, sakkunnig

MSH Grupp beskriver gruppens taktik och stridsteknik som kan användas vid såväl nationella som internationella operationer.

MSH Grupp vänder sig till chefer, utbildare, tränare och utvecklare i nivå grupp, pluton och kompani samt till lärare och elever vid FM skolor. Handboken kan användas som grund av samtliga manöver-grupper och av övriga grupper i tillämpliga delar.

FÖRSVARSMAKTEN

107 85 STOCKHOLM
www.forsvarsmakten.se